

BCIKB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Nova agencija "Mitnica - Barriera"
Ul. Carducci 41 - Korzo Saba 1
Trst - Telefon 040/636311

RUSIJA / SEDEM LET PO ČERNOBILU

Jedraska nesreča v Tomsku bo prizadela predvsem Sibirijo

Radioaktivni oblak se s hitrostjo 34 km pomika proti severovzhodu

MOSKVA - Včeraj je postalo dokončno jasno, da je v sibirskem Tomsku v torek prislo do resne jedrske nesreče, ki pa ni tako dramatična kot černobilska pred sedmimi leti. V kemijskem obratu Sibirski Himkombinat (SHK) je v torek ob 9. dopoldne eksplodiral rezervoar s 34 kubnimi metri »neke uranove raztopine«. Oblasti ne navajajo natančne sestavine te »uranove raztopine«, agencija Interfax pa poroča o »zastarelem jedrskem gorivu«. Po eksploziji je prislo do požara, ki so ga gasilci že pogasili. Direktor kemijskega obrata Genadij Handorin je včeraj za Izvestija povedal, da se je v rezervoarju zaradi se neznane reakcije zvil pritisk in da je rezervoar razneslo po petih minutah. Svetovalec ruskega predsednika Borisa Jelcina za ekološka vprašanja Aleksej Jablokov je navedel, da je jedrska kontaminacija prizadela tisoč hektarov ozemlja in dodal, da bo to onesnaženje »večno«. Ob taki izjavi je marsikdo pomislil, da v rezervoarju ni bila »neka uranova raztopina« ampak nevarnejši plutonij, ki se dokončno razgradi šele po 24.000 letih. Jablokov pomočnik Svjatoslav Zabelin pa je navedel, da v kemijskem obratu predelujejo odpadke jedrskih elektrarn v plutonij in uran za vojaške namene.

Vsekakor pa je po prvih ugotovitvah skoraj zanesljivo, da bo ta nesreča prizadela predvsem območje severovzhodno od Tomsk. Po zadnjih podatkih ruskega letalstva se namreč v smeri proti Jenisej-

sku pomika v višini od 2 do 3 kilometrov radioaktivni oblak s hitrostjo 34 kilometrov na uro. S tem je tudi pojasnjena anomalija, da so 19 kilometrov od obrata namerili le 30 miliröntgenov, medtem ko so 40 kilometrov od nesreče namerili kar 40 miliröntgenov. Izvedenci so že začeli meriti radioaktivnost v sibirski tajgi. saj je vsem jasno, da bo z odjugo del te radiativnosti koncal v velikih sibirskih rekah, ki tečejo proti Karskem morju. Razsežnost nesreče se ni jasna, čeprav so jo oblasti uvrstile v 3. stopnjo sedemstopenjske mednarodne lestvice jedrskih nesreč. Spodbudna je le ugotovitev, da se oblak pomika proti nenaseljenim območjem severovzhodne Sibirije in ne bo ogrozil Evrope, kot se je to zgodilo s černobilskim.

V tujini so zaradi te nesreče zelo zaskrbljeni in v ZDA se ne verjamejo, da bodo posledice omejene. To je bilo mogoče razbrati iz sinocnega lakoničnega poročila State departmenta.

Obsirneje na 23. strani.

Černobil (Ukrajina)

April 1986 - Nesreča v černobilski jedrski elektrarni približno 60 milj od Kijeva je sprostila radioaktivni oblak, ki se je razširil po več evropskih državah. Število žrtev ni poznano.

Jedrske nesreče na ozemlju bivše Sovjetske zveze

Toms-7 (Rusija)

Čeljabinsk-65 (Rusija)

29. sept. 1957 - Eksplozija posode z jedrskimi odpadki v tajni jedrski elektrarni Čeljabinsk-65 v Uralskem gorovju. Izselili so 11.000 prebivalcev.

6. apr. 1993 - Pri eksploziji podzemnega rezervoarja v jedrski elektrarni Toms-7 se je sprostila oblak plina, ki je vseboval tudi uran. Sumijo, da so leta 1990 zaradi onesnaženja reke Tom sprejeli na zdravljenje 38 oseb.

V Tokiu tudi o elektrarnah

BRUSELJ - Jedrska nesreča v sibirskem Tomsku opravičuje strah pred novimi jedrskimi katastrofami, ki bi podobno kot černobilska pred sedmimi leti ogrozile Evropo in svet. Prav to vprašanje bo na dnevnem redu prihodnjega zasedanja sedmih industrijsko najrazvitejših držav v Tokiu. Izvedenci Evropske skupnosti so namreč prepričani, da se bo nevarnost nesreč v jedrskih elektrarnah sovjetskega tipa s časom še povečala, tako da je treba takoj poskrbeti za po-

sodobitev 57 jedrskih elektrarn v srednji in vzhodni Evropi. Julija 1992 je »sedmerica« v Münchnu sklenila v prihodnjih treh letih porabiti 580 milijonov ekujev za posodobitev in varnostne sisteme reaktorjev sovjetske izdelave. Ker sredstva pritekajo počasi, so z izvajanjem programa v precejšnji zamudi. ZDA so se doslej obvezale za 24 milijonov ekujev, Japonska za 19, 5 in Kanada za 19 milijonov. Za nameček je Evropska skupnost že začela uresničevati projekte

v skupni vrednosti 300 milijonov ekujev. Kljub zastojem pa bi morala sanacija dobiti nov zagon, ko bo »sedem velikih« nakazalo prvih 60 milijonov ekujev v poseben sklad, ki ga bo upravljalna Evropska banka za obnovo in razvoj. Evropa sodeluje pri posodabljanju jedrskih elektrarn v okviru dveh programov: Phare za srednjo Evropo in Tacis za nekdanjo SZ. V okviru prvega so leta 1990 modernizirali reaktorje bolgarske jedrske elektrarne v Kozloduju.

RIM / PODKUPNINE

Sodniki zaslišali Andreottija

RIM - Na »fronti« podkupniške afere se se vedno oglašajo topovi. Milanski preiskovalci so včeraj spet izstrelili rafal jamstvenih obvestil in zapornih nalogov, ki so bili usmerjeni v vrhove italijanske zasebne industrije, namestnika javnega tozilca Antonio Di Pietro in Gherardo Colombo pa sta v Rimu zaslišala podjelnika Giuseppea Ciarrapico in njegovega političnega botra, doživljenjskega senatorja Giulia Andreottija.

Milanski preiskovalci, ki razkrivajo podkupniško afero, so skupno poslali 11 zapornih nalogov. Eden od teh je bil naslovljen Giorgiu Garuzzu, generalnemu direktorju koncerna Fiat, ki koordinira vse industrijske dejavnosti turinske grupe. Kaze, da je Garuzzo, ki je po »činu« na isti ravni kot pravkar osvojenji fiatov top menadzer Paolo Mattioli, na službenem potovanju v tujini, vendar ni izključeno, da se v prihodnjih dneh javi preiskovalcem.

Dva zaporna naloga sta bila naslovljena Craxijevemu tajniku Mauru Giallombardu, ki se skriva na tujem, in bivšemu karabinjerskemu oficirju Robertu Arlatiju. Naslovniki ostalih zapornih nalogov niso znani.

Giuseppe Ciarrapico, ki ga sodniki obtožujejo, da je na Andreottijev pritisk izplačal 250 milijonov lir podkupnine bivšemu socialdemokratskemu tajniku Antoniu Carigli, je včeraj v rimski kaznilnici Regina Coeli dobre štiri ure odgovarjal

na vprašanja preiskovalcev. Kaze, da je Ciarrapico priznal izplačilo podkupnine socialdemokratom, izključil pa naj bi, da bi ga k temu silil Andreotti.

Dobro poldruugo uro pa je trajalo zasliševanje Giulia Andreottija, ki se je srečal s sodniki na lastno željo. O tem zasliševanju ni skozi zid molčnosti pronicilo nič. Samo Andreottijev odvetnik se je za hipec ustavil s novinarji, katerim je izjavil, da »odgovorili smo na vsa vprašanja sodnikov in mirno čakamo, da sodniki končajo svoje delo«.

Medtem pa so včeraj neapeljski sodniki poslali parlamentu zahtevo za odvzem parlamentarne imunite demokratskim parlamentarcem Antoniu Gavi, Paolu Cirinu Pomicinu, Alfredu Vitu in Vincenzu Meuter socialističnemu parlamentarcu Raffaeleju Mastrantuonu, ki so osumljeni sodelovanja s kamoro. (VT)

O Jugu ne bomo glasovali

RIM - Referendumu o odpravi dolocil za posebne posege na jugu ne bo. Zako je sklenilo včeraj kassacijsko sodišče, ki je ugotovilo, da je nova zakonodaja taka, da referendum ni več potreben. Referendumov bo tako samo osem.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Slovenski minister za znanost Bohinc v Trstu

Slovenski minister za znanost in tehnologijo je bil včeraj na obisku v Trstu. Obiskal je miramarski Mednarodni center za teoretsko fiziko in padriški Center za znanstvene in tehnološke raziskave, bil pa je tudi gost Slovenskega raziskovalnega inštituta in Slovenske kulturno gospodarske zveze.

..... stran 2.....

Umrli senator DSL Gerardo Chiaromonte

V starosti 68 let je včeraj v Neaplju umrl dolgoletni senator KPI in DSL Gerardo Chiaromonte. Bil je eden od vidnih predstavnikov komunistične partije, po razkolu v njenih vrstah pa se je odločil za Occhettovo DSL. Nekaj let je vodil partijsko glasilo L'Unità, bil je tudi predsednik parlamentarne protimafijske komisije in parlamentarne komisije za tajne službe.

..... stran 3.....

Obveza ministra Tesinija za rešitev Tržaškega Lloydja

Minister za trgovinsko mornarico Giancarlo Tesini se je včeraj udeležil umestitve novega komisarja tržaške lusk ustanove in se nato sesel s sindikalisti, katerim je zagotovil pomoč vlade za rešitev Tržaškega Lloydja pred morebitnim propadom.

..... stran 4.....

Tržaška občina: PSI še s Staffierijem

Svetovalci in odborniki PSI v tržaškem občinskem svetu bodo še dalje podpirali odbor župana Staffierija. To je v kričnem nasprotju s politično odločitvijo stranke, da prekine zaveznitvo z Listo za Trst.

..... stran 4.....

Volilni referendum in slovenska manjšina

V Slovenskem klubu v Trstu je bila zanimiva razprava o vplivih referendumu za izvolitev senata na slovensko manjšino. O tem in drugih političnih vzhlih našega vsadana so govorili Martin Brecej (SSK), Miloš Budin (DSL), Rudi Pavšič (PSI) in Stojan Spetič (SKP).

..... stran 6.....

Dijaki obeh Goric skupaj na odru

Goriški in novogoriški dijaki višjih srednjih šol so se ponovno srečali za 2. gledališkim tekmovalnim nastopom skupin je prireditev ponudila prispevek k utrjevanju sožitja in obenem nekaj prijetnih gledaliških doživetij. Najbolj se je tako žiriji kot gledalcem prikupila sodobna Rdeča Kapica, ki so jo predstavili slovenski in italijanski dijaki IMI Galilei iz Gorice.

..... stran 7.....

LJUBLJANA / SREČANJE

SKGZ obiskala vodstvo SDP

LJUBLJANA - Delegacija SKGZ, ki jo je vodil predsednik Klavdij Palcic, je včeraj obiskala vodstvo Socialdemokratske prenovne, kjer se je pogovarjala s predsednikom Petrom Bekesom in sodelavci. Razpravljali so predvsem o problematiki slovenske manjšine v Italiji in o prizadevanjih za odobritev zaščitnega zakona. (Foto TRIO)

RIM / PO SKORAJ 18 LETIH ZAPORA

Renato Curcio na prostosti

Podnevi bo lahko delal, ponoči pa se bo moral vračati v zapor - Prva izjava: na svobodi na osnovi zakona in ne zato, ker bi se skesal - Izkušnja Rdečih brigad je končana

RIM - Ironija usode je hotela, da ga je ob svojem zatonu osvobodila tista republika, proti kateri se je sredi sedemdesetih let zaman boril z orožjem. Beseda konec pod poglavjem svincenih let je bila napisana včeraj, ko so se odprla težka vrata rimske kaznilnice v Rebibbii in Renato Curcio je po skoraj 18 letih lahko prvič spet svobodno stopil na ulico.

Po sklepu sodnikov bo odslej ustanovitelj in zgodovinski voditelj ultraleve teroristične organizacije rdečih brigad užival tretman polsvobode, kar pomeni, da bo po dnevi lahko delal in se svobodno kretal po Rimu, zvečer pa se bo moral vračati v zapor. Odločitev je vzbudila veliko pričakovanje in odločno manj polemik kot pred nekaj meseci, ko so sodniki razmišljali o podobnem ukrepu in nato zaradi reakcij odložili končno odločitev.

Vrata kaznilnice v Rebibbii so se za Renata Curcia odprla včeraj ma-

lo po poldnevu. Pričakala ga je gruča televizijskih operaterjev, fotografov in novinarjev, ki so ga obsuli s plazom vprašanj. Bivši brigadist, osivel in tudi vidno zbezan, ni hotel odgovoriti takoj, pač pa je obljubil novinarsko konferenco za popoldanske ure.

In na popoldanskem srečanju je Renato Curcio izpostavil predvsem dve stvari: da so mu priznali tretman polsvobode na osnovi zakonskih predpisov, ker je odsedel že več kot polovico zaporne kazni in se je v jeci vedel vzorno in ne zato, ker bi se bil skesal.

Predvsem pa je hotel zapisati poglavje konca pod obdobje svincenih let: »V svojih analizah smo se posluževali kulturnih vzorcev, ki pripadajo prejšnjemu stoletju. Rezultati kažejo, da niso bili več ustrezni. Zgodovinsko je izkušnja rdečih brigad končana, ker ni znala nakazati rešitev Italiji, ki je stopala v tretje tisočletje.« (V.T.)

Renato Curcio po prihodu iz rimskega zapora Rebibbia (Telefoto AP)

PEUGEOT 306 TEKMEC

AUTOLISERT

TRŽIČ - Ul. Timavo, 24 - Tel. (0481) 790504
GORICA - Majnica, 12 - Tel. (0481) 391808

KOMENTAR

Svoboden med ruševinami

VOJMIR TAVCAR

Po skoraj 18 letih zapora je Renato Curcio včeraj prvič okusil omamo svobode. Sodniki so mu pred nekaj dnevi priznali tratman polsvobode in po opravljenih formalnostih je zgodovinski lider rdečih brigad lahko včeraj končno zapustil rimsko kaznilnico v Rebibbii. A samo za nekaj ur. Zvečer je bil ze spet v jeci, kamor se bo, kot predvideva tratman polsvobode, moral vracati vsako noč.

Vprašanje usode Renata Curcia, simbola ultralevega oboroženega terorizma v Italiji, je že nekaj let v središču polemik. Na eni strani so svojci zrtev BR in nekatere politične sile, ki menijo, da Renata Curcia ni mogoče obravnavati kot ostale jetnike prav zaradi krvave simbolike, ki jo poseeblja. Na drugi pa tisti, ki ocenjujejo, da je Renato Curcio v dobri meri poravnal svoj dolg z državo in družbo, ker se je v teh 18 letih spremenil in postal drugacien človek. In pri tem pripominjajo, da Curcio osebno ni nikoli ubil nikogar, medtem ko ze uživajo režim polsvobode bivši brigadisti, ki so sodelovali pri krvavih akcijah, a so se potem skesali.

Pred dvema letoma je ga tedanji predsednik Republike Cossiga hotel pomilostiti, da bi na ta način po padcu berlinskega zidu, napisal besedo konec tudi pod poglavjem svincenih let, a mu to ni uspelo. Od takrat se je marsikaj spremenilo. Predvsem to, da je Renato Curcio, ki je pred časom se vztrajal na enostranski potezi države s pomilostitvijo nekdanjih brigadistov, sedaj podpisal prošnjo za tratman polsvobode. In s tem neposredno priznal avtoriteto in legitimnost te države. Ko so se včeraj malo po poldnevu odprla vrata kaznilnice v Rebibbii in je Curcio prvič stopil prost na ulico, se je dejansko končalo hudo poglavje v italijanski povojni zgodovini.

Kaj ostaja? Spomin na toliko nedolžnih zrtev, spomin na nepotrebno prelito kri v iluzoričnem iskanju bližnj zgodovine. In ostaja človek Renata Curcio, osivel, z buržujskimi željami, sam pred svojo vestjo in prikaznimi preteklostmi, po ironiji usode na pol svoboden med ruševinami tiste prve republike, ki je on ni uspel zrušiti z orožjem.

NOVICE

Preprečevanje požarov: lastniki površin morajo biti obveščeni

TRST - Pristojne deželne službe, ki opravljajo posege za preprečevanje gozdnih požarov ali pa za obnovo površin, ki jih je prizadel ogenj, bodo morale doslej opozoriti lastnike na nactovane posege. Vsaj 15 dni pred njihovim začetkom bodo morale izobesiti na oglasni deski občine, ki je ozemeljsko pristojna, posebno sporočilo z opisom predvidenih posegov in oznacbo zadevnih parcel.

To je danes sklenil deželni svet Furlanije - Julijske krajine, ko je soglasno sprejel predlog deželnega svetovaleca Slovenske skupnosti Iva Jevnikarja. Ta je predlagal dodatni člen h krajsemu zakonskemu osnutku v zvezi z gozdovi. V svojem posegu je Jevnikar poudaril, da deželna zakonodaja v teh primerih izključuje potrebo po posebnih uradnih ukrepih za poseg na zasebni lastnini ali po dovoljenju lastnikov. Nikakor pa ni upravičeno, da lastniki sploh ne vedo za čiščenje gozda in druge, tudi zelo korenite ukrepe pristojnih oblasti. Pravico imajo, da so o nactovanih posegih pravčasno obveščeni, da jih lahko nadzirajo in ukrepajo v zvezi z lesom in drvini, ki ob tem nastajajo. Zgodilo se je celo, da je moral kak lastnik plačati globo, ker so delavci, ki jih je poslala pristojna deželna služba, prekršili kako določilo v zvezi z gozdnim bogastvom, ni pa mogel dokazati, da ni imel nič pri stvari.

Najmanj kar se lahko stori, da se omilijo večkratni nesporazumi, je vsaj naelna informacija preko oglasnih desk. To stalisce je pred dnevi oblikovala Deželna komisija SSK za okolje in teritorij, katere koordinator je arh. Danilo Antoni, deželni svetovalec SSK Jevnikar pa ga je zdaj prenesel v deželni svet.

V razpravi so predlog podprli svetovalec Demokratske stranke levice Del Negro, kršcanski demokrat Campagnolo in zeleni Wehrenfennig. Z njimi je soglasal tudi pristojni deželni odbornik Cislino.

V Bukarešti zaplenili stot kokaina

PADOVA - Leteci oddelek iz Padove je po 18-mesečnih preiskavah aretirale 25 oseb, v prejšnjih dneh pa je dosegel, da so na mednarodnem letališču v Bukarešti zaplenili stot kokaina. S tem je tudi onesposobil organizacijo, ki naj bi po dosedanjih ugotovitvah uvazala mamila v Italijo. Kokain je bil skrit v dveh marmornatih kipih, ki sta prihajala iz Juzne Amerike in bila namenjena v Italijo. V okviru operacije so aretirali 38-letnega romunsko-kanadskega državljana Alexandra Savo Docmanova, lastnika okrog 800 stanovanj v Kanadi in posestnika številnih imovin v Romuniji. Docmanov je med postanki v Italiji običajno bival v raznih hotelih v Venetu in v Brescii, premikal pa se je v neprobojnem mercedesom.

BIVŠI »SOVRAŽNIK ŠTEVILKA 1« ITALIJANSKE DRŽAVE BO NAJPREJ OBISKAL GROB POKOJNE ŽENE MARE CAGOL

Renato Curcio na polsvobodi Zgodovina ne pozna bližnjic

RIM - Sprehodi, skoraj nomadska potovanja, nato topel dom in, na vrhu lestvice zelja, se sin. Te skromne, maloburzujske zelje so danes sanjski svet Renata Curcia, bivsega voditelja ultralevih revolucionarnih rdečih brigad, ki je včeraj popoldne po skoraj 18 letih zapora prvič zapustil rimsko kaznilnico v Rebibbii in se, na pol svoboden, odpravil do mestnega središča, do sedeza zadrge »Obcutljivi za listje«, kjer bo odslej podnevi v službi.

Sivolas, oblecen v zeleno srajico in perujsko majico, zbeگان zaradi množice operaterjev, fotografov in novinarjev, ki so ga obkrožali, se Renato Curcio res ni zdel več terorist, nekdanji »sovražnik številka 1« italijanske države, pravzaprav »imperialistične države multinacionalnih družb« v izrazoslovju rdečih brigadistov. Ob pogledu na zbeganega, sivolasega zrelega moskega, ki je po podpisu registra pri karabinjerjih nekoliko pijan od prvih minut prostosti zgrešil avtomobil, se je spomin vracal k tistemu 18. januarju 1976 v Milanu, ko je bil po kratkem, a silovitem oboroženem spopadu Renato Curcio ujet. Ranjen v ramo, z rokami stisnjenimi v okove, je Curcio tedaj skušal zaman dvigniti roke v

pozdrav s stisnjeno pestjo. Samo oster in predren pogled, naravnost v oči novinarjev, ki so prihiteli, da bi videli, kako ga peljejo v jeco, je pricala o tem, da se z aretacijo ni vdal. Danes njegove maloburzujske sanje (rečeno brez vsakrsnega zaničevanja) pričajo o tem, da je od nekdanjega revolucionarja ostalo bore malo: samo ponos cloveka, ki je sicer proglasil konec oboroženega boja in pozval teroriste k predaji, a ni nikoli zavrgel svoje preteklosti. Ni se skesal in ni se ogradil od obdobja svincenih let, pac pa je samo spoznal, da njegova pot ni mogla biti uspešna.

Renato Curcio se je rodil pred 52 leti v Monterotundu pri Rimu. Po osnovni in srednji soli se je vpisal na fakulteto za sociologijo v Trentu, univerzitetni zavod, v katerem je tridentinska KD videla kovacnico svojih bodocih kadrov in katoliške misli. In v Trentu je Curcio preživel prelomni konec šestdesetih let, v Trentu se je srečal z ljudmi, ki so postali zametek bodocih rdečih brigad, v Trentu se je oženil z Margherito Cagol, ki je postala »komandant Mara« in ki je umrla leta 1975 po srditem spopadu s karabinjerji.

Po diplomu se je Renato Curcio skupno z zeno

in najtesnejšimi prijatelji preselil v Milan, kjer je najprej ustanovil ultralevo usmerjeni »politični metropolitanski kolektiv«, zametek bodocih rdečih brigad. Za oboroženi boj se je odločil nekaj let pozneje. In bolj kot marksizem so na to odločitev vplivali lik Ernesta Che Guevare, latinskoameriskega misleca in vzor latinskoameriske gverile. Rodile so se rdece brigade, po zamisli njihovih ustanoviteljev »oborožena pest« italijanskega proletariata v boju za lastno osvoboditev, v resnici - in ne da bi se njihovi voditelji, pristasi in somisljeniki tega povsem zavedali - le eno od tolkih sredstev v boju zoper demokracijo in za ohranitev partitokratske države.

Rdece brigade so nastale ob naletu revolucionarnega leta 1968, obenem pa v obdobju, ko je bila desnicarska teroristična ofenziva v Italiji na visku: pokol v Kmečki banki na Trgu Fontana v Milanu, nepojasnjena smrt anarhista Pina Pinnelli, poskusi, da bi anarhistom pripisali odgovornost za morilski nact. In se pokol pri Petovljah, v Brescii, spodleteli poskus državnega udara, ki ga je snoval »crni princ« Junio Valerio Borghese, ostra represija delavskih in studentskih

bojev. To je bil okvir, v katerem so se po spodletem in naivnem poskusu zaloznika Giangiacoma Feltrinellija, da bi organiziral prva gverilska jedra, rodile rdece brigade.

Renato Curcio je bil prvi aretiran leta 1974 in zaprt v kaznilnico v Casale Monferrato, od koder ga je osvobodila zena Mara z drznim vdorom v jetnisko. Drugic - dokončno - januarja 1976. Tedaj rdece brigade niso se morale, minilo je nekaj let, preden so z ugrabitvijo predsednika KD Alda Mora poskusile pomeriti državi v srce. Curcio si je z zgodovinskim jedrom zaprtih brigadistov tedaj prevzel očetovstvo ugrabitve državnika in dolgo let je v italijanski kaznilnicah veljal za »nezlomljivega«. Oddaljl se je od nekdanjih sopotnikov, ko so se ogradili od brigadistične izkusnje, pred nekaj leti, se preden je padel berlinski zid, pa prisel do spoznanja, da je oboroženi boj zaman, pravzaprav dosega nasprotni ucinkek.

Pred dvema letoma ga je tedanji predsednik Francesco Cossiga hotel pomilostiti, da bi tako dokazal, da se je po padcu berlinskega zidu končalo tudi obdobje svincenih let. Nact je spodletel zaradi opozicije političnih sil, predvsem

Curcio na sedežu zadrge, kjer bo zdaj delal, kaže knjigo, ki jo je napisal v zaporu (AP)

pa zaradi odpora tedanjega pravosodnega ministra Claudia Martellija. Po tem dogodku pa je Curcio podpisal prošnjo za tratman polsvobode in se s tem dejansko dokončno predal državi, priznal njeno avtoriteto in legitimnost.

Sedaj bo Renato Curcio zadel z delom v za-

drugi »Obcutljivi za listje«, s katero naj bi urednicil ambiciozni projekt zbirke Spomini z osebniimi zgodbami udeležencev oboroženega boja v sedemdesetih letih. In medtem se bo pripravljval na svoje »popotovanje brez obveznosti« zlasti na prvo etapo, grob Margherite Mare Cagol. »Od kar je

umrla,« je dejal Curcio, »je nisem mogel obiskati. Cutim potrebo, da sedem na zemljo, ki jo pokriva, in se zberem v miru in tisini.«

Kdo ve, ali bo v takem intimnem dialogu, Renato Curcio tudi s srcem dojel to, kar je ze z razumom: da zgodovina ne dopusca bližnjic. (VT)

TRST / OGLEDAL SI JE CENTRA V MIRAMARU IN NA PADRIČAH

Slovenski minister za znanost Bohinc na obisku v Trstu, »mestu znanosti«

Srečanje na Slovenskem raziskovalnem inštitutu in pri SKGZ

TRST - Minister za tehnologijo in znanost Republike Slovenije Rado Bohinc je bil včeraj na delovnem obisku v Trstu. Prisel je, da bi si približe ogledal nekatere znanstveno-raziskovalne institucije in ustanove v mestu, ki slovi po svetu z vzdevkom »mesto znanosti in znanstvenikov«. Slovenski minister je bil gost dveh najbolj prestižnih trzaskih znanstvenih polov: miramarskega Mednarodnega centra za teoretsko fiziko in padriškega Centra za znanstvene in tehnoloske raziskave. Obenem se je med svojim delovno zelo natrpanim obiskom srečal tudi z vodstvom Slovenskega raziskovalnega inštituta, bil pa je tudi na vljudnostnem obisku pri Slovenski kulturno gospodarski zvezi. Med obiskom sta ga spremljala sodelavca, sekretarja Stefan Komac in Rado Genorjo.

Na sedežu Slovenskega raziskovalnega inštituta sta ministra Bohinca in njegova sodelavca sprejela ravnatelj inštituta Emidij Susic in tajnik Sergij Lipovec. Z obiskom na sedežu Slorija se je zeel minister neposredno seznaniti z delom, problemi in težavami inštituta. Minister je skupno s sodelavci poudaril njegovo skrb in zainteresiranost za uspešno delovanje te pomembne institucije Slovencev v Italiji. Drago Bohinc je se posebno poudaril dejstvo, da se v okviru slovenske znanosti vedno bolj zaostrujejo pogoji in kriteriji za znanstveno raziskovalno

Posnetek z obiska slovenskega ministra Bohinca na trzaskem sedežu SLORI-ja (foto Križmančič/KROMA)

delo, kar je osnova za enakopraven vstop slovenske znanosti v mednarodno znanstveno areno. Ob tem pa je tudi pocrtal usmeritev, da morajo biti raziskovalni projekti cim bolj povežani z neposrednimi naročniki - uporabniki raziskovalnih outputov.

V razgovorih je bilo poudarjeno, da je SLORI v zadnjih letih polnopravno stopil v tako usmeritev, tako s prijavljenimi projekti, se po vsebno pa z usmerjanjem mladih raziskovalcev, ki danes ze dosegajo naslove doktorja znanosti in

lahko vstopajo v verifikacijo mednarodne znanstvene javnosti.

Minister in sodelavci so soglasali z vodstvom inštituta, da je za manjšinski znanstveni prostor se posebno pomembno, da so lahko raziskovalni izsledki cimprej objavljeni ne le v slovenscini temvec tudi v italijanskem in angleskem jeziku. Poudaril je, da mora inštitut vztrajati v svoji usmeritvi mednarodno priznanega in visoko kvalitetnega raziskovalnega dela. Zagotovil je se nadaljnjo pozornost ministrstva

glede podiplomskih in postdoktorskih studijev. Izrazil je tudi upanje, da ne bi izredne financne težave, v katerih se nahaja inštitut, zvrle rast ali celo obstoj inštituta, ker bi bila to nepopravljiva škoda ne le za slovensko manjšino, temvec za celotno slovensko družboslovno znanost.

Ravnatelj in tajnik sta ministra in sodelavca seznanila tudi o tekočih projektih in problemih inštituta ter se toplo zahvalila za izraženo pozornost in skrb.

Med vljudnostnim

obiskom na sedežu SKGZ sta se minister Bohinc in sekretarja Komac in Genorjo srečala s predstavniki nase krovne organizacije Darijem Cupinom, Brankom Jazbecem in Pavlom Slamcem. Pogovarjali so se o aktualnih vidikih sodelovanja med Italijo in Slovenijo, in to predvsem v luci pogajanj Evropske skupnosti s Slovenijo, govor pa je bil tudi o vkljucevanju znanstveno-raziskovalnih institucij in ustanov iz Italije v znanstveno-raziskovalne projekte v Slovenijo.

REZIJA ALI BARDO?

Kateri občini naj pripada zaselek Učaja?

RUDI PAVSIC

UCEJA (Rezija) - Bo zaselek Učaja ostal v Obcini Rezija? To je vprašanje, ki si ga zastavljajo prebivalci vasi ce ob slovenski meji in ki je v tem kraju sprožil val negotovanja in slabe krvi. Pred nekaj dnevi je namrec iz videmske prefekture prislo pismo, s katerim je bil zupan iz Rezije Paletti obveščen, da bo zaselek Učaja pripadal Obcini Bardo. Takšno odločitev so odgovorni vladni organi sprejeli na podlagi same prošnje prebivalcev Učaje, ki so se leta 1958 opredelili za Bardo. Takrat je zaselek stel približno 300 oseb (danes jih je le kakih 30), ki so bile dokaj razjarjene do rezijanske občinske upave, ces da zanje ni kazala zadostne skrbi. Učaja namrec ni imela primerne cestne povezave z dolino pod Kaniom, manjkala je elektricna napeljava in druge storitve so bile zelo slabe. Prošnjo za odcepitev je takrat podpisalo vseh 58 družinskih glav, varjev in jo naslovilo videmski prefekturi. Voljo po odcepitvi so prebivalci Učaje ponovili leta 1967, ker so ugotovili, da jim občinska uprava sploh ni prislubnila in da so v najvisji meri plačali dolg zaostalosti.

Protest občanov je sprožil zazeleno odločitev. Na podlagi dekreta predsednika republike iz 18. februarja 1969 je bilo namrec odločeno, da bo Učaja pripadala Obcini Bardo. Temu se

je takoj zoperstavila Obcina Rezija, ki je vložila priziv, ki je bil tudi sprejet. Sam priziv pa ni postavil besede konec temu vprašanju. Državni svet je namrec obravnaval zadevo in te dni sklenil, da je zahtevala takratnih prebivalcev Učaje povsem utemeljena.

Na podlagi taksne odločitve se je takoj sestel občinski svet v Reziji, ki je z glasovi vecine (manjšina se je vzdržala) sklenil, da bo stvar obravnavalo sodišče, ki bo moralo določiti, kdo ima prav. Vedeti je namrec treba, da bi z izgubo Učaje Rezija izgubila mejni prehod, dobršen del gozdne površine ter nekaj ugodnosti zaradi proste cone.

Sam zupan z nekaterimi odborniki se je prejšnjo nedeljo srečal s prebivalci Učaje, ki so mu izrazili voljo, da bi kot zaselek ostali v okviru Obcine Rezija in s tem v zvezi podpisali ustrezen dokument.

Vprašanje pa je, ce bo sedanja volja prebivalcev Učaje obveljala, ali bo odlok Drzavnega sveta v bistvu pomenil zadnjo odločitev. Res cudno bi izgledalo, da bi Učaja danes presla v okvir Obcine Bardo in to proti volji prebivalcev, ki so očitno spremenili prvotno mnenje. Sicer ostaja tudi možnost referendum, s katerim bi se lahko zainteresirani dokončno izrekli, pod katero občinsko streho želijo živeti.

VIDEM / PO PREMISLEKU SPREJELA IMENOVANJE

Roberta Breda deželna tajnica PSI

Socialistično poslanko čaka težka preizkušnja na skorajšnjih deželnih volitvah

VIDEM - V ponedeljek ponoci je poslanka Roberta Breda postala deželna tajnica socialistične stranke. Po tednu dni premisleka je socialistična predstavnik sprejela ponudbo, ki so jo predlagali predvsem pristasi struje Ferruccio Sara in Gabrieleja Renzulli. Očitno je v tem času posl. Breda dobila zagotovila glede avtonomije, ki jo je zahtevala kot deželna tajnica. Sama je namreč izjavila, da noče biti uklenjena v igro notranjih struj in da ne bo pristala na kompromisne rešitve.

Naloga, ki casa Roberta Breda, ni lahka. Nobena dvoma ni, da je stranka tudi na deželni ravni v veliki krizi in da se bo v taksem neizvedljivem stanju predstavila na skorajšnjih deželnih volitvah. In prav to je verjetno največja bojazn novopetene tajnice, ki bi lahko postala strelod za najavljen neuspeh stranke na deželni preizkušnji.

Da bi vsaj delno omejila padec konsenza in vrnila stranko na normalni tir, je na zadnjem zasedanju deželnega vodstva zahtevala proste roke da bi na novo začela iskati možne poti sodelovanja z levčarskimi in laičnimi strankami. Sama je namreč najavila, da zavezništvo s Krščan-

Nova deželna tajnica PSI Roberta Breda

sko demokracijo nima nobenih perspektiv in da je KD kvečjemu antagonist socialistične stranke in drugih reformističnih in naprednih sil.

Kot znak volje po spremembi je Roberta Breda predlagala, naj vsi zastopniki socialistične stranke, ki so člani upravnih svetov javnih ustanov, vrnejo svoj mandat. Le tako se bo začel proces obnavljanja

in stranka bo lahko dobila zaupanje ljudi, ki ga je v tem času popolnoma izgubila.

Tudi v pokrajinskem merilu so opazne nekatere spremembe v PSI. Videmsko pokrajinsko vodstvo je namreč zastopnika leve struje senatorja Franca Castiglioneja imenovalo za predsednika volilne komisije, ki bo imela nalogo sestaviti liste za bliznje volitve.

NEAPELJ / BIL JE VIDNI PREDSTAVNIK KPI IN DSL

Umril je Chiaromonte »demokratski južnjak«

Markantna moralna figura levičarskega senatorja

NEAPELJ - Senator Demokratske stranke levice Gerardo Chiaromonte, eden od najbolj vidnih dolgoletnih predstavnikov komunistične partije in nato Occhettovega »hrasta«, je umrl včeraj zjutraj v starosti 68 let na domu v kraju Vico Equense pri Neaplju. Senator se je v torek vrnil domov iz Rima, da bi z ženo Bice Foà in sorodniki preživel velikonočne praznike. Ponoci ga je obsla slabost, ob pol osmih zjutraj pa ga je strl srčni napad.

Gerardo Chiaromonte je bil eden od vodilnih moz Komunistične partije po vojni in DSL od njene ustanovitve. V KPI se je vpisal med drugo svetovno vojno pri devetnajstih. Po rodu je bil iz Neaplja, kar je močno zaznamovalo vso njegovo osebnost. Tajnik DSL Occhetto je v socialni brožavki družini zapisal, da je bil »demokratski južnjak«, njegov rojak, a politični antagonist, demokristjan Scotti pa govori o njem kot o »velikem južnjaku«. Ze od začetka svoje parlamentarne poti (prvic je bil izvoljen za poslance pri 39 letih, zatem je bil vedno izvoljen za senatorja) se je zavzel za delavska vprašanja in se posebej za rešitev dilem, ki razdvajajo in razk-

rajaio italijanski Jug. V sedemdesetih letih je podprl Berlinguerja, bil pa je tudi kritičen do njega (celo v nekrologu umrlemu liderju pred centralnim komitejem partije). Chiaromonte je bil partijski moz (bil je med drugim tudi odgovorni urednik partijskega glasila L'Unità), ki pa so ga tudi politični nasprotniki zelo cenili (sicer ne bi postal predsednik parlamentarne protimafijske komisije prej in predsednik parlamentarne komisije za tajne službe kasneje).

Pred dvema letoma je sledil Occhetto na poti od KPI do DSL, in je to pot tudi sam soustvarjal, pa ceprav je pred nedavnim priznal, da bo pot do cilja se dolga.

Smrt Gerarda Chiaromonteja je prizadela njegove strankarske tovarise, pa tudi druge predstavnike italijanskega političnega sveta. Predsednik vlade Amato je poudaril njegove visoke moralne in politične vrline, za Andreottija je bil eden od zadnjih demokratov se iz prvih po vojnih casov.

Zalna seja za umrlim senatorjem Chiaromontejem bo danes v senatu, nakar bodo njegove posmrtno ostanke prepeljali spet v Neapelj, kjer ga bodo pokopali v družinsko grobnico.

Senator DSL Gerardo Chiaromonte (AP)

BENETKE / ŽE 17 LET TRDI, DA JE NEDOLŽEN

Carlotto bo maja zapustil zapor zaradi krhkega zdravja

Obsojen zaradi umora študentke je prestal 11 procesov

BENETKE - Massimo Carlotto, mladenic, ki je bil v zadnjih 17 letih vpleten v enega od najbolj zagonetnih sodnih primerov v Italiji, bo 13. maja predcasno izpuščen iz zapore zaradi slabega zdravja, ce ga ne bo pred tem datumom predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro pomilostil. Ko so ga zaprli po ponovni obsodbi na 18 let jece, ki je sledila drugi reviziji procesa zaradi umora študentke Margherite Magello, so njegovi odvetniki vložili prošnjo za njegovo izpušitev. Profesor Franco Franco je maja lani izjavil sodnikom, da bi Massimo Carlotto, ce bi ga se pustili v zaporu, lahko umrl. Razlogi, ki jih je strokovnjak, ki ga je imenovalo sodisce, navedel, so se sodnikom zdeli utemeljeni in so se zato odločili za Carlottovo izpušitev.

Ne da bi kdaj zatajil ideje in dejanja, ki so označila njegov dolgi boj po sodiscih, je Carlotto znova razglasil, da je nedolžen. Carlotto v primer, ki je edini v Italiji, se je zaključil včeraj, po sedemnajstih letih in treh mesecih od začetka zadeve, s pomilostitvijo. Tej se je obtoženec, doma iz Padove, hotel izogniti (prosnjo so namreč vložili stari), saj se na tak način predpostavlja, da je kriv, kar pa je vedno zanikal.

Massimo Carlotto je bil se zelo mlad, ko so ga januarja 1976 obdolžili, da je ubil študentko Margherito Magello, in ga zaprli v padovsko jeco. V vseh teh letih so

Arhivski posnetek: Massimo Carlotto med karabinjerjema (teletoto AP)

mu skušali pomagati s kampanjo, ki je od leta 1985 razdelila javno mnenje na tiste, ki so mu verjeli, in tiste, ki so ga imeli za krivega. Obtoženec, ki je danes star 36 let, je na vseh enajstih sodnih obravnavah, ki so ga zadevale, ponovil, da ni ubil Margherite Magello.

Carlotto je edini v Italiji doživel, da je kasacijsko sodisce odredilo ponovni revizijski proces. "To je izjemna izjema,"

je komentiral predsednik beneskega prizivnega sodisca Michele Curato februarja lani, ko se je začela druga revizija obravnave. Carlotto v odvetnik Giorgio Tosi je takrat izjavil, da je to izreden dogodek, da obtožencu dvakrat sodijo za isti zločin.

Carlotto so prvic sodili leta 1978. Obravnava se je zaključila maja iste leta. Carlotto so oprostil zaradi pomanjkanja dokazov. 19. decembra

1979 pa ga je benesko prizivno sodisce spoznalo za krivega in ga obsodilo na 18 let jece. To obsodbo je tri leta pozneje potrdilo tudi kasacijsko sodisce. Sodniki pa so pozneje zbrali dovolj dokazov, da je Carlotto smel zaprositi vrhovno sodisce za ponovno revizijo procesa. Prosnja je bila sprejeta 30. januarja 1989.

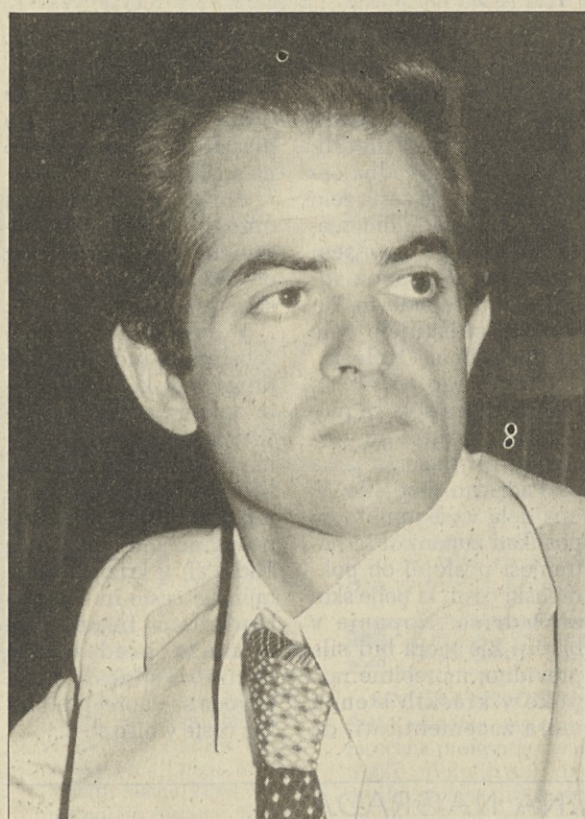
Prva revizija se je zaključila 22. decembra 1990, ko se je benesko prizivno sodisce obrnilo na ustavno sodisce, da bi slednje določilo, ali je treba zaradi pomanjkanja dokazov upoštevati novi zakonik in obtoženca oprostiti, ali pa stari zakonik in potrditi obtožbo. Junija 1991 je sodisce določilo, naj se upošteva novi zakonik. 21. februarja lani se je pričela nova revizijska obravnava pred drugim sodiscem, saj je medtem prejšnji predsednik sodisca odšel v pokoj. Do razsodbe je prišlo 27. marca 1992, vendar je bila za Carlotta pravo razočaranje, saj ga niso oprostili. Kljub temu pa se ni vdal. Njegovi odvetniki so vložili priziv na kasacijsko sodisce. Tudi takrat mu je spodletelo. 24. novembra lani so Carlottovo obsodbo spet potrdili; zanj je to pomenilo, da bo moral sedeti v jeci še deset let. Februarja lani so se stari sodilci, da zaprosijo za pomilostitev samega predsednika republike in v ta namen zbrali 5000 podpisov, ces da je to edina možnost, da lahko Massimo Carlotto spet zazivi.

TRST - Javni tožilec Antonio De Nicola je za bivsega deželnega odbornika za javna dela Adriana Bombena zahteval pet let in pol jece ter dosmrtno prepoved upravljanja javnih funkcij. Sodisce, ki mu je predsedoval Mario Trampus, se je o teh zahtevah, kot o zahtevah obrambe, ki je vztrajala na Bombenovi nedolžnosti, izrekalo sinoci. Odločitev očitno ni bila lahka, saj so se sodniki v posvetovalni dvorani zadržali več ur, tako dolgo, da do zaključka redakcije zal nismo izvedeli za njihove sklepe.

Proces, v katerega so vpleteni Bomben in se nekateri drugi, je dejansko prvi proces v nasi deželi, na katerem je bil govor o podkupninah. Afera pa je izbruhnila veliko pred tem (septembra 1988), predno je prišla na dan sedanja podkupovalna afeta, ki pretresa Italijo.

Bivši demokratski odbornik Bomben je bil obtožen korupcije, zasebne koristi v javnih aktih ter poneverbe v uradnih dokumentih: v zameno za dovoljenje za odprtje odlagališča odpadkov v kraju Roveredo in Piano, na desni strani Tilmenta, naj bi bil prejel nekaj desetnih milijonov lir. Koncesijo tržaski družbi Merfin je podpisal junija pred petimi leti (tedaj so bile v teku deželne volitve).

Kot smo dejali, Bomben ni bil edini, ki se je znel na zatonzi klopi. Za Angela Venturo, svetovalca podjetja Merfin, je javni tožilec zahteval stiri leta jece in pet let

Bivši deželni odbornik Adriano Bomben

prepovedi opravljanja javnih funkcij; za Giuseppe Vassallija, nacenika urada, ki je v deželni odbornistvu odgovarjal za gradbenistvo, pa tri leta in pol jece ter pet let prepovedi opravljanja javnih funkcij; za Rito Feltrin dveh leti in tri mesece zaporne kazni.

Na včerajšnji obravnavi so imeli besedo se nekateri zagovorniki. Odv. Kostoris, ki zagovarja Angela Venturo, je zahteval oprostitev, ces da ni dokazov o Venturovi krivdi in da je v obtožbah zaslediti nasprotujoce si trditve. Zatem je bila vrsta na odv. Rossu iz Pordenona, ki sku-

paj z odv. Franzem brani Bombena. Oba sta dokazovala nedolžnost demokratskega predstavnika in priznala le to, da mu je skupina prijateljev dala 20 milijonov lir za njegovo volilno kampanjo.

V svoji repliki je javni tožilec De Nicola spet poudaril veljavnost obtožnice in zahteval, da obtožencem zaplenijo premoženje, ce jih spoznajo za krive.

Vsekakor proces ni osvetlil domnevne vpletenosti nekaterih predstavnikov drugih političnih strank, s katerimi naj bi bili lastniki Merfina stopili v stik, da bi prišlo do odprtja odlagališča.

NOVICE

Prestizžno priznanje Evropske skupnosti špefrski občini

SPETER - Veckrat smo pisali o prizadevanju občinske uprave iz Spetra, da bi na tem predelu videmske pokrajine ustvarila vse pogoje za pospešeno sodelovanje s Slovenijo. Med zadnjimi pobudami sodi tudi predlog, ki ga je dal zupan Firmino Marinig o ustanovitvi proste industrijske cone, ki bi zaobjela Cedajsko, Nadisde doline in Gornje Posocje. Taksna politična vizija je na zalost trčila v krajevne dejavnike, ki v dobri meri nasprotujejo predlogom špeferske občinske uprave. Nasprotnega mnenja pa so odgovorni pri Evropski skupnosti, ki so prav zaradi taksnega nacina upravljanja in dogovarjanja na meji Obcini Speter izročili »Diplomo Evrope«. Prestizžnega priznanja bo za podobne zasluge delezna tudi Obcina Ronke v goriski pokrajini, ob njej pa se osem drugih italijanskih obcin. Priznanje bodo zastopnikom špeferske občinske uprave izročili na slovesnosti, ki jo bo Evropska skupnost pripravila v kratkem v Strasbourg. (R.P.)

Palermo: župan izstopil iz občinskega sveta

PALERMO - Zupan Palerma Manlio Orobello (PSI) je napovedal odstop iz občinskega sveta. Sklep je obrazložil na manifestaciji, ki jo je priredila pokrajinska federacija PSI v prisotnosti vsedržavnega stranknega predsednika, senatorja Gina Giugnija; na manifestaciji so palermški socialisti sklenili, da bodo na skorajšnjih referendumih glasovali "da". Orobello je tudi izjavil, da je treba palermški občinski svet razpustiti. Krscansko demokracijo je obtožil, da ni zmogla upravljati, zaradi cesar se morajo o novi občinski upravi izreči volilci. Ob vsem tem je tudi poudaril, da Palermo nujno potrebuje novo upravo. Predsinocnim je 25 (od skupno 40) občinskih svetovalcev odstopilo, včeraj pa je odstopil tudi edini predstavnik gibanja "Una città per l'uomo". Doslej je iz občinskega sveta izstopilo že 28 svetovalcev.

Sodnik Cordova o povezavah med mafijo in politiko

RIM - "Povezave med organiziranim kriminalom in politično oblastjo so resnice in niso nikakor sad domisljije sodnih oblasti". Tako poudarja glavni državni pravdnik iz Palmija Agostino Cordova v intervjuju, ki bo danes objavljen v dnevniku "Italia Oggi". Agostino Cordova pravi, da politiki zagotavljajo mafijcem razne usluge in finansiranja v zamenjavo za glasove in se s tem dejansko vključujejo v kriminalna združenja. Cordova je tudi izrazil precejšnje dvome v Martellijev odlok, ki ga je sprejela prejšnja vlada po atentatih v Palermu. Ob vsem tem je tudi dodal, da se strinja z vsebino dokumenta, ki ga je izglasovala parlamentarna protimafijska komisija (ki je potrdila tesno povezavo Andreottijevega predstavnika na Siciliji Salva Lime z mafijo) in s stališci njenega predsednika Violanteja.

Rimski sodniki bodo proučili položaj Paola Dell'Anna

RIM - Rimski sodniki bodo po velikonočnih praznikih proučili obsežno gradivo, ki jim ga je izročilo palermsko sodstvo in se nanaša na telefonsko prisluškovanje, po katerem naj bi bil Paolo Dell'Anno "na razpolago", da bi se nekateri procesi zaključili v korist obtožencov. Obsežno gradivo je prejela okrožna protimafijska prokura, njen nacelnik Michele Coiro pa se trenutno nahaja na študijskem potovanju v ZDA, tako da se je preverjanje vseh teh dokumentov zacasno zaustavilo. Celotna zadeva bi bila lahko povezana s preiskavo o manipulaciji gradiva, ki zadeva mafijske dejavnosti. V okviru te preiskave so v prejšnjih mesecih odredili hišni pripor za kanclista Giuseppe Schiavoneja, ki so ga aretirali meseca maja lanskega leta pod obtožbo, da je pomagal nekaterim mafijcem. Preiskave so se zelele pred letom dni na pobudo palermskega državnega pravdnistva, potem ko je "izginil" pretezen del preiskovalnega gradiva o nekaterih procesih. Med osebami, katerih položaj proučujejo sodniki, je tudi direktor kanclije Mario de Cato.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo tržaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DDP - P.R.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779669 - fax 040-773715
Fotostavek: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm
Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR
Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779660, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506
Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779660, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697
Italija: podružnice SPI
Slovenija: Studio Vista - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943
Cene oglassov
Italija: 1 oglašni model (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT.
financi in legalni 12000 LIT. ob praznikih povisek 20%; mali oglaš
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%
Cena: 1200 LIT - 45 SIT
Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT
za Slovenijo: mesecna 1.300 SIT, plačljiva preko DISTRIEST.
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373
Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948
Dopis italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NOVICE

Sprememba urnikov za razdeljevanje bencinskih bonov

Trgovinska zbornica sporoča, da se bo vlaganje prošelj za drugo transo bencinskih bonov za letošnje leto možno od 13. t.m. dalje: prošnje bo treba vložiti na sedzu ACL v Ul. Cumano 2, od ponedeljka do petka, od 9. do 12. ure. Trgovinska zbornica tudi sporoča, da morajo vsi tisti, ki imajo pravico do drugega obroka bencinskih bonov cimprej sporočiti morebitne spremembe (zamenjavo vozila ali zamenjavo bivalisca); vsi tisti, ki bodo prošnje vložili prvič, bodo to obveznost lahko izpolnili do 14. januarja prihodnjega leta.

Natečaja za mestne redarje še niso razpisali

Tržaška občina sporoča, da se ni razpisala javnega natečaja za sprejem v službo novih mestnih redarjev. Zaradi tega se niso na razpolago obrazci, ki jih bodo morali zainteresirani izpolniti in predložiti. Ko bo natečaj razpisan, ga bo občinska uprava primerno reklamizirala preko sredstev javnega obveščanja; v razpisu natečaja bodo tudi navedeni pogoji, na osnovi katerih se bodo zainteresirani lahko udeležili natečaja.

Trije aretirani

Karabinjerji iz Milj so v dveh ločenih uspešnih operacijah izvedli tri aretacije. Najprej so v koroškejske zapore odpeljali 23-letnega hrvaškega državljanca Jozita Pavlovića, ki so ga zalotili za volan ukradenega avtomobila. Zatem so ustavili in aretirali se Romki, ki sta pri sebi imeli številne zlate predmete, katere sta odnesli iz stanovanja Tržacana Ennia Furlana.

Nočni pretep v mestu

Okrog ene ure ponoči je patrolja agentov letečega oddelka v nekem baru v Ul. Cassa di Risparmio zaslišala hrup in krike. Pet oseb se je silovito pretepalo, tako da so agenti poklicali na pomoč se eno patroljo. Peterico, v kateri je bila tudi neka ženska, so identificirali in prijaviili sodnim oblastem.

Agenti so ustavili tudi nekega albanskega in poljskega državljanca. Oba sta bila brez dokumentov in sredstev za preživljanje, zato so ju pospremili do meje in izgnali.

Trgovci proti omejitvi prometa

Konzorcij trgovcev mestnega središča je zaprosilo občinsko upravo, da bi jutri ne zaprla mesta za promet. Stopnja onesnaženosti ni tako huda, pravijo trgovci, poleg tega pa bo te dni pred prazniki veliko kupcev, ki bi jih ukrep oskodoval in s tem bi bili seveda prizadeti tudi trgovci.

KORAK NAPREJ / MED UMESTITVIJO NOVIH PRISTANIŠKIH KOMISARJEV IN NA SESTANKU S SINDIKALISTI

Minister Tesini zagotovil pomoč Tržaškemu Lloyddu

Pred prefekturo demonstracija prizadetih uslužbencev

DRAGO GASPERLIN

gajanj, so nam povedali, je ohranitev Lloydove avtonomije in zagotovitev njegove nadaljnje prisotnosti na mednarodnem tržišču. Z drugimi besedami: družbo je treba privatizirati, torej poiskati za to zainteresirane podjetnike, pa naj bodo italijanski ali tuji. Odbornik Tersar je poudaril, da podjetnikov in celo podjetniških navez, ki bi bile pripravljene prevzeti Tržaški Lloyd, ne manjka, čeprav nekateri zatrjujejo nasprotno.

V resnici je to potrdil v zadnjih dneh tudi sam predsednik družbe Michele Lacalamita, vendar s pripombo, da ne gre Lloyd razprodati: ali ga kupis v celem - torej nepremičnine, ladje, prometne proge in seveda njegovo osebje torej celovito premoženje - ali pa nič.

Med slovesnostjo ob umestitvi pristaniških komisarjev in Tesinijevim sestankom s sindikalisti v navzočnosti spornega ministrskega

podtajnika Giulia Camberja in zupana Giulia Staffierija je pred prefekturmo palaco glasno demonstriralo osebje Tržaškega Lloydja, da bi tako podprlo zahtevo po njegovi ohranitvi in seveda obrambi tolikih delovnih mest. Se pred tem, in sicer v dopoldanskih urah sta se Camber in predsednik deželne vlade Vinicio Turello sesla v Rimu z generalnim direktorjem zavoda IRI Michelejem Tedeschijem, podobno

srečanje je imel se Dario Tersar, a s Tesinijem se je sesel že v prestolnici tudi nacelnik svetovalske skupine Demokratske stranke levice na Tržaški občini Roberto Treu, ki ga je ob priliki konference DSL o prevozih pozval, naj omogoči sprostitev finančnega sklada, predvidenega po državnem zakonu o preustroju pomorskih dejavnosti. To bi prineslo blagajni tržske družbe več milijard lir, ki so ji kravpo potrebne. Sicer pa potrebuje družba denar tudi za nakup dveh že naročenih orjaskih ladij, katerih vsaka bi prevzala po 3.000 kontejnerjev. Deloma bodo ta sredstva prispela s pomočjo znižanja Lloydove glavnice na 4, 5 milijarde lir, za katerega naj bi se odločili delničarji na seji dne 14. aprila prav z namenom, da družbi vlijeje svežega kisika, potrebnega za to, da bo izplula iz stiske v prehodnem obdobju, ki je potrebno za dokončno rešitev preko privatizacije. Po Tesinijevem mnenju je ta postopek nujen, kajti samo tako naj bi bilo mogoče zajamčiti Lloydju, kakor tudi drugim podjetjem z državno udeležbo ustrezno konkurenco moč v evropskem in v svetovnem okviru.

Minister Tesini, tretji z leve, med sestankom s sindikalisti (foto Krizmančič)

OBČINA / SEJA SKUPŠČINE

Socialisti še naprej v odboru z Listo za Trst

Odločitev povzročila razkol s pokrajinskim vodstvom

Socialisti bodo na tržaški občini se dalje sodelovali z Listo za Trst. To je sinoci soglasno sklenila njihova svetovalska skupina, ki je s to odločitvijo dejansko prepeljala vsak poskus oblikovanja nove upravne koalicije. Svetovalci in odborniki socialistične stranke so zavzeli nasprotno stališče od članov stranke in samega pokrajinskega koordinatorskega Toderja, ki so se izrekli za prekinitev vsakršnega sodelovanja z melonariji. V socialistični stranki je torej, po pričakovanju, prišlo do hudega razkola med upravitelji, ki se nočejo odpovedati stolčkom in ki so tesno vezani z Listo za Trst, ter med političnim vodstvom stranke.

V izjavi, ki jo je podpisal nacelnik skupine Marchetti, celo pozitivno ocenjujejo delovanje nacionalističnega občinskega odbora. Iskanje novih koalicij bi v tem trenutku povzročilo samo dodatno zmedo, piše se v sporočilu, zato je najbolje, da ta koalicija ostane na krmilu uprave vse do volitev.

Te naj bi bile že jeseni ali pa najkasneje prihodnje pomlad. Tudi pri tem so občinski svetovalci v popolnem sozvočju z Listarji.

Skupina »Rinnovamento socialista«, ki se sklicuje na stališča nekdanjega deželnega odbornika Carbonaja, je ostro kritizirala sklep somisljenikov v občinskem svetu. Pristati te struje so prepričani, da pomeni vsakršno nadaljnje sodelovanje z Listo korak naprej k samouničenju stranke, iz katere so se svetovalci in odborniki v bistvu sedaj sami izključili.

Za novo upravo so se potegovali predvsem svetovalci Demokratske zveze, Zeleni in republikanci, ki so računali na podporo Komunistične prenovne, Slovenske skupnosti in Serverne lige ter seveda na pristanek socialistov in krščanskih demokratov. Po sinocni odločitvi predstavnikov socialistične stranke pa bo Staffierijev odbor sedaj pravzaprav sam odločil, kdaj bo odstopil in kdaj bodo v Trstu predčasne občinske volitve.

METANOVOĐ / ODOBRILO JE RAJONSKI SVET

Resolucija z zahtevami ljudi iz Bazovice, Padrič in Trebč

Čimprej sestanek s Pokrajino, podjetjem ACEGA in ACT

Prebivalci vzhodno-kraskih vasi, skozi katere teče (ali pa bo se stekla) kaka-jarek za postavitev metanovoda zahtevajo vrsto zagotovil predno se dela nadaljujejo od Padric proti Trebčam, obenem pa želijo tudi, da jih podjetja, ki opravljajo dela, in ustanove, ki so s tem povezane, informirajo o nadaljnjem poteku gradnje. Tako je nekako izvenela resolucija o tem precepu vprašanju, ki jo je konec marca soglasno odobril vzhodnokraski rajonski svet. Dokument je predsednica rajonskega sveta Silvana Moro poslala naslovnikom: Tržaški pokrajini (lastnici ceste, na kateri potekajo dela), podjetju ACEGA (narocniku del) in prevoznemu konzorciju ACT (ki bi

moralo skrbeti za prevoze ljudi iz prizadetih krajev). Ob predstavitvi dokumenta je Morova namignila naslovnikom, da bi bilo pred iztekom prve faze del nujno potrebno sresti se z rajonskim svetom in predstavnikoma domaćinov. Na tem srečanju naj bi skupno ocenili resolucijo, domaćini pa bi sežele na njem tudi uradno dobiti zagotovila podjetij in ustanov pred nadaljevanjem gradnje.

O resoluciji vzhodnokraskega rajonskega sveta smo pred dnevi že poročali. V njem rajonski svet zahteva od Pokrajine, ACEGA in ACT nekatera zelo jasna zagotovila.

Prvo zadeva javni in zasebni prevoz med gradnjo jarka. Vaščanom mora biti zagotovljen

dohod v vasi. V dokumentu je izrecno omenjena stara grojska cesta, ki bi jo bilo treba asfaltirati in primerno urediti; omenjena je uvedba semaforjev (ker je cesta zelo ozka); nadalje je omenjena zahteva po manjšem solabusu za prevoz solarjev iz Gropade in Padric, ki obiskujejo sole pri Banjih in na Opčinah.

Pod drugo točko so omenjena jamstva za morebitno škodo na poslopih pri kopanju jarka na Padricah. Podjetje, ki ima dela v zakupu, mora poslikati zunanost in notranost poslopij ob pokrajinski cesti, ki pelje skozi Padrice. Kopanje v bližini his mora biti sila previdno; morebitne razpoke v kraskih stenah mora zacementirati, da

ne bi začela voda podtalno pronicati v hise in kleti; podjetje ACEGA se mora obvezati, da bo placalo morebitno škodo na poslopih.

Plinsko podjetje mora omogočiti plinske priključke gospodinjstvom ob cesti, ki bi za to zaprosila.

V dokumentu so nato zabeležena tudi nekatera druga dela, ki bi jih moralo opraviti podjetje ACEGA, da bi zagotovilo domaćinom lažji dostop. Med te spada odprava mlakuze, ki se ob deževnem vremenu pojavlja na Padricah v križišču pokrajinske ceste in ceste za Hudo leto, in odprava mlakuze pred barom Gustin v Padricah, da ne bi voda se naprej pronicala s ceste v hišo št. 8.

OBČINA TRST

Staro mesto: župan vztraja pri spornem »projektu za sanacijo«

Tržaški župan Staffieri vztraja pri obrambi znane spornega projekta za »sanacijo« Starega mesta, ki je znan kot nacrt Capitelli. To je poudaril včeraj, ko so mu izročili petico s tisoč tristo podpisov zahtevo po čimprejšnji izvedbi tega urbanističnega posega. V peticiji med drugim piše, da Občina ne sme več prisluhniti tistim malostevilnim in zelo opredeljenim ljudem, ki konstatirajo ta nacrt, namesto da bi skrbeli za mirno življenje prebivalcev, tudi sprico tečaj, ki jih v tem mestnem predelu povzročajo narkomani in nevarni razpečevalci mamul.

Skoda, da so med »malostevilnimi« kontestatorji tega nacra številne ugledne osebnosti s področja urbanistike, geologije in arhitekture, univerzitetni profesorji in člani Državnega zavoda za urbanistiko. Staffierija in njegovih pristavev pa te utemeljene kritike očito ne zanimajo.

Nacrt Capitelli, ki ga vneto zagovarja predvsem melonarsko gibanje, je že dosti časa predmet polemik v mestu in sporov tudi znotraj občinskega sveta. Pojekt je kontestirala opozicija DSL, SKP, SSK, PRI in zeleni, zanj pa se sedaj zanimajo tudi sodniki. Preiskovalci namreč sumijo, da je pri nacrtovanju prišlo do nekaterih nepravilnosti. Tednik Espresso je glede tega opozoril tudi na veliko nevarnost, da se za tem projektom skriva podkupninska afera.

VELIKA NOČ / KAKO JE TE DNI V TRGOVINAH

Predpraznično razpoloženje se še ni povsem razplamtelo

Cene velikonočnih dobrot so narasle, nakupi pa upadajo

NEVA LUKES

Čeprav smo stopili v velikonočni teden, se ni cutiti v polni meri vsega tistega sprosenega predprazničnega razpoloženja, ki bi nas moralo navdajati v teh dneh. Morda je temu krivo vse prej kot spodbudno dogajanje v državi, ki jemlje dobro voljo, a občutkov, da le nismo se v prazničnem vzdušju, se ni lahko znebiti.

Na praznike pa nas le opozarjajo trgovine z razstavljenimi dobrotami in turistične agencije, ki ponujajo za praznike razne izlete ali potovanja, pa tudi javni lokali, restavracije in domače gostilne, ki pripravljajo, kot vsako leto ob tem času praznična kosila in večerje.

Obiskali smo najprej pekarnice in druge trgovine jestvin v mestnem središču, kjer so v prodaji raznovrstne velikonočne slasice in druga velikonočna darila.

»Do Velike noči nas loči le še nekaj dni, zato ne moremo dajati se dokončnih odgovorov,« so nam povedali nekateri trgovci. »Lahko pa recemo, da smo pretekla leta ob tem času prodali veliko več velikonočnih cololadnih pirhov, tradicionalnih »colomb« in drugih dobrot. Delno je temu kriva splosna gospodarska kriza, delno precej višje cene raznih velikonočnih proizvodov, delno pa tudi spremenjena miselnost potrošnikov, ki se za nakup odločajo bolj preu-

Izložbe so polne velikonočnih dobrot (foto Krizmančič/KROMA)

darno in ne samo na osnovi svojih prazničnih občutkov.

Ogledali smo si cene ze tradicionalnih potic, »pinc« in »presencov«. V samem centru mesta gredo cene za potice od 22 do 28 tisoč lir za kilogram, cene pinc se vrtijo okrog 16 do 18 tisoč lir za kilogram, cene »presencov« pa so še višje.

V pekarnah izven mestnega središča so cene nižje ter se vrtijo za potice okrog 20.000 lir, za pince pa okrog 14.000 lir. Skoraj povsod so navedene tiste sestavine, iz katerih so izdelane ponujene dobrote. Gre za ne tradicionalne sestavine, ob katerih je ponavadi se dodatek, da ne vsebujejo konzervansov.

Ali so ljudje že začeli z nakupom teh dobrot, smo vprašali prodajalce. »Nekaj smo jih že pro-

dali pred cvetno nedeljo, glavna prodaja pa se bo začela na velikonočni petek in v soboto. Menimo, da bomo tokrat prodali več »colomb« kot pinc in potic, čeprav imajo slednje pri nas večjo tradicijo. Toda moda je moda.«

Trgovine ponujajo tudi velikonočne cololadne pirhe, ki so letos se posebno dragi. Potrošnik plača v glavnem embalazo in pricakovanje, da bo našel v jajcu obljubljeno presenečenje. V glavnem gre potem za nič kaj vredne predmete, ki ne razveselijo niti najmlajših. Cene pa so visoke - lahko bi rekli celo pretrano visoke.

V turističnih agencijah so nam povedali, da so vpisi za razna velikonočna potovanja zelo dobri. Mnogi so se odločili za večdnevna, tudi

dolga potovanja, drugi samo za krajše izlete za veliko noč. Agencije so vsekakor v glavnem zadovoljne s prodajo, pa tudi klienti so kot kaže zadovoljni s ponujenimi aranžmaji.

Restavracije in gostilne so tudi že v pripravi. Vsaka gostilna ima svoje specialitete: ene ponujajo jancje meso, druge drugačne specialitete, vse pa imajo na jedilnikih razne tradicionalne velikonočne dobrote. Mnoge restavracije v okolici imajo že vsa mesta za praznične rezervirane, druge caka jo se na zamudnike.

Kljub se ne povsem prazničnemu razpoloženju je torej ponudba kar praznična. Kos dobre potice, kozarec dobrega vina in se dobra družba bodo vendarle opravili svoje...

KNJIGE / LITERARNA NAGRADA

Igorju Škamperletu nagrada Vstajenje

Prejel jo bo za roman Sneg na zlati veji. Podelitev bo 19. aprila na večeru DSL

Igor Škamperle

Komisija literarne nagrade »Vstajenje«, ki jo sestavljajo prof. Zorko Harej, prof. Martin Jevnikar, urednik Mladike Marij Maver, pesnica Ljubka Sorli (upravičeno odsotna) in pisateljica Zora Tavčar, se je sestala dne 6. aprila 1993 na sedežu Slovenske prosvete v Trstu in pregledala 24 knjig, ki so jih v preteklem letu izdali zamejski in zdovski ustvarjalci: pesniki, pisatelji in znanstveniki. Po temeljiti presoji se je soglasno odločila, da podeli literarno nagra-

do »Vstajenje« romanu Sneg na zlati veji, ki ga je napisal tržaški pisatelj Igor Škamperle in je izšel leta 1992 pri ZTT v Trstu v zbirki Devin 4.

Roman se vredno vključuje v najboljšo tradicijo slovenske tržaške proze. Pisatelj pripoveduje o svoji mladosti in solanju diplom in o srečanju s planinami od slovenskega in francoskega gorskega sveta do južnoameriških Andov in himalajskih osemstosotnikov. Avtor zna pripovedovati realistično

nazorno, jezikovno sproščeno in vsaki vsebini ustrezno. Kaže čut za skrivnost bivanja, ki se dviga k občudovanju stvarstva in posebej gorskega sveta. Delo kaže kulturno zrelost, umetniško čutenje in etični posluš.

Podelitev nagrade bo v ponedeljek, 19. aprila, na večeru Društva slovenskih izobražencev.

Denar za nagrado je spet velikodušno podelila Hranilnica in posojilnica na Opčinah, za kar se ji odbor iskreno zahvaljuje.

SKLAD MITJA ČUK

Kako ravnati, kadar otroku zmanjka ljubljena oseba

JELKA ČVELBAR

Ko poseže smrt v družino, je vedno hudo. Zelo hudo pa je, ko mladi ženi, ki je hkrati tudi mati, umre mož. Mlada vdova mora biti krepka za dva: sama pri sebi mora preboleti in sprejeti nenadno smrt, hkrati pa mora otrokom pravilno pojasniti, da oče ne bo več nazaj. Pred letom je znana nemška revija Eltern objavila izkušnje dveh mame, ki sta doživeli tako smrt.

Otroci so bili majhni. Triletni hčerki je ena izmed mater hotela dopovedati, kako je z očetom in ji je povedala, da je sedaj oče na nebesih. Toda to ni zmanjšalo stevila vpasnj: »Ali živi sedaj na oblaku? Zakaj ga ljubi Bog ne pusti nazaj?«

Mama ji je skušala dopovedati, da oče ne bo nikoli več nazaj. Deklica pa tega ni razumela. Ponoci je zopet polulala posteljo, kar se je nekaj časa ponavljalo. Nič več ni rada hodila k starim staršem, da bi tam prespala, marveč je stalno bila ob mami in je ni pustila niti za trenutek.

Tudi vprašanj ni hotelo biti konec. Zato, da bi se jim izognila, je mama, ko je mali deklici brala pravljice, izpuščala ali namedomescala imena oče, očka z stric, ali dedek: v sebi enostavno ni našla več moci, da bi hčerki odgovarjala. Najtežje je bilo, ko je hčerka ugotovila, da s svojega mrtvega očeta ne bo nikoli več videla in se od njega sploh ne bo mogla posloviti. Mati ni imela več moci niti zase niti za hčerko.

Izvedenci pravijo, da preživ-

ljas po smrti zelo drage osebe tri značilne faze žalosti: prva stopnja je neke vrste omotica, druga upor temu, kar se je zgodilo, in tretja spoznanje resnice in urejanje življenja na drugačen način.

V prvi fazi se pojavi neke vrste apatija, med katero zalujočega nič ne zanima in ga tudi najbolj ne morejo prepričati o nasprotnem. Tej fazi sledi tista, v kateri zalujoci najraje govori po ure in ure samo o pokojniku.

Za tem pride na vrsto bes. Zakaj drugi morje živijo, zakaj je moral umreti prav on? Zalujoca vdova je dezorganizirana. Velikokrat veliko pomenja, a nicesar ne naredi ali nicesar ne privede do konca. Ko se otroci kaj sprasevali matere, ki jih opisuje revija, jim te niso bile sposobne odgovoriti. Vselej je vsaka razmišljala, kaj bi on rekel, kako bi naredil, kako bi reagiral?

Trajalo je nekaj časa, da je mati lahko spregovorila s svojimi otroki o očetovi smrti, tako da je razčistila to, kar se jim je zgodilo, vendar je sama opazila, da ne more gledati starih slik, niti poslušati starih plošč, ki sta jih poslušala skupaj. Ugotovila je, da je slabše opraviti s spomini in preteklim življenjem, kakor pa imeti opravka s prihodnostjo.

Za pot v prihodnost so najbolj pomagali potrpežljivi prijatelji, ki so poslušali in sprejemali. Kajti sam čas ni dovolj za zdravljenje ran, potrebni so tudi razumni in zvesti ljudje, ki ti stojijo ob strani. Predvsem taki,

s katerimi tvoja duša lahko spregovori odprto in jo znajo poslušati.

Zelo je pomembno, kako in v kolikem času se bo mati z lastnimi silami in prijateljsko pomočjo izlekla iz tragicne situacije, tudi zaradi tega, ker se po materi obnašajo tudi otroci.

Ce otroci, ki so izgubili očeta, opazijo, da mama o tem noče govoriti, bodo tudi sami o tem molčali in ne bodo sprasevali naprej. Mnoge mame pa nočejo odgovarjati na vprašanja otrok, da bi ti ne opazili, kako jim je težko.

Strokovnjaki so mnenja, da otoci lahko mirno gledajo, kako je odrasel človek žalosten. Tako lahko spoznajo, da ima človeška čustva, ki jih lahko tudi pokaže. Pravzaprav učinkuje to nanje pozitivno: tako se že od mladih nog učijo ne skrivati čustev.

Seveda traja nekaj časa, da otroci spoznajo, kaj se je v resnici zgodilo in kako dokončno je to, kar se je zgodilo. Majhni otroci izenacujejo namreč očetovo smrt z odsotnostjo. Sele po solanju se jim začne jasiti pojem dokončnosti smrti.

Izkušnja mladih mater, ki sta postali vdovi, je pokazala, da sta mogli premostiti težave in se okrepiti dovolj tudi za svoje otroke le s pomočjo razumnega okolja: sorodnikov, prijateljev in znancev, ki so jim stali ob strani.

Seveda skozi solze in zalovanje, ki traja v različnih oblikah različno dolgo. Včasih kar celo življenje.

Strpnost glavna tema vrste predstav

Strpnost in bratstvo - ta dva pojma bosta vezna nit vrste gledaliških pobud, ki se bodo zvrstile v Trstu okrog 25. aprila.

Osnrednja prireditelj bo v skrbi Stalnega gledališča F-Jk, ki pripravlja za razdobje od 14. do 25. aprila uprizoritvev Lessingove drame »Modrijan Nathan«

in izvedbi gledališča iz Genove ter v sodelovanju s Stalnim gledališčem iz Catania. Gre za delo, ki obravnava prav temo strpnosti in bratstva, vrednoti, ki sta nam v teh neprijaznih casih bolj kot kdajkoli potrebni. Režiser predstave je Guido De Monticelli.

Poleg te predstave bo se vrsta prireditev pod skupnim naslovom »Preko strpnosti«

ob sodelovanju gledališča Miela, Stalnega slovenskega gledališča ter Goethe Instituta. Slovensko gledališče bo pristopilo z vrsto recitalov po slovenskih solah, 22. aprila pa s konferenco Draga Jancarja, posvečeno vprašanju strpnosti, v Kulturnem domu.

Galerija

Ul. sv. Franciška 20
Vas vabi danes, 8. t.m., ob 17.30 na otvoritev razstave

GIAMMARCO ROCCAGLI
olja

Za ciklus »Literarno okno«

ROBERTO DEDENARO

ob izidu nove pesniške zbirke.

KINO

ARISTON - Dvorana rezervirana.

Jutri: 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »Sommersby«, r. Jon Amiel, I. Jodie Foster in Richard Gere.

EXCELSIOR - 18.00, 20.00, 22.15 »La moglie del soldato«, r. Neil Jordan, i. Stephen Rea, Miranda Richardson.

EXCELSIOR AZZURRA - 17.00, 19.30, 22.00 »Casa Howard«, r. James Ivory, i. Emma Thompson, Anthony Hopkins, Vanessa Redgrave.

NAZIONALE 1 - 15.30, 17.05, 18.45, 20.30, 22.15 »Gli Aristogatti«, Walt Disney.

NAZIONALE 2 - 16.00, 17.30, 19.00, 20.30, 22.15 »Gli sghangeroni«.

NAZIONALE 3 - 15.40, 17.50, 20.00, 22.15 »Gli spietati«, i. Clint Eastwood, Gene Hackman, Morgan Freeman, Richard Harris.

NAZIONALE 4 - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Arriva la bufera«, r. Daniele Luchetti, i. Diego Abatantuono, Margherita Buy, Silvio Orlando, Angela Finocchiaro.

GRATTACIELO - 17.45, 19.50, 22.00 »Eroe per caso«, i. Dustin Hoffman, Geena Davis, Andy Garcia.

MIGNON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Amore all'ultimo morso«, i. Anne Parillaud.

EDEN - 15.30, 22.10 »Duro e bagnato«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.30, 19.45, 22.00 »Guardia del corpo«, Kevin Costner in Whitney Houston, Zadnji dan.

LUMIERE - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »Il grande comero«, r. Francesca Archibugi.

ALCIONE - 17.30, 21.00 »Malcom X«, r. Spike Lee, i. Danzel Washington, Angela Bassett, Spike Lee.

RADIO - 15.30, 21.30 »Il miele dell'amante regina«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

VČERAJ-DANES

Danes, ČETRTEK,

8. aprila, 1993

VELIKI ČETRTEK

Sonce vzide ob 6.32 in zatone ob 19.42 - Dolzina dneva 13.10 - Luna vzide ob 22.19 in zatone ob 7.05.

Jutri, PETEK,

9. aprila, 1993

VELIKI PETEK

VREME VČERAJ: temperatura zraka 11,9 stopinj, zračni tlak 1008,1 mb rahlo narasla, brezvetrje, vlaga 64-odstotna, nebo oblačno, vreme mirno, temperatura morja 9 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILA STA SE: Daniel Calogero in Francesco Severi.

UMRLI SO: 77-letni Giuseppe Masci, 92-letni Antonio Stasi, 66-letni Vittorio Venturi, 87-letna Rita Fornasaro, 79-letna Stella Davi, 84-letni Andrea Vegliach, 83-letna Luigia Merzek, 39-letni Nevio Viola, 82-letni Rodolfo Sostera, 54-letna Valnea Zeglar, 79-letni Roberto Sossi, 69-letni Sergio Rizza Brun, 84-letni Giusto Biasiaco, 61-letni Renato Gerin.

LEKARNE

Od ponedeljka, 5., do nedelje, 11. aprila 1993
Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Trg Giotti 1 (tel. 635264), Ul. Belpoggio 4 (tel. 306283), Zavljje - Ul. Flavia 89 (tel. 232253).

FERNETICI (tel. 416212) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Trg Giotti 1, Ul. Belpoggio 4, Istrska ulica 35, Zavljje - Ul. Flavia 89.

FERNETICI (tel. 416212) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Istrska ulica 35 (tel. 727089).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVI-TA

Urada za informacije KZE-USL - tel. 39911.

Urada za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 39911.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 399-111, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

OBVESTILA

SK BRDINA sporoča, da nagradjevanje društvene tekme in zaključek sezone je preneseno, ker je tekma odpadla.

ZADRUGA »NAS KRAS« vabi člane na redni letni občni zbor, ki bo v petek, 23. aprila 1993 v Kraski hiši z začetkom ob 20. uri. Dnevni red obsega poročila upravnega in nadzornega odbora ter odobritev bilance.

FOTO KROZEK TRST 80 sporoča, da odpade običajno petkovno srečanje. Dobimo se v petek, 16. aprila, ob 20. uri.

ZDRUŽENJE KRASKIH ZASEBNIH LASTNIKOV vabi danes, 8. t. m., ob 20. uri v občinske prostore osnovne šole na Colu s krajevnimi lastniki kraskih zemljišč. Člani pripravljajo odbora bodo obravnavali namen nastanka združenja in smernic njegovega bodočega delovanja. Dobor.

IZLETI

SINDIKAT UPOKOJENCEV SPI CGIL - občine Dolina organizira v soboto, 17. aprila izlet v Kobariid. Ogleдали si bomo rojstno hišo S. Gregorčica na Vrsnem in obnovljeni muzej prve svetovne vojne v Kobariidu. Vpisovanje na tel. s. 228597, 228387 in 228909.

POKRAJINSKA ZVEZA CGIL-SPI NABREZINA priredi enodnevni članski izlet v petek, 14.5.1993 na izliv reke Pad ter krizarjenje s colnom po dolti. Rezervacije in vpisovanje pri Zvezi upokojencev SPI-CGIL, Trg sv. Roka 103 v Nabrezini, tel. 200036 in Ida Bortolotti, tel. 200007.

SPDT prireja v ponedeljek, 12. t.m., tradicionalni velikonočni izlet v Kazlje, Poljane, na Gradisce pri Stjaku. Hoje je za tri ure. Udeleženci izleta naj se zberejo ob 9. uri na Narodni ulici na Opčinah pri restavraciji Danev, odkoder se bodo odpravili z avtomobili. Izlet vodi Franc Armani.

ŠOLSKÉ VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE obvesča nestalno namescene profesorje višjih in nižjih srednjih sol, da 30. aprila zapade rok za vložitve prošnje (za vstop v pokrajinske lestvice, ki so izrpane), za poučevanje v prihodnjem šolskem letu. Morebitna navodila in obrazci so vam na razpolago na sedežu sindikata, Ul. Carducci 8, tel. 370301, v torek 11.30-13.00, sredo 17.00-18.30, četrtek 9.30-11.00 in petek 15.30-16.30.

ČESTITKE

Dragi STANE! Ob tvoji 80-letnici ti zeli ves parti-zanski kolektiv s na mnogo leta uspehov na naših slovenskih in italijanskih odrih. Čestitamo ti k tvoji življenjski dejavnosti za kar si ustvaril s plemenito slovensko besedo!

MALI OGLASI

OSMICO je odprl Alojz Milic in Repnu.

V STEVERJANU smo na Valeriscu st. 6 odprli osmico. Vabljeni!

OSMICO sta odprla v Borstu Anton in Zmaga Petaros.

OSMICO sta v Logu st. 243 odprla Maks in Dorian Komar. Tocita belo, crno, malvazijo in vitovsko.

OSMICO je odprl Maks v Samatorci.

BERTO TONKIC je v Doberdodu na Trzaski ul. st. 25 odprl osmico. Tociti belo in crno vino ter nudi domac prigrizek.

PRI PISCANCIH ima odprto osmico Sergio Ferfolja.

OSMICO je odprl Jurij Stubelj v Sempolaju.

LADA NIVA 4x4, bele barve, letnik 1990 v odlicnem stanju prodam. Draga 31 - tel. st. (040)228932.

PRODAM alfa Giulietta 1.6 I.E. v odlicnem stanju. Cena po dogovoru. Tel. st. 225742.

Y10, rdece barve, prevozenih 33.000 km v odlicnem stanju, prodam. Tel. st. (040) 226180 od 13.30 do 15. ure ter od 19. do 20. ure.

PRODAM alfa 33, 1.3, letnik '87 po ugodni ceni. Tel. st. 040/367273 ali v vecernih urah na st. 225058.

VESPO 125, automatic

PK, letnik '87, modre barve prevozenih 2.960 km, v dobrem stanju, prodam po ugodni ceni. Tel. st. 575145 ali 369989.

DVE KNJIZNI POLICI, rabljeni, velikosti 350x200 orehova imitacija ter velikosti 315x265 jesenova imitacija, prodam. Tel. st. 575145.

UGODNO prodajamo iz družinskih razlogov dobro vpeljano trgovino sadja in zelenjave na obrobju mesta. Tel. st. 828988.

PRODAM 60 m pocinkane železne ograje. Tel. st. 226294.

KOZLICKE prodam. Franko Zerjal, Male loce 16 - Podgrad.

NA FERNETICAH prodam hiso z vrtom. Tel. st. 826084.

ZARADI preselitve prodam moderno crnobelo lakirano dnevno sobo: miza s stiri stolicami, omaro z vitrino, z naslanjajem, dve mizici. Tel. st. 767724 ali 390558.

NUDIM lekcije iz matematike in fizike za visje sole. Tel. 040/43176.

NUDIM lekcije iz matematike in slovenskega jezika za nizje srednje sole in bienji. Tel. 312935.

PROFESORICA daje instrukcije iz latinscine. klicite ob uri kosila na st. 040/948080.

NUDIM lekcije iz slovenscine, italijanscine, prava in matematike za nizje stopnje. Tel. st. 213837 ali 371019.

ZIDARSKI MESALEC, rabljen, majhen, iscem. Tel. 575145.

ISCEN raznovrstno opeko, tudi rabljeno do 10 kub. m. Tel. 575145.

MLADO 21-letno dekle z veliko voljo do dela isce kakrsnokoli zaposlitev. Tel. st. 200542, 200882 in 273645 ob uri obedov.

PRISPEVKI

V spomin na Milosa Sardoca darujeta Ani in Fredi Skrlavaj 50.000 lir za prosekno godbo in 50.000 lir za KD Prosek-Kontovel.

Ob 1. obletnici smrti drage mame Angelice Piscanc vd. Lorenzi darujejo hci Elvira ter sinovi Dario, Renato in Livio 50.000 lir za cerkev sv. Jerneja na Opčinah, 50.000 lir za cerkev v Rojanu, 50.000 lir za cerkev na Katinari in 50.000 lir za KK Adria-Lonjer.

V spomin na Ubalda Vrabca daruje Anton Korsic 500.000 lir za postavitev spomenika v mestu Trst.

Nameste cvetja na grob Anice Trobec darujeta družini Fabia Starca in Negrini 50.000 lir za SK Kontovel.

Fani Sardoc z družino daruje 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel.

V spomin na Danilo Zerjav daruje Zofka Kosuta 10.000 lir za MPZ Vesna.

V spomin na g. Miro Stoka daruje družina Zorn 20.000 lir za Sklad Mitje Cuka.

Nameste cvetja na grob g. Valencic daruje družina Kemperle 20.000 lir za SKD Barkovlje.

Nameste cvetja na grob pok. Nade Gruden por. Perot darujeta Marija in Pepi (Bazovica 115) 50.000 lir za Godbeno drustvo Nabrezina.

Nameste cvetja na grob Romana Stoke darujejo Cristina, Manuela, Erica P., Egon, Sasa in Dimitrij 60.000 lir za Skupnost družina Opcline.

V spomin na Vido Pahor vd. Werk daruje Alba Rdsman 40.000 lir za KD I. Grbec in 40.000 lir za bivee deportance.

†

Sporocamo zalostno vest, da nas je zapustil nas dragi

Emilio Musina
(MILKO)

Pogreb bo jutri, 9. t. m., ob 12. uri iz mrtvasnice glavne bolnisnice v gro-pajsko cerkev.

Zalujoci zena Danica, hcerki Laura in Orietta z družinama, mati Kristina, brat Francko, sestra Zorka in ostalo sorodstvo

Gropada, Padrice, 8. 4. 1993

Zadnji pozdrav drage-mu nonotu

Kostantin, Elena, Denise in Matteo

Ob prerani izgubi dragega Draga Kluna izreka iskreno sozalne zeni Zeljki, sinovima Miranu in Sandiju ter svojem

KD Primorsko - Mackolje

Ob bridki izgubi ometa Draga izreka iskreno sozalne svojemu podpredsedniku Sandiju, družini in sorodnikom

SD Breg

Ob prerani izgubi dragega ometa in moza izreka občuteno sozalne Sandiju, Miranu in gospe Zeljki

družina Gantar

Ob smrti dragega moza izrekajo Zeljki in družini občuteno sozalne

cerkvene pevke iz Boljunca

Zaradi neljube napake so vceraj izpadla naslednja tri sozaljja.

Ob nenadni smrti tov. Draga Kluna izreka zeni Zeljki, sinovima Sandiju in Miranu ter ostalim sorodnikom iskreno sozalne

obcinska zveza DSL - Dolina

Ob prerani izgubi Draga Kluna izrekajo globoko sozalne Miranu in svojem

Tatjana in Evgen, Ingrid, Frida, Nevja, Magdi in Nadja

Ob smrti predragega ometa in moza Draga Kluna izrekajo sinovima Sandiju in Miranu ter zeni Zeljki občuteno sozalne prijatelji

Claudio B., Claudio O., Doljan P., Edvin K., Fredi Z., Henrik Z., Giuseppe M., Paolo B. in Robi O. z družinami

TEČAJ / POBUDA KD KRAŠKI DOM

Repentabsrke ženske pripravile »karpuon« kot dopolnilo ljudski noši

Tečaj krojenja noš je vodila specializirana mentorica Marta Košuta

BORIS SIMONETA

Kraska ohcet, ki bo leto doživela novo izvedbo na prizoriscu repentabsrke občine, ni le starodavni cerimoniadni obred, temvec je tudi celovita prireditelj, ki je ozivila zanimanje za spoznavanje in vrednotenje bogate etnografske dediscine. V ta okvir spada tudi odkrivanje pristne ljudske nose.

Hvalevredna zamisel za poglobitev te vrste se je porodila pred stirimi leti, ko je anketa pokazala, da je veliko noš v sprevodu Kraske ohceti pravzaprav popaceni in brez »zgodovinske« podlage.

Zirija izvedencev je ocenjevala sicer licno izdelane ljudske nose domacink, ki pa s strogo tehničnega vidika ni odgovarjala standardom nekdanjega tipicnega zenskega oblacila v nasih krajih: tip blaga ni bil pravi, krojenje ni odgovarjalo stari navadi, skratka: ceprav je bila nosa zelo skrbno in »blestece« izdelana, ni bila pristna. Tedaj se je KD Kraski dom odlocil, da priredi strokovni tečaj, katerega so repentabsrke ženske navdušeno obiskovale in si pripravlj

LJUDSKO GLASOVANJE O NAČINU IZVOLITVE RIMSKEGA SENATA

Soočanje o volilnem sistemu razkrilo številne vozle naše politične stvarnosti

Najpomembnejši referendum (glasovali bomo v nedeljo, 18. aprila, in ponedeljek, 19. aprila) zadeva mehanizem za izvolitev senata. Njegovi pobudniki predlagajo ukinitve zakona, po katerem je v senat neposredno izvoljen le kandidat, ki v svojem volilnem okrožju prejme 65 odst. glasov. To je doslej uspevalo le nekaterim kandidatom v bociški pokrajini in v Dolini Aosti. Velika večina senatnih mandatov je bila tako porazdeljena po proporcijem sistemih na deželni ravni.

Zmaga DA bi, kot rečeno, ukinila ta zakon. 238 poslancev bi izvolili po večinskem sistemu, preosta-

le pa po proporcijem. Z zmago NE bi ostalo vse pri starem. Večinski sistem je tisti, po katerem je v parlament izvoljen kandidat, ki v svojem volilnem okrožju dobi največ glasov.

V Angliji je npr. v veljavi čisti uninominalni sistem (kandidat, ki dobi samo en glas več od tekmeca je izvoljen v parlament), npr. v Franciji pa volijo po večinskem sistemu dvojnega kroga. Izvoljen je kandidat, ki v prvem krogu dobi absolutno večino, če tega cilja ne doseže nihče, pa je nato potrebna balotaza med kandidatom, ki sta prejela največ glasov, a nista dosegla absolutne večine. Proporcijem sistem, ki je

v veljavi v Italiji in v mnogih evropskih državah, pa zagotavlja parlamentarno zastopstvo na osnovi volilnih izidov oziroma čiste matematike.

O volilnem referendumu so predsinocnim v Slovenskem klubu razpravljali Martin Breclj (SSk), Milos Budin (DSL), Rudi Pavšič (PSI) in Stojan Spetič (SKP). Debata se je dotaknila tudi številnih neresenih političnih vozlov našega manjšinskega vsakdana, ki jih ni malo: od vprašanja zakonske zaščite (komponente žal se niso izdelale enotnega osnutka) pa do ključnega problema zajamčenega parlamentarnega zastopstva.

Breclj (SSk): naši manjšini gre za politično preživetje

Stranka Slovenske skupnosti je prepričana, da se problemov italijanske družbe ne reši z volilno reformo. Njen trzaski pokrajinski tajnik Martin Breclj je vsekar prepričan, da večinski volilni sistem že v principu škoduje narodne manjšine, medtem ko smo Slovenci doslej ceprav z vedno večjimi težavami - s proporcijem sistemom izvolili svoje poslance oziroma senatorje. Z morebitnim prodrom večinske zakonodaje bo to gotovo težje dosegljiv cilj.

SSk poziva volilce, da

na volilnem referendumu glasujejo NE tudi zato, ker pobudniki ljudskega glasovanja (odbor Maria Segnija) niso pokazali nobenega zanimanja do vprašanja zajamčenega parlamentarnega zastopstva Slovencev. Zajamčeno zastopstvo je zelo važno vprašanje, za katerega se morajo odločno angažirati vsi Slovenci v Italiji.

Breclj tolmači demokracijo ne kot prevlado močnejšega, ampak predvsem kot zaščito šibkejših, ki so v tem primeru tudi jezikovne in narodne manjšine. Novi

volilni zakoni (tudi za občine in pokrajine) gotovo močno oskodujejo SSK, a z njo tudi vse slovenske komponente ostalih strank.

Slovenci konkretno tvegamo, da izginejo iz političnega in upravnega prizorišča. To je problem, ki presega 18. april in ki je danes med bistvenimi vozli našega manjšinskega vsakdana. Tajnik SSK je prepričan, da se tega v naši manjšini zal malokdo zaveda, medtem ko v bistvu doživljamo izredno težke trenutke, saj nam pravzaprav gre za preživetje.

SK: V debati deljena mnenja

Tudi razprava v Slovenskem klubu se je preusmerila v obravnavo predvsem enega izmed devetih referendumskih vprašanj, saj je bila vsa pozornost na izbiri med "da" ali "ne" na glasovnici, ki naj bi spremenila italijanski volilni sistem. Poleg prednosti ali neugodnosti prehoda iz proporcijem v večinski volilni sistem pa je jasno prišla na dan zaskrbljenost za zajamčeno zastopstvo Slovencev v Italiji.

Od splošne informacije o prihodnjem ljudskem glasovanju se je torej torkovo srečanje prevesilo v obravnavo predvsem naše manjšinske stvarnosti. Tako je med Slovenci ob prihodnjih referendumih ziva predvsem skrb glede možnosti, da dosežemo boljše pogoje tudi političnega življenja. Kot je pokazala razprava (sicer je bila nekoliko šibka, saj je bilo občutiti odsotnost mnogih možnih sogovornikov), je tudi za slovensko stvarnost težko določiti najboljšo pot. Na splošno niti za italijansko družbo ne veljajo več stare sheme političnega življenja, dejstvo pa je, da smo Slovenci prav tako razpršeni na več strank. Ne moremo torej računati na "enotno" stališče celotne manjšine, ceprav si za to že dolgo let prizadevamo.

Po mnenju SSK bi morali upoštevati "izredne razmere" našega manjšinskega življenja in se zato posebno v zavzemanju za skupne pravice obnašati drugače kot povprečni italijanski državljan. SKP vidi v dosedanjem proporcijem volilnem sistemu le več možnosti za uspeh manjšinskih političnih zavzevanj kot pa v morebitnem večinskem, ki bi se močnejše osilil teritorialno itak razpršeno prisotnost narodnostne manjšine. Po mnenju DSL pa bi nova volilna pravila omogočila oz. prisilila k večjemu združevanju, ker bi sami nikakor ne zmogli doseči zahtevanega števila glasov, bi se povezali z demokratičnimi Italijani. Slovenski socialisti sprejemajo dejstvo strankarskih razhajanj tudi znotraj manjšine same: doslej je le-ta rodila le nemoc in nejasnost, z večinskim sistemom pa bi bilo več možnosti za ustvarjalnejše in zato plodnejše sodelovanje.

Udeleženci razprave o referendumih v Slovenskem klubu (foto Ferrari/KROMA)

TRST / KMALU VPISI V 4. LETNIK

Vsi obiskovalci specializiranih tečajev konzorcija MIB iz Trsta so doslej že našli zaposlitev

Poziv podjetjem, da se odločijo za sodelovanje z MIB

DANIEL BIZJAK

TRST - Konzorcij MIB (»Master International Business«) je doslej dosegel cilje, ki si jih je zastavil, pri čemer so najbolj zgovorne številke same: vsi tisti, ki so si pridobili njegovo diplomu, so dobili zaposlitev, in sicer 35 odstotkov v storitveni dejavnosti, 33 v industriji, 28 v banknem in zavarovalniškem sektorju ter 4% v javni upravi.

To sta na včerajšnji tiskovni konferenci poudarila predsednik konzorcija Carlo Burgi in znanstveni direktor ter dekan ekonomske fakultete na trzaski univerzi Vladimir Nanut, ki sta obenem podrobneje orisala njegovo delovanje. MIB je nastal leta 1988 v okviru sodelovanja med trzasko in vidensko univerzo ter nekaterimi podjetniškimi in finančnimi subjekti iz FJK (med ustanovami, ki so v konzorciju, je tudi Trzaska kreditna banka), njegov cilj pa je promocija in realizacija kvalificiranih pobud za usposabljanje na gospodarskem in menedžerskem področju. V tem okviru je ustanovil postuniverzitetni tečaj za menedžment, v načrtu pa ima še razne druge pobude. Sedaj je v teku tretji letnik, ki se bo zaključil septembra, spodbudno pa je, da se vse bolj viša število studentov, ki prihajajo iz Vzhodne Evrope (iz FJK jih je 62%, iz tujine 26%, iz drugih krajev Italije 12%). Prva dva letnika je dokončalo 32 obiskovalcev (osip je okrog 30%), tretji letnik pa naj bi zaključilo okrog 20 obiskovalcev, kar prica o strogi selekciji.

Pogoj za vpis je znanje italijanskega in angleškega jezika, a tudi število je omejeno: vsega skupaj se

Burgi (desno) in Nanut med včerajšnjo tiskovno konferenco (foto Ferrari/KROMA)

lahko vpiše 25 tečajnikov. Vpisnina znaša 16 milijonov lir, vsem dosežanim obiskovalcem pa so ta znesek doslej krili v obliki stipendije. Pročun za leto 1992 predvideva 900 milijonov lir izdatkov in 840 milijonov lir prihodkov (javna podpora znaša 400 milijonov lir; 150 milijonov je prispevala Dežela FJK, 150 Fond za Trst, 100 Trgovinska zbornica). Zasebna podjetja so dala na razpolago 218 milijonov za stipendije, 87 za sponzorizacije, 77 za usposabljanje, 38 milijonov pa znasajo clanske kvote. Prav to zadnjo postavko bodo skusali povečati, v upanju, da pridejo do večjega sedeža (trenutno so v okviru komprenzorija BIC - Business Innovation Center - v Ul. Flavio), razsiriijo ponudbo tečajev in dajo novega zagona mednarodnim izmenjavam, ki jih je MIB že promoviral.

Junija se prične četrti tečaj (vpisi se zaključijo konec maja) in predstav-

nika konzorcija sta tudi včeraj povabila zasebna podjetja v deželi, da povečajo svoje investicije in usposabljanje novih vodilnih ljudi v podjetjih. Razpolaganje s svežimi silami in učinkovitimi menedžerji, je bilo rečeno, »bi morala spodbuditi podjetja, da razmislijo o sodelovanju z MIB. Tisti, ki danes obiskujejo postuniverzitetni studij, bodo jutrisnji vodilni kader in stiki, ki jih danes ustvarjamo, se bodo obrestovali.« Pri vsem tem ne gre prezreti dejstva, da tečaje vodijo univerzitetni docenti iz Trsta, Vidma pa tudi iz drugih italijanskih in iz tujine.

Budin (DSL): obremenjeni s strankarsko razpršenostjo

Demokracijo se sciti z volilnim sistemom. Danes je demokracija v nevarnosti in jo je treba primerno zaščititi. Milos Budin (DSL) je izhajal iz ugotovitve, da je danes v Italiji vse podivjano, saj se vlada in parlament ne moreta več zediniti o ničemer. Od tod poziv volilcem za DA na referendumu za senat, ki bi razčistil marsikaj in odprl pot nujnim in potrebnim reformam.

Tudi slovenska manjšina je prevec obremenjena s strankarsko razpršenostjo. Strank, za katere volimo Slovenci, je

vse več, vsi skupaj tako močno razdeljeni pa pomenu vedno manj. Do včeraj so bile stvari jasne (podpirali smo v glavnem KPI, SSK in PSI), danes pa so se stvari zelo sremenile. Negativni učinki tega stanja so po Budinovem prepričanju so vsem na dlani.

Proporcijem sistem je v povojnem času igral veliko demokratično vlogo, danes pa se je v marsicem izcrpal. Predvsem v zadnjih letih je med drugim le zaostrel polemike in spore med sorodnimi strankami, namesto, da bi jih nasprot-

no zbliževal. Voditelj slovenske komponente DSL je prepričan, da bo večinski volilni sistem blagodejno vplival tudi na neizogibno združevanje Slovencev v Italiji, kjer je - kot rečeno - strankarska preobremenjenost postala že prehuda. DSL vsestransko podpira dosego zajamčenega parlamentarnega zastopstva. Na tem področju je treba pohiteti, v naši sredi pa si moramo biti na jasnem, kaj pravzaprav hočemo. Pri tem se moramo izogniti pasti, ki jo predstavlja prestevanje.

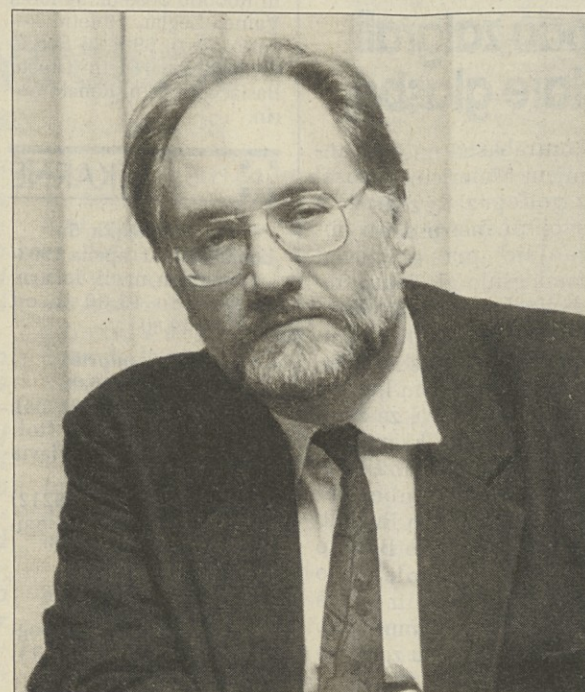
Pavšič (PSI): takoj odpraviti vsestransko politično zmedo

Demokracija ne pozna idealnega volilnega sistema, saj ima tako proporcijem, kot večinska zakonodaja svoje prednosti in istocasno negativne plati. Rudi Pavšič je prepričan, da bi morebitna prevlada DA (slovenski socialisti podpirajo to rešitev) odpravila sedanjo splošno politično zmedo, ki vbuja med vsemi demokrati upravičeno zaskrbljenost, saj se lahko izrodi tudi v zelo nevarne "rešitve". Italija rabi vlado, ki bi resno vladala, proporcijem sistem pa ne zagotavlja več politične stabilnosti.

Pavšicu zelo leži pri srcu nacrt o združevanju leve, ki bi se moral cimprej udejaniti tudi med slovenskimi levičarskimi silami. Sprememba državnega volilnega zakona sili v to smer. To se bo vsekakor zgodilo na junijskih izvolitvah na Trzaskem in na Goriskem. Slovenski predstavniki PSI je bil med uvodnim posegom zelo kritičen do izbir svoje stranke. Kritike je namenil posebno trzaskim somisljenikom zaradi njihovega vsestranskega zavestništva z desničarsko

Listo za Trst.

O volilnih vprašanjih je treba razmisljati resno in brez demagogskih slepomišelj. Darko Bratina je bil izvoljen v senat s slovenskimi, a tudi z italijanskimi glasovi, ki so bili odločilnega pomena. Sodelovanje med naprednimi Slovenci in Italijani bo bistvenega pomena tudi pri bodočih volilnih izbirah. Slovenci se moramo bolj potruditi za dosego zajamčenega parlamentarnega zastopstva, o katerem vsi veliko govorimo, konkretnega pa smo naredili zal malo ali nič.

Spetič (SKP): večinski sistem bi prizadel našo skupnost

Zagovorniki večinskega volilnega sistema se obnašajo kot tisti, ki imajo pred sabo slabo izdelano sliko, pri tem pa ne kritizirajo slikarja, ki jo je ustvaril, ampak njegove copice. Stojan Spetič (Stranka komunistične prenoje) je s to prispodobno uvodoma kritiziral pobudnike referendumu za senat, na katerem njegova stranka poziva volilce, da glasujejo NE.

Zmaga Segnija in somisljenikov bi po njegovem samo podaljšala sedanjo agonijo italijanskega političnega sistema in tega parlamenta,

ki ne zastopa več volilcev in ki bi potreboval mesece in mesece za napovedane volilne reforme. Zmaga NE bi nasprotno razčistila položaj in takoj odprla pot predčasnim volitvam, ki bi po Spetičevem mnenju pomenile hud poraz za vladne sile (posebno za PSI in KD) ter bi gotovo okrepile levico. SKP sicer podpira združevanje na levi, a z jasnimi vsebinskimi izhodišči. Morebitni prodor večinskega volilnega sistema pa bi nasprotno pospešil boj za sredinske glasove.

Dosedanji proporcijem sistem - je poudaril Spetič - je hoče nočes jamčil slovenski manjšini v Italiji, da je izvolila svoje predstavnike, prej v poslansko zbornico in kasneje v senat. Sedaj pa se odpirajo za nas popolnoma neznani politični scenariji. Komunistična prenova popolnoma podpira prizadevanja za dosego zajamčenega parlamentarnega zastopstva za slovensko manjšino, pri tem pa opozarja, da bo prevlada večinske zakonodaje gotovo oteževala dosego tega važnega cilja.

REFERENDUMI / MLAČNA KAMPANJA

Garavini v Tržiču o razlogih za NE

SKGZ: slovenski volilci naj glede volilnega sistema svobodno izbirajo med DA in NE

MARKO MARINCIC

Volilna kampanja za referendum, do katerih manjka le še deset dni, se je na Goriskem pravzaprav začela šele te dni. Upostevajoc bliznjo veliko noc imamo vtis, da prave kampanje s shodi in drugimi vecjimi strankarskimi manifestacijami za DA ali NE, kakršnih smo bili vajeni ob drugih referendumih, skorajda ne bo razen morda prav v zadnjih dneh pred glasovanjem. Stranke in druzbene sile se sicer opredeljujejo in dajejo volilcem smernice za dokaj tehtavno odlocanje glede kar devetih referendumov, vendar poteka to delovanje brez velikega hrupa. Tudi to je najbrz znak casa.

O bliznjih referendumih je predsednici razpravljali tudi pokrajinski odbor SKGZ, ki priporoča slovenskim volilcem naj se udeležijo glasovanja pri tem pa naj povesti ali oz. glede na lastno politično opredelitev izbirajo med DA ali NE. To velja se posebej za referendum o uvajanju vecinskega sistema za senat, glede katerega so mnjenja političnih sil, za katere vecinoma glasujejo Slovenci, deljena. Lazje pa bo najbrz opredeljevanje glede vseh ostalih referendumov, za

Sergio Garavini

katere odločno prevladujejo opredelitve za DA.

Pristasi DA na volilnem referendumu so predsednici priredili shod v Ronkah, danes ob 17.30 pa ga prireja DSL v Palavenetu v Tržiču. Najpomembnejši dogodek v referendumski kampanji pa je bil doslej včerajšnji prihod vsedržavnega tajnika Stranke komunistične prenovitve Sergia Garavini, ki je zvečer govoril v Tržiču, najprej pred ladjedelnico in nato v kinu Excelsior. Se pred tem se je popoldne srečal z novinarji v Gorici in navedel razloge, zaradi katerih se je SKP opredelila za NE na referendumu o vecinskem volilnem sistemu.

Uvedel je Roberto Antonaz, ki je menil, da je sedanji poskus uvedbe vecinskega sistema enak poskusu "goljufigije" leta 1953. Takrat je levica preprečila urednicitev naklepa desnega bloka, danes pa... Garavini je podal klavno sliko razpadajočega režima z osumljenimi ministri in poslanci in ocenil, da se KD in PSI kot nosilni stranki tega režima danes oklepata vecinskega sistema kot resilnega jopica, ki naj jima omogoči preživetje. Če bi namreč sli na volitve, kot zahteva SKP, bi ti stranki doživeli pekoc poraz. Glasovanje DA torej, je argumentiral Garavini, ne pomeni prehoda na novo, pomeni ohranjanje starega. Zalostno je, da del leveice nasleda tej ukani celotnega doseganja vladnega bloka. SKP predlaga NE na tem referendumu, takoj zatem pa volitve, ki naj s proporcijnim sistemom (kvecejmu z uvedbo 5-odstotne spodnje meje, ki naj reši problem prevelike razdrobljenosti strank) zagotovijo izvolitev takega parlamenta, ki naj bo na razliko od današnjega (in tudi od bodočega, če ga bomo volili z vecinskim sistemom) resničen odraz stvarnosti v državi.

GLEDALIŠČE / DIJAŠKO SREČANJE DVEH GORIC

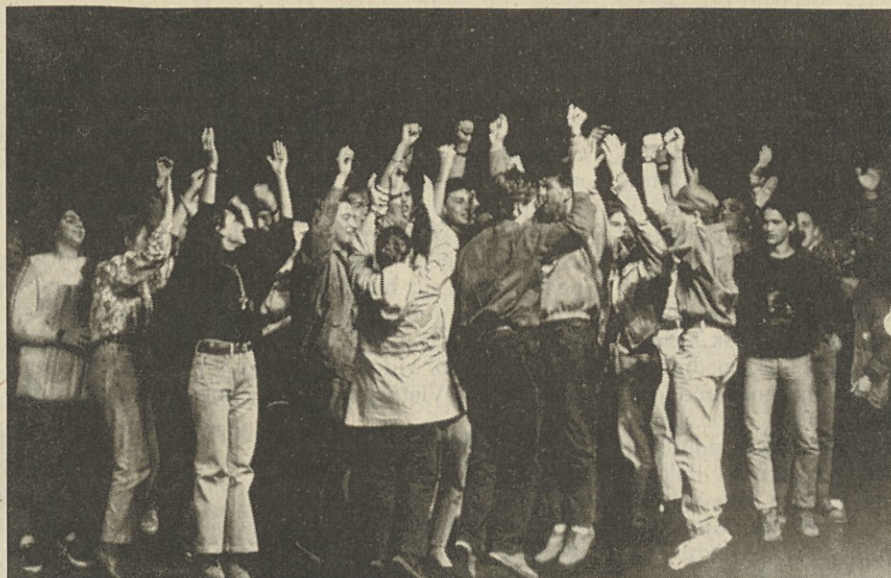
Največ nagrad je šlo sodobni Rdeči Kapici

Uprizorili so jo slovenski in italijanski dijaki ITI Galilei

ELIZABETA TOMSIC

Predsinoci se je v Novi Gorici uspešno zaključilo drugo gledališko studentsko srečanje. Sodelovalo je sedem skupin: dve iz Sempetra ostale pa iz Gorice. Organizatorji so razdelili skupine na konkurenčne in tiste izven konkurence, ker naj bi srečanje nagradilo trud predvsem solskih skupin, ki se z gledališčem ukvarjajo samo priložnostno. Tako je nagrado za najboljšo izvenkonkurenčno predstavo dobila skupina Virus G iz Sempetra s svojim multimedialnim (na odru sta bili dve televiziji) in zastrahujočim (kri je kot beseda v zvokih padala na gledalce) VU. V konkurenčni kategoriji je tretjo nagrado dobilo učiteljske "S. Slataper" s sanjsko prikaznijo "Iz Sinbadovega zadnjega potovanja", v kateri so se bodisi fantje kakor punce izkazali za dobre priloznostne peslence, ki so znali pricarati s primerom enostavno ampak učinkovito koreografijo magijo noci, pušcave in daljnega vzhoda.

Drugo nagrado so si prislužili uporni študenti likovne sole "Max Fabiani" s projektom "Spopad osebnosti", ki je

Veselite se dijakov na predsinocnem nagrajevanju (foto Studio Reportage)

v treh sklopih obravnaval temo spopadov in nerazumevanja med cloveskimi skupinami. Dobro zrezirana pantomima je s presunljivo glasbo in (seveda) efektno sceno dobesedno začarala gledalce.

Toda pravi zmagovalci večera so bili slovenski in italijanski dijaki industrijskega tehničnega instituta "C. Galilei". "Red Riding Hood" simpatična, v sodobnem ključu predelana Rdeča Kapica je pri publiku in ziri dosegla največji uspeh: prvo nagrado v konkurenčni kategoriji, posebno nagrado žirije in nagrado gledalcev za najbolj simpatično predstavo. Pa kaj ne bi,

ko so se fantje in (redka) dekleta na odru tako potrudili, da se je ob njihovih domislicah tresla od smeha cela dvorana. Njihovo Rdečo Kapico posle (nadvse moderna) mama v Anglijo na študijske počitnice k babici v Sherwoodski gozd. Toda vsak gozd vreden tega imena mora imeti tudi zlobnega, sestradanega volka, ki straši in požira vsa dekletca, ki po naključju zaidejo. Tokrat je volku ime Alberto, je neroden kot malokdo, zelo zelo lačen in tudi zelo nesrečen. Ko sreča Rdečo Kapico in začne kovati zlonamerne načrte, se namreč zelo usteje in pade pod streli njene

pistole, potem ko se je komaj rešil pred kung-fu babico in Rambo-lovcem. Tudi pravljice niso več tisto, kar so bile nekoč.

Olajšanje in veselje na koncu večera je bilo veliko tako med organizatorji, ki jim je srečanje povzročilo nemalo preglavic, kakor tudi med dijaki, ki so s svojim navdušenjem poskrbeli za prijeten večer. Gledalci se bilo in bo priložnost, pri kateri se lahko srečajo in soočajo različne kulture. Dijaki, ki so se tudi potrudili, da so bile predstave razumljive publiku iz obeh Goric, so to dokazali na sproščen način.

NOVICE

Gorica kinema predstavlja beneškega zlatega leva

Po 8. Film Video Monitorju, vsakoletni predstavitvi slovenske filmvideo produkcije, ki se je zaključil v ponedeljek, bo Kinoatelj v okviru sporeda Gorica kinema nocoj ob 20.45 predstavljal film "Qiu Yu" Zhanga Yimouja, ki je prejel zlatega leva na beneskem festivalu 1992. Mlada kitajska kmetica iz zakotne vasice hoče, da se vaski poglavar oprostí mozu, ker ga je pretepel. Vztraja tako dolgo, da poglavarja zaprejo, vendar prav tedaj odkrije, da se noče več mascevat. Zhang Yimou, ki je v svojih filmih doslej obravnaval Kitajsko dvajsetih let, se tokrat posveča sodobni kitajski stvarnosti. V naslednjih tednih bodo na programu se naslednji filmi: 15. aprila "Solzava igra" Neila Jordana, 22. aprila "Golo kosilo" Davida Cronenberga, 29. aprila "Mario Maria Mario" (režija Ettore Scola), 6. maja "Othello" Orsona Wellesa, 13. maja "Kafka" Steva Solderbergha, 20. maja "Bob Roberts" Tima Robinsona, 27. maja pa "1492 Kristof Kolumb" Ridleya Scotta.

Severna liga polemizira o vzdrževanju pokopališča

Severna Liga v poročilu za tisk ugotavlja, kako slabo občinska uprava skrbi za novi del glevnega pokopališča, ki so ga uredili pred letom dni. Tu naj bi bilo veliko zelenja, miru, ki se za tak kraj spodobi. Podoba pa je danes bistveno drugačna, ugotavlja Liga in polemično priporoča občini, naj vsaj v predvolilnem obdobju poskrbi tudi za mrtve in za tiste obcane, ki obiskujejo grobove svojcev.

Marsovci? Ne, na meji razkužujejo tovornjake

Na mednarodnem mejnem prehodu pri Standrežu se nekaj dni prizori, kakršnega vidimo na sliki (foto Studio Reportage), nikakor niso redkost. Gre za razkuževanje tovornjakov, ki navadno prevažajo živino. Varnostni ukrep je poleg prepovedi uvoza živine in mesa posledica ukrepov zoper širjenje parkljavke.

ŠTEVERJAN / PRIREDITEV DRUŠTVA BIRŠKI GRIČ

Pirhi, fulje in menihi so pričarali nekdanje velikonočne "okuse"

Večer je ponudil tudi nastope gojencev Dijaškega doma, deklet KD Briški grič in pevcev otroškega zbora Oton Župancič iz Štandreja

V dvorani društva Briški grič je v torek prijetno zadisalo po domačih velikonočnih dobrotah, od kuhanega prsuta, do menihov, hrena in fulj. Otroci so se polnostevlino odzvali vabilu organizatorjev in pripravi zanimivo razstavo pirhov. Kulturni spored so oblikovali gojenci Dijaškega doma iz Gorice, dekleta KD Briški grič so spregovorila o velikonočnih običajih na Slovenskem, prijetno in navdušujoče so ob koncu zapeli člani otroškega zbora KD O. Župancič iz Štandreja pod vodstvom Elde Nanut in ob klavirski spremljavi Mirana Rustje.

»Hoteli smo članom društva in vsej skupnosti pripraviti nekaj novega, vendar pa istocasno vezanega na ljudsko izročilo«, je povedal Silvan Pittoli, v imenu prirediteljev. Lahko rečemo, da je bila prireditev posrečena in uspešna. Gospodinje so pripravile dobrote, ki smo jih z užitkom pokusili. Magda in Ornella Juretič sta napekili kruh, domać prsut - poskrbel ga je Bruno Stekar - je pripravil Roman Juretič, zena Marta pa hren. Odlično hubanico sta spekli Nives in Cvetka Stekar. Lilijana Terpin je skuhala fulje, medtem ko je Stefka Hlede napekla zvrhano kosaro menihov s katerimi so obdarili nastopajoče.

Pa se o razstavi pirhov: komisija je ocenila dvanajst kompozicij in izbrala tri najbolj uspele. Pripravili so jih Ingrid Komjanc, David Miklus in Marija Jussa.

Razstava okusnih velikonočnih jedi na Bukovju (foto Studio Reportage)

PROMETNI ZAKONIK / GLOBE ZA VOZNIKE IZ SLOVENIJE

Odvzem voznškega tujcu, ki ne plača

Tak primer se je včeraj jutraj izrodil v prepir in kazensko prijavo dveh Novogoričanov

Novi prometni zakonik, ki je letos stopil v veljavo v Italiji, vsebuje tudi določilo, ki daje mestnim redarjem orožje več za postopanje proti nediscipliniranim tujim voznikom. Doslej se je namreč dogajalo, da so tuji vozniki lahko skoraj nemoteno parkirali avtomobile kjerkoli, saj jim v večini primerov globe ni bilo treba plačati, razen ce jih ni policaj cakal "v zasedi" in terjati placilo preden so se odpeljali. Se v tem primeru pa je voznik lahko zahteval sestavo zapisnika, s katerim se

je lahko odpeljal cez mejo, ne da bi mu bilo treba placati globe. Postopek za terjatev je namreč v teh primerih tako zapleten in dolgotrajen, da se je občini kar izpalacalo opustiti vsak poskus.

Po novem pa ni več tako. Clen novega zakonika namreč določa, da ima javni funkcionar v primeru sestave zapisnika o prometnem prekršku pravico zadržati voznisko dovoljenje tujega avtomobilista vse do placila globe.

Prav to novo določilo je bilo včeraj jutraj po-

vod za prepir, ki je stal kazensko prijavo dva novogoriška obcane. Nekaj pred 9. uro je namreč mestni redar v Ul. Arcivescovado naprtil globo 47-letni Ani Mervic iz Nove Gorice, ki je v avtomobilu, sicer parkiranem na nedovoljenem mestu, cakala moža Vojka, ki se je mudil v bliznji trgovini. Vse pri govarjanje zenske ni omililo policaja, ki je bil neizprosno in je sestavil zapisnik o prekršku.

Kot smo nato poizvedeli pri poveljstvu mestnih redarjev naj bi prišlo do prepira, ko je policaj

zenski vzel voznisko dovoljenje. Zenska naj bi se zaradi tega močno razburila, kot so nam izjavili redarji, in naj bi z besedami in dejanji napadla policaja in mu celo razbila ocala. V prepir se je vključil se mož, ki se je tacas približal. Policaj je poklical kolege s poveljstva, ki so zakonca Mervic brez komplimentov spravili v službeni avto in ju odpeljali na poveljstvo, kjer so sestavili prijavo sodstvu zaradi nasilja nad javnim funkcionarjem ter ju nato izpustili.

ZDRAVSTVO / TRŽIČ IN GORICA VSE BOLJ NARAZEN

Problem bolnišnic razdvaja pokrajino

Pokrajinski svet naj poseže v prid enotnosti

Goriški pokrajinski svet naj bi pred zapadnim mandatom skusal razrešiti se eno od zapletenih vprašanj. Posegel naj bi v sršenje gnezdo razprave o organizaciji javnega zdravstva. Tej razpravi, ki se osredotoča zlasti na vprašanje ene ali dveh bolnišnic v Gorici in Tržiču in seveda na problem, katerega naj bo pomembnejša in bolje opremljena, ni videti konca in je v zadnjih tednih zadobila nov zagon.

Pokrajinski svetovalec zelenih Leopoldo de Gironcoli je poslal predsedniku pokrajine pismo s predlogom, da v dnevni red prihodnje seje pokrajinskega sveta vključi tudi razpravo o organizaciji javne zdrav-

stvene službe na Goriskem. Pokrajinski svet naj bi zavzel stališče do znova aktualnega vprašanja bolnišnicnih ustanov in nasploh do organizacije mreže storitev javne zdravstvene službe. Pokrajina naj bi se točno opredelila zlasti glede treh sklopov vprašanj: glede števila bolnišnic (ena ali dve), glede operativnosti zdravstvenih okrožij, glede uporabe bolnišnicnih struktur v Gradezu in Krmnu.

Polemike med Tržicem in Gorico, zamude pri uresničevanju nactov, poskusi vmesavanja tržaskih (listarskih) krogov v razpravo, ki poteka na Goriskem, ustvarjajo dokaj napeto in iz političnega vidika tudi dokaj

nevarno ozračje. Nevarno predvsem za enotnost pokrajine. Tržic in morda se kak drug bliznji kraj se utegne v taki situaciji bolj približati Trstu, za kar se zavzemajo predstavniki Liste. V taki situaciji mora nujno nastopiti pokrajinski svet in jasno povedati stališče.

Dejstvo je, da sta oba nacta za novi bolnišnici v Tržiču in Gorici obitala in da je danes že jasno, da obljubljenega hitrega posega ne bo. Prvic, ker ni dovolj denarja, drugic ker so se pojavili pomisleki pri omeni nacta za gorisko bolnišnico. Se vec: zdi se, da dobiva vse bolj jasne obrise predlog, da naj bi opustili gradnjo povsem nove bolnišnice v Gorici.

GRADIŠČE / VČERAJ PONOČI

Vlomilci v urarni

Plen vreden desetine milijonov lir

Neznanci so včeraj ponoči vlomili v zlatarno in urarno Renza Geromette v Tržaski ulici 3 v centru Gradišča in iz nje odnesli plen v vrednosti kar precej milijonov lir. Po vsej verjetnosti je podvig opravilo več zlikovcev. Najprej so s silo odprli zelezno navojnico, nato so s težko kovinsko gorjaco razbili neprobojno steklo na vhodnih vratih in stopili v zlatarno. Dveh zeleznih blagajn, kjer so bili spravljani najdragocenejši predmeti, se niso dotaknili oz. jih niso mogli odpreti, zato pa so se polastili vsega, kar jim je prislo pod roko v izlozbah in izpod vitrin prodajnega pulta. V "vrečo" so tako spravili na desetine ur, zlatih in se zlasti srebrnih predmetov. Pobegnili so najbrz tik pred prihodom karabinerjev, ki jih je nekaj po drugi uri nekdo z anonimnim telefonskim klicem obvestil o hrupu, ki so ga povzročili vlomilci. Inventar je se v teku, najbrz pa dosega vrednost plena desetine milijonov lir.

OBVESTILA

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO vabi clane in prijatelje na pomladanski pohod na velikonočni ponedeljek. Zbirališče pri pevmskem mostu, na goriskih straneh, ob 9.30. Pohod bo preko Kalvarije, po briskih gričih, do Valerišca. Družabnost ob 13. ure dalje tudi v slucaju kislega vremena.

DRUŠTVO KRVOJALCEV IZ DOBERDOBA prireja izlet v Spanjo od 26. junija do 2. julija letos. Za pojasnila in prijave, ki jih sprejemajo samo do 20. aprila, se interesi lahko javijo v gostilni Pri Pericu v Dobrodo.

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV sporoča, da bo avtobus za velikonočni izlet v Kobari in Fojo v ponedeljek, 12. aprila, odšel ob 8. uri izpred gostilne Primožic v drev. XX. septembra v Gorici skozi Podgoro, Standrez in Sovodnje.

RAZSTAVE

V KATOLISKI KNJIGARNI je do konca aprila odprta skupinska razstava desetih goriskih likovnikov. Ogled v dneh, ko je knjigarna odprta.

V RAJONSKEM CENTRU V LOČNIKU (Trg San Giorgio 37) je odprta razstava krajin Edoarda Pirusela. Na ogled bo do 13. aprila ob delavnih 17.00-19.30, ob praznikih 10.00-12.30.

V RESTAVRACIJI "L' ORCHESTRA" V TRŽIČU je na ogled do 9. aprila razstava grafik Zvesta Apollonia. Obisk: od ponedeljka do četrta: 12.30-15.30 in 18.00-23.00. Ob petkih in sobotah pa 18.30-22.30.

V ZAPORI H NA GORISKEM GRADU je do 9. maja na ogled razstava Anibela Cunoldi »Zeitfeuer« (Ogenj casa). Ogled - delavniki: 9.30-13.00 in 15.00-19.30, prazniki: 9.30-13.00 in 15.30-19.30, ob ponedeljkih zaprto.

KINO

GORICA VITTORIA Gorica kinema 20.45 »La storia di Qiu Ju«.

CORSO 17.30-19.45-22.00 »Eroe per caso«.

VERDI 18.00 - 20.00 - 22.00 »Amore per sempre«.

TRŽIČ COMUNALE 20.30 »Smrt trgovskega potnika«. Gled. predstava.

EXCELSIOR 17.30-22.00 »Transanal weekend«. Prepovedano mladini pod 18. letom.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI

PROVIDENTI, Travnik 34, tel. 531972

DEZURNA LEKARNA V TRŽIČU

S. ANTONIO, Ul. Romanova 147, tel. 40497

POGREBI

Danes v Gorici ob 9.45 Luigi Monaco iz splosne bolnišnice v Trst, ob 10.55 Igino Gregorat iz bolnišnice Janeza ob Boga v Gradišcu, ob 11.30 Valeria Longhin, vd. Fontanini iz bolnišnice sv. Justa v cerkev v Podgori in na glavno gorisko pokopališče.

Združenje sportnih ribicev Vipava izreka iskreno sozljje članu Marku Zavadlav in družini ob težki izgubi oceta.

Ob izgubi oceta in moza Jordana izrekajo globoko sozljje Raffaeli, Markotu in družini prijatelji Lara, Edi, Peter, Nadja, Bruno, Paolo in Betty.

NOVICE

V Nemčijo po socialno podporo

FRANKFURT - Nemška obmejna policija izgublja vojno s skupinami, ki vsak mesec nezakonito spravijo v državo več deset tisoč tujcev. Veliko preglavic povzročajo tudi avtomobilski tatovi, ki se jim je v lanskem letu posrečilo mimo obmejne policije in carinikov odpeljati iz države več kot 50.000 avtomobilov. Glavni magnet za tujce je 400 nemških mark socialne podpore, ki za marsikaterega tujca iz vzhodne Evrope ali iz katere od držav tretjega sveta pomeni pravo malo bogastvo, četudi ga mora navadno deliti s skupinami, ki v zameno za nezakonit prestop meje zahtevajo odesrke mesecne datjave. (Reuter)

Major za takojšnja pogajanja s Severno Irsko

BELFAST - Britanski premier John Major se je zavzel, da bi čimprej nadaljevali mirovne pogovore o Severni Irski, ki so jih prekinili pred dvema letoma. Velika Britanija je pripravljena po 23 letih vladanja iz Londona Severni Irski vrniti del oblasti. Ponovni poskusi obnove mirovnih pogovorov so posledica nedavne tragedije, ki je močno odjeknila v javnosti, saj sta v bombnem napadu Irske republikanske vojske življenje izgubila dva otroka.

»Mirovna pogajanja zelimo zaceti takoj, ko bo mogoče,« je dejal premier Major. (Reuter)

Podkupninski škandal tudi med španskimi socialisti

MADRID - Španska vladajoča socialistična stranka se je zaradi finančnega škandala potopila se globlje v krizo, iz katere vodita dve poti, za stranko se zdalec ne ugodni; izbirati mora namreč med možnostjo popolne zamenjave strankarskega in s tem tudi vladnega vrha in med izvedbo predca-snih splošnih volitev. Španski premier Felipe Gonzales se mora o nadaljnjih ukrepih odločiti do sobote, ko se bo vlada ponovno sestala. (Reuter)

Bo nemškim skrajnejšem dokončno odzvonilo?

BERLIN - Nemsko vrhovno sodišče je včeraj potrdilo zahtevo ministra za notranje zadeve o prepovedi delovanja treh skrajno desnih političnih organizacij - Nacionalistične fronte, Nemske alter-native in Nacionalne ofenzive, ki pa so že vložile pritožbo z zahtevo o razveljavitvi prepovedi delovanja. Po mnenju vrhovnega sodišča vse tri organizacije zaradi ideološke povezanosti z nacizmom delujejo proti ustavni ureditvi Nemčije. V Schwerinu se je včeraj začel proces proti predstavnikom nemske neonacistične stranke in trinajstim mladenicem, ki so julija lani napadli zatočišče za tujce v Bahlen-Boizenburgu. (STA)

KAMBODŽA / OBISK GENERALNEGA SEKRETARJA ZN

Krvav uvod v majske parlametarne volitve

Rdeči Kmeri grozijo z »etničnim čiščenjem«

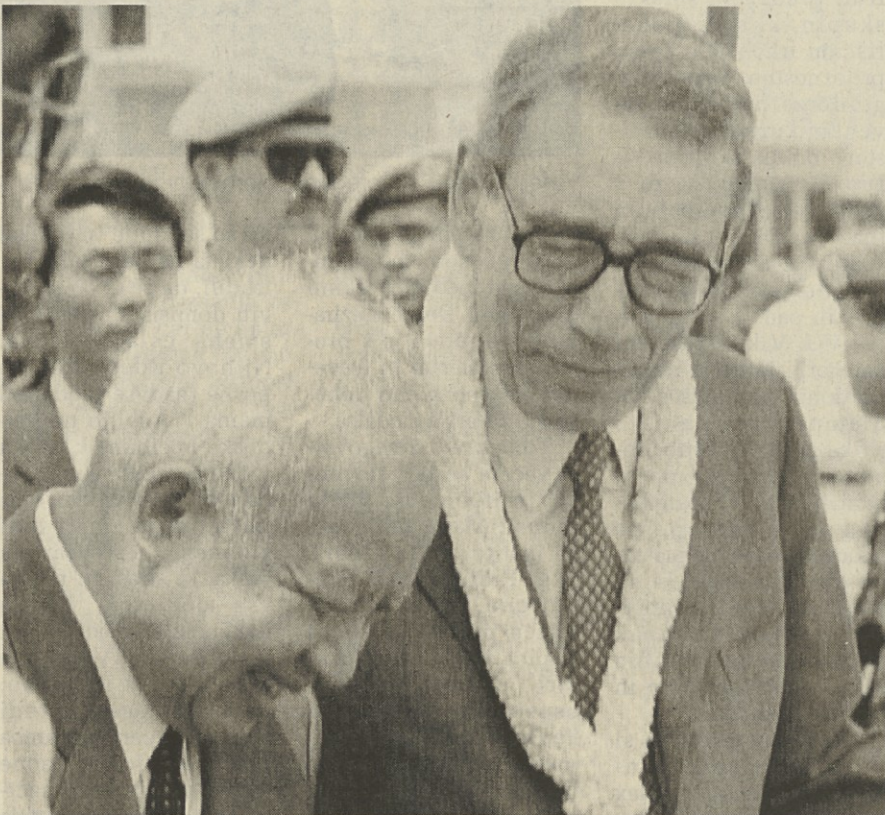
PHNOM PENH - »Majske volitve so zadnja in edina priložnost za Kambodžo, da se odreče krvavi preteklosti,« je ob prihodu v Phnom Penh dejal generalni sekretar ZN Butros Gali. Najvišji predstavnik svetovne organizacije, ki ga je na letališču kraljevske sprejel princ Norodom Sihanuk, se je odločil za dvodnevni obisk Kambodže, da bi tako podprl prizadevanja mednarodne organizacije in dobrotamernih kambodžskih političnih sil za zaustavitev dolgotrajne krvave državljanske vojne. Na dan njegovega prihoda v Kambodžo se je uradno začela predvolilna kampanja, ki bo trajala do 23. oziroma 27. maja, ko bodo v državi predvidoma prve demokratične volitve po treh desetletjih diktature in krvavih spopadih.

Nasilje Rdečih Kmerov nad Vietnamci in tistimi, ki se ne strinjajo z njihovo politiko - samo marca so pobili več kot sto ljudi in jih skoraj prav toliko ranili - se s približevanjem datuma volitev stopnjuje. (V spopadih z gverilci so izgubili življenje tudi stiri pripadniki modrih celad.) Najradikalnejši v vrstah maoistične organizacije namreč trdijo, da ne bodo priznali rezultata volitev, ki bi zagotovil nadaljevanje vietnamske nadvlade v državi. Neprijetni spomini Kambodžanov na triletno krvavo vietnam-

ske okupacijo (med leti 1975 in 1978) so dovolj močni, da nasilja nad Vietnamci doslej ni resneje obsodila se nobena od dvajsetih političnih strank, med katerimi bo moralo izbirati 4,7 milijona volilcev konec prihodnjega meseca. Phnom-penska vlada si z rutinski-mi obsodbami nasilja nad Vietnamci prizadeva, da je ljudje ne bi videli kot zagovornika Vietnamcev,

je za Far Eastern Economic Review izjavil neki ameriški opazovalec. Ti-skovni predstavnik Rde-čih Kmerov Mak Ben trdi, da volitve niso v skladu z dolocili pariškega spora-zuma, ki so ga podpisali tudi njihovi predstavniki, in da so v nasprotju s »sveto pravico Kambodža-nov do samoopredelitve«, čemur bo njegova stranka tudi v prihodnje ostro na-sprotovala. Take in podo-

bne napovedi kažejo, da niti predvolilni boj niti volitve najbrž ne bodo potekale mimo in da bo pot do miru v tej azijski državi najbrž se dolga in naporna. Tudi za približno 22.000 pripadnikov modrih celad, kolikor jih je lanskega marca prislo v državo, da bi razorožili s prte politične frakcije, in pripravilo vse potrebno za ponovno vzpostavitev mi-ru. (M. E. in agencije)

Butrosa Gali je sprejel kambodžski princ Norodom Sihanuk (FOTO: AP)

ARMENSKO-AZERBAJDŽANSKI SPOR

Turške enote že na meji z Armenijo

Za to so se odločili, ker tudi gospodarska blokada ni ustavila armenske ofenzive

ANTOINE LAZERGES / AFP

ANKARA - Turcija je v sredo napovedala, da bo okrepila svoje enote na turško-armenski meji. Sporocilo Armeniji dopusca, da ga razume kot grožnjo z vojaškim posegom, ki si ga zeli konservativna opozici-ja; ta namreč zahteva opri-jemljivejšo podporo Azerbajdžanu.

Turcija bo »preučila vse opcije« glede razvoja dogodkov po armenski »agresiji« v Azerbajdžanu, je izjavil predstavnik turškega zunanjega ministrstva Ferhat Ataman. Na vprašanje o možnosti vojaškega posredovanja ni naštel, ka-tere »opcije« Ankara preu-čuje, hkrati pa ni nobene izključil. Dejaj je, da se Turcija angazira po diplo-matski poti, pri čemer si zeli doseči resolucijo Var-nostnega sveta OZN, ki bi »obsodila armensko agresijo in prisilila Armenijo, da se umakne z ozemlja, ki ga je zasedla njena vojska«. Deklaracijo Varnostnega sveta je označil za »neza-dostno«, čeprav zahteva umik armenskih enot. Pri tem »Armenije ne obsoja«, saj je »daleč od tega, da bi izrazil konkretno reakcijo mednarodnega mnenja o armenski agresiji«.

»Nasi manevri na armenski meji pomenijo to-le: če si ti tam, ne pozabi, da sem jaz tu,« je izjavil sef države Turgut Özal, ki je

trenutno na turneji po osrednji Aziji. Özal je v ne-deljo ob svojem odhodu iz Ankare v Taškent obzalo-val, da Turcija ni »pokaza-la zob Armeniji«. »Ves svet naj ve, do kod je Tur-cija pripravljena iti. S po-gajanjem ni mogoče doseči nič drugega, kot da si Ar-menija pridobi več časa,« je dodal Özal, ko je v sredo prisel v Kirgistan.

Vojsko okrepitev na ar-menski meji »kot previ-dnostni ukrep za vsak pri-mer« je objavil sef general-staba general Dogan Gures in so jo objavili trije turški dnevnik. General je dejal, da Turcija »ne more po-sredovati«, pač pa izvaja »previdnostne ukrepe«.

Kot navajajo dnevnik, je general dejal: »Najpo-membnejše je rešiti pro-blem po diplomatski poti. Za vsak primer pa je vojska pripravljena in je upo-števala vse možne opcije.«

Poleg okrepitev, katerih namestitvev pa generalstab v Ankari ni uradno potrdil, je general Gures izja-vil, da letala izvajajo »izvi-dniške polete«, pri tem pa ni natančneje povedal, ali so ti omejeni na nadzoro-vanje turškega zračnega prostora.

Turško rozljanje z oro-zjem na armenski meji se ujema z opozorili premie-ra Sulejmana Demirela prejšnji petek v Erevanu,

da »je turske potrpežlivo-sti konec«. Nato je sledila prepoved prevoza medna-rodne pomoči za Armeni-jo skozi Turcijo, pozneje ustavitev dobav turske moke in na koncu zapora turskega zračnega prostora v ponedeljek za vsa letala v Armenijo ali iz nje.

To je bil zadnji gospo-darski ukrep proti Arme-niji, ki naj bi mednarodne-mu javnemu mnenju po-kazal, da je Turcija pripra-vljena »iti se dlje«, kar si zeli tursko javno mnenje, pri čemer pa si se ni pri-pravljena na vojsko po-sredovanje, ki ga zahtevajo nacionalistični skrajneži.

Zlato iz orožja na črnem trgu

MOSKVA - Castniki ruskega letalstva so kar sami posredno poskr-beli za »razoroževanje«, ko so kradli zlato in platino iz tiskanih vezij izstrelkov in dra-goceni kovini nato pro-dajali na črnem trgu. Stotnik in se dva niza castnika so iz vojaških rezerv ukradli pribli-žno 650 tiskanih vezij, s prodajo pa so si pri-sluzili približno 20 mi-lijonov rubljev (28.000 dolarjev). (Reuter)

IZRAEL / BLOKADA GAZE IN ZAHODNEGA BREGA

Hamas že napoveduje novo nasilje, izraelska vojska je okrepila budnost

Za velikonočne praznike hoče zagotoviti varnost Izraelcem in romarjem

Pelestinski vojak pregleduje dokumente Palestinkam z zasedenega Zahodnega brega, ki sta s svojo kramo namenjeni na tržnico v Jeruzalem (Telefoto AP)

JERUZALEM - Palestinsko islamsko fundametalistično gibanje Hamas je včeraj na zase-denih arabskih ozemljih razširilo letak, v kate-rem poziva svoje sona-rodnjake, naj april raz-glasijo za »mesec svete vojne proti sionizmu«. Nasilju na Bliznjem vzhodu ni videti konca. Samo marca je intifada zahtevala smrt 15 Zi-dov, medtem ko so izra-elska vojska in zidovski priseljenci v istem obdobju ubili 26 Pale-stincev. Po daljšem pre-moru pa so skrajneži za-celi tudi z likvidacijo domnevnih palestinskih »kolaboracionistov«.

Včeraj so zakrinkani pristaši Hamasa v Tul-karemu (Zahodni breg) s pištolo ubili 35-letnega Naserja Salameha, ki so ga obtožili sodelovanja z Izraelci. V resnici so ko-laboracionisti v glavnem Palestinci, ki se ne strin-jaajo z nasiljem skrajne-zev ali pa morajo zaradi svojega dela poslovati z Izraelci. Brzkone bodo med kolaboracioniste uvrstili tudi tiste Pale-stinke, ki so zaradi več kot teden dni trajajoče zapore zasedenih arab-skih ozemelj dobili po-sebne dovolilnice, da lahko odidejo na delo v Izrael. Teh naj bi bilo po zadnjih podatkih kakih 3.500, v glavnem obiral-cev sadja in kmečkih de-lavcev. Izraelska vojska pa je včeraj v severnem predmestju Jeruzalema prepovedala protestno manifestacijo palestin-skih gradbincev, ki so zaradi zapore ob dnevi zaslužek. Izraelski ukrep za zaježitev intifade je

doslej prizadel kakih 115 tisoč palestinskih »vozačev«. V težavah pa so tudi izraelska gradbe-na podjetja, medtem ko so v kmetijstvu težave omilili s posebnimi do-volilnicami in z uporabo izraelske vojske pri kmečkih opravilih.

Medtem pa so izrael-ske varnostne sile v pričakovanju velike noči se poostriale budnost, da bi zagotovile varnost svo-jim državljanom in tu-jim turistom, ki bodo v teh dneh romali v Sveto de-zelo. Včeraj so v Han Junesu (Gaza) s protitan-kovskimi raketami prisi-lili k predaji dva aktivis-ta Al Fataha in nato po-sloppe, v katero sta se za-tekla, zravnavli z zemljo.

Kljub vsemu temu na-silju pa na Bliznjem vzhodu se vedno brli medla lučka upanja. Li-banonski predsednik Elias Hravi je včeraj no-vinarjem izjavil, da je Libanon pripravljen za-gotoviti varnost severne-ga Izraela, če se bo Izra-el umaknil z južnega Li-banona. Zaradi skoraj vazalskega položaja Li-banona so te besede sko-raj zanesljivo narekovali v Damasku, kar se po-trjuje prepričanje, da prihaja do pomembnih razpletov v odnosih med Sirijo in Izraelom. Sirski predsednik Hafez el Asad je namreč začel tesnejše sodelovati z Egi-ptom. Skupaj z Mubara-kom je sestavil predloge za nadaljevanje miro-vnih pogajanj. Končni cilj take sirske pripra-vljenosti je izraelski umik z Golanskega vi-savja v zameno za mirovni sporazum. (voc)

PARIZ / JAVNO MNENJE

Priljubljenost predsednika Mitterranda narašča

Po anketi Paris Matcha so ljudje naklonjeni tudi novemu premieru Balladurju, medtem ko je zmagovalac volitev Chirac manj priljubljen

PARIZ - Popularnost francoskega predsednika François Mitterranda se je močno povečala, kot dokazuje anketa instituta BVA, objavljena v stirinaj-stednevniku Paris Matchu. Razmerje med »precej-sno« in »sorazmerno« naklonjenostjo predsedniku Mitterrandu se je iz mar-cevskih 33 odstotkov v za-četku aprila povzpelo na 41 odstotkov. Stevilo ti-stih, ki so svoj odnos opredelili s »precej slabo« in »zelo slabo«, je od pre-jšnjih 61 odstotkov zdrsni-lo na 52 odstotkov.

Z anketo BVA so prav tako primerjali popular-nost Eduarda Balladurja (iz neogolistične RPR) ne-posredno po njegovem vstopu v Matignon (urad predsednika vlade) v letu 1986. Balladurju je naklo-

njenih kar 58 odstotkov vprašanih, Chiracu samo 47 odstotkov. Manj je ne-gativnih mnenj pri Balla-durju (13 odstotkov) kot pri Chiracu (34 odstot-kov). Stevilo neopredelje-nih je večje pri sedanjem premieru (29 odstotkov v primerjavi s prejšnjimi 19 odstotki). Na vprašanje, kako bi se izrekli kot člani parlamenta pri glasovanju o zaupnici Balladurju, je 62 odstotkov vprašanih odgovorilo, da bi glasovali za zaupnico, negativno bi jih glasovalo samo 15 odstotkov, 23 odstotkov vprašanih pa se o tem ni izreklo.

Anketo so izvedli med 1. in 5. aprilom na repre-zentativnem vzorcu 949 oseb (po metodi kvot) med prebivalstvom, starej-sim od 18 let. (AFP)

ISTRA / VRAČANJE PREMOŽENJA OPTANTOM

Hrvaško ustavno sodišče zavmilo pritožbo italijanskega državljanca, ki je zahteval nazaj predvojno premoženje

REKA - Ustavno sodi-sče Hrvaške je zavrnilo ustavno tožbo Paola Ca-stellinija iz Italije o vrnitvi premoženja njegove po-kojne soproge Emme Li-nassi, ki je po drugi sveto-vni vojni optirala. Razso-dba je sprejeta ravno v ca-su hrvaško-italijanskih po-gajanj o reviziji osimskih sporazumov v zagreb-ski Vili Weiss. Jasno je, da Za-greb s tem Rimu sporoča, kaj misli o zahtevah kakih 40 tisoč istrskih beguncev, naj se jim vrne premože-nje. Za Ustavno sodišče Hrvaške je primer zelo preprost, saj je lastništvo hiše in zemljišča v Opriču

pri Opatiji, svojcas posest soproge Paola Castellinija, preslo v družbeno last de-cembra 1954. Takšno odločbo opatijske občine je potrdilo tudi hrvaško ministristvo za pravosodje in upravo. Castellini pa je racunal na nova lastninska razmerja na Hrvaškem in začel spor na Upravnem sodišču v Zagrebu. Ker je to sodišče zanikalo, da bi imel Italijan pravico do dedovanja, je do nekdanje-ga premoženja svoje po-kojne soproge skušal priti s tožbo na Ustavno sodi-sče.

Ustavno sodišče v obra-zložitvi navaja, da je bilo z

mirovno pogodbo med nekdanjo Jugoslavijo in Italijo leta 1947 italijan-skim državljanom - optan-tom omogočeno, da ohrani svojo premoženje v Istri, na Reki in v Dalmaci-ji in da ga, če želijo, lahko prodajo pod enakimi po-goji kot Jugoslavlani. Tri le-ta pozneje se je z novim sporazumom med država-ma jugoslovanska vlada zavezala, da bo odkupila vse optantsko premoženje, ki ga lastniki želijo prodati ob posredovanju italijan-ske vlade. Ob koncu leta 1954 je bilo končno z no-vim meddržavnim spora-zumom sklenjeno, da bo

do presle v družbeno last vse nepremičnine tistih optantov, ki izjavijo, da jih želijo prodati Jugoslaviji. Tako je preslo v družbeno last prosto premoženje optantov, razen premože-nja, ki je bilo na seznamu A, ki naj bi ostalo v lasti optantov. Seznam A je bil dokončno določen s spo-razumom iz leta 1985. Na tem seznamu ni bilo pre-moženja pokojne soproge Paola Castellinija, zato je Ustavno sodišče Hrvaške ob ugotovitvi, da so optan-ti ze dobili placilo, zavrnili ustavno tožbo italijan-skega državljanca.

Goran Moravček

SKOPJE / GRČIJA VZTRAJA PRI SPREMEMBI MAKEDONSKÉ ZASTAVE

Trnova pot Makedonije do sprejema v OZN

Kiro Gligorov je že v New Yorku - Poslanci sobranja »nič ne vedo«

SKOPJE - Predsednik Makedonije Kiro Gligorov je v sredo odpotoval v New York, kjer bo, kot so poudarili v sporočilu njegovega kabineta, sodeloval pri »dejavnostih v zvezi s sprejemom Makedonije v Združene narode«. V okolici Gligorova je bilo vse do njegovega odhoda na letališče čutiti nervozo ob bojazni, da v zadnjem hipu ne bi znova prislo do neljubega presenčenja. Gligorov je namreč komaj pred tednom dni sporočil svojim sodelavcem, naj mirno spi, ker je priznanje že na poti, a se je pri tej napovedi ustel.

Kljub vsemu pa se zdi, da bo tokrat dokončno postavljena pika na »makedonsko vprašanje« in da bo ta nekdanja jugoslovanska republika sprejeta v svetovno organizacijo. V trenutku, ko to pisemo, makedonska javnost z nestrpnostjo pričakuje odločitev VS, ki bi moral zasedati danes in priporočiti Generalni skupščini ZN, naj Makedonijo sprejme med svoje članstvo kot svojo 181. članico.

Da gre zares, prica tudi poziv vodje poslanske skupine VMRO-DPMNE Tomislava Stefkovskega, naj se maratonska seja makedonskega parlamenta, posvečena temu vprašanju, »mirno in dostojanstveno konča« v sredo. Še prejšnji teden je v par-

lamentu opozicija obojevala makedonsko državno vodstvo »izdaje« in zahtevala njihove ostavke, ker se je strinjalo, da bo Makedonija sprejeta v ZN z začasnim imenom Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija. Kot vse kaže, utegne zares priti tudi do čudeža, da bodo s sprejemom nove balkanske države v svetovno organizacijo zakopane »bojne sekire« med vladno koalicijo in opozicijo.

Kot je znano, bodo Makedonijo sprejeli v svetovno organizacijo z začasnim imenom, kot so v posebni resoluciji predlagale Francija, Velika Britanija in Španija, ki so upoštevale ugovor Grčije in njeno nasprotovanje makedonskemu imenu, za katero Grčija meni, da je njena »zgodovinska dediščina«. Prvemu predlomu, ko je eni od prihodnjih članic za vstop v ZN postavljeno za pogoj ime države, bo sledil še drugi. Preložili bodo dviganje makedonske zastave na jamboru pred ZN, saj grška diplomacija meni, da je tudi ta zastava ukradena iz njene zgodovine.

V grško-makedonski spor se bosta vključila tudi soproedsedujoča konference o nekdanji Jugosla-

MARJAN KOS / SKOPJE

viji, ki naj bi si v naslednjih dveh mesecih s pomočjo mehanizma »ukrepov za vzpostavitev zaupanja« med Atenami in Skopjem prizadevala za crtanje tega problema z dnevnega reda. Šef grške diplomacije Mihalis Papakonstantinu, ki se je v sredo nenadoma pojavil na tiskovni konferenci v Atenah, je izjavil, da bo v ponedeljek odpotoval v

New York na povabilo obeh predsedujocih. Povedal je, naj bi se takrat začela pogajanja s Skopjem o vprašanju zastave, ukrepah za vzpostavitev medsebojnega zaupanja ter o posredništvu v zvezi z imenom.

Ko je spregovoril o »pisni informaciji«, s katero predlaga dvig makedonske zastave pred palaco ZN, je Papakonstantinu

izjavil, da »ne zeli govoriti o zmagi Grčije«, dodal pa je, da se »dogodki razvijajo v prid Atenam«. Skratka, domnevajo, da bo Makedonija vseeno spremenila simbol na državni zastavi.

Pričakujejo, da bo Generalna skupščina ZN Makedonijo sprejela v svoje članstvo danes. Če se to ne bi zgodilo, kot napoveduje neki visok makedonski predstavnik, bo do tega vsekakor prislo v ponedeljek.

ZDA / OSTREJŠI UKREPI

Za Srbijo zaprt tudi Jadran

Zamrznitev srbskih nepremičnin v tujini

NEW YORK - Pospesena in vseobsegajoča ameriška diplomatska akcija v palaci Združenih narodov na East Riverju, bi utegnila kaj hitro obroditi rezultate in povzročiti nove glavobole oblasti Slobodana Miloševića, za katerega so tu prepričani, da je eden glavnih krivcev za krvavo bosansko dramo in neusmiljeno vojno, ki je nekdanjo jugoslovansko osrednjo republiko uspešno spremenila v prizorišče zločinov, ki si jih je komaj mogoče zamisljati v tem stoletju.

Odločitev VS, da bo glasovanje o novih sankcijah preložil na naslednji ponedeljek, v skladu z ocenami v ZN, se povsem vklaplja v prizadevanja ameriške diplomacije, ki si v tem času zeli doseči dva cilja: prepričati članice VS, da sprejmemo nove predloge in hkrati pustiti dovolj maneverskega prostora Borisu Jelcinu, da si v težavnem spopadu z desnim krilom ruskega parlamenta izbiro možnost za podporo, zunaj odločitve parlamenta, da bo v primeru novih sankcij zoper ZRJ Rusija izbrala pravico veta v ZN.

Kot predvideva osnutek resolucije, ki ga je pripravila ameriška delegacija v ZN, gre za kombinacijo zaostrovanja med že obstoječimi sankcijami in uvajanjem novih ukrepov, s katerimi bi hermetično zapr-

li meje Jugoslavije in pretok blaga in storitev spravili pod strog nadzor, saj ameriška administracija meni, da je embargo kršen predvsem pri strateskih surovinah - pri uvozu bencina in diselskih goriv. Sveženj novih ukrepov vsebuje nekaj novosti, med katerimi povdarjajo predvsem prizadevanje, da bi območje Jadrana preslo v celoti pod nadzor in da bi prepovedali vstop trgovskih in tovarnih ladij v teritorialnih vodah Jugoslavije, za kar bi poskrbele vojne ladje držav Nato pakta. Kot nam je uspelo izvedeti, ameriška veleposlanica pri ZN M. Albright ze opravlja intenzivne konsultacije z veleposlaniki držav članic VS, da bi pridobila njihovo soglasje za se dva nova ukrepa: za neposredno uvedbo sankcij, kakor hitro bodo te izglasovane, brez običajnega 15-dnevnega opozorilnega odloga, ter za razširitev institucije zamrzovanja jugoslovanskega premoženja v ZDA, pri čemer vztrajajo, da je treba poleg zamrznenih finančnih sredstev, zamrzniti tudi pravico razpolaganja z nepremičninami. V osnutku resolucije omenjajo tudi skrbnejši nadzor na Donavi, zmanjšanje števila mejnih prehodov in popolno prepoved pošiljanja kaksnegakoli blaga zunaj meja Jugoslavije.

Zoran Kurtovic

NOVICE

Čurkin posreduje pri Miloševiću in Karadžiću

BEOGRAD - Posebni ruski odposlanec, namestnik zunanjega ministra Vitalij Čurkin se je s srbskimi predstavniki se je pogovarjal o zaustavitvi vojne v BiH, ni pa znano, ali je prisel z novo pobudo, ki je povezana z morebitnim dogovorom Clintona in Jelcina. Po srečanju z Miloševićem se je sestal tudi z vodjem bosanskih Srbov Karadžićem. Po obisku v Beogradu bo Čurkin odpotoval v New York, kjer se bo pogovarjal z ameriškim odposlancem za Jugoslavijo Bartholomewom. (STA)

General Morillon skuša rešiti Srebrenico

SARAJEVO - Ostrorelci so včeraj v Sarajevu zopet nadzorovali vse glavne ulice in sarajevsko letališče, Unprofor pa je sporočil, da so opazili tudi več kršitev s tezkim topništvom. Sporočili so tudi, da vzpostavljajo zračnega mostu s Sarajevom poteka brez težav, saj je samovčeraj na sarajevskem letališču pristalo kar 17 letal s pomočjo za ogroženo prebivalstvo. O kršitvah poročajo tudi iz Srebrenice, kjer je agresor napadel s tezkim topništvom in tanki. Več ljudi je bilo ranjenih, zato jih je Unprofor s helikopterji umaknil iz okupiranega mesta, obenem pa je zanimal trditve srebreniskega vodstva, da gre pri reševanju za novo obliko etničnega čiščenja. Pričakujejo, da bo danes proti Srebrenici krenil nov konvoj s človekoljubno pomočjo.

Ze včeraj popoldne je tja odpotoval tudi general Morillon, ker obstaja velika nevarnost, da bo oblegano mesto padlo v srbske roke. Ze danes zvečer ali jutri zjutraj bo generalu sledila posebna skupina kanadskih modrih celad. Včeraj so s francoskega obrambnega ministrstva sporočili, da bo novi francoski obrambni minister, François Leotard danes verjetno prisel v Bosno na obisk k francoskim vojakom. Nova francoska vlada je sporočila tudi, da bo Francija poostila izvajanje ukrepov proti nekdanji Jugoslaviji, ker hoče tako prisiliti bosanske Srbe k podpisu Vance-Ownovega mirovnega nacrtja. (Agencije)

NEMČIJA / SPOR ZARADI BIH NAČENJA VLADNO KOALICIJO

Umik nemških pilotov in tehnike bi porušil ugled zveze Nato

Manfred Woerner zagovarja nemško sodelovanje v Bosni

BONN - Sodniki nemškega ustavnega sodišča v Karlsruheju, najvišjega sodnega organa v Zvezi republik Nemčiji, so včeraj stiri ure poslušali mnenja predstavnikov strank, ki so zaradi nesoglasij glede udeležbe nemških pilotov in tehnikov v izvidniških letalih Awacs vedno hujskem sporu. To je bila že druga razprava ustavnega sodišča, se vedno pa ni znano, ali nemški vojski s pravnege stališča lahko sodelujejo v akciji zveze Nato ali ne.

Nemška vlada je namreč 2. aprila sprejela sklep, da lahko nemški piloti in tehniki ostanejo na letalih Awacs tudi v primeru, ko bodo nadzorovala spustovanje prepovedi poletov v bosanskem zračnem prostoru. Člani stranke svobodnih demokratov (FDP), ki so poleg CDU in CSU prav tako v vladni koaliciji, so glasovali proti. Ne zato, ker bi nasprotovali udeležbi Nemčije v akciji zahodne vojaške zveze, tudi ko gre za območje zunaj zveze Nato, ampak zato, ker hočejo, da prej ustrezno spremeni nemško ustavo.

Po njihovem mnenju ustava takšnih akcij ne dopušča, medtem ko je vlada drugačnega mnenja, čes da so tovrstne akcije združljive z besedo in duhom ustave. Ker so člani vlade takrat hoteli rešiti vladno koalicijo, so se odločili za nenavadno rešitev - stranka FDP bo na zveznem ustavnem sodišču tožila vlado.

Svobodni demokrati

MARTA KOS / KÖLN

so to tudi storili. Pritožili so se na sodišču in zahtevali, da sodišče pred sprejemom dokončne in nacerne odločitve o tem spornem vprašanju nemški pilotom in tehnikom prepove sodelovanje v akcijah zunaj operativnega območja zveze Nato. Njihovi tožbi so se pozneje pridružili se socialdemokrati.

Včeraj so na ustno zaslišanje oziroma razpravo prisli v Karlsruhe številni pomembni politični in vojaški predstavniki, med njimi štirje ministri, dva državna sekretarja, generalni inspektor nemške vojske, generali in generalni sekretar zveze Nato Woerner. Vsak je razložil svoje stališče, vseeno pa se sodniki niso odločili niti o tem, ali je tožba sploh dopustna.

Vlada namreč meni, da med frakcijo FDP in vlado ni ustavnopravne razmerja, zato tožba sploh ne pride v postev.

Minister v kancelerjevem uradu Friedrich Bohl, ki je zastopal kancercija Kohla, je izjavil, da bo vlada vztrajala pri svojem večinskem sklepu in bo dopustila udeležbo nemških vojakov, tudi če bodo sodniki zavrnili tožbo kot nedopustno.

Svobodni demokrati zaenkrat se ne vedo, kako bodo v tem primeru dejansko reagirali. Zvezna pravosodna ministrica Sabine Leutheuser-Schwarzenberger (FDP) je de jela, da bi morda veljalo razmisliti

o izstopu iz vladne koalicije, zaradi česar so jo ostro kritizirali. Podobno je dan kasneje izjavil tudi predsednik liberalne frakcije v nemškem parlamentu, Herman Otto Solms.

Zunanji minister Klaus Kinkel je poudaril, da je v izredno težavnem položaju. Zavzel se je, da nemški vojski ostanejo na letalih Awacs, vendar je hkrati opozoril, da njegova stranka FDP ne more sprejeti sklepa vlade, ker je le-ta v nasprotju z ustavo.

Generalni sekretar zveze Nato Manfred Woerner je poudaril, da je nemoteno delovanje

posadk izvidniških letal Awacs bistvenega pomena pri uveljavljanju zračne zapore nad Bosno. Dejal je, da je to eden najpomembnejših instrumentov kriznega menedzmenta, hkrati pa opozoril, da bi zahodna vojska zveza utrpela ogromno škodo, če bi Nemčija umaknila svoje pilote in tehnike. Na konci bi bili učinkovitost, ugled in verodostojnost zveze, ogrožena pa tudi nova strategija, ki temelji na multinacionalnosti vojskih čet.

Zvezno ustavno sodišče je zaradi težavnosti odločitev se enkrat preložilo, vendar je hkrati napovedalo, da bo znana se pred velikonočnimi prazniki.

RIM - Medtem ko predstavniki zahodnega zavezništva Nato v Bruslju razpravljajo o tem, v katerih primerih naj bi zahodne letalske sile sestrelile letala, ki bi kršila dolocila o prepovedi letenja nad Bosno in Hercegovino, so zacele postopno prihajati v Italijo letalske eskadrilje, ki bodo morale zagotoviti, da bo prepoved poletov spustovana.

Po poročanju casopisnih agencij je ze včeraj iz ameriških oporišč v Evropi prispela v Aviano blizu Pordenona prva skupina lovcev prestreznikov tipa F-15, ki naj bi sodelovala pri nadzorstvu bosansko-hercegoveškega zračnega prostora. Po novicah iz istih virov

ITALIJA / PREPOVED POLETOV

Natove letalske eskadrilje za nadzor neba nad Bosno so že pripravljene

Britanski obrambni minister Rifkind opozarja, da ni preproste vojaške rešitve po vzorcu Johna Waynea, ki pride, strelja in se zmagovito umakne

VOJMR TAVCAR / RIM

naj bi Francija za to operacijo dala na voljo 10 lovcev prestreznikov mirage 2000 in stiri izvidniška letala mirage F-1, Nizozemska 18 lovskih letal F-16, Velika Britanija 12 lovcev tornado F-3 in nekaj helikopterjev tipa SAR za iskanje morebitnih sestreljenih letal in reševanje posadk. Kanada eskadriljo lovcev prestreznikov F-18 in letalo - cisterno C-137 boeing, ZDA pa poleg lovcev, ki so bili ze dislocirani v Aviano, se lovce tipa F-15 in F-16, letalo-cisterno in helikopterje.

Kaze, naj bi nekaj prestreznikov F-16 ponudila tudi Turcija, medtem ko

naj bi radarska letala Awacs E-3 dali na voljo Nato, Velika Britanija in Francija. Na letalu z oznakami Nata bi lahko leteli tudi nemški piloti in tehniki, čeprav o tem problemu v Nemčiji se teče ostra polemika.

Ta letala bodo po agencijskih novicah na letališčih v dveh letalskih oporiščih v Furlaniji-Juljski krajini (V Avianu pri Pordenonu in Rivoltu pri Vidmu), v Riminiju, v Amendoli, Brindisiju in Gioi del Colle ter Trapaniju, ki je ze nekaj casa oporišče radarskih letal. Pri nadzorstvu nad bosansko-hercegovskim zračnim prostorom naj bi so-

delovale se ameriška letalonosilka Rosevelt z lovci prestrezniki F-15, britanska Ark Royal s prestrezniki sea harrier in morda francoska letalonosilka Foch ali Clemenceau.

Te podatke naj bi sporočil italijanski general Giuseppe Degli Innocenti, ki je včeraj prepuštil kolegu Antoniu Rosselliju poveljstvo 5. zavezniške taktične letalske sile Ataf s sedežem v Vicenzi. To poveljstvo naj bi po novicah iz Bruslja koordiniralo poseg zavezniških letal nad Bosno in Hercegovino, načrte posega in programe poletov pa naj bi pripravili neposredno pri poveljstvu zavezniških sil Jujzne Evrope v Bagnoliu pri Neaplju. Po novicah iz istih krogov naj bi letala pred začetkom operacij imela nekaj dni vadbenih poletov nad Jadrantom zunaj zračnega prostora nekdanje Jugoslavije.

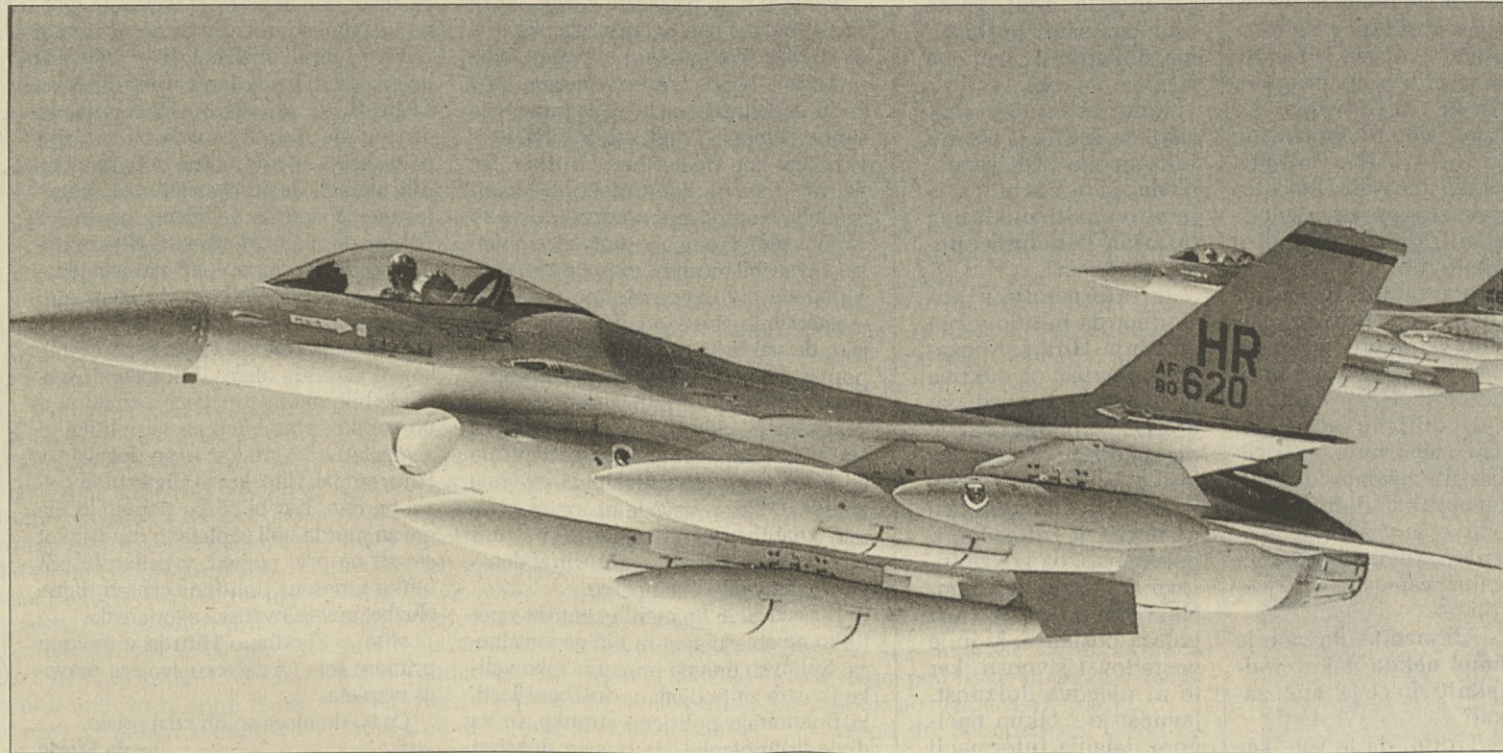
V Neaplju pa je tiskovni urad Assauda, ki naj bi skrbel za stike z javnostjo, o teh novicah zelo »zapet«. »Vse, kar lahko povem«, nam je izjavil šef urada Veltri, »je to, da je Nizozemska uradno napovedala sodelovanje v tej akciji s svojimi lovci prestrezniki. Drugega ne morem ne potrditi ne demantirati«. Se zlasti previden je bil Veltri ob vprašanjih o morebitnem sodelovanju Turcije, saj bi to ne izzvalo zelo ostrega odpora samo med Srbi, pač pa tudi v Grčiji zaradi se vedno napetih odnosov med Atenami in Ankaro, čeprav sta obe

državi članici Nata. Ravno včeraj se je Grčija uprla popolnemu blagovnemu embargu zoper Srbijo, čes da bi taka poteza v bistvu »povzročila več preglavic in težav v njej sami kot pa Srbiji, ker bi ji hudo otežila zveze s preostalimi članicami dvanajstestice«.

V Bruslju so medtem odločili, kako bodo posegala zavezniška letala, da bi vsilila spustovanje prepovedi letenja na Bosno in Hercegovino. Pravila so zaenkrat tajna (poslana so bila v pretes VS OZN), predvidevajo pa sirso paletu posegov proti kršilecem prepovedanega območja letenja: od navednega opozorila do uporabe strelnega orožja, ni pa se doloceno, kdaj naj bodo krsilci sestreljeni.

Vsekakor v Natu prevladuje velika previdnost. In britanski obrambni minister je se včeraj spet zavrnil pozive za odločnejši vojaški poseg v BiH in se opredelil za uporabo diplomatskih in gospodarskih sredstev pritiska na Srbijo, da bi končno sedla za pogajalsko mizo. »Iluzorno je misliti«, je poudaril Malcolm Rifkind, »da obstaja preprosta vojaška rešitev po vzorcu Johna Waynea, ki pride, strelja in se po kratkem casu zmagovito umakne. To ni resitev.«

Ostaja se vprašanje, ali mislita tokrat Evropa in OZN zelo resno ali pa se bosta tudi letalska in podonavska blokada spremenili v bolj simbolično kot dejansko blokado, podobno ladijski ob vstopu v Jadran. Odgovor bo morda lahko jasnejši v prihodnjih dneh.

Pri nadzorovanju zračnega prostora nad Bosno in Hercegovino bodo uporabili tudi v boju preizkušene lovce F-16 "Fighting Falcon"

OB SPORNI PRIVATIZACIJI HITA IN RAZKRIVANJU TEGA POČETJA SE ZASTAVLJAJO ŠTEVILNA VPRAŠANJA

Kdo vse se vrti na Hitovi ruleti?

Družbeni kapital v Hitu je ostal v manjšini - Kako se privatizirajo gorenjske turistične zmogljivosti - Nepričakovano razkritje poročila SDK je v parlamentu povzročilo preplah - Hit je financiral tudi politične stranke - Odgovornost mora prevzeti tudi država

ALENKA L. JAKOMIN

LJUBLJANA - Sluzba družbenega knjigovodstva je od lanskega oktobra do srede letosnjega marca opravljala inspekcijski pregled lastniškega preoblikovanja, kapitalskih povezav, naložb in kreditnih razmerij pri sedmih pravnih osebah v sistemu Hit (Hoteli, igralnice, turizem p. o.) v Novi Gorici. SDK na osnovi celotnega pregleda sklepa, da so prvotno družbeno podjetje Hit razdelili na dve podjetji, nato pa nadaljevali z ustanavljanjem novih podjetij, z namenom prenosa in porazdelitve dobička od pretežno igralniške dejavnosti na zasebni kapital nekaterih prvotno zaposlenih v podjetju Hit. Zaposleni so si pridobili kar šest turističnih podjetij s prevzemom njihovega družbenega kapitala. Lastninjenje je bilo izvedeno že pred sprejemom zakona o lastniškem preoblikovanju podjetij, ki v 2. členu izveza iz lastniškega preoblikovanja igralniško dejavnost. Lastniško preoblikovanje podjetij, katerih dejavnost je priranje iger na srečo, naj bi uredili v posebnem zakonu, ki pa ga se nimamo. Prav to je v teh podjetjih omogočilo divje lastninjenje. Odgovorni so delili dobiček od igralniške in turistične dejavnosti v nesorazmernem deležu glede na razmerje lastniškega in dru-

žbenega kapitala, prenasali oziroma prevzemali družbeni kapital, ki ga dovoljuje zakon o podjetjih, člen 145 b, odbodavali kredite pod pogoji, ki so zmanjševali družbeni kapital in sklepal »ugodne« najemne odnose. SDK žal pri vsem tem nima nobenih pooblastil, da bi lahko preprečila tovrstno prelivanje kapitala, ki se ustvarja pretežno z monopolno igralniško dejavnostjo in pretaka v zasebne roke, temveč lahko le oceni povzročeno škodo družbene lastnine. Tudi ocene za zdaj se ne more podati, ker niso izdelana merila za ocenjevanje oskoda družbene lastnine.

S kapitalskimi povezavami, statusnimi spremembami in načinom delitve dobička se je delež družbenega kapitala s 97 odstotkov v letu 1990 do konca leta 1992 zmanjšal na 48 odstotkov. Zasebniki imajo tako 52-odstotni kapitalski delež in pravico do upravljanja. Hit p. o. se je namreč že leta 1990 razdelil na dve podjetji: Hit p. o. in Hit Invest d. o. o., pri čemer je Hit prenesel 80 odstotkov poslovnega sklada in 2,75 odstotka naložb na Hit Invest. Zaradi tovrstnega prenosa je podjetju Hit zmanjalo trajnih virov. Nič zato, Hit Invest mu je odobril dolgoročni kredit. Družbeni kapital v Hitu se je tako zmanj-

sal, zasebni kapital pa se je preko delitve dobička večal. Hitu so po tem spremenili status in ga preoblikovali v d. o. o. na osnovi trajnih vlog delavcev, ki so jim začete trajne vloge povečali za interne delnice, vplačane iz osebnih prejemkov, kar je takrat omogočal interventni zakon o izplačevanju plac. Vzrok za tako hitro rast zasebnega kapitala pa je bil »čuden« način delitve dobička: 98 odstotkov so ga razdelili na zasebni kapital, ostanek pa na družbeni. Pri tem je zanimivo, da je zakonodajal dopuščal odločitev o delitvi dobička podjetjem samim. Hit Invest so ustanovili zato, da bi vanj odlagali in zmanjševali vrednost družbenega kapitala. To so tudi storili, saj so na Hit Invest prenesli poslovne sklade in denarna sredstva sedmih podjetij v skupnem znesku 1.461.000 tolarjev. Tudi to transakcijo je dovoljeval zakon o podjetjih. Hit d. o. o. in Hit Invest sta vsem sedmim podjetjem odobrila ugodne kredite, z možnostjo kasnejše pretvorbe v trajno vlogo, in jim omogočila zmanjšanje družbenega kapitala. ter pospešeno lastninjenje. Po drugi strani sta si zagotovila pogoje, da bi Hit d. o. o. kasneje lahko postal tudi solastnik v naslednjih podjetjih: Alpinum iz Bohinja, Hoteli Bled, Hoteli

grad Podvin, Univit Ljubljana, Kompas Hotel Bled, HTP Gorenjka Kranjska Gora in Zdravilisce Moravske toplice. Tovrstne obilke prenosa kapitala je Ustavno sodišče lani prepovedalo. Na podoben način se je kapital iz Hita d. o. o. prelival tudi v podjetje Hittours, ki so ga ustanovili vsi vodilni delavci Hita d. o. o. Dvanajst članov kolegija poslovdnih delavcev Hita d. o. o. pa je ustanovilo tudi podjetje Diamond d. o. o., z namenom, da se pojavi kot kupec Iskre-Delte v stečaju. Diamond je namreč dajal prostore Iskre-Delte v najem Hitu d. o. o. po minimalni ceni in tako zmanjševal poslovni izid in davčno osnovo za plačilo davka na dobiček. Vodilni v Hitu so ustanovili tudi podjetje Hit Consulting, ki je s pomočjo kredita podjetja Hit d. o. o. odkupil terjatve trinajstih slovenskih podjetij, ki so jih leta imela do Hita d. o. o. Tako je Hit Consulting pridobil kontrolo nad pomembnim delom turističnih kapacitet v Sloveniji. V portorški TOP LINE, ki ima s podjetji Metropol, Hoteli Palace, Hoteli Piran, HTP Belvedere, Hotel Adria in Hoteli Koper pogodbo o opravljanju prodajnih in svetovalnih storitev na področju turizma, je namreč HIT consulting vložil polovico osnovnega kapitala.

Je prihodnost Hita še tako rožnata, kot jo kažejo njegovi prospekti?

POGOVOR / DANILO KOVAČIČ

»Vse je zakonito«

VOJKO CUDER

NOVA GORICA - V zvezi z informacijo SDK republike Slovenije o lastninjenju v novogoriškem Hitu je njegov generalni direktor Danilo Kovacic dejal naslednje: Z lastninjenjem smo v Hitu začeli že pred tremi leti, tako da smo v podjetje vložili sredstva zaposlenih, zakon o lastninjenju pa je bil sprejet se le novembra 1992. Zakon seveda ne more veljati za nazaj.

Informacija SDK vam očita divje lastninjenje ...

Ko so preverjali Hitovo poslovanje, so to pocenili po socialistični logiki: kar je, je, in tako mora biti. Ne pa po logiki, da se dobiček ustvarja z dobrim poslovanjem. In v tem je razlika med Hitom in drugimi. Če bi takšno politiko izvajali v Sloveniji, ne bi bilo toliko podjetij pred stečajem, saj bi z zavzetostjo vseh zaposlenih ustvarjala boljše poslovne rezultate, kar je pravzaprav cilj lastninjenja. Za lastninjenje smo se namreč v Sloveniji tudi z zakonom odločili. Hit je prehitel politične odločitve, saj je na osnovi tedaj veljavnih zakonov dokapitaliziral podjetje in ga oblikoval v zdrav poslovni sistem, ki je eden najuspešnejših v Sloveniji.

Ali menite, da vam je hotel nekdo nekaj podtakniti, in ce je tako, zakaj?

Trdim, da je vse, kar smo naredili, zakonito.

Danilo Kovacic

To, da je dvajset in več let prihajala dokapitalizacija iz tujine, ni nikogar motilo, zdaj, ko se Slovenci sami poskušamo dokapitalizirati, pa je ogenj v stehi.

Kako ocenjujete dejstvo, da je bila javnost z informacijo SDK seznanjena na ta način, da jo je slovenski poslanec (Marjan Podobnik) poslal medijem?

Iz informacije ni razvidno, da bi bilo v poslovanju Hita kaj nezakonitega, pač pa odkriva poslovne skrivnosti podjetja. Najmanj, kar je mogoče reči v tem trenutku je, da je bila poteza SDK neokretna, saj ni nikjer v informaciji pojasnjeno, da gre za informacijo poslanca. Nekorektna pa je tudi poteza poslanca, ki jo je posredoval javnosti, ker to ni njegova dolžnost. Javnost je s takim načinom dajanja informacij zavedena.

Ozadja tokrat niso več samo politična?

LJUBLJANA - Afera Hit se je pravzaprav začela z namigi, da je igralnica financirala predvolilne kampanje političnih strank. Zanesljivi viri navajajo, da je Hit sponzoriral Demokrasko stranko (300 tisoč tolarjev), prenovitelje (100 tisoč in 40 tisoč tolarjev) in stranko Neodvisnih (100 tisoč tolarjev). Za Slovenski svetovni kongres je, denimo, namestil 50 tisoč nemških mark. Drugih »stroškov« za različne politične organizacije ni mogoče zaslediti. Gre torej samo za relativno majhne zneske, ki poleg tega niti niso sporni, kajti podjetja lahko - tako kot nepolitične organizacije in prireditve - financirajo tudi stranke, ki so jim politično blizu ali od katerih pričakujejo »podporo« po volitvah.

Poleg tega so prikazani zneski lahko samo zelo majhen delež tistega, kar podjetje dejansko nakazuje političnim organizacijam. Ničesar namreč ne more preveriti in dokazati, da je bil za promocijo strank namenjen tudi del denarja, ki je vključen kot »materialni stroški«. Na primer - ko podjetje plača določeni agenciji za svojo promocijo, v to vsoto vključi tudi promocijo določene stranke. Tega v bilancah ni mogoče zaslediti, saj spada pod že omenjeno postavko »materialnih stroškov«. Naši viri navajajo, da naj bi Hit tako pred volitvami pomagal številnim slovenskim parlamentarnim in zunajparlamentarnim strankam, ne glede na politično usmeritev. V strankah tovrstne trditve zanikajo ali trdijo, da je slo za relativno majhne zneske. Dokazov seveda ni, stranke (zaradi znanih pravnih praznin) pa tudi niso dolžne prikazati svojih virov denarja za predvolilno kampanjo.

Povezovanje finančnih centrov s politiko na oblasti spet ni nič neobčajnega. Sploh so pravne praznine tako velike (ko gre za podjetja v družbeni lasti, ki financirajo politične stranke, in za divje lastninjenje), da bi se z dobrimi

Kazanje s prstom močno učinkuje...

LJUBLJANA - Po visokem plimnem valu razkrivanja ozadja tako imenovanih divjih privatizacij, ki se ga je v času svojega ministirovanja lotil pravosodni minister v vladi Lojzeta Peterleta Rajko Pirnat, ceprav v funkciji voditelja stranke, je zdaj, kot vse kaže, na pomolu nov tovrstni val. Hit nove (pravzaprav politične) sezone, je tokrat novogoriški Hit, v ospredju javnega razkrivanja njegovega načina poslovanja in privatiziranja pa poslanec ljudske stranke Marjan Podobnik. Povezava med prvim (pogoju receno) Pirnatovim in drugim valom pa je pravzaprav nujna za razumevanje bistva dogodkov. Tako kot prvič namreč tudi v drugo spravljajo zadeve na dan predvsem politiki, ki so bili ali so se danes »na oblasti«, kar pomeni, da bi se lahko poslužili tudi drugih, učinkovitejših vzvodov, ce bi dejansko hoteli doseči, da se divjemu privatiziranju stopi na rob. Ce pa je ta »divja privatizacija« vendarle v mejah (in celo na sami meji) zakona, kar prevedeno v običajen jezik pravzaprav pomeni, da kljub vsemu ni nezakonita, potem je vsekakor na mestu vprašanje, zakaj je informacija o tem sploh pršla v javnost?

Odgovor, ki se ponuja sam od sebe, je seveda ta, da nekdo močno zeli, da začne javnost poslej glodati tudi kakšno drugo kost. Privatiziranje Hita, utajevanje davkov, za nameček pa se dejstvo, da je direktor Hita minulo jesen vstopil v aktivno politiko in je danes državni svetnik, vse to je več kot dovolj za učinkovito glodanje, posebej, ce je podkrepljeno z govoricami o povezanosti Hita z eno, dvema ali kar z večino političnih strank, ki so danes v parlamentu.

Takšna logika utegne sicer biti tudi zgresena, toda vsa dosedanja praksa kaže, da je ponovno v igri preizkusena politična metoda, ko poisce (in zaradi našega pravnega kaosa tudi zlahka najdes) nekoga, ki mu ob sumljivem poslovanju lahko naprtiš tudi politične kucije. Tudi Hit ni izjema. Zgodbe o njegovem poslovanju »na robu zakonitosti« pa so parlamentarni kuloari včeraj močno dopolnjevali z ugibanji, komu vse je (in kajpada, komu pač ni) to novogoriško podjetje pomagalo v predvolilni kampanji. Ob tem je pisnih gradiv malo, kazanja s prstom »na one druge« pa več kot preveč.

S tem v zvezi naj omenimo le podatek, da je edino poslanec Združene liste Borut Pahor včeraj brez ovinkarjenja izjavil, da je bil Hit sponzor njegovih odmevnih novogoriških poslanskih večerov, saj je placeval racune za reklamo in večerje gostom večerov, po večini visokim politikom. Dejal je tudi, da se o podobnem sponzoriranju ponovno dogovarjajo, da pa je Hit ob tem vztrajal le pri dveh pogojih: da naj bodo to res poslanski večeri Boruta Pahorja, poslanca primorske regije in ne le člana SDP, in da naj bo sestava povabljenih gostov pluralna. S tem so se Hitovci gotovo učinkovito zavarovali pred očitki o morebitni finančni podpori »rdedih«, saj so, kot kaže, dejansko podpirali tudi druge, kljub zanikanju posameznih strank, da je kaj priteklelo tudi v njihovo blagajno. Ob omenitvi »pluralnosti« pa je vendarle zelo zgovorna misel enega izmed naših včerajšnjih sogovornikov, ki je na neposredno vprašanje, ali je Hit sponzoriral tudi njihovo stranko (na oblasti), sicer odgovoril, da ni, »ce pa je bil Hit moder in ce je gledal tudi malo dlje v prihodnost, potem je gotovo sponzoriral vse...«

Ivanka Mihelcic

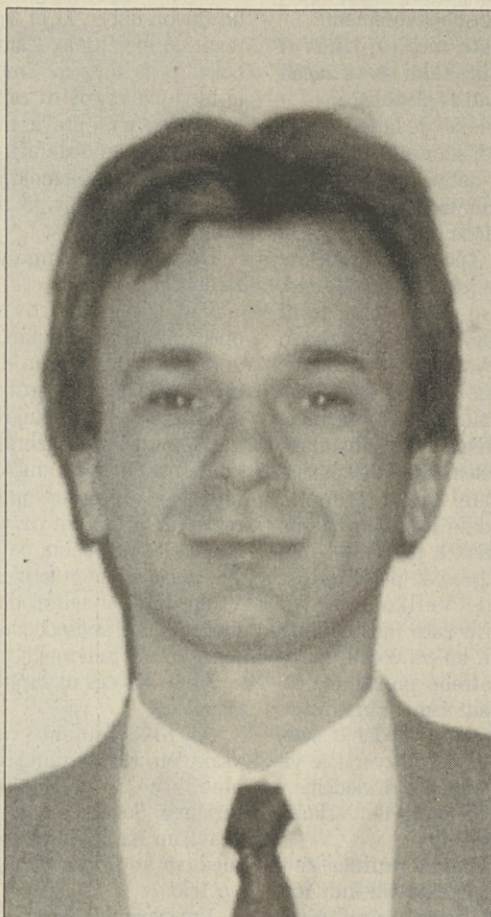

Demokratom le 300 tisoč tolarjev za volitve? (Foto: Trio)

INTERVJU / K. SCHELLANDER

"Avstrijske banke niso nikakršni osvajaalci Republike Slovenije na področju bančnega gospodarstva!"

IVAN LUKAN / IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Centralna banka avstrijskih Ljudskih bank (Österreichische Volksbanken AG, ÖVAG) je v marcu prevzela 73-odstotni delež Stajerske banke obrti in podjetništva v Celju. Manjša delničarja sta - poleg vrste zasebnih obrtnikov - občini Celje in Sentjur. Banka s podružnicami v Sentjurju in Crnomlju se odslej imenuje Ljudska banka d.d. in je z vstopom Volksbanken AG pridobila polno koncesijo za poslovanje vključno s hranilnimi vlogami in konti v devizah. Poleti bo tudi odprta podružnica v Ljubljani. Upravnemu svetu Ljudske banke d.d. bopo sedanjih nacrtih predsedoval koroski Slovenec dr. Kristijan Schellander, vodja podružnic ÖVAG v tujini. Nov predsednik poslovanja je postal mag. Rihard Vide od ÖVAG, član pa je tudi dosedanj direktor Stajerske banke Harald Karner. Kot predsednik nadzornega odbora Ljudske banke d.d. v Celju pa je bil izvoljen dr. Klaus Thalhammer, namestnik generalnega direktorja ÖVAG. Ta novi angazma neke avstrijske banke v Sloveniji ni naletel samo na pozitivne odzive, v nekaterih poročilih slovenskih medijev je bila izpostavljena tudi zaskrbljenost, saj je prevzem Stajerske banke za širo javnost potekal povsem nepričakovano. Republika je ob tej priliki imela priložnost za obširen pogovor z vodjem inozemskih podružnic ÖVAG indesigniranim novim predsednikom upravnega sveta Ljudske banke d.d. v Celju, dr. Kristijanom Schellanderom.

S kakšnim interesom avstrijske banke prihajajo v Slovenijo?

Schellander: Glavni interes pri vsaki banki je ta, da je prej ali slej donosna. Pri večini avstrijskih večjih bank, ki so postale aktivne v inozemstvu, igra posebno vlogo njihova poslovna strategija. V avstrijskem primeru je to trenutno - po preobratu na vzhodu - osredotočen na srednjo, centralno Evropo. Pri velikih avstrijskih bankah, ki so bile zastopane v New Yorku, Londonu, Hongkongu, in ki so v zadnjih letih tam utrpel tudi velike izgube, je ena izmed posledic tudi ta, da se spet bolj osredotočujejo na domači trg oziroma na tako imenovani trg tik pred hišnimi vrati. Za manjše med velikimi bankami pa je tako, da so svojo inozemsko strategijo že od vsega začetka koncentrirale na Avstriji sosednje regije. To velja na primer za našo banko, ki je osna največja v Avstriji.

S kakšnimi cilji se avstrijska Volksbanken AG podaja v tujino?

Schellander: Volksbanken AG je banka, ki je sorazmerno pozno stopila na mednarodni parket. Njen interes je, da v sosednjih deželah v vzhodni in jugovzhodni Evropi postavi na noge običajno bančno mrežo, se pravi da najprej ustanovi eno banko in nato v naslednjih letih skusa kreirati bančno mrežo in prisotnost v glavnih regionalnih centrih. To velja tako za Slovenijo kot za Slovaško in Madžarsko. Nas namen je, da kot centralna banka avstrijskih Ljudskih bank, katerih poslovna politika je servisiranje malih in srednjih podjetij, skusamo vzpostaviti bancni servis, ki bo osredotočen na manjša in na srednja podjetja, privatnike. Izgraditi hočemo torej osnovne bančne storitve na visokem servisnem nivoju. Predvsem v deželah, kjer takšen bancni servis do zdaj ni imel velike vloge, po lastni oceni lahko marsikaj nadoknadimo.

Kakšen donos si pričakuje ÖVAG?

Schellander: Donos naj bi prišel na osnovni že opisanega bančnega delovanja, se pravi na eni strani iz prejemanja bančnih vlog posameznikov, zasebnikov, na drugi strani iz kreditiranja lokalnega gospodarstva. Nadalje nameravamo kreditirati gospodarske tokove in posle med Slovenijo in Avstrijo na eni strani, ter Slovenijo in državami, iz katerih bodo prihajali tudi naši inozemski partnerji, na drugi strani. V konkretnih pogajanjih smo z nekaterimi članicami zelo močne skupine severnoitaljanskih Ljudskih bank, ki se nameravajo udeležiti s približno eno četrtino kapitala pri naših bančnih projektih v Sloveniji, Čehiji, na Slovaškem in na Madžarskem. Zato pričakujemo, da se bodo teh povezav posluževali tudi gospodarski krogi v Italiji. Kajpada to pomeni tudi za banko zaslužek pri servisiranju in financiranju trgovskih poslov, kreditiranju izvoza in uvoza, pri dokumentarnem poslovanju, inkasu, plačilnem prometu itd.

ÖVAG je hotela sprva ustanoviti lastno banko v Sloveniji. Zakaj ta projekt ni bil izpeljan?

Schellander: Res je, da smo najprej hoteli ustanoviti lastno banko. Prednost bi bila, da svojo poslovno politiko in organizacijo vzpostavimo tako, kot bi najbolje odgovarjalo predstavi naše institucije. Lani v juliju smo torej zaprosili pri Banki Slovenije na osnovi obstoječih zakonov za bančno licenco. Vendar je prav tem času, ko bi morala pasti odločitev o naši prošnji, zaradi notranjeslovenskih razprav bil proces razdajanja licenc preložen. Vzrok je bil očitno ta, da je Slovenija v tem času nekoliko bolj temeljito začela razmišljati o svoji strategiji glede tujih investicij, in gotovo je temu procesu botrovala naveda predvsem ene inozemske banke, ki se je izkazala posebno s tem, da je prejela veliko število vlog tujih valutah, na drugi strani pa je bila pri kreditiranju slovenskega gospodarstva zelo zelo zadržana.

V tem primeru mislite eno svojih avstrijskih konkurenčnih ustanov, ki je z banko zastopana v Ljubljani?

Schellander: Gre za največjo avstrijsko banko, ki je se pod starim režimom dobila licenco, in ki je na slovenskem prostoru pac pozneje bila izpostavljena že omenjeni kritiki. Konec koncov je proces razmišljanja slovenske vlado in Banko Slovenije privedel do tega, da zdaj dajejo bančne licence v prvi vrsti samo tistim inozemskim institucijam, ki so pripravljeni sodelovati pri sanaciji slovenskih bank. V toku te nove linije je bil torej povisan tudi minimalni kapital za ustanovitev banke, ki zdaj znaša približno 40 milijonov silingov in ki omogoča v najboljšem slučaju lokalno delovanje kot hranilniška družba, za univerzalno bančno licenco pa je potrebno približno 400 milijonov silingov osnovnega kapitala.

Je to ovira za investiranje in napredovanje tujih bank v Slovenijo?

Schellander: Na eni strani osnovno misel v toliko razumem, v kolikor izhajajo iz tega, da je v Sloveniji že sorazmerno veliko število tako domaćih kot tujih bank, in da so predvsem slovenske banke zaradi hipotek iz preteklosti v gospodarsko slabem stanju. Zelfa po stabilizaciji bančnega sistema z dobro urejeno gospodarsko in kapitalno osnovo je torej razumljiva - sicer bi imeli v Sloveniji fenomen overbankinga: veliko število bank brez ustrezne gospodarske moči in kapitala za zdravo delovanje. Seveda pa bo Slovenija morala tudi premisliti, ali ne bo s tako rigoroznimi kriteriji za prihodnji slovenski trg marsikatero tujjo banko stavila pred vprašanje, ali naj sploh pride na slovenski trg. Obstaja pač tudi nevarnost, da se Slovenija s tako politiko izolira. Nena zadnje pa bodo tudi slovenske banke imele težave priskrbiti tako visok kapital, saj v primeru približno 400 milijonov silingov za polno licenco gre tudi v mednarodnem merilu za zelo visoka sredstva. Naše banke na Slovaškem in na Madžarskem so na primer bile zgrajene s kapitalom približno 130 milijonov silingov in so dobile na tej osnovi polno licenco. Na Dunaju imajo nekatere hčere tujih bank tudi znatno nižji jamstveni kapital.

Ste na Slovaškem in na Madžar-

skem prevzeli že obstoječe institucije ali ste ustanovili nove banke?

Schellander: V obeh slučajih gre za novo ustanovljene banke. Nas namen pa je, da se udeležijo tudi lokalna mala in srednja podjetja ter privatniki. Na Slovaškem imajo pri nasi banki na primer že zdaj 10 odstotkov kapitala privatniki in podjetja. Podobno mislimo napraviti tudi na Madžarskem in v Sloveniji. Na Slovaškem in Madžarskem smo banke ustanovili v 100-odstot-

nem lastnem lastništvu, potem ko so banke zgrajene in organizirane, pa vabimo domače privatnike in delničarje iz drugih držav.

Kako bo v Sloveniji?

Schellander: V Sloveniji mislimo poleg že obstoječe manjšinske udeležbe starih akcionarjev Stajerske banke obrti in podjetništva pridobiti se nadaljnje posameznike in podjetja za udeležbo. Daljnoročno niti ne izključujem, da bi se naša banka lahko omejila na delež, ki bi bil pod večino.

Pri Stajerski banki obrti in podjetništva ste prevzeli v februarju 73-odstotni večinski delež. Kaj pravite na očitke, da je ta prevzem potekal na tiho in brez ustrezne informacije drugim akcionarjem, na primer celjske občinske skupščine?

Schellander: Kritike, zlasti v pisanju nekaterih slovenskih sredstev javnega obveščanja, niso bile korekne. Najprej bi poudaril, da je ves postopek pogajanj in prevzema odgovarjal načelom in smernicam Banke Slovenije. Kot sem že omenil, smo najprej hoteli ustanoviti lastno banko. Nato smo se ustrezno novo politiki Banke Slovenije odločili, da stopimo na slovenski bančni trg preko sanacije in prevzema že obstoječe bančne institucije. Analizirali smo bančni trg v Sloveniji in po tej poti prišli tudi v stik z Stajersko banko obrti in podjetništva v Celju. Z njenimi organi, se pravi z upravnim in nadzornim odborom ter direktorjem banke, ki je nastopal po dogovoru in z avtorizacijo svojih organov, smo se dogovarjali o pogojih udeležbe. Poudaril bi, da so v vseh fazah in pri vseh vaznih pogajanjih obstajali korektni stiki s predsednikom upravnega in nadzornega odbora in da so bili delničarji preko teh svojih izvoljenih odborov vsak cas v stanju, da se informirajo o poteku in rezultatih pogajanj.

Drug očitke je bil, da se je vse skupaj dogajalo v času volitev in da je novo izvoljena občinska skupščina bila postavljena pred nova dejstva.

Schellander: Casovnega poteka si gotovo nismo sami izbrali. Kot sem že omenil, smo glede našega nacrtovanega angazmaja v Sloveniji kontaktirali Banko Slovenije že lani v juliju. Potem smo čakali, in ko so bile jasne nove smernice, smo se podali na iskanje ustreznega slovenskega partnerja. S Stajersko banko smo prvič stopili v stik v oktobru. Potrebne so bile interne analize in ocene vrednosti banke, da bi sploh lahko dobili predstavo o kupni ceni. Kot receno smo v tem casu bili stalno v stiku s pristojnimi organi. Vendar kot tuji partner kajpada nismo bili obveščeni o vseh internih zadevah in o morebitnih notranjih nasprotjih med raznimi slovenskimi

osebami ali o mogocih strankarskih implikacijah. Za nas je to postalo očitno sele neposredno pred obnim zborom, ki je potrdil naš vstop v banko, ko se je istocasno izkazalo, da je dva tedna pred tem bila zamnjana celjska mestna vlada. Kajpada na to nismo mogli imeti vpliva. Komunikacija med organi banke,

ki so bili zasedeni z zastopniki bivše in nato sedanje mestne administracije, je notranja zadeva občine Celje kot enega glavnih akcionarjev. Z naše strani ni bilo nobenega poskusa zamegljevanja ali zavajanja, mi smo se z vsemi pristojnimi organi korektno pogajali. Prevzeli smo večji del bančnih delnic, ki se je nahajal v portfelju Stajerske banke same. Seveda pa v fazi pogajanj sami nismo iskali javnosti, prav tako kot pri takih zadevah tudi povsod drugod na svetu ni obicajno.

V kakšnem stanju je bila Stajerska banka pred vstopom ÖVAG?

Schellander: Tu ne bi govoril o detajlih. Bilanca banke za leto 1992 bi revidirala Sluzba družbenega knjigovodstva (SDK). Rekel bi le, da banka brez našega vstopa verjetno ne bi mogla ohraniti svoje licence.

Kakšni so nadaljnji nacrti ÖVAG v Sloveniji?

Schellander: Stajerska banka obrti in podjetništva do zdaj ni imela univerzalne licence, se pravi, da ni bila v stanju izvajati posle v tuji valuti, ni imela dovoljenja za prejetje vlog v tuji valuti in tudi ni imela dovoljenja za poslovanje z inozemstvom. Z vstopom naše banke je vse te pravice pridobila. Prva naloga bo, da jo usposobimo za poslovanje z inozemstvom in s tujo valuto. Druga pomembna zadeva bo za nas otvoritev poslovalnice v Ljubljani, katere tezišče bo predvsem poslovanje s komercialnimi strankami in poslovanje z inozemstvom. Sedež banke pa bo najprej pet let ostal v Celju.

Ko je ÖVAG prevzela Stajersko banko, je med mnogimi reakcijami v slovenskih krogih bilo slišati tudi obzaložanje, češ zdaj je spet ena slovenska institucija prešla v tuje roke. So bojazni glede pretakanja slovenskega kapitala v tujino upravičene?

Schellander: Gotov niso. Prvic prihajamo na slovenski trg, ker smo prepricani, da je to zanimiv trg. Če se bo poslovanje s tujimi partnerji v Sloveniji dobro razvilo, potem bo to v korist slovenskemu gospodarstvu in sloveniji v celoti. Nimamo nikakršnih osvajaških namenov. Slovenscina bo ostala naprej poslovnim jezikom v nasi banki. Tudi clani organov poslovdstva kot tudi upravnegea odbora smo Slovenci. Predsednik poslovdstva je na primer Slovenec, ki je dorasclal in studiral v Avstriji, jaz osebno sem koroski Slovenec. Jasno je, da se bo ustrezno splosnim nacelom bančnega poslovanja na eni strani zbiral lokalni kapital tako v domaci kot v tuji valuti, ki bo tudi investiran v Sloveniji. Takсна je tudi praksa nasega institucija na Slovaškem, ki ze dobro leto uspesno deluje. Seveda pa bo morala tudi Ljudska banka d.d. v Celju del svojih sredstev v tuji valuti depozirati v inozemstvu - k temu je po bančnih prepisih in po slovenski zakonodaji celo primorana.

Je prevzem Stajerske banke, odslej Ljudske banke d.d. v Celju vas prvi posel v Sloveniji?

Schellander: Ze doslej smo nekateri sodelavci ÖVAG tudi osebno tesno sodelovali s Slovenijo. Kolega, ki je zadolzen za izgradnjo poslovalnice v Ljubljani, devizni strokovnjak, je bil svetovalec slovenskega finančnega ministrstva pri pripravljanju slovenske devizne zakonodaje. Sam pa sem na vabilo Banke Slovenije predaval v okviru solanja bančnih kadrov v Sloveniji ter sodeloval pri okrogli mizi ministrstva za znanost in tehnologijo o razvojni strategiji Slovenije. Sodeloval sem tudi pri izdaji publikacije o poslovanju v Avstriji, ki je prišla pri Centru na mednarodno sodelovanje in razvoj. Predsednik poslovdstva Ljudske banke d.d., kolega Vide, pa je ze doslej vodil slovensko-avstrijsko mesano podjetje v Sloveniji.

Recem lahko, da smo verjetno tista avstrijska banka, ki se je preko osebnega angazmaja svojih sodelavcev do zdaj aktivno vkljucevala v bančnogospodarsko dogajanje in ki je najbolj povezana s Slovenijo.

Gospod dr. Schellander, hvala za pogovor.

KOROŠKA / ZASTOPSTVO MANJŠINE

"Pravolitve" med Slovenci?

Poslanec Uster posegel v razpravo

IVAN LUKAN

CELOVEC - V široko in dokaj emocionalno vodeno razpravo o zastopstvu koroskih Slovencev v Koroskem deželnem zboru se je sedaj vključila tudi koroska ljudska stranka, konkretno njen govornik za zadeve narodnostnih skupnosti in deželni poslanec Leo Uster. Politik iz dvojčičnega okraja Velikovec se zavzema za pravolitve med koroskimi Slovinci, "saj bi stranke na ta način dobili enakovrednega govornega partnerja". Sedanji zastopniki koroskih Slovencev, torej predvsem obe osrednji politični organizaciji, sta po mnenju Usterja tisti "sibki točki", ki opazno otežujejo pogajanja o reformi koroskega volilnega reda in s tem tudi pogovore z manjšino o zastopstvu v deželnem parlamentu. Uster s tem v zvezi tudi meni, da sedanji zastopniki koroskih Slovencev niso izvoljeni od baze oz. ljudstva, zato bi bili tudi vsi pogovori s predstavniki organizaciji "samo polovična stvar".

Deželni poslanec ÖVP zaradi tega predlaga slovenski narodnostni skupnosti, naj v sklopu z naslednjimi deželnozbornskimi volitvami na Koroskem (jeseni letos oz.

najkasneje spomladi leta 1994 - op. ured.) obe osrednji organizaciji izvedeta pravolitve med slovensko narodnostno skupnost. Volitev bi se lahko udeležil vsak, ki se pocuti kot pripadnik slovenske narodnostne skupnosti, i v centralah obeh slovenskih centralnih organizaciji pa bi imel na razpolago dodatno glasovnico, s katero bi volil slovenske kandidate, ki bi jih postavile Narodni svet in Zveza slovenskih organizacij in morda se drugi. S takimi volitvami bi - po oceni Usterja - javnost končno tudi izvedla, kakšno je razmerje moči znotraj manjšine, izvoljeni mandatarji pa bi bili tisti, ki bi potem lahko vodili pogovore o volilni reformi in morebitnem manjšinskem mandatu v koroskem deželnem zboru.

Za Usterja torej ni dvoma, da bi se moral pri takih volitvah izvesti priznavalni princip ter tudi nek narodnostni kaster. Uster s tem v zvezi citira Zorana Thalerja, predsednika odbora za mednarodne odnose pri slovenski skupščini, ki je v nekem intervjuju poudaril, da bi slovenski zastopnik v koroskem deželnem zboru zagoto-

vo doprinesel k "nacionalnopolitični stabilizaciji na Koroskem", hkrati pa tudi menil, da more imeti glasovalno pravico pri izboru slovenskega zastopnika v koroskem deželnem zboru samo tisti, ki se tudi priznava k manjšini oz. narodnostni skupnosti.

Obe osrednji organizaciji na najnovise predlog se nista odgovorila, pričakovati pa so izjave po tretjem krogu notranje-slovenskega dialoga med NSKS, ZSO, Enotni listi in Delovni skupnosti slovenskih socialdemokratov, ki se je prav včeraj zvečer sestel. Enotna lista pa je v prvi reakciji menila, da gre pri najnovjšemu Usterjevem predlogom samo za zavlačevanje volilne reforme v prid koroskim Slovincem, ki bi padla lahko sedaj. V ostalem se pa Enotna lista v glavnem strinja s predlogi, ki jih je EL v obliki zakonskega osnutka že posredovala strankam.

Zveza slovenskih organizacij pa se - sodec po njenih dosedanjih izjavah - ne bi udeležila takih pravolitvev, medtem ko je pričakovati, da bo predlog poslance Usterja podprl tudi Narodni svet koroskih Slovencev.

VELIKOVEC / BREZPOSELNOST

Industrijski park daje upanje na delovna mesta

Odpovedi pri Leitgeb in Wild

IVAN LUKAN

VELIKOVEC - Okraj Velikovec na Koroskem steje med največje krizne regije v Avstriji; po najnovejši statistiki za leto 1992 je okraj celo na drugem mestu, povprečna brezposelnost se giblje okoli 15 odstotkov!

Kot smo poročali, se je položaj v zadnjih dneh nadalje poslabšal, saj je podjetje lesne predelave Leitgeb v Sinci vasi napovedalo odpoved skoraj 70 delavcev, se huje pa je v mestu Velikovec samem, kjer namerava podjetje za proizvodnjo preciznih strojev Wild odpustiti kar 100 namesencev in delavcev. Stopnja brezposelnosti, ki je konec marca v tem okraju dosegla rekordno znamko 17 odstotkov, se bo tako še dvignila.

Protiutez proti negativnemu razvoju so prizadevanja komunalnih politikov za ustanovitev

tako imenovanega industrijskega parka, toda doslej se je v projekt vključilo samo eno podjetje, ameriška firma ANS, ki pa bo sele v končni fazi izgradnje podjetja zaposlila okoli 100 ljudi.

Najnovejša izjava velkovskega župana Blaschitzja pa daje novo upanje, da bo v prihodnjih mesecih vendarle mogoče ustaviti negativni trend in v mestni občini naseliti še druga podjetja. Predsednik občinskega sveta je s tem v zvezi dejal, da bo bila druga prizadevanja za nova delovna mesta v občini uspešna tedi, da je računati z ustanovitvijo približno 190 novih delovnih mest. Baza za pozivitve delovnega trga ostane sicer industrijski park, ki ponuja (predvsem mladim) podjetnikom ugodne startne pogoje za ustanovitev podjetij, ze za binkosti pa bo začela obratovati nova restavracija ob južni avtocesti, ki bo skoraj 80 ljudem nudila novo zaposlitev. Nadalnjih 20 delovnih mest bo v novem nakupovalnem centru v Velikovcu, ki bo čez nekaj tednov odprl svoja vrata, enako število delojemalcev pa zeli nastaviti neko nemško podjetje.

Zal iz drugih krajev okraja Velikovec ni slišati podobnih spodbudnih novic, kar samo potrjuje ugotovitev predsednika koroske zveze industrijalcev Elmarja Zernatta, ki je včeraj govoril o "ničelni rasti v koroski industriji".

Župan mesta Velikovec Valentin Blaschitz

Kancler se je vnil z obiska na Kitajskem

PEKING - Avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky, kateri se je z močno gospodarsko delegacijo skoraj teden dni mudil na Kitajskem in v Honkongu, se je včeraj vrnil na Dunaj. Zadnji dan je bil v namenjen zaključnim gospodarskim razgovorom ter podpisom pogodbe avstrijskega izvoznega posojila Kitajski v višini ene milijarde silingov.

Na tiskovni konferenci je Vranitzky poudaril, da je poleg gospodarskih tem s svojim sogovornikom obravnaval tudi stanje oz. ravan clovekovih pravic na Kitajskem, saj je prav v glavnem mestu pred dvema letoma prislo do najbolj kravega medvladnecim komunističnim režimom in študenti, ki so zahtevali več svobode in demokracijo. Vranitzky je s tem v zvezi poudaril, "da izolacija dežele ne sme biti edini odgovor na prejšnje kršenje clovekovih pravic".

Zadnji dan obiska se je kancler Franz Vranitzky se sestel z državnim in partijskim predsednikom Kitajske Jiang Zeminom. Ta je po srečanju dejal, da bo obisk avstrijskega kanclerja gotovo prispeval k izgradnji odnosov med obema državama.

CELOSTNE UMETNINE / INTERVJU Z JANOM FABROM

Vznemirjanje uma

V ljubljanski Mali galeriji bodo nočoj odprli razstavo ob izidu knjige Emila Hrvatina o tem mednarodno uveljavljenem umetniku

JELENA RAJKOVIĆ IN GORAN SERGEJ PRISTAS

Vasa operna trilogija se imenuje *Minds of Hellena Troublayn*. Od kod je dobila svoje ime?

Gre za žensko, ki sem jo poznal. Poznal, a je umrla pred 16 leti. Živela je v moji sosesčini, v Antwerpnu. Ko sem bil deček, sem sel velikokrat z njo po nakupih, obiskoval sem jo doma. Ko sem postajal starejši, je več let nisem videl. Ko mi je bilo 18 do 19 let, sem sel spet k njej, da bi se pogovarjala. Nekaj let pozneje sem razumel, da je živela v svojem svetu domišljije, saj mi je pripovedovala o hčerki, o potovanjih, kamor je odšla, o dezelah, ki jih je obiskala; v resnici pa ni bila nikoli poročena, in ni sla nikamor od doma. Živela je v svetu domišljije. Ob koncu življenja je začela peti iz strahu. Ko je umrla, sem hotel napisati tekst o njej. Ker je pela iz strahu, sem si za medij izbral opero, da bi lahko kaj naredil z glasovi in z glasbo. Na svoj način je tako ta ženska postala osnova zgodbe opere. Opera je trilogija o zadetemu orlu, ki ga je prestrelila puščica, narejena iz njegovega lastnega perja. Pravo ime te gospe je bilo Hellena Troublayn, kar v stari flamscini pomeni »tista, ki ostane zvesta«. Lik Hellene Troublayn je v operi zvest njenemu prepričanju.

Drugi del trilogije z naslovom *Silent Soreans, Difficult Dreams* je bil prvič uprizorjen na Dokumenti v Kasslu. Isto opero rezirate

tudi v Antwerpnu 93. Ali gre za isto predstavo?

Seveda, to bo ista predstava, z istim orkestrom, z istim solistom, plesalci, zborom, čeprav se pred vsako postavitvijo v Antwerpnu trudim, da bi spremenil nekatere stvari in jih tudi bom po vsej verjetnosti res spremenil.

Vi ste najprej likovni umetnik. Kako ste se začeli zanimati za gledališče?

Zame je gledališče poseben kraj subverzije, kjer lahko kaj delim z drugimi, jih vznemirim, saj so zame v gledališču najpomembnejši ljudje. Tiste, s katerimi delam že leta, imam zelo rad, zares so postali moji tesni prijatelji. Moje predstave so videti včasih zelo vizualne, a oblika izhaja iz konteksta. Če igralci niso dobri, moje gledališče neha obstajati. Doma sem zmeraj zaposlen s skicami in skulpturami, moje delo je pripravljanje gledaliških predstav, moj pravi prostor pa je delo z ljudmi. Veliko energije imam in zato rad delam z ljudmi, ko pa včasih začutim potrebo po samoti, se ukvarjam samo z gradivom, delam skice. Gledanje skozi mikroskop je ustvarjanje vizualne umetnosti, gledanje v zvezde - pa je ustvarjanje predstav.

Ob tem, ko rezirate, ste v svojih predstavah tudi scenograf, kostumograf, pisec besedila, koreograf...

Včasih pride do tega iz čisto praktičnih razlogov. Z cel sem s koreografijo pri svoji prvi operi, ker nisem našel nikogar, ki bi bil dovolj dober, da bi mi to naredil, in tako sem se začel ukvarjati s plesalci. Ne posreči se mi najti nekoga, ki bi bil dovolj dober, ki bi zares razumel moje delo. Zato je bolje, da delam sam. Zmeraj je mogoče zaposliti razne ljudi, toda najti prave, tiste, ki zares hočejo delati pri projektih, da postanejo del njihovega življenja, je zelo težko.

Od kod vase zanimanje za operni medij?

V večini primerov me opera ne zanima. Mislim, da je dolgočasna. Sistem dela mi gre zelo na živce, težko je delati, ta sistem narekuje denar. Opero sem si izbral iz konteksta. Nobene ambicije nimam, da bi postal operni režiser. Cutim, kot da sem hlapec lepoti, lepota pa me sili, naj si izberem ta medij. V tem hipu si želim, da bi moje delo kaj sporočilo; tako sem si izbral tudi medij.

Ali se ves čas ukvarjate z risanjem?

Se. Skice delam skoraj vsak dan. Risem zamisli za gledališče ali pa risem za razstave. Seveda se ne pripravljam na nove razstave, medtem ko pripravljam novo delo.

Vse svoje skice, scenografije, kostume in podobno de-

late v barvi naličnega pere-sa BIC. Zakaj tak izbor?

Do tega je prišlo iz zelo praktičnih razlogov. Ko sem bil se student, so bili svinčniki BIC zelo poceni, povsod si jih lahko ukradel, ko pa so minila leta, sem se naučil spostovati material. Obstaja plava, zelena, rdeča in neka posebna srebrna, kot fotografsko srebro. Če bel papir prekrijete s tem, začne delovati kot magnetno polje. Deli se privlačijo in oddaljujejo. To je zato, ker ima material posebno substanco, ne morete je ustvariti s slikanjem ali s tiskarskimi načini.

Kako barvate večje predmete?

Sam risem večino manjših skic, do dimenzij 1, 5 x 2, tiste velike, 10 x 15 metrov pa delam z ekipo. Včasih mi pomagajo igralci ali plesalci oziroma asistenti. Gre za misel o osvoboditvi risbe, v kateri risba postane skulptura, se začne premikati in lahko jo opazujete z vseh strani; pa tudi zamisel, da risba ni samo podpis, umetnikov avtogram, ampak nekaj, kar obstaja tudi samo po sebi.

Na zadnji Dokumenti so vam ukradli odlitke vase roke, ki so bili na razstavi. Kako se je to lahko zgodilo?

Zato, ker čuvaji razstave niso bili dovolj pozorni. Ze sedemnajst odlitkov so ukradli. Sam mislim, da je navsezadnje kar v redu, kadar

ljudje kradejo umetniška dela. Vendar zdaj prihaja do tega, da jih nekateri tudi preprodajajo po galerijah v Evropi, to pa mi ni prav nič vsec. Mogoče so bili kaksni mladi ljudje, ki si umetnikih del sicer ne morejo kupiti, v tem primeru je to se zmeraj v redu. Problem pa je v tem, da po tej kraji številni niso mogli videti celote.

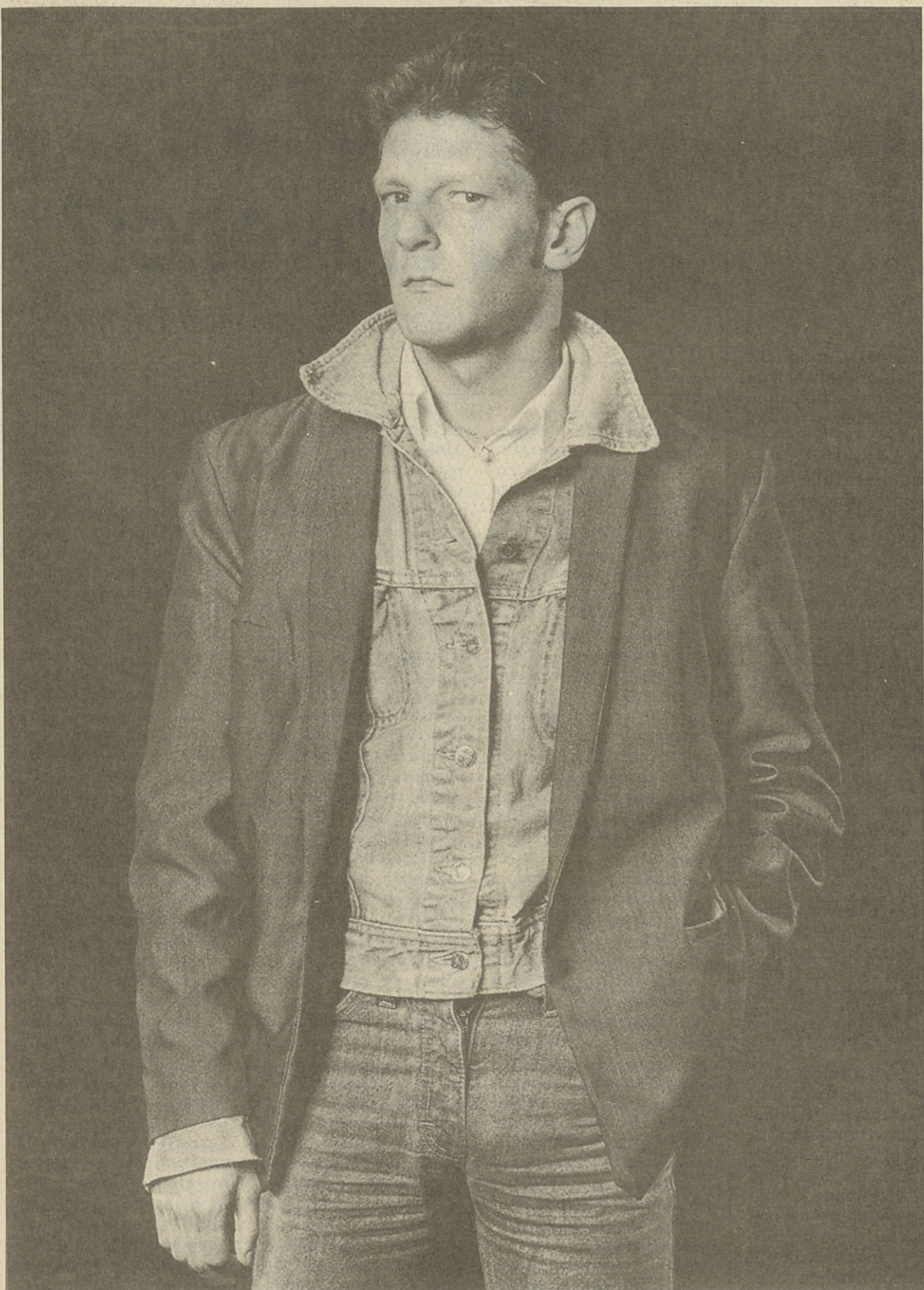
Ta dogodek je pomenil kar velik skandal na Dokumenti, nekaj podobnega pa se je zgodilo tudi v Berlinu, pri izvedbi vase predstave Intervju, ki umira, ko ste po prizorišču razsuli na stotine živih rib, ki jih je občinstvo ze po nekaj minutah pobralo z odra in jih spustilo v ribnike pred gledališčem.

Skandali so neprestano povezani z mojim delom. Slo je za precej skrajno reakcijo neke skupine, ki je protestirala proti ribam na odru, ribe pa so bile vame in niso bile ubite na odru. Nepomembno se je pogovarjati o tem. To zmeraj onemogoči pravi pristop k delu.

Ali so skandali del vasega umetniškega koncepta?

Zmeraj pridejo, čeprav jih sam ne nameravam ustvariti. Dobro je, če ljudje razmislijo in si pustijo vznemiriti svoj um, naj gre za likovno ali gledališko umetnost; da razmislijo, se odzivajo oziroma vznemirijo; čisto nekaj drugega pa je, če hočes namenoma povzročiti skandal.

Jelena Rajković in Goran Sergej Pristas sta novinarja Radia 101 iz Zagreba.

Robert Mapplethorpe: Jan Fabre (Foto: arhiv)

STOPI V LEGENDO

Ko ti ni dovolj le prisostvovati. Ko moraš zmagati. Ko potrebuješ maksimalno zaupanje v svojo opremo, stopi v čevlje Kronos. "Scarpette rosse" te povedejo v legendo največjih košarkarskih prvakov. Kronos: tehnologija, stil in neponovljivi občutek popolnosti.

POOBLASČENI DOBAVITELJ ITALIJANSKEGA PRVOLIGAŠA OLIMPIA MILANO

UMETNOST ZA MLADE

Knjige: Zgodbe za včeraj - skrivnosti za jutri

»Deklica je sla skozi več sob, dokler ni prišla do sobe s sedmimi ključavnicami. Vzela je ključ in jo odklenila. Ko je vstopila, je kriknila od sreče. V sobi so bile knjige za vse otroke sveta. Stopala je mimo polic in iskala svojo knjigo. Nenadoma je v kotu sobe zagledala veliko knjigo. Sla je do nje. Na platnicah je pisalo: Knjiga skrivnosti. Deklica jo je odprla. Na prvi strani je bil zemljevid, ki je kazal pot, po kateri pobegneš iz teme in prides do stolpa svetlobe. Na naslednji strani je odkrila bližnjico od lune do Neptuna; označena je bila tudi skrita reka na Veneri. Listala je naprej. Nekje na sredi je pisalo o različnih boleznih. Med njimi o nevednosti in o zdravlilu zanjo. Rekla si je: »Oh, krasno. Knjigo bom odnesla s seboj.«

Toda bila je pretežka. Niti dvigniti je ni mogla. Pogledala je skozi okno. Sonce je zahajalo in pred njo je bila se dolga pot nazaj. Se zadnjič je hitro preletela strani. Na zadnji strani je pisalo: »Jutri pripada otrokom in otrok, ki pozna to skrivnost, se ne bo bal teme.«

/Odlomek iz poslanice otrokom vsega sveta ob 2. aprilu - mednarodnem dnevu knjig za otroke, ki jo je napisala iranska pisateljica Mahdokht Kashkouli/

»Preteklost pripada goram, dolinam in morjem, prihodnost pa naj pripada otrokom,«

je stavek s katerim končuje svojo poslanico vsem otrokom sveta ob mednarodnem dnevu knjige za otroke pisateljica Mahdokht Kashkouli. 2. april, obletnica rojstnega dneva velikega pravljicarja H. Ch. Andersena je mednarodni dan knjig za otroke, ki ga praznujejo sirom po svetu.

Knjige gradijo mostove

Pionirska knjižnica v Ljubljani vsako leto na ta dan postavi razstavo na temo otroške knjige. Letosnja razstava ima naslov Knjige gradijo mostove. Njen glavni namen je opozoriti na kvalitetnejšo literaturo za otroke in mladino. Ob razstavi smo se pogovarjali z gospo Tilko Jamnik, ki vodi Pionirsko knjižnico.

»Naš namen je vzgajati bralca,«

pravi gospa Jamnik. Res je, da televizija jemlje bralce, vendar pa tega ne smemo jemati preveč tragično. Vsak nov medij povzroči upad branja knjig, vendar pa se po vsakem upadu bralci zopet povrnejo h knjigi. V procentih malo ljudi bere zahtevno umetniško literaturo. A tako je tudi z drugimi vrstami umetnosti. Dobra knjiga je umetnost, ki je zahtevnejša in težja za razumevanje. Otroci so zahtevni. Berejo vse. Vsakih stirinajst dni postavimo majhno razstavo Moja najljubša knjiga. Avtorji teh razstav so otroci sami. Izberejo knjige, ki jih najraje berejo. Ze leta obdelujemo te podatke in rezultat je razveseljiv. Vsa leta so na vrhu lestvice priljubljenosti, ne glede na trende, kvalitetna otroška dela.

»Tisti, ki bere, ima več od življenja,«

je v pogovoru z otroci dejal pisatelj Ivo Zorman. V okviru razstave je Pionirska

knjižnica organizirala tudi spremne prireditve. V torek, 6. aprila so v Pravljicni sobi Pionirske knjižnice pripravili razgovor z Ivom Zormanom, ki v teh dneh pricakuje pri Državni zalozbi Slovenije izid svoje nove knjige za mladino Bolecina odrascanja. »Bolecina odrascanja govori o fantu, ki mu je bila storjena krivica. Spodbudo za to delo so mi dale moje izkušnje iz otrostva. Tudi meni se je zgodila krivica, ki je nisem mogel nikoli pozabiti. Obtožili so me, da sem tat in nikoli nisem izvedel, kaj se je v resnici zgodilo z denarjem, ki naj bi ga ukradel. Ta obtožba me je bolela in junak moje nove knjige nosi mojo bolečino s seboj skozi svoje odrascanje.

Lutkovno gledališče

Seveda pa v tem tednu nismo samo brali. Nekateri so odšli tudi v Lutkovno gledališče Ljubljana. Ta ustanova nas prav zasipa s svojo dejavnostjo. V lanskem letu so imeli kar 517 predstav, povprečno torej več kot eno vsak dan v letu. Na dan knjige za otroke je lutkovna predstava Oh, te princeze praznovala svojo stoto ponovitve. Tudi stotice je bila dvorana nabito polna in nejesi princ ze stotice ni hotel jesti, jokava princeska pa je v tem casu pretila ze morje solza. V soboto je v isti dvorani gostovalo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja s svojo predstavo Carovnik iz Oza. S to predstavo Lutkovno gledališče Ljubljana zopet zace-nja z medgledališkim sodelovanjem in izmenjavami predstav. Konec marca in v prvih dneh aprila so začeli lutkarji pripravljati dve novosti. Prva je delo angleskega dramatika Roalda Dahla Velikanski dobrodusni velikan ali VDV. Druga novost ni prava novost, temveč obnovev lutkovne

igre Hudobni grascak. S to lutkovno uprizoritvijo se vraca med nas znameniti Pavliha.

Ce ste včeraj srečali v stari Ljubljani dvesto osnovnosolcev, ki jim je lutka kazala znamenitosti, to niso bile demonstracije. Ljubljana se predstavi je nova akcija Lutkovnega gledališča, ki hoce predstaviti svojo dejavnost in svoje mesto sirni Sloveniji. Na obisku so bili novogoriški osnovnosolci.

Živzav

Včasih, ko smo bili se majhni, je bilo ogromno praznikov in ogromno solskih proslav. Vsi, ki smo peli po pevskih zborčkih, smo imeli v modrih hlačah, belih bluzah, rdecih ruticah in pionirskih kapi-

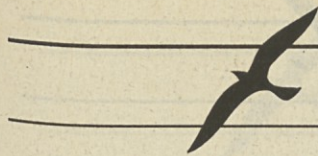
cah, dovolj možnosti, da pokazemo nase pevske dosežke. Sedaj pa so casi drugačni. Proslave so na smeti-scih zgodovine in ubogi osnovnosolci pojejo le se zase. Zganila pa se je Glas-bena mladina Ljubljane. Organizirala je živzav, pri-reditev kjer mali zborovski pevci pojejo zborovskim pevcem.

V ponedeljek 5. aprila je bila Stihova dvorana v Cankarjevem domu polna do roba. Devet otroških zorbckov je vsak po svojih močeh zapelo osemnajst otroških pesmi. Starsi so morali zaradi prostorske stiske ostati zunaj in le redkim izbrancem, med katerimi sem bila tudi novinarka Republike, se je uspelo pri-grebsti v dvorano.

Moja Jan

A. M. Curti: Počitek med rožami (z razstave v CD, Foto: arhiv)

LIKOVNA UMETNOST / OB OBLETNICI SMRTI PABLA PICASSA

Umetnost, slajša od čokolade

V kölnskem muzeju Ludwig je do 16. maja na ogled razstava Picassovih del iz zbirke aachenskega bogataša Petra Ludwiga

Köln je na nenavaden način povezan s Picassom. Leta 1955, ko je imel Pablo Picasso že 74 let, si je nemška publika prvič lahko ogledala retrospektivo njegovih del. Najprej na Documenti v Kasslu, nato pa na razstavi, ki je obredla München, Hamburg in Köln. Francoski muzeji tedaj niso imeli se niti ene

njegove slike, zato pa se je po Porenju sukal nekdo, ki jih je imel že več. Peter Ludwig.

Ludwig je v zadnjih desetletjih zbral za celo goro moderne umetnosti in del svoje zbirke je podaril mestu Köln, ki je nato njegovim "Warholom" in "Ernstom" ponudila zatočišče: največji kölnski mu-

LUKA NOVAK

zej se tako danes imenuje po Ludwigu. Monumentalna, čeprav povsem nevsipljiva zgradba med Renom in železniško postajo trenutno ponuja vpogled v eno največjih zbirk Picassa na svetu.

O Petru Ludwigu se po-

navadi govori kot o cokoladnem magnatu, ki je z denarjem od sladkarij kupoval slike. Marsikdo pa ne ve, da se je pravzaprav samo bogato poročil. Ženo Irene, hčerko aachenskega tovarnarja in mecena Monheima je spoznal v Mainzu, ko je na tamkajšnji univerzi takoj po vojni studiral umetnostno zgodovino. Leta 1950 je doktoriral iz Picassa, in sicer na hudo akademsko temo: »Picasso-va podoba cloveka kot odraz generacijskega pogoja življenjskega občutja«. Zdaj je bil bogat in podkovan, kupovanje se je zacelo.

Zakonca Ludwig sta danes lastnika zbirke, ki vsebuje tako evropsko umetnost iz različnih obdobij kot tudi predkolumbijsko, afriško in azijsko ustvarjalnost. Toda srčica njune strasti je bil vedno prav Picasso, za katerega pravita, da sta ga kupovala »proti toku«.

Zdaj očitno Ren teče v njuno smer. Po muzejih, ki jim je Ludwig posodil ali podaril njune slike, se namreč bohote nemalo Picassovih slik. Se več jih je nad Ludwigovim kamionom: vsega skupaj kakih 800 slik, kipov, risb, keramik in grafik. Se vedno že malo v primerjavi s celotno Picassovo zapuščino, ki jo cenijo na kakih

50.000 del. Ko je Picasso leta 1973 umrl (bilo mu je 92 let), je bil zelo bogat. Ludwig pravi, da je to samo plod marljivosti. Picasso je bil vedno cenejši od drugih. V 50. letih so dosegala njegova dela zgolj tretjino cene, ki so jo imela dela avtorjev »pariske so-le« (Hartung, Manessier), medtem ko so bila pozna platna tako ali tako podcenjena, saj jih nihče, se celo Picassovi najboljši prijatelji, ni maral. Zviti Ludwig je tako kupoval prave delnice.

Denar, ki so ga kot otroci dali za čokolado, si lahko Kölnčani te dni ogledajo v sublimirani obliki kakega roza obdobja, ki je vzkilo na prelomu stoletja v glavi nekega vztrajnega Spanca. Po razstavi se premikajo s slusalkami na glavi. Vsak ima svoj walkman, s katerega prihaja polni glas samega Petra Ludwiga, ki predstavlja 180 del iz vseh slikarjevih obdobij. Od zgodnjih del so na ogled Kavarna na Montmartru (1901) in Starša z otrokom (1904); ta slika je značilna po tem, da stoji ravno na prehodu iz moderne v roza obdobje), od kubističnih slik in kolazov, ki so nastali pred prvo svetovno vojno, pa velja omeniti Zensko z mandolino (1910) in erotično nabit Tihožitje s časopisom in violino (1912), ki je zaradi svoje »raztrganosti« izjemno pomembno za razvoj

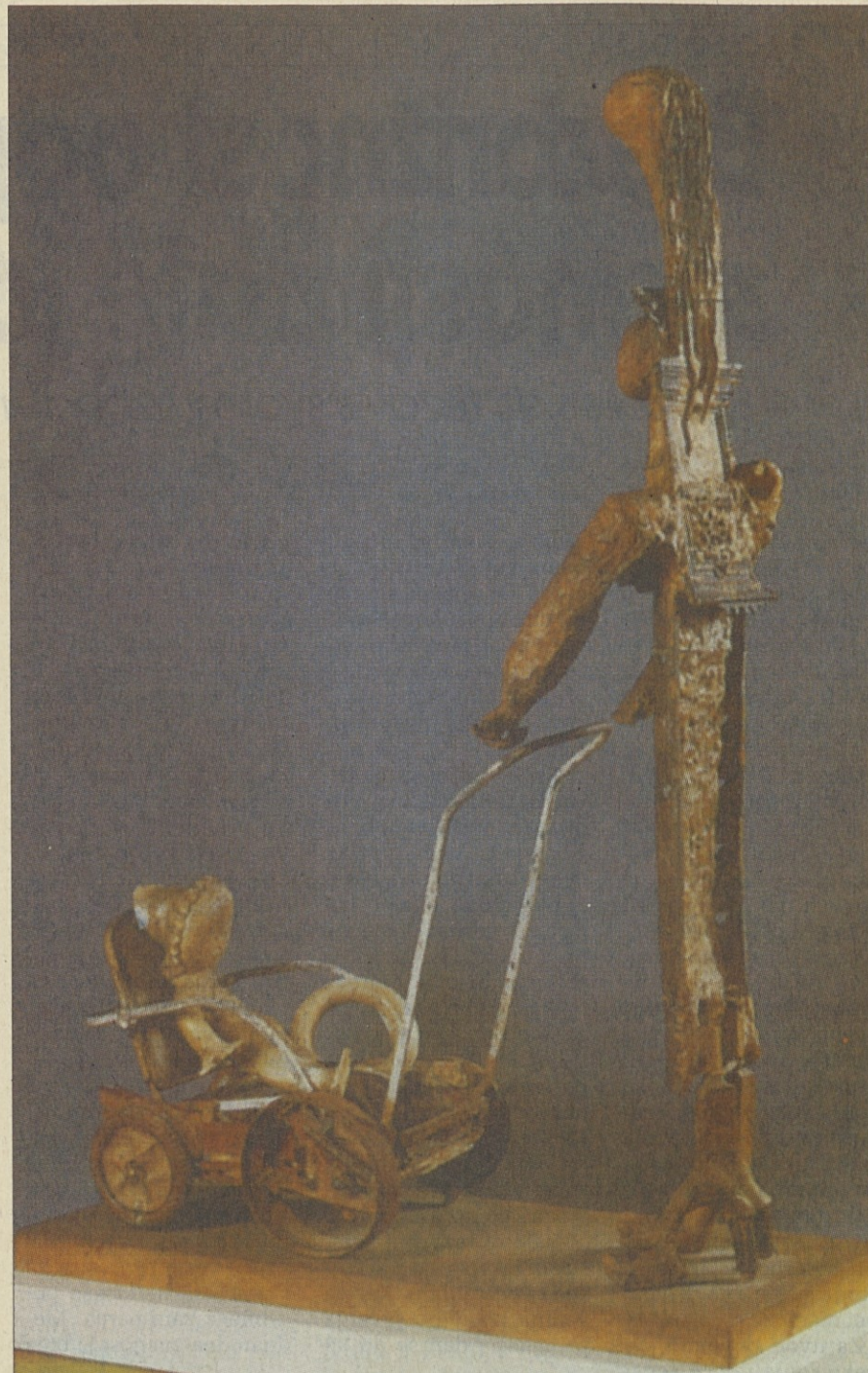
moderne zavesti. Picasso je v tistih letih razvil princip kolaza ter v nekem smislu napovedal popart.

Morbidna poslastica so slike, nastale v Parizu med drugo svetovno vojno. Picasso je takrat zatrjeval, da slike niso dekoracija, temveč orožje proti sovražniku. Zenska z artičoko (1941) je nekaksen kondenz tega časa.

Ludwig nam predstavlja Picassovo fleksibilnost pri uporabi različnih tehnik. Ne samo, da so tu številni kipi (Zenska glava iz leta 1941, Zenska z otroškim vozičkom, *assemblage* iz leta 1950), vidimo lahko tudi cel arzenal keramike, ki jo je imel Picasso za najbolj homogeno združitev kiparstva in slikarstva.

Razstava se po kronološki logiki konča s poznimi deli, ki jih je osemdesetletni Picasso kar bruhal iz sebe. Iz te slikarske eksplozije vejata seks in animiranost. Jedci melon (1967) in Matador in zenski akt (1970) sta deli, ki že jasno kazeta na razvoj slikarstva v osemdesetih letih.

Razstavo, ki je nastala ob dvajseti obletnici Picassove smrti, sta postavili direktorica muzeja Ludwig v Kölnu Evelyn Weiss in direktorica barcelonskega muzeja Picasso Maria Teresa Ocaña. Ludwigovo zbirko je bilo lani mogoče videti v Barceloni, v Kölnu pa jo bogati se 200 Picassovih grafik.

PARIS - Na današnji dan pred dvajsetimi leti je v starosti enaindevedeset let v Mouginsu umrl eden največjih likovnih umetnikov Pablo Picasso. Za seboj je pustil bogat opus, za katerega se zdi, kot da ne bo mogoče nikoli dokončati raziskav, saj je Picasso ustvarjal izjemno dolgo in na raznovrstnih likovnih področjih.

V počastitev te obletnice so včeraj v Picassovem muzeju v Parizu (ustanovljen leta 1979) odprli razstavo na priljubljeno temo tega francosko-spanskega slikarja: bikoborbe. Na razstavi z naslovom Bik in bikoborci so prvič zbrana poglavna dela, ki jih je Picasso posvetil tej temi: na platnih, v skulpturah, v grafiki, keramiki. Po Parizu bo razstava odpotovala se v Bayonne in v Barcelono. Socasno se zanima za Picassa tudi Kunsthal iz Münchna, ki želi pripraviti razstavo na temo Picasso po Guernici.

Ceprav se Picasso počasi umika v zgodovino, se vedno ostaja vrednota, nova odkritja znotraj njegovega dela pa se zmeraj vzbujajo zanimanje zanj. (AFP)

NA KRATKO

Edinburški mednarodni festival bo

EDINBURGH - Edinburški denarni sklad bo s finančno dotacijo omogočil izvedbo letosnjega tritedenskega edinburškega mednarodnega umetniškega festivala, ki bo potekal v avgustu in septembru. Stroški organizacije festivala so zaradi padca vrednosti andigleskega funta narasli, zato bi bilo potrebno zavrniti prijave številnih tujih umetnikov. Da se to ne bo zgodilo, je mestni denarni sklad daroval 160.000 funtov, finančno pa bodo pomagali tudi številni sponzorji. (Reuters)

Festival glasbe, gledališča in umetnosti bo letos manj ekstravaganten in tudi manj obsežen v primerjavi s lanskim, kjer je nastopilo okoli 400 skupin in solistov. (Reuters)

Arheološko odkritje v Perzijskem zalivu

DUBAI - Na dveh otokih v Perzijskem zalivu so arheologi našli starodavne naselbine s pomočjo katerih bodo razsvetlili nove podrobnosti o življenju in trgovini Islamskih držav.

Naselbina izvira iz začetka našega stotja, in sicer okoli leta 100 do 500. Arheologi so pri izkopavanjih odkrili ostanke zgradb in druge dokaze za to, da je na tem področju nekod zivila velika populacija ljudi, za katero raziskovalci težko verjamejo, da bi se lahko preživljala le s kmetijstvom, zato menijo - kot je povedal Geoffrey King iz londonske Univerze orientalskih in afriških studij - da je najdbe dokazujejo, da je bila na otokih Sir Bani Yas in Yasat v predislamskem

obdobju ze razvita in razširjena trgovina. V naselbinah so našli tudi redke primere domače arhitekture iz tega obdobja. (Reuters)

Tradicionalni glasbeni dnevi v Darmstadtu

DARMSTADT - Od 2. do 7. aprila so potekali v nemškem Darmstadtu 47. glasbeni dnevi. Prireditelj, ki že pol stoletja združuje vidne predstavnike sodobnih glasbenih trendov, je imela tokrat osrednjo temo glasba-film-glasba. S svojimi referati so se odzvali znameniti strokovnjaki, ki so svoje teoretične raziskave predstavili v sklopu kongresa. Poleg kongresa je organizator pripravil se številne spremljevalne dogodke: koncerte sodobnih del, avdioteke skladateljev, filmske predstave, instrumentalne tečaje in delavnice.

V soboto, 3. aprila, in v sredo, 7. aprila, so bila na dveh (od skupno osmih koncertov) izvajanja dela slovenske skladateljice Brine Jez-Brezavskove in skladatelja ter pozavnista Vinka Globokarja. Skladba Jez-Brezavskove za violino z naslovom *Surprise* je bila istega dne obravnavana se v okviru instrumentalno-interpretacijskega seminarja.

Darmstadtske glasbene dneve je organiziral Institut za novo glasbo in glasbeno vzgojo. Odvec je poudariti, kako in na kakšne načine si osrednji festival nove glasbe prizadeva za promoviranje mladih nadarjenih skladateljev iz majhnih in mladih držav, in kako prav takšna elitna prireditelj odkriva imena, ki jih se lastna dezela ni v stanju prikazati in uveljaviti. (M.Z.)

Tenor Bergonzi se bo poslovil na ameriški sceni

NEW YORK - Tenor Carlo Bergonzi se je odločil, da zapusti operno sceno, svoj "adio" pa začneja v Ameriki, kjer bo končal kariero z vlogo, s katero jo je začel pred tridesetimi leti: vlogo zaljubljenega vascana Nemorina v Donizettijevi operi *Napoj ljubezni*.

"To vlogo sem že nestetokrat odpel in jo bom tudi sedaj, ob koncu moje umetniške poti, ker sem jo imel vedno rad in ker me ohranja mladega," priznava devetinseddesletni tenor.

V vlogi Adine, ki jo Namorino tako ljubi, bo nastopila madžarska sopranistka Andrea Rosta, dirigiral pa bo Bruno Aprea. Cast zadnje gostiteljice tenorja Bergonzija pa ima opera v Baltimori. (ANSA)

Brez Picassa ni obiskovalcev

MADRID - V zadnjih dveh letih je madridski muzej Prado obiskalo približno 600.000 obiskovalcev manj, je sporočil sindikat muzeja, ki je to izgubo pojasnil s prenosom Picassove mojstrovine Guernica v Umetniško središče kraljice Sofije, ki se nahaja v bližini Prada.

Poslopje Cason del Buen Retiro se drži poslopja muzeja Prado, Guernico pa so v njem postavili sredi leta 1992. Sedaj muzej dnevno obišče približno 200 ljudi, prej pa jih je bilo desetkrat več.

Uprava muzeja meni, da je manjši obisk posledica zmanjšane turistične obiska španske prestolnice. (AFP)

Umrli harfist Nicanor Zabaleta

DORNACH - Mednarodni center harfistov, ki ima sedež v švicarskem mestu Dornach, je sporočil, da je španski harfist Nicanor Zabaleta prejšnji četrtek v starosti 86 let umrl v Portoriku. Vzroka smrti niso sporočili.

Nicanor Zabaleta, rojen leta 1907 v San Sebastianu v Španiji, je svojo plodno kariero začel leta 1926 v Parizu, med katero je gostoval po vseh državah Evrope in v Združenih državah Amerike, posnel številne plošče, zadnji koncert pa je imel lani v Madridu. (ANSA)

Združen umetniki za naravo

NEW YORK - Združe-

ni umetniki za naravo se imenuje neodvisna mednarodna organizacija umetnikov, ki si je za cilj zastavila združiti kreativnost in prominenco svojih članov s koristnim delom za ohranjanje narave. Med tridesetimi člani organizacije, ki se originalno imenuje United Artists for Nature, so tudi znana in draga imena sodobne likovne umetnosti: Christo (ki ravnokar buri nemške duhove, saj se pripravlja na per-

formance, ko bo berlinski parlament ovil v velike rjuhe), Elvira Bach, Roy Lichtenstein in Antonio Tapes. Člani organizacije so lani zdali umetniško edicijo Columbus z omejeno naklado. Knjigo so predstavili lanskega junija v Rio de Janeiru na svetovnem ekološkem vrhu, izkupicek od prodaje pa namenili reševanju deževnih gozdov. Poleg tega so pripravili tudi razstavo, ki že od lanskega poletja potuje po svetovnih prestolnicah, njene postaje pa so: Köln, Berlin, Salzburg, Paris, New York, Tokio.

47. gledališki festival v Avignonu

AVIGNON - 47. sodobni mednarodni festival, ki ga bodo odprli 9. julija in bo trajal vse do 2. avgusta, bo ponudil 45 gledaliških spektaklov, ki so jih izbrali glede na njihovo sposobnost, da znajo biti »odmev sveta«. Umetniški direktor festivala Bernard Faivre D'Arcier je izbral petinideset del, ki bodo na francoskem odru prvič predstavljena ali pa so nove produkcije ze uprizorjenih del. Kljub poudarku na sodobnosti bo na castnem odru nekdanje papeževce palače predstavljeno klasično festivalsko delo - Molièrov Don Juan v režiji Jacquesa Lassalla in izvedbi pariskega gledališča Comédie Française. Pred 35 leti je to delo v Avignonu predstavil Jean Vilar. Kroženje gledališča po vsem svetu bo ilustrirala skupina romunskih igralcev s Pirandellovo igro *Sest oseb* isče avtorja, etiopski glasbeniki v Sofoklovem *Oidipu na Kolonu* v režiji Grka Dida Lykoudisa in druge internacionalne skupine. (AFP)

IZŠLO JE... / KNJIGE

Tri novitete in odlična antikviteta

Kovica, Cirila Zlobca, Janeza Menarta in Toneta Pavka takoj v zadnjih desetih letih (1983: Partizanska knjiga, 1988: Cankarjeva založba) očitno tudi po založniški plati postaja ena najuspešnejših slovenskih knjig, saj gre tudi najnovejša izdaja, ki jo spremljajo gostovanja starih pesnikov po slovenskih krajih, dobro v promet. Ponatis obnem dokazuje, da so Pesmi starih postale klasična zbirka, saj so se vsi stiri avtorji kasneje razvili v izjemno profilirane pesniške osebnosti. Vsak ponatis Slovincem vrača del preteklosti, ki je vse več ljudi iz tega ali onega razloga nima, zato je ponovni izid zbirke v originalni opremi Grega Kosarja vreden pozornosti in veselja. Turnaje in uradni predstavitveni del bodo Kovic, Zlobec, Menart in Pavček kronali z nastopom 22. aprila v ljubljanskem CD. (T. D. V.)

Marjan Rozanc: Zelena jama. Novele. Založba Mihelac, Ljubljana, 1993. Brosirana, 2.205 tolarjev.

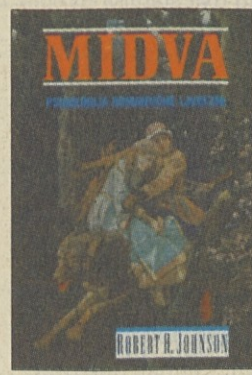
Pred tremi leti umrl pisatelj in esejist Marjan Rozanc je med leti 1957 in 59 v različnih literarnih revijah objavil vrsto novel, nelocljivo povezanih z »geografsko enoto«, ki je bila podlaga tudi njegovih poznejših besedil. Gre za Zeleno jamo, naselje, ki se razteza od današnjega podvoza na Smartinski cesti do Tovarnske ulice v Ljubljani, kozmos, ki ga Rozanc v novelah opisuje, pa je bil v pred, med- in povojnih letih tudi etnološko zanimiv, saj so ga naseljevali predvsem družine železničarjev. Rozanceve novele so predvsem avtobiografskega značaja in jih imamo lahko za realistično podlago romana (in filma) *Ljubezen*, ob vsej nefiktivni vsebini pa so pazljivo skane in iz kupa impresij in spominov razvrščajo prikupno in dramatično dodelano zgodbo, da je branje pravi užitek. Petim novelam iz omenjenega časa (Rozanc je eno med njimi. Pravljico, stel za svoje najboljše delo) je urednik Andrej Inkret priključil motivno sorodno novelo *Legenda o Anki Mosčanki* iz leta 1985. (T. D. V.)

Peter Bozic: ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST. Roman. CZP Enotnost, Ljubljana, 1993. Mehka vezava, 1.420 tolarjev.

Kljub naslovu, ob katerem bi vsak najprej pomislil na politično vsebino knjige, gre za leposlovno literaturo, za roman o človeških usodah od leta 1956 naprej do danes. Peter Bozic nadaljuje tam, kjer se konča njegov roman *Očeta Vincenca* smrt, ki ga bomo kmalu videli tudi na televiziji.

Zdaj, ko je nova oblast je avtorjev sesti roman, izšel pa je ravno ob njegovi 60. letnici. Za prejšnja avtorjeva dela in tudi za roman. ZDAJ, ko je nova oblast, je značilna pretrgana, nekronološka pripoved in odsotnost junaka v ospredju. Glavnega junaka v novem romanu namreč ni, ker junaki niso več subjekti, ampak so odrinjeni v ozadje. Avtor hoče pokazati, da se čuti bolj sproščene in da gleda na dogajanje nazaj kot na izgubljene življenjske priloznosti. Življenje se namreč sestoji iz samih ritualov in stereotipov, kar pa onemogoča pravo svobodo. Knjiga je pisana v tretji osebi in na videz hladno opisuje prijetje, med katere vpleta tudi spomine njenih junakov. Pisava sama je taka, kakršne so figure, te pa so identične kot v Bozicevem romanu *Na robu zemlje*. (I.S.)

Robert A. Johnson: MIDVA: Psihologija romantične ljubezni; zalozba Ganes Ljubljana, 1993; prevod Vesna Jurca; 181 strani, cena 2940 tolarjev.

Vsebinska knjige nikakor ni tako romantična, kot bi morda lahko sodili po njenem naslovu. Naslovno krasna slika Viktorja Vanescova Carjevič Ivan jezdi na sivem volku, ki po mnenju slovenskega psihiatra Dr. Jožeta Magdica (doslej edini Slovenec, ki je diplomiral na Jungovem inštitutu v Švici) simbolno ponazarja pot zenske anime in moškega imusa v podzavest. Avtor knjige nam preko srednjeveškega mita o Tristanu in Izoldi razlaga izvor, bistvo in pomen romantične ljubezni kot psihološkega fenomena. Ugotavlja, da je takšno pojmovanje ljubezni izključno zahodni fenomen, saj smo jo Evropejci naredili za temelj kulturnega ideala "prave ljubezni". Evropski srednji vek je temeljil izključno na moškem principu, zato je tudi mitologija izrazito patriarhalno zasnovana. Po Johnsonu je iskanje "idealnega partnerja" v resnici iskanje lastne duše, ki bi jo morali iskati v svoji notranjosti, ne pa s projekcijo anime oziroma animusa na živo, minljivo osebo. (V. S.)

EKOLOGIJA / VPLIV MEDIJEV NA POZORNOST JAVNOSTI

Brezbrižnost odpira znanosti zlate jame

Nemci so siti težav s svojimi vzhodnimi brati

MARJAN ERJAVEC

Pozornost javnosti je nestanovitna. Mediji jo netijo in zato bega od ozonskih lukenj in tople grede do nitritov in pasivnega kajenja. Kmalu bo preteklo sedem let, odkar so bile vse oči uprte v sevanje, zaradi Cernobila seveda. Najbrž bi tudi to že utonilo v pozabo, če vsaj pri nas - ne bi za krajsi čas dvigali prahu Zirovski vrh, celjski radon ali nuklearko v Rškem. To, da se o problemih piše manj, pa se ne pomeni, da jih ni več ali da se ne poglobljajo.

Znanost je stanovitejša in zgrabljenejša, ne popusti zlepa. S pastmi sevanja se ukvarja že desetletja in ve o njem mnogo več, kot bi se morda zdelo. V tem znanju pa žal se vedno zija velika luknja: kolikšna je pravzaprav nevarnost nizkih doz sevanja, takih, kot jih srečujemo vsak dan, v cernobilskih casih morda nekaj več, drugič spet manj.

Za uvod povejmo, da vsako ionizirajoče sevanje povzroči v organizmu trajno škodo, ki jo merimo v sievertih (Sv). Pri hujšem sevanju (3 Sv ali več) praviloma in neizogibno nastajajo zgodnje opekline, radiacijska bolezen ali celo smrt. Nizje in ponavljajoče se doze sevanja (2 Sv in manj) prenese organizem navidezno brez posledic, dejansko pa nastaja zaradi njega nevidna okvara dednine, ki se z leti nabira in se na koncu pokaže v obliki raka ali dednih bolezni na potomstvu - ali pa tudi ne. Kaj se bo res zgodilo, ne more nihče napovedati, ker gre za pravila naključja. Znanost ve le to, da bodo pri visjih dozah posledice pogostejše kot pri nižjih. Gre za čisto tveganje kot pri ruski ruleti, ce je v revolverju enkrat več, drugič pa manj nabojev. S poskusi je bilo prav lahko ugotoviti, da je zaradi na primer trikrat večje doze zbolelo za rakom trikrat več živalic. V znanosti pravijo temu preprosto linearno sorazmerje. Težava je le v tem, da je tako sproženih tumorjev za štetje dovolj le pri srednje velikih dozah, pri nižjih pa jih je vse manj, dokler opazovanja pač ne utonejo v množici spontanov tumorjev, ki nastajajo zaradi nestevilnih drugih karcinogenov. Da bi izmerili učinek tisočkrat nižjih doz, na primer takih, s katerimi se srečujemo vsak dan, bi morali preskusiti milijon miši, pravijo poznavalci.

Isto velja v nacelu tudi za človeka. Razmerje je pri srednjih dozah linearno, pri nizkih pa... kdo ve? Morda so nevarne sorazmerno, morda manj, kot bi pričakovali, morda sploh ne. V naravi procesi na splošno niso linearni in že pri sevanju samem se krivulja tumorjev ob visokih dozah prevesi navzdol. Enigma nizkih doz sevanja, ki jim zelo majhnega karcinogenega učinka na ljudi doslej ni bilo mogoče izmeriti, je zato ena najtežavnejših nalog radiobiologije in z njo se ukvarjajo že desetletja. Edini uporabni viri podatkov izvirajo iz opazovanj ljudi, ki so preživeli obe atomski bombi. Teh je sicer veliko in njihovo usodo nasledujejo s paranoično natančnostjo, negotove pa so doze sevanja, ki so jih takrat prejeli. Ker so pred nekaj leti ponovne ocene pokazale, da je bilo sevanja v Hiro-

simi v resnici precej manj, kot so mislili sprva, se je ocenjena stopnja tveganja raka konsekvencno seveda povečala, skoraj za desetkrat, kar je v javnosti zbudilo nov val nezaupanja in sumnicen.

Cep rav so tveganja dejansko zelo majhna, vlada v znanosti huda nelagodnost. Vse številke okrog škodljivosti vsakdanje nizkih doz so namreč predmet ocen, ne pa merjenj. Do pred kratkim ni bilo nobenega upanja, da bo kdaj drugače. Pred nedavnim pa so prišli na dan podatki o posledicah preteklih, prav neverjetne vsajste brezbrižnosti v zvezi z atomi, ki dajejo resno priložnost, da se ta vprašanja dokončno razjasnijo.

Najbolj razpita katastrofa te vrste je bila seveda v Cernobilu. Ker pa večina posledic sevanja prihaja na dan se do 30

zdravnikov pod vodstvom dr. Mire Kosenko in jih lani objavila s pomočjo ameriškega Društva odgovornih zdravnikov. Stevilo levkemij, ki so jih odkrili med temi ljudmi, je bilo opazno večje kot na dveh sosednjih območjih (28), vendar bistveno manjše, kot bi lahko predvidevali na podlagi prvih ocen. tudi tokrat je negotova višina prežete doze. Ameriški strokovnjaki ministrstva za energijo so sicer ponudili svoje najnovejše in malo znane retrogradne biodozimetrične metode (elektronska spinska resonanca zobne sklenine in fluorescenčno merjenje kromosomskih aberacij), vendar so njihove usluge odklonili iz strahu pred pristranostjo. Sploh pa Ruse tarejo zdaj druge večje težave in za Celjabinšk ne kažejo posebnega zanimanja. Mednarodna znanost je brez

opisati. Odpadke speracije, vse od svinca do kadmija, pa do zveplene kisline in radioaktivnih ostankov so zlivali v majhno gorsko jezerce, v katerem je se danes 22.500 ton arzenika, dovolj, da bi pomoril celo Evropo. Celotno območje s 1200 kvadratnimi kilometri bremeni skupno 500 milijonov ton takih odpadkov. Prva poročila o ekološki grozoti so proniknili na Zahod že leta 1980, po sesutju komunizma pa je prišla na dan celotna zgodba. Odkrili so dokumentacijo družbe Wismut, kjer se je sovjetska brezbriznost srečala z nemško birokratsko pedantnostjo. V njej je popisano hitro širjenje mreže rudnikov, kjer je delalo tudi po 150.000 ljudi hkrati. Sprva so jih vodili tja na silo, kasneje pa mamili z različnimi, skrbno zaščitnimi privilegiji in dodatki, vse od denarja in cenenih cigaret pa do »Bergmanschanpsa«, imenovanega rudarska smrt.

Delovne razmere so bile sprva grozljive, vsaj za današnje pojme. Zrak v jamah je bil nabit s prahom in potomci radona, ki obležijo v dihalih in sprožijo raka. Mokra vrtanje in ventilacijo jam so uvedli šele veliko let pozneje. Od skupno 240.000 rudarjev jih je zaradi silikozne umrlo 15.000, za pljučnim rakom pa šest tisoč. Obseznost in natančnost podatkov, kasneje tudi dozimetričnih, je osupljiva. Ko bodo vsi obdelani, bo studija obseznostna od vseh dosedanjih skupaj. Posebna in tragična vrednost podatkov je v visoki udeležbi žensk, ki so celo v jamah številčno prevladovali in so jim rekli »Erzengeli«, kar v nemščini hkrati pomeni nadangel in rudniški angel. Morda bodo odkrili, zakaj - in ce sploh - so ženske v resnici manj dovzetne za pljučnega raka. Obetajo tudi, da bodo dokončno pojasnili vprašanja v zvezi z radonom, za katerega zdaj vemo, da nas ogroža v mnogih od naših domov. Skratka, usode vseh udeležencev delavcev so popisane in približno 200.000 preživelih bo mogoče zasledovati se desetletja.

Ker je po padcu komunizma nastopil upravljen strah, da bo dragocena dokumentacija izginila, je nemška vlada pooblastila kemika J. Krausa, ki je v pol leta zbral vso razpoložljivo dokumentacijo, vključno z medicinskimi izvidi iz področnih bolnišnic. Le manjkajoče doze sevanja iz najzgodnejših let bo potrebno rekonstruirati na podlagi geoloških, proizvodnih in drugih podatkov. Obsežno gradivo že vnašajo v računalnike, s studijo samo pa se obetajo težave. Najboljši strokovnjaki so spet zbrani okrog komisije za jedrsko energijo in se jih ogibajo zaradi suma na pristranost, povabljeni radiobiologi in fiziki iz (nekdanje) Vzhodne Nemčije pa se niso hoteli odzvati. Sploh pa so Nemci že do grla siti težav s svojimi vzhodnimi brati. Znanstvena srenja zato predlaga neodvisno mednarodno komisijo, ki naj bi te neprecenljive rezultate poskusa na milijon mislih preučila in prišla resnici o nizkih dozah sevanja do dna. Spekulative modele bi lahko končno le zamenjali s trdnimi podatki meritev.

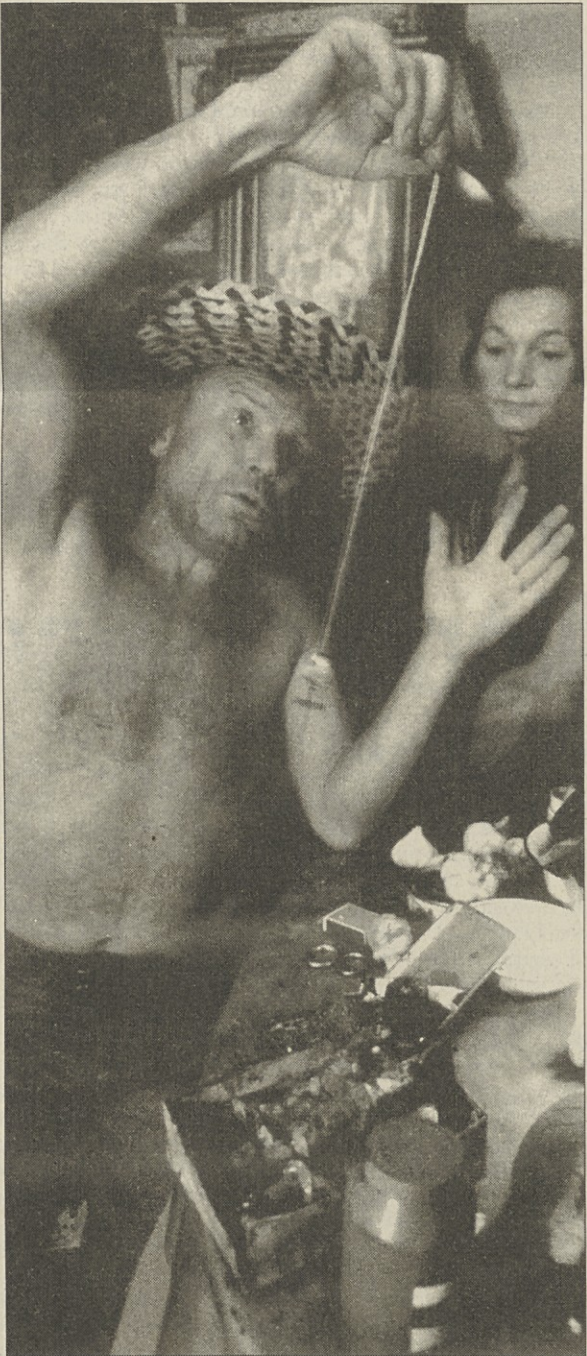

Foto: Gerd Ludwig

let kasneje, uporabljenih podatkov se ni. Odkrili pa so dva starejša in obetavnejša vira. Prvi zadeva posledice eksplozije tanka z radioaktivnimi in strupenimi snovmi v Celjabinšku ob reki Taci, ki so jo Sovjeti skrivali stiri desetletja. Ukrenili takrat niso nicesar, ceprav je odpadke razneslo po 27.000 kvadratnih kilometrih zemljišca. V sprotju z Japonsko je bilo sevanje tod nizke intenzitete, vendar dolgotrajno. Ob bregovih reke Tace, kamor so takrat namerno metali radioaktivno nesnago, je hitrost doze se zdaj 10 mSv/h, kar nanese v petih minutah toliko, kot je prejel sevanja povprečni Slovenec zaradi celotnega Cernobila. Medicinske podatke o 28.000 ljudeh, ki so živeli na tem področju, ni skrivaj zbiral skupina

moči in se boji le, da dragoceni zapisi na papirju ne bi nekoc zgoreli. Rusi namreč kadijo cez vsako mero.

Drugi, se pomembnejši vir podatkov zadeva idilicno področje Rudnega gorovja (v prej Vzhodni) Nemčiji, kjer je bil rudnik urana že v prejšnjem stoletju in kjer so takrat prvič zaznali schneebersko bolezen, pljučnega raka, ki ga rudarjem povzroča vdihani radon. V petdesetih letih so zaradi Stalinske želje po atomski premoči ustanovili nemško-sovjetsko mesano družbo Wismut, ki je uranske rudnike mrzlično razširila in začela zalagati sovjetsko vojno industrijo z »rumenim kolacem« preciscene uranove soli. Zaradi brezbriznosti Sovjetov sprva varnostnih ukrepov sploh ni bilo in posledice je težko

REVMAATOLOGIJA / NE RAVNAJMO Z NAŠIMI TELESI KOT S SOVRAŽNIKI

Gibanje ni vzrok za križ s križem

ZMAGO TURK

ziviljenjski standard. V eni od zadnjih medicinskih studij, ki smo jih opravili v Službi za medicinsko rehabilitacijo pri Zdravstvenem domu Maribor, smo začudeno ugotovili, da je večji odstotek bolnikov z bolečinami v križu taksnih, ki opravljajo sedede delo in se pri tem tudi v svojem prostem času ne gibljejo dovolj. Doslej je prevladovalo mnenje, da je hud fizični napor na križni del hrbtenice vzrok za nastanek teh bolezni.

Bolečine v križu lahko zdravimo konservativno in operativno. Operacija je tista zadnja terapija, ki se je poslužujemo, ko ugotovimo, da ni druge rešitve. Včasih je to potrebno že pri prvem napadu, v celotni pa so bolniki operirani po dolgotrajnem konservativnem zdravljenju. Konservativna terapija se razlikuje glede na stadij same bolezni. Osnovna terapija v tem programu je fizikalna terapija, ki upošteva naravne dejavnike in fizikalne procedure za zmanjšanje oziroma odpravljanje bolečin. Ta fizikalna terapija ima različen program. V akutnem stadiju, ko so bolečine najmočnejše, je najvažnejše strogo in absolutno mirovanje bolnika tako dolgo, da se te največje težave ne pomirijo. V času mirovanja dajemo različna zdravila za zmanjšanje bolečin, krčev mišic, pomirjevala in podobno. Ta zdravila naj bodo strogo predpisana od zdravnika za konkretnega bolnika. Napadno je, da si bolniki med seboj izmenjujejo zdravila ali pa jemljejo zdravila, ki jih lahko kupijo sami v lekarni. Ko se akutno stanje pomiri, začnemo s fizikalno terapijo, ki se poslužuje različnih metod zdravljenja te bolezni. Predvsem uporabljamo toploto, razna globinska obsevanja in v modernem času elektroterapijo, kjer s električnimi impulzi prekinemo bolečino in s tem izboljšamo prekr-

vavitev bolnega področja ter s tem pospešimo zdravljenje.

Pri tem zdravljenju uporabljamo tudi magnetno terapijo in v zadnjem času vedno bolj akupunkturo.

Akupunktura se poslužujemo predvsem zato, da zmanjšamo bolečine, včasih pa tudi pozdravimo celotno bolezen. Najvažnejši del zdravljenja teh bolečin v križu je kineziterapija oziroma medicinska telovadba. Z natančno ciljanimi vajami poskusamo bolniku izboljšati gibljivost organizma in jakost obolelega mišičja v križnem delu hrbtenice. Ta del terapije pa že prehaja v tretji del programa zdravljenja bolečin v križu, to je preventivno zdravljenje. V tem programu poskusamo bolnika naučiti ortopedskih vaj, ki jih bo moral redno izvajati, načina gibanja, ki bo prilagojen njegovi bolezni, dvigovanja težkih bremen tako, da ne bo neposredno obremenjeval bolnega dela hrbtenice. V tem preventivnem delu posvečamo veliko pozornost tudi telesni teži bolnika. S povečano telesno težo pri povzročenem obsegu trebuha do vlaka na križni del hrbtenice, tako da so hrbtenične mišice in kosti pod stalnim tlakom, kar povzroča slabšo prekrvavitev in oslabiljeno možnost hitre reakcije pri fizičnem naporu. Zato bolnika poučimo o nujnosti izvajanja teh vaj in o pravilnosti izvajanja taksnih vaj. Najprimernejša je v preventivnem smislu aktivna gimnastika v jutranjih urah. Pri ljudeh s pisarniški poklici priporočamo, da posvečajo pozornost jutranji telovadbi, predvsem razgibavanju vratnih mišic in razgibavanju spodnjih udov. Tudi v času opravljanja dela je priporočljivo, da od časa do časa spremenimo držo in posezujemo križ v mišicje.

Nadalje bolnika opozorimo tudi na način počitka. Priporočamo, da počiva na trdnem ravnam ležišču. Se vedno so mnenja deljena, ali naj bo to ležišče popolnoma trdo ali pa naj se le delno vdaja telesni teži. Nasa hisa zastopa mnenje, da popolnoma trdo ležišče ni najboljše, ker povzroča nelagodnost samemu bolniku in napačnost, ki onemogoča popolno sprostitve ob počitku. Vzglavniki naj bo srednje trdi in največ 8 cm visoki.

Da bi vse te preventivne nasvete, ki jih moramo dati našemu bolniku, združili v celoto, smo v Mariboru v smislu preventivne dejavnosti odprli ortopedsko telovadbo pod vodstvom diplomirane fizioterapevte; telovadba se izvaja dvakrat tedensko in je namenjena predvsem tistim bolnikom, ki imajo trajnejše težave v hrbtenici in potrebujejo trajno kineziterapijo za svoj križ. Ta terapija traja v Mariboru zdaj že nekaj let in v veseljem opazamo, da imamo trajne obiskovalce, ki jih redkokdaj vidimo v naših specialističnih ambulantah, kar je dokaz, da sami obvladujejo svoje bolezenske težave.

Bolečina v križu bo verjetno še dolgo časa velik križ za samega bolnika, pa tudi za nas zdravstvene delavce. Vsekakor pa je potrebno poudariti, da te bolečine pomenijo izredno veliko obremenitev predvsem zdravstvene službe, saj je zdravljenje dolgotrajno in mukotrpno, na drugi strani pa te bolečine močno socialno obremenjujejo tako združeno delo, saj so v bolniškem staležu zastopane s 50-odstotnim deležem, hkrati pa povzročajo hitrejšo invalidsko oziroma drugacno upokojevanje delavca. Vse to dokazuje, da je potrebno tem boleznim in pa vsem, ki se ukvarjajo z njihovim zdravljenjem, posvetiti veliko več pozornosti kot doslej. Le tako bomo lahko premagali te težave in bolniku vsaj delno vrnilo zdravje, mu olajšali bolečine, združenemu delu pa usposobili zdravega in produktivnega delavca.

Foto: Anon

BEGUNCI

Ostanite še naprej z nami

Begunsko politiko je potrebno v Sloveniji ponovno temeljito pretehtati. Predvsem morajo tisti, ki delajo z begunci, premisliti, v cigavem interesu to počnejo: v svojem, državnem, nacionalnem ali v interesu beguncev in miru. Mir? Logika je preprosta: s preslikavo prav tistih mehanizmov, pred katerimi begunci isčejo zatočišče v krajih, kjer jim je le-to dano, se podaljšuje diskurz vojne. V Sloveniji se to kaže v rasni nestrpnosti, segregaciji, predvsem pa v nezaupanju, s katerim je vsak poskus beguncev po organiziranem delovanju ocenjen kot nekakšna konspiracija. Ta diskurz ni krvav, a vseeno zahteva žrtve.

Dosedanja begunska politika je bila preveč zvezana z oblastjo ter razrednim in nacionalnim interesom, da bi beguncem zares lahko pomagala. S tem pa je zavirala razvoj in krepitev civilne in multikulturalne družbe. Civilne družbe v Sloveniji ni več - edini nastavki zanj so posamezniki, ki v družtvih za pristojevolno delo delajo z begunci neodvisno od svojih posameznih interesov.

Samo multikulturalna družba zagotavlja

mir na Balkanu. Vojna na Balkanu se je zacela tisti hip, ko je Milosević onemogel multikulturalno Kosovo in ko je bil odpor na to nacionalno, in ne multikulturalno zastavljen. Nesmiselno je govoriti, da sta pogoj za mir multikulturalna Hrvatska in Srbija, če se Slovenija temu izogiba.

Ksenofobične reakcije odvisnih medijev (po katerih so se begunci kot žrtve agresije, pred katero isčejo zatočišče, spreminjali v sovražnike za tiste, ki so jim lahko ponudili zatočišče) so se pomirile. Uveljavil se je nemški ključ nevtraliziranja rasističnih izpadov, to je pristajanje na diskurz, ki ga vsiljuje nestrpna stran. (Namesto da bi ga radikalno zatrl, tako da bi ga pravzaprav utočil.) Rasistični izpadi v Nemčiji so omogočili, da se je begunska politika deliberalizirala. Pri nas - zdaj je v Sloveniji videti, kot da ni nestrpnosti do beguncev - je bila resitev preprosta: Slovenija je zanje zaprla meje.

Glavni argument protibegunske kampanje se je opiral na dejstvo, da bodo begunci se dolgo tu. Vsak begunec bi se rad cimpel vrnil domov. V tem trenutku je pač treba pri-

znati, da možnosti za to verjetno še dolgo ne bo. In če se tega zavedamo, potem se moramo zavedati, da je begunsko politiko treba korenito spremeniti.

Dosedanja politika do beguncev je naredila prvo napako, ko se je hotel dokazati, da so begunci iz Bosne tukaj le začasno, se je nastanitev in celotne begunske problematike lotila kot začasne vprašanja. Ta prizma se dolgoročno obraca proti Sloveniji, ker se krepijo družbeno destruktivne sile (t. j. skrajna desnica), ki ne priznavajo možnosti stabilizacije položaja v Bosni in Balkanu na sploh. Gre za aktivno negiranje segregacije, rasizma in nacionalizma v Sloveniji in zanemarjeno solanje ljudi, ki bodo lahko porušeno Bosno postavili na nove temelje.

Teh vprašanj pa se mora lotiti aktivna in radikalna begunska problematika.

Mit o lenobi Bosancev nasploh in se posebej beguncev se je uspe-

S. Auer: Pisana džamija, Travnik

sno vzdrževal, ko jim niso ponudili dela ali so jim zaposlitev sploh prepovedali. Radikalna politika preloma s sedanjo begunsko politiko bi se tega lotila na ustrezen način: beguncem je treba omogočiti delo in za pravično delo nuditi tudi pravično plačilo. Prazne besede o varovanju slovenskih delovnih mest so tu povsem odveč, kajti Slovenija se je od teh mest poslovila že takrat, ko se je odločila za samostojnost. Pri tem ni preveč razmišljala o gospodarskem soku, s katerim se bo prisiljena spopasti. Podobno je s solstvom. Neuki Bosanci? Srednjeevropskega izobraževanja za begunce se vedno ni, čeprav je želja prav toliko kot za univerzitetni studij. Za visokosolski studij je potreben denar, ki ga begunci seveda nimajo, zato jim je treba ponuditi stipendije. Bosna bo polovico svojih mladih strokovnjakov izgubila v vojni, drugi polovici pa ni dano, da bi se solala in s pridobljenimi kvalifikacijami sodelovala v obnovi Bosne, ko bo za to nastopil čas. Tako je trenutno organizirana samo osnovnosolska vzgoja in se ta po načelih, po katerih so večini opazovalcev etnični zemljevi-

di Bosne tako neljubi. Delujejo namreč po načelu segregacije, se vedno vodilo pri solanju begunskih otrok. Ponuditi pa bi jim morali prave sole, pravi pouk z njihovimi vrstniki in popolnoma odpreti srednje sole in univerze za vse, ki bi se zeleli vpisati.

Reakcije na take predloge so predvidljive. V premislek lahko ponudimo samo vzporednico iz zunanje politike. Slovenija je z nekdanjimi jugoslovanskimi republikami in tudi z drugimi državami prisiljena voditi dvotirno zunanjo politiko. Ta dvotirnost oziroma poseben zunanje-politični status, ki ga imajo nekdanje jugoslovanske republike, je največja javna skrivnost v Sloveniji. Dosedanja slovenska zunanja politika je priznala drugi tir samo prek prvega po sistemu: malo potarnas o vojni v Bosni v muslimanski državi in ze imas nekaj industrijskih narocil v zepu. Pri tem pa Slovenija ne zna izrabiti posebnega položaja, ki bi ji v tem trenutku ne samo ponudil se dano možnost, da predstavi svoje gledanje na krizo v nekdanji Jugoslaviji, ampak predvsem možnost aktivnega diplomatske-

ga poseganja v vojno med sprtimi stranmi, in ne po ovinkih v palaci OZN. To je lahko temelj stabilizacije razmer na Balkanu. Vendar smo spet prica kratkorocnim potezom, kakor da je Slovenija na Balkanu le zacasno in bo jutri odplavala proti Ameriki.

Slovenija je na Balkanu in bo tukaj tudi ostala. Zato se zdi se toliko bolj cudno, da v Sloveniji ni centralnega »think tanka«, ki bi se ukvarjal z balkanskim in s prostorom nekdanje Jugoslavije. Celo skromni nastavki zanj, na primer katedra za srbohrvascino na FF, ki bi morali zdaj prerasti v oddelek »area studies«, se krčijo. Cudno, kajti če hocemo s sosedi znova ziveti v miru, se jih moramo nauciti razumeti.

Ce naj se zgodba o uspehu kje zacne, potem se mora tukaj. Predvsem zato, da se bo ponovno zacela krepati civilna družba oziroma prav tisto, iz česar je slovenska pomlad nastala. Moderatori niso samo politiki, temvec tudi povsem preprosti ljudje. Podobno je z begunci, zato se je treba obrniti k njim in jim reci: Ostanite se naprej z nami!

GLOSA

Haiderjevi spektakli

JOZE PIRJEVEC

Jörg Haider ima gotovo velik talent za promocijo samega sebe in svojih političnih idej. Za razumevanje njegove ekshibicionistične, a tudi drzne osebnosti se mi zdi najbolj značilen prizor, ki so ga lani predvajali na avstrijski televiziji. V njem je bilo videti vodjo avstrijskih »svobodnjakov«, kako se poskuša v novem sportu, ki je pravkar prišel v modo: stal je na napuscu visokega mostu, okrog gleznjev na nogah pa je imel privezani močni vrvi iz prozega materiala, ki sta bili na drugi strani pritrjeni na most. Naslednji trenutek se je ze poglaval v globino, padal okrog deset ali vec metrov in nato bingljajoc obvisel z glavo in rokami navzdol kot mozic na elastiki. Nevarnosti, da bi se mu kaj zgodilo, verjetno ni bilo, toda za tisti skok je bilo treba vse-

eno veliko poguma, se vec pa psiholoske potrebe po samopotrjevanju prek medijskega spektakla.

Podoben spektakel si je pred dobrim tednom privoscil Haider tudi z obtozbo na rovas Slovenije, da ima ekspanzionistične skomine na avstrijskem Koroskem. V podkrepitev tej tezi je menda navedel celo vrsto citatov iz slovenske enciklopedije, v katerih po njegovem ni mogoce spregledati ozemeljskih tezen vlade v Ljubljani. Sel sem seveda preverit, kaj pise pod gesli Koroska, koroski plebiscit, koroski Slovenci, pa v prispevkih Boga Grafenauerja in Janka Pleterškega nisem našel nice-sar, kar bi bilo mogoce razumeti kot zahtevo po spremembi meje med

Slovenijo in Avstrijo. Omenjena gesla govore kvecjemu o hudem raznarodovalnem pritisku, kateremu so bili in so se izpostavljeni Slovenci na Koroskem in ga očitno ne odobravajo. Pri branju mi je misel uhajala h knjigi spominov Bogdana Osolnika, znanega slovenskega diplomata, ki je pravkar izšla pri založbi Obzorja pod naslovom Med svetom in domovino. Priporočil bi jo v branje Haiderju in njegovim prevajalcem, ker jih bo mogoce prepričala, da so iz muhe naredili slona in da bi moral biti Slovencem (in Jugoslovanom) hvalezni, namesto da jih obtozujejo namislenega ekspanzionizma. V uvodnih poglavjih Osolnik, ki je bil leta 1947 Tanjugov dopisnik na Dunaju in v Celovcu,

obsirno govori o razmerah na Koroskem v času, ko je Jugoslavija od velikih sil se zahtevala spremembo severne slovenske meje. V osrednjem delu svoje knjige, tistem, v katerem opisuje svoja moskovska leta, pripoveduje zanimivo zgodbo, kako so prav jugoslovanski diplomati na neki večerji v sovjetski prestolnici pred koncem leta 1954 opozorili Hruščova na avstrijsko vprašanje. V diskusiji na jugoslovanski ambasadi so Rusi tožili nad težko mednarodno situacijo, ces da so zaradi vključitve Zahodne Nemcije v NATO odnosi v Evropi popolnoma blokirani. Takrat, pripoveduje Osolnik, se je oglasil veleposlanik Vidić: »Zakaj pa ne bimo dali svoje pobude za sklenitev državne pogo-

dbe z Avstrijo?« Zunanji minister Molotov je kar vzkipeł: »Ne, tega pa ne! Potem bodo sile imperalizma se 250 km blizje našim mejam.« Todorović, eden od svetovalcev ambasade, mu je odgovorjal: »Na tak način ne morete ocenjevati posledic te pobude! Pomislite, kaj bi pridobili z njo v političnem smislu! Končno, tudi če gledamo le z vojaške strani, kaj danes pomeni 250 km pri sodo-bni oborožitvi?« Beseda je dala besedo, pri čemer so Jugoslovani - med njimi tudi Slovenec Osolnik - trdovratno govorili v prid Avstrije, čeprav so bili Rusi sovražno razpoloženi. Toda izgleda, da njihov napor le ni bil zaman; ze dober mesec pozneje je Hruščov na nekem sprejemu zmagoslavno povedal Vidiću in Osolniku: »Naredili bomo sporazum z Avstrijo. To je ze sklenjeno.«

LISTKI

Traktat o kadrih

DIJURO ŠMICBERGER

V starih (gnilih?) casih je personalec izbiral vrtnarje, kadrovik pa zupane. Tako preprosta je bila ta delitev. Marsikdo domneva, da gre za sinonim, toda razlika je očitna. Personalne službe so imele personalne mape, kadrovske službe so imele dosjeje. Personalne mape so imele shranjene v navadnih omarah, dosjeje pa so skrbno zaklepali.

Neka pomembna osebnost (ki je zdaj najbrz na indeksu) je nekoč rekla: kadri so vse. To se sliši tako, kot da so zupani vse, vrtnarji pa nič. In vendar se vrtnar lahko prelevi v zupana, težje pa je zupana narediti za vrtnarja. Najuspešnejša inanca je vendarle tista, da vrtnar ostane vrtnar, da zupana pa izvolijo cloveka, ki vidi cez plot lastnega vrtička.

Kadrovske kombinacije so vedno hvaležna

snov za razglabljanja, uganjanja, ocenjevanja, natolcevanja in ostale oblike komuniciranja. Ze kadar trgovsko podjetje zamenja prodajalko v svoji poslovalnici, se stranke nejevoljno zmru-dujejo, kaj sele ko pride do zamenjave ministra. Kanadčani si na tem področju držejo precej vec od Slovencev. Kim Campbell je postala kanadska obrambna ministrica, pa si predstavljamo, da bi Vika Potocnik zamenjala Janeza Janso. Z ministri in drugimi visokimi državnimi uradniki je sploh kriz. Ce je vrtnar »nas«, se nekako prenesemo, da postane zupan, minister pa naj bi bil nekaj vec kot le »nas«. V Avstriji so sicer delali analizo, koliko razdrženih resorjev je v različnih vladah zasedla ista

osebnost. Iz tega se uci-mo, da postaja minister poklic in da je tisto, kar mu ob nazivu pritaknejo (za zunanje zadeve, za finance, za zdravstvo itd.) postranskega pomena.

Zato navadno mandatar za sestavo nove vlade ne objavi javnega razpisa, v katerem bi bili razloženi pogoji za zasedbo določenega ministrskega stolca. Cudno bi bilo gledati, ce bi v razpisu za kulturnega ministra brali, naj ne pripada nobenemu klanu, sme pa biti primerno kulturno razgledan. Ali ce bi v razpisu za vodjo varnostne službe zahtevali desetletno vojnisko prakso.

Kadri so najbrz res pomembna sestavina parlamentarne demokracije. Zato bi se morali zaradi dobrega funkcioniranja tovrstne demokra-

cije zdruziti izkuseni kadroviki in personalci s priznanim dobrim nosom in srečno roko pri izbiranju ljudi za določene dolžnosti. Premalo si prizadevamo, da bi do takega združenja prišli, pa naj bo nadstrankarsko, koalicijsko, opozicijsko ali kakršno koli ze, da le ne bi zasli v prehude kadrovske tezave. Kajti v nasprotnem primeru bomo morali sodbo o našem zavozenem položaju prepustiti - kot nam je prišlo ze v navado - zgodovini. Tudi pri tem je majhen zadržek. Ce ze nekako zaupamo zgodovini, se takoj zavemo, da si zgodovinarji ne zaupajo med seboj in s tem ostajajo vsi njihovi izsledki dvomljivi. DrugEGA nam ne preostane, kot da se vdamo v uso-do tudi na področju kadrovske (in personalne) politike.

Pupomlad

P. U.

Nekoga pomladnega dne je medved Pu posejal na skali ob potoku in preudarjal, koliko regrata je treba za medeno solato. Kak drug medved, tak z manj sive vate v glavi namesto možga-

nov, bi razmišljal, koliko medu potrebuje za regrato solato. Toda Pu je bil pač TAKSEN medved. ("Mar je imenu res treba dodati besedo 'TAKSEN'?" je tiho vprašal Christopher Robin. "Ne... to kratko ma-

lo pomeni, da ga poznamo, da je on pač NAS taksen medved.") Iz Pujeve solate je polagoma izginjal regrat in nazadnje je ostal samo med, pa si je Pu belil glavo, ali naj jo takoj odmah domov preštel lonke z medom ali pa naj se kar greje na soncu in zapoje pesmico o regratu z medom, in prav tedaj, ko je sklenil, da bo lepo počasi krenil proti domu in si zabundal pesmico o regratu z vse več meda, se je po stezi proti vodi spustil Sivec.

"Ah! " je vzdihnil Sivec in se obrnil proti potoku.

"Zdravo! " je rekel Pu. "Le kaj neki je tu zdravega?" je tako otopo vprašal Sivec, da res ni bilo pričakovati takojšnjega in vselega odgovora.

"Regrat, " je rekel Pu. "In med, " se je brz popravlil.

"Tako razmišljajo Puji in njim podobni, " je ot-zno rekel Sivec. "Dotlej pa nam ONI pred nosom odnasajo med in regrat. Lomastijo po njem."

Pu je razmišljal, zakaj naj bi Sltasanski slon, premetena Nadlasica, nepredvidljivi Pujske in njim podobni lomastili po medu -

razen ce zelo sovrazijo regratovo solato z medom. No, ker je Sivec med svojimi modrimi izjavami navadno dolgo molcal in vzdihoval, je Pu sklenil, da bo zabundal svojo pesmico o regratu:

O! reci mi, regrat mlad, koga greje ta pomlad, o!...

"O! " je nenadom zagrenjeno vzkliknil Sivec. "Prav tako se obnasajo tisti, ki se ne brigajo za nas in za nase in ki bi spustili v Gozd vse Tujce in Tujke."

("Kdo so Tujci in Tujke?" je vprašal Christo-

pher Robin. "To bo vedela Sova, " si je kar sam odgovoril. Sova pa je strela z glavo, prišla s kremplji svincnik, si ga zataknila za uho, se odkasljala in odločno rekla: "Tujci in Tujke so debele ptice."

"Od kod pa prihajajo?" je vprašal Christopher Robin. "Iz Vulkana, " je pomembno odgovorila Sova.)

"Kdo so Tujci in Tujke?" je vprašal Winnie Pu.

"V Gozd bi radi, " je rekel Sivec in potem utruje-

no pomahal z repom. "Kaj misliš, medved, " je nadaljeval z neprikrito zalostjo. "Kdo je bil v tem Gozdu prvi?"

"Prvi na cem?" je vprašal Pu.

"Prvi na našem, " je vse nestrpneje rekel Sivec.

"Na cem našem?" je vprašal Pu.

"NA VSEM NASEM! " je odgovoril Sivec in videti je bilo, da se bo razjokal.

Pu si je skušal predstavljati VSENAŠE, kako sedi na malem udobnem PRVEM in kako trpi, kadar na njem sedijo veliki in kosmati Tujci in Tujke,

in se se je spomnil, kako je on sedel v globoki jami, kjer je Sltasanskemu slonu nastavljal med v zvito past.

"Tujci in Tujke bi morali vstati, " je preudaril. "Brz, " je dodal z upanjem, da bo Sivec z odgovorom zadovoljen, toda Sivec je ze odhajal ob potoku navzdol, pri tem pa vzdihoval in odmahoval z repom, kot da bi bil predvidel tak odgovor.

Pu je za hip skušal biti zalosten, ker je Medved Z Zelo Malo Možganov in ker je vzejevoljil starega Siva. Toda sonce je vse bolj grelo

in Puju se je zazdelo, da se je ta hip najprimerneje malce podpreli z medom, in to brez regrata, in ko je tudi sam odšel ob potoku navzdol, je razmišljal, kako najhitreje prepoditi debele in kosmate Tujce in Tujke z VSENAŠEGA, ki sedi na majhnem lesenem SVO-JEM, a ki nemara ni majhen in lesen, da bi se na njem sedelo, temvec je mogoce kak Kengin sorodnik, morda pa tudi to ne, temvec kratko malo zivi blizu SEVERNEGA POLA, vendar ga je treba vsekakor osvoboditi debelih in kosmatih Tujcev in Tujk.

MENJALNIŠKI TEČAJI

7. aprila 1993						
menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	65,80	67,30	9,33	9,50	6,41	6,48
AMTK Plus	66,95	67,50	9,40	9,50	6,40	6,80
Atelje '92 Idrija	66,65	67,15	9,30	9,50	6,52	6,74
Avtohisa Ljubljana*	66,80	67,30	9,10	9,30	6,20	6,75
Azur Grosuplje	66,60	67,20	9,35	9,55	6,55	6,78
Banka Vipra, Nova Gorica	66,61	67,27	9,41	9,50	6,59	6,67
Bobr Fuzine	66,90	67,30	9,45	9,55	6,60	6,75
Bobr Trzin	66,90	67,30	9,45	9,50	6,60	6,75
Brdar Koper	66,35	67,20	9,10	9,40	6,45	6,70
BTC Terminal Sezana	66,60	67,30	9,30	9,50	6,35	6,70
BTC Ljubljana*	66,40	67,50	9,30	9,55	6,50	6,90
Come 2 Us*	66,90	67,70	9,35	9,45	6,45	6,80
Dom na trgu	67,00	67,29	9,46	9,53	6,50	6,72
Emona Globtour*	66,20	67,10	9,33	9,59	6,45	6,75
Eros Ljubljana*	67,00	67,40	9,45	9,55	6,50	6,75
Eros Kranj*	67,00	67,40	9,45	9,60	6,50	6,80
Eurotours International*	66,70	67,60	9,45	9,55	6,55	6,80
Feniks Koper*	66,45	67,50	9,18	9,50	6,48	6,76
Feniks Markovec Koper*	66,50	67,50	9,18	9,50	6,46	6,76
Feniks Portoroz*	66,60	67,60	9,22	9,50	6,46	6,77
Fiba d.o.o. Koper	66,00	67,00	9,18	9,42	6,40	6,65
Fradas	66,45	67,15	9,30	9,45	6,45	6,75
Galileo Kozina	66,40	67,00	9,30	9,60	6,60	7,00
Hida*	67,15	67,25	9,48	9,53	6,65	6,70
Hipotekarna banka Koper	66,00	67,20	9,20	9,55	6,30	6,80
Hram Rožice Menges	66,95	67,25	9,40	9,50	6,65	6,75
Hranilno kreditna služba	67,00	67,70	9,37	9,57	6,42	6,79
Idila Sečovelje	66,40	67,15	9,31	9,56	6,45	6,75
Ilirika Ilirska Bistrica	66,55	67,18	9,18	9,45	6,35	6,64
Ilirika Slovenj Gradec	66,90	67,18	9,42	9,49	6,50	6,68
Ilirika Postojna	66,57	67,18	9,31	9,45	6,53	6,65
Ilirika Sezana	66,95	67,18	9,35	9,52	6,55	6,67
Italdesign Nova Gorica*	66,70	67,35	9,36	9,55	6,57	6,70
Klub Slovenijales	67,10	67,60	9,30	9,50	6,55	6,75
Komercialna banka Triglav d.d.	66,45	67,55	9,35	9,55	6,42	6,78
Kompas Hertz Celje*	66,80	67,30	9,35	9,45	6,45	6,80
Kompas Hertz Velenje*	66,60	67,10	9,35	9,45	6,45	6,80
Kompas Hertz Idrija*	66,60	67,10	9,35	9,45	6,45	6,80
Kompas Hertz Tolmin*	66,60	67,10	9,35	9,45	6,45	6,80
Kompas Hertz Novo Mesto*	66,60	67,10	9,35	9,45	6,45	6,80
Kompas Hertz Krško*	66,60	67,10	9,35	9,45	6,45	6,80
Kompas Hertz Bled*	66,60	67,10	9,35	9,45	6,45	6,80
Kompas Holidays	67,00	67,40	9,40	9,55	6,50	6,70
Kompas Fintrade	66,40	67,39	9,40	9,52	6,55	6,79
Libertas Koper*	66,45	67,10	9,26	9,42	6,46	6,68
Ljubljanska banka d.d.	65,90	67,60	9,31	9,60	6,52	6,80
LB Banka Zasavje Trbovlje	65,90	67,40	9,36	9,58	6,45	6,78
LB Dolenjska banka NM	66,50	67,50	9,30	9,60	6,55	6,80
LB Komercialna banka NG*	65,30	67,50	9,11	9,57	6,35	6,76
LB Kreditna banka MB d.d.*	65,80	67,50	9,32	9,55	6,30	6,80
LB Splošna banka Celje	66,20	67,50	9,30	9,60	6,49	6,79
LB Splošna banka Koper*	65,34	67,56	9,05	9,50	6,25	6,73
MA - Vir	66,80	67,30	9,20	9,55	6,50	6,90
MAPO Portoroz	66,10	67,00	9,20	9,45	6,45	6,66
Madal Nova Gorica*	66,60	67,20	9,35	9,50	6,55	6,68
Madal Sempeter pri NG*	66,60	67,20	9,35	9,50	6,55	6,68
Media*	67,10	67,50	9,38	9,50	6,55	6,75
Niprom I*	67,00	67,40	9,50	9,55	6,60	6,75
Niprom II*	67,00	67,40	9,50	9,55	6,60	6,75
Otok Bled	66,35	67,30	9,42	9,50	6,68	6,80
Optimizem Loz*	66,10	67,30	9,33	9,55	6,55	6,75
Optimizem Postojna*	66,55	67,20	9,30	9,50	6,46	6,70
Petrol*	67,10	67,30	9,40	9,55	6,55	6,75
Pigal Solkan*	66,60	67,40	9,35	9,45	6,55	6,70
Pigal Kobarid*	66,60	67,40	9,35	9,45	6,55	6,70
Pigal Obutek*	66,60	67,40	9,35	9,45	6,55	6,70
Pigal Diskont*	66,60	67,40	9,35	9,45	6,55	6,70
Posilna banka Slovenije	66,10	67,10	9,15	9,51	6,00	6,69
Probanka Maribor	66,40	67,50	9,33	9,55	6,50	6,90
Publikum Ljubljana	67,00	67,15	9,45	9,59	6,60	6,73
Publikum Celje	66,80	67,19	9,40	9,80	6,50	6,75
Publikum Dobova	66,90	67,40	9,08	9,55	6,05	6,50
Publikum Kostanjevica	66,90	67,40	9,08	9,55	6,05	6,50
Publikum Krško	66,90	67,40	9,08	9,55	6,05	6,50
Publikum Maribor	66,75	67,09	9,38	9,49	6,35	6,79
Publikum Metlika	66,80	67,30	9,35	9,48	6,55	6,80
Publikum Mozirje	66,75	67,38	9,42	9,55	6,50	6,85
Publikum Novo Mesto	66,80	67,30	9,35	9,48	6,55	6,80
Publikum Piran	66,50	67,35	9,34	9,48	6,37	6,67
Publikum Tolmin	66,70	67,14	9,37	9,47	6,56	6,68
Publikum Sevnica	66,85	67,25	9,35	9,50	6,45	6,79
Publikum Sentilj	66,70	67,09	9,35	9,49	6,35	6,79
Publikum Sentjur pri Celju	66,75	67,09	9,39	9,48	6,50	6,74
Publikum Trebnje	66,50	67,20	9,35	9,48	6,45	6,79
Publikum Zagorje	66,80	67,29	9,40	9,52	6,50	6,74
Publikum Zalec	66,85	67,29	9,42	9,52	6,50	6,75
Shalaby Koper	66,40	67,20	9,20	9,50	6,50	6,70
Sit - on	66,70	67,70	9,32	9,58	6,20	7,00
SKB d.d. Ljubljana* **	66,25	66,66	9,41	9,47	6,52	6,75
Slovenijaturist Ljubljana	67,20	67,45	9,45	9,55	6,62	6,75
Slovenijaturist Jesenice	66,00	67,15	9,35	9,45	6,30	6,68
Slovenijaturist zel. p. Ljubljana*	67,05	67,45	9,40	9,52	6,50	6,70
Slovenijaturist zel. p. Maribor*	66,40	67,30	9,34	9,45	6,00	6,40
Slovenska hran. in pos. Kranj	66,70	67,20	9,40	9,50	6,50	6,80
Slovenska investicijska banka*	67,00	67,50	9,40	9,55	6,40	6,75
Sonce	67,20	67,40	9,40	9,56	6,50	6,80
SZKB d.d. Ljubljana	67,00	67,70	9,37	9,57	6,42	6,79
Tartarus Postojna	65,75	67,28	9,18	9,48	6,36	6,67
Tentours Domžale	66,70	67,30	9,20	9,50	6,30	6,80
Tori*	67,10	67,40	9,35	9,60	6,45	6,80
Tourist service Portoroz	66,00	67,80	9,05	9,55	6,38	6,78
Trias	66,80	67,20	9,40	9,50	6,55	6,80
Upimo	67,15	67,25	9,48	9,55	6,50	6,80

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA

Pokrita trznica ljubljana

MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKKE, KRONE, FUNTE, IN GULDNE
VEDNO NA ZALOŽI TUDI HRVAŠKI DINARJI

Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 68 z dne 7. aprila 1993 — Tečaji veljajo od 8.4.1993 od 00.00 ure dalje

ZA DEVIZE			
država	šifra	valuta	enota
Avstralija	036	avstr. dolar	1
Avstrija	040	šiling	100
Belgija	056	frank	100
Kanada	124	dolar	1
Danska	208	krona	100
Finska	246	marka	100
Francija	250	frank	100
Nemčija	280	marka	100
Grčija	300	drahma	100
Irska	372	funt	1
Italija	380	lira	100
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100
Japonska	392	jen	100
Nizozemska	528	gulden	100
Norveška	578	krona	100
Portugalska	620	escudo	100
Švedska	752	krona	100
Švica	756	frank	100
Velika Britanija	826	funt sterling	1
ZDA	840	dolar	1
Evropska Skupnost	955	ECU	1
Španija	995	peseta	100

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 8. APRILA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10. JUNIJA 1993:					1.000.000	627.588	637.871	1.265.459
63		125,5175%	127,5742%	126,5459%	100.000	62,759	63,787	126,546

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

7. APRIL 1993	v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Hida*	6,00	7,30
Hipotekarna banka Koper	4,00	9,00
Kreditna banka Maribor	6,00	9,00
LB Banka Zasavje	6,00	9,00
LB Dolenjska banka	5,00	8,00
MA Vir	6,00	8,00
Niprom I, II *	6,20	7,50
Otok Bled	3,96	8,48
Slovenijaturist Ljubljana	5,70	6,50
Sonce	6,00	8,30
Tori	5,00	8,00

Tečaj velja danes: *

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

7. APRIL 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1565,00	1610,00
nemška marka	980,00	1000,00
francoski frank	287,00	296,00
holandski gulden	865,00	892,00
belgijski frank	47,20	48,70
funt sterling	2375,00	2450,00
irski sterling	2370,00	2445,00
danska krona	252,00	261,00
grška dragma	6,80	7,70
kanadski dolar	1239,00	1280,00
japonski jen	13,70	14,25
švicarski frank	1058,00	1081,00
avstrijski šiling	138,00	142,00
norveška krona	228,00	235,00
švedska krona	205,00	211,00
portugalski escudo	10,00	11,00
španska peseta	13,50	14,25
avstralski dolar	1103,00	1137,00
madžarski forint	10,00	15,00
slovenski tolar	14,50	15,00
hrvaški dinar	0,70	1,00

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

7. APRIL 1993			
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pilberk	10,00	11,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,30	11,30
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,25	11,20
Avstrija	Posojilnica Sentjakob	10,30	11,30
Avstrija	Posojilnica Ločilo	10,00	11,00
Italija	Kmečka banka Gorica	14,50	15,00
Italija	Tržaška kreditna banka	14,50	15,00

DEVIZNI TRG BEOGRAD

6. APRIL 1993	ZA DEVIZE				
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6634,8564	6654,8209	6674,7854
Francija	frank	100	13750,4280	13791,8040	13833,1790
Nemčija	marka	100	46675,9240	46816,3740	46956,8230
Italija	lira	100	47,0314	47,1729	47,3144
Švica	frank	100	50448,5430	50600,3440	50752,1450
ZDA	dolar	1	747,7500	750,0000	752,2500
V. Britanija	funt	1	1135,4558	1138,8724	1142,2890

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d.d. za obračun deviznih prilivov in odlivov podjetij
Tečaji veljajo od 8. aprila 1993 od 00.00 ure dalje

||
||
||

ARABSKE DRŽAVE / IMETJE IN DOLG

In vendar so upniki

Zunanji dolg držav je vreden najmanj 250 milijard dolarjev

KAIRO - Arabsko premoženje v tujini je vredno blizu 800 milijard dolarjev, več kot 500 milijard dolarjev pa izhaja iz držav izvoznic nafte. Celoten zunanji dolg arabskih držav se je konec leta 1991 povzpela na 250 milijard dolarjev, navaja nedavno poročilo Arabske lige.

Eden glavnih problemov arabskega sveta je brezposelnost, piše v poročilu Sveta za gospodarsko unijo arabskih dežel, s sedežem v Kairu, ki število brezposelnih ocenjuje na sedem milijonov ljudi (proti 65 milijonom aktivnega prebivalstva). »Ceprav arabsko gospodarstvo obremenjuje zunanji dolg, je arabski svet pravzaprav upnik tujine,« so poudarili v poročilu, ki omenja, da je 61 odstotkov arabskega premoženja v tujini v obliki bancnih vlog, zakladnih vrednostnih papirjev oziroma kreditov pri MDS, preostalo pa je naloženo v državnih vrednostnih papirjih ali nepremicninah.

Temu premoženju je, kot navaja poročilo, treba dodati še bančne vloge posameznikov iz arabskih držav, ki bivajo v tujini. Te vloge so v letu 1990 dosegle 101 milijardo dolarjev.

Kljub zmanjšanju zunanjega dolga arabskih

držav v letih 1989, 1990 in 1991 znaša servisiranje tega dolga 17 milijard dolarjev v letu 1991, kar precej prispeva k poslabšanju gospodarskega položaja nekaterih držav. Omenjajo zlasti Maroko, ki ga je MDS, kot navaja poročilo, uvrstil na seznam 15 najbolj zadolženih držav.

Zalivska vojna, ki je povzročila izgube v višini 670 milijard dolarjev, je povzročila tudi 7-odstotni padec BNP v arabskih državah v letu 1991 v primerjavi z letom 1989. BNP se je tako zmanjšal s 397 milijard dolarjev leta 1989 na 365 milijard dolarjev leta 1991, kot ugotavlja poročilo.

Brezposelnost je zajela pet milijonov prebivalcev leta 1990, od tega stiri milijone v Egiptu, Maroku, Alžiriji in Sudanu.

Tem je treba pristeti še dva milijona arabskih delavcev, ki so zgubili delo v zalivskih državah po zalivski krizi (avgust 1990 - februar 1991), in množične odpuste priseljenih delavcev, ki so takrat sledili. Jordanija, Jemen in Libanon so v letih 1990-91 zabeležili najvišji odstotek brezposelnih v vsem arabskem svetu: približno 30 odstotkov, kot piše v poročilu. (AFP)

EVROPSKA SKUPNOST / BREZPOSELNOST

Zaradi delavcev na cesti padajo evropske vlade

V globoki krizi je ves evropski povojni sistem socialne varnosti, saj je brez dela čedalje več mladih in izobraženih

BARBARA KRAMZAR

Nekateri trdijo, da je Jugoslavija razpadla zaradi hitrega padanja življenjskega standarda v 80. letih. Dokler je lahko oblast kupovala socialni mir z zahodnimi krediti, s katerimi so jo v hladni vojni nagrajevali za vlogo tamponskega območja med sovjetskim imperijem in »svobodnim svetom«, so bili velikosrbski nacionalisti Miloševićevega sloga brez prave priljubljenosti. Brez hude gospodarske krize morda ne bi bilo tudi srečnejše posledice jugoslovanskega razpada - samostojne Slovenije. Slovenski politiki so tako imeli dobro priljubljenost, da se naučijo lekcije, ki govori o katastrofalnem vplivu popolnoma napačne gospodarske politike na vso družbo, če pa se je niso naučili, lahko zdaj pogledajo proti severu in zahodu in opazujejo sicer milejšo, a Evropi nič manj nevarno različico placevanja gospodarskih napak. Zaradi nekajletne gospodarske recesije se evropske države hitro in bistveno spreminjajo, zaradi nezaposlenosti pa padajo vlade.

Prva žrtve »evropske bolezni«, kot že imenujejo narasčajočo nezaposlenost, je bila pred stirinajstimi dnevi francoska vlada. Ob treh milijonih ljudi na cesti ali z drugimi besedami, vsakemu desetemu odraslemu Francozu brez službe, ni socializem poma-

gala niti nesebična pomoč Nemčije v imenu prve zgodovinske povezave med starodavnimi evropskimi sovražnicama. Nemčija je Franciji skupaj z domaćo restriktivno gospodarsko politiko zagotavljala močno valuto in razmeroma visoko gospodarsko rast. Demoni nezaposlenosti pa so bili ob volitvah močnejši in svojo priljubljenost je dobila vlada, ki hoče več služb za Francoze in manj za priseljence.

Spanija, Nizozemska, Portugalska ali Grčija, kjer je polovica nezaposlenih že več kot leto dni brez služb, pa so poleg tega deležne še vseh »dobrot« sibihih nacionalnih valut in zato manjšega manevrskega prostora za reševanje nezaposlenosti. Pri tem ima Spanija že več kot 20-odstotno nezaposlenost, to pa lahko novembra stane premiera Felipa Gonzaleza zmage na volitvah. Kljub temu, da smo se pred nedavnimi poslušali o španskem gospodarskem čudežu.

Se nekaj števil o nezaposlenosti v evropskih državah: V Belgiji je v letu dni narasla s 7,9 odstotka na 8,9, na Danskem z 9,2 na 10,1, na Irskem s 17,2 na 18,4, na Portugalskem z 4,6 na 5,2 in v Veliki Britaniji z 10,3 na 11,4 odstotka (podatke je agen-

ciji Reuter posredovala statistična ustanova Evropske skupnosti Eurostat). Edina evropska država, kjer se je nezaposlenost v zadnjem letu dni zmanjšala, je Italija, kjer je dosegla 9,8 odstotka, a je se vedno veliko previsoka za delavce in uslužbenke na cesti.

V vseh evropskih državah se je nezaposlenost povečala tudi v zadnjem mesecu dni, razen na Irskem in v Italiji, kjer je enaka januarski, in v Veliki Britaniji, kjer se je zmanjšala za 0,1 odstotka.

Da je evropski model socialdemokratskega blagostanja v hudi krizi, pa morda najbolj nazorno dokazuje Švedska, po kateri so se dolga leta vsaj v besedah zgledevale številne države sveta. Februarja je bilo brez služb 7,5 odstotka švedske delovne sile, 4,5 odstotka pa so zaposlovali nezanesljivi začasnimi vladnimi programi. Kriza nezaposlenosti tokrat ne prizadeva samo nesolanih ročnih delavcev, ampak predvsem izobraženo mladino: pred mesecem dni ni nasla zaposlitve kar tretjina svedov, ki so mlajši od petindvajset let.

V pravem socialnem soku zaradi narasčajoče nezaposlenosti je tudi Nemčija, pa ceprav tam šteje »sele« 5,1 odstotka delo-

vine sile. Vsekakor pa zaradi neugodnih števil, ki so povezane tudi z bolečim združevanjem z vzhodnimi pokrajinami, Nemčija se lep čas ne bo mogla pomagati drugim evropskim državam pri reševanju gospodarskih težav.

Pri tem sociologi in ekonomisti opozarjajo, da evropska nezaposlenost ni samo rezultat sedanje gospodarske krize, ampak je globoko vsajena v sam evropski povojni model. S padcem hladne vojne naj bi preprosto zastaral tudi »idealni« sistem socialnega miru med delodajalci in dobro plačanimi ter dobro organiziranimi delavci z močnimi sindikati v ozadju. Visoke plače naj bi se delavcem vrnile kot bumperang z nezaposlenostjo, saj je postala delovna sila preprosto predraga. Svoje je naredila tudi sodobna tehnologija.

Ekonomisti trdijo, da gospodarski razlogi zmanjševanja delovne sile in zahteve konkurenčnosti Evrope v primerjavi z drugimi deli sveta upravičujejo čedalje več ljudi na cesti. Žrtvovanje večinoma mlade in izobražene generacije pa je najbrž samo kratkoročna rešitev, ki se lahko vrne kot bumperang. Predvsem pa to ne bo vzdržalo političnega preverjanja, kot so prvi dokazali Francozi, morda pa jim bodo sledili še drugi evropski volilci.

MAKEDONIJA / PRAVI DENAR

Namesto bonov bo država do maja dobila začasni denar

Za eno marko je treba zdaj odšteti 1300 denarjev

MARJAN KOS

SKOPJE - Makedonija je druga med državami, nastalimi z razpadom nekdanje Jugoslavije, ki se je odločila, da bo svoje denarne bone zamenjala s pravim denarjem. Prva je bila Slovenija. A za razliko od Slovenije v Makedoniji poudarjajo, da bodo konec aprila ali v začetku maja dali v obtoč »prehodni denar« - kratka denar, ki bo le zelo pogojno konvertibilen, in se to samo na notranjem tržisku. Potemtakem bo nemška marka se na prejšnji ostala alfa in omega makedonskega gospodarstva.

Slovenijo in Makedonijo povezuje tudi vrsta papirja, na katerem bo denar tiskan. Gre za visokokakovostni papir, ki ga izdelujejo v tovarni Radeče v Sloveniji. Sicer pa je odlo-

čitev makedonskih finančnih oblasti, da se bodo spustili v to denarno avanturo, kot mislijo mnogi, zelo pogumna. Pri tem velja upoštevati, da Makedonija v letu dni svoje monetarne samostojnosti ni uspela zbrati več kot 70 milijonov dolarjev deviznih rezerv, industrijska proizvodnja nenehno pada, vprašljiva je prodaja različnih kmetijskih pridelkov in izdelkov.

To najbolj izrazito dokazuje dejstvo, da nemška marka od začetka leta na črni borzi neprestano pada; zdaj se je ustavila na 1300 makedonskih denarjev za eno marko. Čeprav povprečna makedonska plača s slovenskega vidika

ni visoka - v januarju se je gibala nekaj nad 120 nemškimi markami -, ima makedonska vlada, v primerjavi z drugimi nekdanjimi jugorepublikami, kar nekaj razlogov za zadovoljstvo.

Sorazmerno solidno je mogoče »preživeti« v Makedoniji samo zato, ker je ta država se vedno zunaj kaosa vojne. Zanimivo je tudi, da se v tem vzdušju preživetja ni povečalo število brezposelnih, ki se je v zadnjih nekaj letih ustalilo pri 180.000.

Seveda je ta relativno dobra »krvna slika« makedonskega gospodarstva zelo pogojna. Taksna je le, če podatke primerjamo z drugimi nekdanjimi jugoslovanskimi republikami,

razen seveda s Slovenijo. Kako zelo je pogojna, najbolje pričajo tudi stavke, ki se v Makedoniji skozi vse leto skoraj ne končajo. Racunica dokazuje, da mora vsako gospodinjstvo odšteti približno tretjino plače samo za kruh in mleko. A v vseh družinah nista zaposlena dva: po podatkih pride na družino samo 1,3 zaposlenega. Upoštevati je treba tudi 20.000 delavcev, katerih podjetja so v stečaju, delavci pa se že počasi pripravljajo na »prisilni« dopust. Če težav 180.000 upokoencev, ki vsak mesec cakajo, da z radia in televizije zvedo, kdaj bodo prejeli pokojnine za minuli mesec, sploh ne omenjamo. Pokojnine praviloma izplačujejo, ko se nateče dovolj denarja.

Promet pod Rokavskim prelivom

Predor pod Rokavskim prelivom bo sicer uradno odprt sele prihodnje leto, toda prvi vlaki so že zapeljali po tracinah pod morjem, ki so tako po »kopenski« poti povežale Veliko Britanijo s celino. Eurotunnel, podjetje, ki je bilo ustanovljeno za opravljanje železniskega prometa med državama in vzdrževanje zahtevne infrastrukture predora, je že zaposlilo 1100 od predvidenih 2650 delavcev, kolikor jih bo upravljalo ta zahteven prometni objekt. Britanija in Francija bosta priskrbeli vsaka polovico delavcev, ki morajo tekoče govoriti oba jezika; celo pobiralci predromine bodo morali uspešno opraviti dvotedenski jezikovni tečaj.

Tracnice so položene, vstopno-izstopne postaje so zgrajene in ce ne upoštevamo »drobnih« zaključnih del, kot so barvanje, ureditev okolice, dokončne ureditve nadzoranih stolpov in tako dalje, je predor pod prelivom tako rekoc končan. Delovati je začela tudi elektricna centrala Folkestone, ki bo uporabljala francosko elektriko v primeru izpada električnega toka, je zapisal novinar Financial Timesa. Tudi čakalnice in prostori za carinsko in drugo nadzorno osebo so že zgrajeni, ceprav se ni povsem jasno, kakšen bo nadzor potnikov, potem ko bo v ES dokončno ukinjen ves mejni nadzor in bo zagotovljen nemoten pretok blaga, kapitala, ljudi in storitev, kot predvideva sporazum iz Maastrichta.

Seveda pa graditelje in zaposlene pred dokončno otvoritvijo čaka še vrsta zahtevnih pripravljalnih del, kot je na primer preskus protipožarne opreme, signalnega sistema, režima vkrcavanja in izkrcavanja vozil na posebne vlake itd. Ko bo vse pripravljeno in preskušeno, pričakujejo, da bodo vlaki, od katerih bo vsak lahko sprejel 120 avtomobilov in 800 potnikov, prihajali in odhajali z acetnih postaj vsakih petnajst minut. Za petdesetkilometrsko pot bodo vlaki pri hitrosti 130 kilometrov na uro porabili okrog 35 minut. Skozi predor bodo lahko vozili tudi potniki in tovarni vlaki francoskih oziroma britanskih železnic, kar pomeni, da bi v predor ali iz njega vstopil vlak vsake tri minute.

Seveda pa pripravljala dela ne potekajo brez težav in zamud. Tako že zamuja dobavitelj lokomotiv in vagonov, z dodatnimi zamudami pa grozijo nesporazumi med Eurotunnelom in Transmanche linkom, konzorcijem petih britanskih in petih francoskih podjetij, zaradi osmih milijard funtov dodatnih stroškov. Po prvotnih načrtih bi morali predor predati v uporabo maja letos, vendar pa najbolj pesimistična - ali morda realna - podjetja, ki sodelujejo v projektu, napovedujejo, da bi otvoritev utegnili odložiti tja do marca prihodnje leto. (M.E.)

ČEŠKA, SLOVAŠKA / BORZI VREDNOSTNIH PAPIRJEV

V Pragi so za začetek zamenjali le sedem obveznic, v Bratislavi pa šest

Čehi so se odločili, da »privatizacijskih« delnic ne bodo dali Slovakom

TOMASZ JANOWSKI

PRAGA - V Pragi in v slovaški prestolnici Bratislavi sta začeli delovati dolgo pričakovani borzi. Trgovanje je bilo omejeno na majhno število vrednostnih papirjev, pravi začetek delovanja pa je bil preložen zaradi sporov med Cesko in Slovakom v zvezi z njunima valutama. V Pragi so zamenjali sedem obveznic in v Bratislavi šest, kar je zelo malo, saj so na novo privatizirali več kot 1400 podjetij. Pred obojestranskim prepričkom, ki je preprečil izdajo privatizacijskih delnic, so pričakovali, da bodo ta podjetja trgovala na borzi. V praški borzi so povedali, da bodo redni borzni sestanki ob torkih, bratislavski urnik pa zaenkrat doloca se stanke na vsakih 14 dni. Pocasen začetek delovanja tržišča kapitala pri naslednicah Českoslovaške federacije je posledica odločitve ceske vlade v prejšnjem mesecu, da približno 22 milijonov delnic v ceskih podjetjih ne bo izdala Slovakom, ki so jih kupili v pionirskem obdobju programa privatizacije.

Zaenkrat bodo te delnice zadržali, kot je izjavil češki premier Vaclav Klaus, dokler slovaška vlada Češki ne bo placala 882 milijonov dolarjev, ki naj bi jih Slovaska dolgovala se iz nekdanje federacije. Ker se je rešitev tega vprašanja sprevrgla v spor, na novo odprta

borza vrednostnih papirjev se ne trguje z delnicami, ne s češkimi ne s slovaškimi, ki so jih državljani obeh držav kupili znotraj privatizacijske sheme, ki se je končala lani in ki naj bi odprodala 8,5 milijona državljanov delnic nekdanjih podjetij v državni lasti. Za razliko od tradicionalnega delovanja borz ceska borza ne bo delovala »na parketu« in ne z javnim izklicem. »Nas sistem v celoti poteka s pomočjo računalnikov,« je povedal Vaclav Skolout iz praške borze. »Po vsej verjetnosti je naša borza edina te vrste na svetu. Imamo samo borzne posrednike in računalnike.« Ti bodo prejemali naročila ob ponedeljkih in torkih jutraj.

Informacije bodo prenasali s pomočjo računalnikov, rezultate pa bodo objavili ob dveh popoldnev, ko bodo borzo zaprli.

Ko sta se odprli praška in bratislavska borza, ceprav samo z omejenim prometom, so nacist o sistemu računalniško podprtega trgovanja z delnicami, ki ne potrebuje borznih posrednikov, prelazili za nedolocen cas. Sistem, ki ga je razvil češki ekonomist Dusan Triska, bi milijonom ljudi omogočil trgovanje z delnicami - brez zamenjav in celo brez posrednikov. Po prvotnih načrtih naj bi začel delovati 29. marca. Reuter

Praga (Foto: Aleš Fevžer)

Gledališča

Slovenija
LJUBLJANA

OPERA IN BALET (061/331-950)
DANES: ob 19. uri - HOFFMANNOVE PRIPOVEDKE. Dirigent: Loris Voltolini. Za izven in konto.

DRAMA SNG (061/221-511)
DANES: ob 18. uri: A. Schnitzler: ANATOL. Abonma Dijaski 1 popoldanski. Ob 20. uri - Mala Drama - Aldo Nicolaj: PRVA KLASA. Za izven in konto.

MESTNO GLEDALISCE LJUBLJANSKO (061/210-852)

DANES: ob 20. uri L. Jagodic, M. Pokorn, B. Tadel: KLINIKA TIVOLI d. o. o. Za izven in konto. Ob 20. uri: E. Flisar: KAJ PA LEONARDO? Gostovanje v Kopru.

SENTJAKOBSKO GLEDALISCE (061/312-860)

DANES: ob 19. 30 uri Z. Petan: ZMAGOSLAV SLOVEN, diktator de luxe. Za izven.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALISCE (061/310-610)

DANES: ob 19. uri A. A. Rozman: TARTIF. Za izven.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALISCE (063/25-332)

DANES: ob 10. uri P. Corneille: ODRSKA UTVARA, režija Bojan Jablanovec. Abonma Rudarska sola Velenje.

ZAGORJE

DELAJSKI DOM

DANES: ob 19.30 uri gledalska igra OBLETU. OSOREJ, s Polono Vetrin in Ivom Bantom.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 16. t. m., ob 20.30 premierska predstava - red A - Milan Klec: Vsega je kriva Marjana Derzaj v izvedbi Slovenskega stalnega gledališča. Krstna uprizoritev. Režija Dusan Mlakar. Igrajo Alojz Svete, Lucka Pockaj, Vladimir Jurc, Maja Blagovic, Gojmir Lesnjak.

DVORANA TRIPCOVICH

Operna sezona in Baleti 1992/93
V PRIHODNIH DNEH: od 17. t. m. do 4. maja - A. Bibalos »La signorina Julie«. Režija Franco Giraldo.

Predprodaja in rezervacija vstopnic za vseh deset predstav je že v teku pri blagajni Dvorane Tripovich: 9-12, 16-19, ob predstavah 9-12, 18-21 (zaprto ob ponedeljkih).

GLEDALISCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: od 14. do 25. t. m. gostovanje gledalske skupine iz Genove in Stalnega gledališča iz Catanie z delom G.E. Lessinga »Nathan il saggio«. Režija Guido De Monticelli. Predstava v abonmaju: odrezek st. 10. Predprodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti (tel. 630063) in v gledališču Rossetti (tel. 54331).

GLEDALISCE CRISTALLO

LA CONTRADA
V PRIHODNIH DNEH: od 17. do 25. aprila gostovanje gledalske skupine Produzioni Mario Chiochio iz Rima z delom Noël Cowarda »Spirito allegro«. Režija Franco Però. Nastopajo Ugo Pagliai, Paola Gassman in Benedicita Boccioni.

MILJE

GLEDALISCE VERDI

DANES: ob 21. uri za niz komicnega teatra: »Io sono una cooperativa«. V glavnih vlogah Lucia Vasini in Maurizio Milani. Predprodaja vstopnic pri UTAT - Pasaza Protti 2 (tel. 040/630063).

VIDEM

AVDITORIJ MENOSSI

Ul. S. Pietro - S. Osvaldo
V PRIHODNIH DNEH: 16. in 17. t. m., ob 21. uri - niz Contatto comico: »Arringa e verdurini« - The Beatles Songbook Concerto.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: v torek, 13. t. m., ob 19.30 drama Friedricha Schillerja - Kabale und Liebe.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM (061/222-815)

DANES: ob 19.30 uri (Gallusova dvorana) Koncert orkestra Slovenske filharmonije. Za abonma oranzni I. Vstopnice 500, 400 in 300 SIT.

KUD FRANCE PRESEREN (061/332-288)

DANES: ob 20. uri večer puljske underground scene.

MARIBOR

UNIONSKA DVORANA (062/221-206)

DANES: ob 12. uri G. Rossini: Stabat mater za GM. Dirigent Stane Jurgec.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

CERKEV MADONNA DEL MARE

V PRIHODNIH DNEH: v četrtek, 22. t. m., ob 20.30 abonmajski koncert Glasbene matice. Nastopili bodo Ljubljanski madrigalisti pod vodstvom Matjeza Scka.

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 16. aprila, ob 21. uri niz koncertov »Zattere alla deriva«. Nastopila bosta Trio Lingua Franca & Val Resia Ensemble.

GLEDALISCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v četrtek, 29. in v petek, 30. aprila koncert-predstava Giorgia Gaberja. Izven abonmaja. Za abonente popust. V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 26. aprila, ob 20.30 koncert Tržaškega koncertnega društva. Nastopil bo Uto Ughi.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALISCE

DANES: ob 19.30 Andrew Lloyd Webber - Jesus Christ Superstar. Ponovitev v sredo, 14. t. m., ob 19.30.

Alpe - Jadran

TREVISO

PALAVERDE

NAPOVEDUJEMO: 20. aprila bo v Trevisu otvoril turnejo Vasco Rossi. 12. junija pa bo nastopil na stadionu v Vidmu.

REGGIO EMILIA

GLEDALISCE VALLI

V PRIHODNIH DNEH: v četrtek, 22. t. m., ob 21. uri bo na sporedu koncert Simfonicnega

orkestra Emilije Romagne »A. Toscanini«, ki bo pod taktirko Fransa Brüggena izvajal Beethovnovske skladbe.

Ponovitev koncerta bo v petek, 23. t. m., ob 21. uri v Ceseni - Gledališče Bonci.

Razne prireditve

Slovenija

LJUBLJANA

KLUB K4 (061/113-282)

V PRIHODNIH DNEH: Petek, 9. aprila ob 22. uri projekcija PUBLIC ENEMY LIVE. CD (061/222-815)

V PRIHODNIH DNEH: Petek, 9. aprila ob 21.30 uri (Klub CD) JULIETTE-PARIS LA NUIT. Vstopnice 1000, 1500 SIT.

Petek, 9. aprila ob 20. uri (Kosovelova dvorana) film K. Kieslowskega: DVOJNO VERONIKINO ZIVLJENJE. Vstopnice 400 SIT.

MARIBOR

MLADINSKI KC RUSE

DANES: ob 17. uri film SRECANJE Z JANKOM GLAZARJEM, ki ga je leta 1970 pripravila Jovita Podgornik. Vabljeni.

NOVA GORICA

KNJIZNICA FRANCETA BEVKA

DANES: ob 19. uri predstavitev knjige SANDIJA SITARJA: Jozef Stefan, pesnik in fizik. Vabljeni.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE MIELA

Do ponedeljka, 19. aprila bodo v gledališču Miel predvajali filme angleskih mojstrov Michaela Powela in Emerica Pressburgerja.

V PRIHODNIH DNEH: 19. aprila ob 18.00, 20.00, in 22.00: »The Tales of Hoffmann«, i. M. Shearer, L. Massine, L. Tcherina, F. Ashton. Zadnjo predstavo bosta komentirala Martin Scorsese in Bruce Eder.

Za najmlajše

Slovenija

LJUBLJANA

LUTKOVNO GLEDALISCE (061/314-962)

V PRIHODNIH DNEH: Petek, 9. aprila (Kulturnica, Zidovska steza 1, Zdenek Florian: TOBIJA. Za izven.

Sobota, 10. aprila ob 11. uri Svetlana Makarovič: GAL MED LUTKAMI. Za izven.

KOPER

GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: Sobota, 10. aprila ob 10. uri Z. Florian: TOBIJA, gostovanje Lutkovnega gledališča Ljubljana.

NOVA GORICA

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALISCE (065/25-326)

DANES: ob 9.30 in 10.45 uri H. C. Andersen: SLAVCEK. Za O. S. Strukelj.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE CRISTALLO

DANES: ob 16.30 bo na sporedu pravljica Giannija Rodarija »Favole in tascas«. Režija Luisa Crismani. Nastopajo Giorgio Amodeo in Paolo Bonesi. Zadnja ponovitev. Predstava je namenjena vsem abonentom gledališča Cristallo, za druge pa je predviden popust.

Razstave

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Do 11. aprila (Mala galerija CD) bienale otroške ilustracije Bratislava-BIB.

Do 11. aprila (Galerija CD) je na ogled razstava Desetletje slikarstva - Avstrija 1980 - 1990 - Zbirka Schomer.

Do 25. aprila (Sprejemna dvorana) je na ogled razstava otroških ilustratorjev iz vsega sveta Podobe domisljije- Sarnede 92'.

NARODNA GALERIJA

Na ogled je razstava Marka Pernharta: Izbrane slike iz Slovenije in Koroške. Informacije na tel. 061/219-740.

GALERIJA GRAD TIVOLI

Na ogled je razstava Mlada slovenska grafika. Razstavljalci: Crtomir Frelih, Klementina Golija, Samuel Grajfer, Gregor Kokalj, Karel Plemenitis, Natasa Ribic, Zora Stancic, Marija Staric - Jensko in Petra Varl-Simoncic. Informacije na tel. 061/225-632.

GALERIJA INSULA

Na ogled je razstava Jozefa Muhovica.

BEZIGRAJSKA GALERIJA

Na ogled je spominska razstava Riharda Jakopica. Galerija je odprta vsak dan, razen sobote popoldan in nedelje, od 10. do 13. in od 16. do 19. ure.

GALERIJA KOMPAS

Na ogled je razstava slik akademskega slikarja Toma Veljka, ciklus slik z naslovom Praznovanje pomladi.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

Na ogled je slikarska razstava Toiva Rjannela. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 13. in od 16. do 19. ure.

Do 10. aprila si lahko ogledate razstavo slik Janeza Ambrozica.

ATELIER ZOIS

Do 15. aprila bo na ogled razstava Ko se fotografija predstavi. Razstavljatelj fotograf Dragan Arrigler. Tel. 061/153-244.

GALERIJA KRKA

Do 28. aprila bo na ogled razstava slik Maje Berden.

GALERIJA STONISCE

Na ogled je razstava fotografij Janja Novaka. Galerija je odprta vsak delavnik od 8. do 4. zjutraj. Informacije na tel. 061/313-926.

PREDSTAVNIŠTVO MURE

Na ogled je 1. razstava del članov Društva Likovnih Umetnikov Prekmurja in Prekije.

VODNIKOVA DOMACIJA

DANES: ob 19. uri bo otvoritev razstave akademskega slikarja Janeza Sibile. Razstava bo odprta do 27. aprila vsak dan razen ponedeljka od 10.00 do 14.00 ure in od 16.00 do 19.00 ure, ob sobotah in nedeljah od 10.00 do 13.00 ure.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE

Do 13. aprila je na ogled fotografska razstava Mateja Okorna: Akt in Primoza Predalica: Igra pred zrcalom - portreti slovenskih igralcev.

Na ogled je razstava sibirskega slikarja Nikolaja Ribakova.

Muzej je odprt od torka do nedelje od 10. do 18. ure. Vstopnine ni. Tel. 061/323-968.

SLOVENSKI SOLSKI MUZEJ

Na ogled je razstava risb, slik, grafik in del s področja oblikovanja in kiparstva studentov 4. letnika za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete v Ljubljani. Razstava je na ogled med 9. in 13. uro. Informacije na tel. 061/213-024.

GALERIJA ILIRIJA

Do 24. aprila si lahko ogledate razstavo skulptur Dragice Cadez- Lapajne.

LJUBLJANSKA MESTNA HISA

Do 10. aprila si lahko ogledate ze tradicionalno razstavo pirhov, velikonočnih butaric in ze pozabljeno velikonočno pecivo. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 17. ure. Vabljeni.

MARIBOR

UMETNOSTNA GALERIJA

Na ogled je razstava sodobnega spanskega slikarstva in kiparstva pod naslovom Koncept in struktura.

RAZSTAVNI SALON ROTOVZ (Trg Borisa Kraigherja)

Na ogled je razstava del mariborskega grafika Simona Grajfonerja, nagrajenca raznih razstav, med drugim tudi letosnjega grafičnega bienala na Otočcu.

SLOVENJ GRADEC

GALERIJA LIKOVNIH UMETNOSTI

Na ogled je razstava Nove pridobitve za stalno zbirko Galerije likovnih umetnosti Slovenj Gradec 1987-1992.

CELJE

LIKOVNI SALON

Na ogled je razstava Komedia na plakatu.

LIKOVNI SALON

Do 10. aprila si lahko ogledate pregledno razstavo Tihozitja, Gojmirja Antona Kosa.

VELENJE

KULTURNI CENTER IVAN NAPOTNIK

Na ogled je razstava akvarelov in monotipij Jureta Godca.

PTUJ

GRAD

Na ogled je razstava z naslovom Nakit - magična moc oblike, ki jo prireja Pokrajinski muzej Ptuj in Arheološki muzej iz Zadra.

KRANJ

CLUB GALOISES

BLONDES

Na ogled je razstava grafitov Strip core.

GALERIJA V PRESERNOVI HISI

Na ogled je razstava akademске slikarke Melite Vovk.

GALERIJA MESTNE HISE

Na ogled je razstava slik akademске slikarke Brigite Pozegar- Mulej.

PIRAN

GALERIJA MEDUZA 2

Na ogled je razstava slik Klavdija Tutte. Informacije na tel. 066/73-753.

TARTINIJEVA HISA

Na ogled je razstava likovnih del Sama Tavzlja.

GALERIJA SV. DONATA

Na ogled je razstava del Janeza Boljke.

KOPER

GALERIJI LOZA

Na ogled je razstava slik Toma Podgornika.

NOVA GORICA

LIKOVNA VITRINA

Na ogled je razstava slik Janeza Zalaznika.

PREDDVERJE POKRAJINSKEGA ARHIVA

Na ogled je razstava Nova oblast - nova imena, preimenovanje krajev na območju občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin v letih 1945-1955.

DOBROVO V BRDIH

Na ogled je razstava del Ivane Kobilica in Ferda Vesela. Odprto v sredo, četrtek in petek od 12. do 18. ure ter ob sobotah in nedeljah od 11. do 16. ure.

SOLKAN

VILA BARTOLOMEI

Do junija je na ogled etnoloska razstava Skedenjska krusarica. Razstava je med tednom odprta od 8. do 14. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 13. do 17. ure.

KANAL

SPOMINSKA SOBA MARIJA KOGOJA

Na ogled je razstava 100 let rojstva muzealca, arhivista in pesnika Ludvika Zorzuta, originalne skladbe Vinka Vodopivca.

TOLMIN

KNJIZNICA CIRILA KOSMACA

Na ogled je razstava umetniške fotografije Tihozitja Mojmirja Maraza.

SEŽANA

MALA GALERIJA

Do 30. aprila je na ogled razstava akvarelov Slavke Kranjec.

KD SRECKO KOSOVEL

Na ogled je razstava slik Jozeta Tisnikarja.

IDRIJA

GALERIJA IDRIJA

Na ogled je razstava slik Bozidarja Jakca.

ŠKOFJA LOKA

CAFE GALERIJA PUNGERT

Na ogled je razstava fotografij z naslovom Pikova dama, fotografa Petra Kozjeka.

GALERIJA FARA

Na ogled je razstava fotografij Bostjana Guncarja. Razstavo si lahko ogledate vsak dan med 9.30 in 12.30 uro ter med 16. in 19. uro, ob sobotah od 9. do 12. ure.

GALERIJA LOSKEGA MUZEJA

Na ogled je razstava del beneških umetnikov. Razstavljajo: Gianni Balus, Giovanni Carlig, Brunetta di Lenardo, Loretta Dorbolo, Giacinto Iussa, Tresca Lendaro, Paolo Manzini, Sandra Manzini, Gianni Osgbach, Alessio Petricig, Alvaro Petricig, Paolo Pteicig, Claudia Raza, Luisa Tomasetig, Rosina Zufferli.

Informacije na tel. 064/622-261.

OKROGLI STOLP

Na ogled je razstava Uran v mineralogiji, v rudah in v Zirovskem vrhu.

KROPA

KOVASKI MUZEJ

Na ogled je obnovljena in razširjena razstavna zbirka o nekdanjem zebjilstvu v Lipniški dolini.

BEGUNJE

GALERIJA AVSENIK

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1	
10.20	Video strani
10.30	Zgodbe iz školjke
	Tedenski izbor
11.20	Film tedna - evropska kinematografija: Ingalo, islandski film
13.00	Poročila
	Filmsko popoldne
15.15	Jezus iz Nazareta, ponovitev 2/4 dela italijansko/angleške nadaljevanke
16.50	Poslovne informacije
17.00	TV dnevnik 1 - slovenska kronika
17.15	Ziv zav, otroški program
18.00	Regionalni studio Maribor
18.50	16 crk, tv-igrice
19.15	Risanka
19.30	TV dnevnik 2, vreme
19.56	Sport
20.05	Zarišce
20.45	C.A. Cueni: Iskanje Salome, 3/6 del švicarske nadaljevanke, VPS 2035
21.45	Tednik, VPS 2125
22.35	TV dnevnik 3, vreme, VPS 2215
22.59	Sport
23.05	Poslovna borza
23.55	TV jutri
23.20	Video strani

SLOVENIJA 2	
10.50	Tedenski izbor
11.05	Turizem: Litva
	Sanjska potovanja: Safari v Keniji, 5/12 del nemske dokumentarne serije
	Sportna središča
11.15	Prijateljska nogometna tekma: Slovenija - Estonija, posnetek iz Ljubljane
13.00	Poročila
16.10	Akcent: O literaturi z malo in veliko začetnico, ponovitev
17.40	Svet poroca, ponovitev
18.00	Videozon
18.45	Ze veste
19.15	Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.05	Hommage a Gallus
	Umetniški večer
21.10	Niko Grafenauer
22.00	Antologija slovenske poezije
	Sova
22.20	Jezus iz Nazareta, 3/4 del italijansko/angleške nadaljevanke
23.55	Video strani

KANAL A	
10.40	RIS, risanke in spoti
10.50	Astroloska napoved
11.00	Drugacen svet, ponovitev 133. dela
18.00	Napoved sporeda in vreme
18.30	MCM
20.00	Risanka
20.15	Dnevnoinformativni program in vreme
20.30	Drugacen svet, 134. del ameriske nadaljevanke
21.20	Kulinarni koticek, ponovitev 9. oddaje
21.35	Dance Session, 24. oddaja o plesu
22.05	Tocka umora, ameriski barvni film
23.35	Dnevnoinformativni program in vreme, ponovitev
23.50	Porocila v angleščini: Deutsche Welle
00.30	Astroloska napoved
00.40	MCM
01.00	Video strani

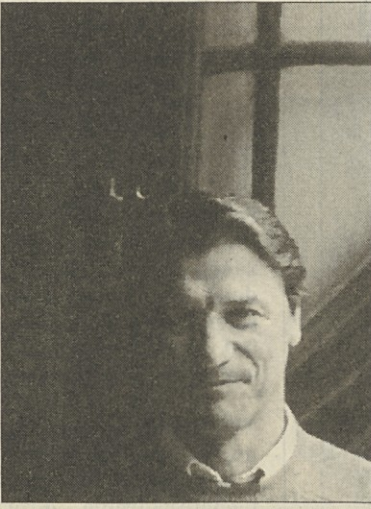
KOPER	
18.00	Primorski forum

TV SLOVENIJA 2 / NOCOJ OB 21.10

Portret pesnika

Nika Grafenauerja

Filmski esej, plod srečanja pesnika Nika Grafenauerja in režiserja Jožeta Pogacnika

Poezija je magično odkrivanje skrivnosti, ki se kot glas tisi- ne skriva v besedah. Je orfejsko vzklícavanje življenja v nepreklicnem risu smrti. Razsvetljena blodnja skozi labirint sveta, ki je vanj pesnik naroden. Poezija je eroti- cna ekstaza, smrtna izpo- stavljenost. In je zato kr- hka, ranljiva, samotna in vselej posamična, indivi- dualna zaveza pesnika z jezikom. Enkratna in za- vezujoča pesnikova izro- cenost lastnemu jeziku je hkrati njegova edina udolmljenost. Zato pe- snik ljubosumno brani svoj dom, svojo svobodno izbiro poti skozi zgolj nje- mu pripadajoči labirint in pravico do vsakomur zago-

ci za migitavnim zrnom potujoče slike. V vsako- kratni skladnji barv, zvok- ov, gibov in montažnih rezov je vpisana nepono- vljiva, enkratna in poseb- na artikulacija »izmislje- ne« resnicnosti.

Iz srečanja dveh tovr- stnih individualnih poet- ik - pesnika Nika Grafe- nauerja in režiserja Jožeta Pogacnika - je nastal filmski esej z naslovom **Poskus portreta**, ki si ga lahko ogledate v nocoj- snjem Umetniškem veče- ru.

Pogacnikov film do- polnjuje filmska vizuali- zacija pesmi desetih slo- venskih pesnikov po izboru Nika Grafenauerja, ki jo je realiziral režiser Brane Bi- tenc.

RAI 1	
6.50	Aktualno: Unomatti- na, vmes dnevnik
10.15	Film: Il cavallo in doppiopetto (kom.), vmes (11.00) dnevnik
11.55	Vremenska napoved
12.00	Variete: Buona fortuna
12.30	Dnevnik 1
12.35	Nan.; La signora in giallo
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Fatti, misfatti e ...
14.30	Aktualno: Primmisima
14.55	Dok.: Il far da sé
15.15	Otroški variete
15.45	Mladinski variete: Big delle coppie
17.55	V Parlamentu in vesti
18.10	Aktualno: Italija, na- vodila za uporabo
18.45	Aktualno: Telethon
19.50	Vreme,dnevnik,sport
20.40	TV film: Trappola per genitori (kom., '86)
22.15	Tribuna za referen- dum, 23.15 Dnevnik 1
23.30	Aktualno: A carte sco- perte (vodi Claudio Donat Cattin)
0.10	Dnevnik in vreme

RAI 2	
7.00	Otroški variete
8.45	Jutranji dnevnik
9.05	Rubrika o vrtnarstvu
9.30	Zidovska velika noc
9.50	Film: La croce di fuo- co (dram., ZDA '47)
11.30	Kratke vesti
11.45	Segreti per voi...
12.00	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, gospodarst- vo, Tribuna za referen- dum, Nonsoloner
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.45 Santa Barbara
15.30	Kronika v živo
17.15	Vesti in iz Parlamenta
17.25	Aktualno: Pogum življenja, nato sport
18.20	Nan.: L'ispettore Tibbs
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.20	Variete: Venteventi
20.40	TV film: L'ispettore anticrimine (6. del)
22.15	Aktualno: Rock caffè
23.15	TV 2 - Pegaz
23.55	Nocni dnevnik

RAI 3	
6.45	Jutranja oddaja: L'al- tarete, vmes vesti
12.15	Pogled na umetnost
13.45	Znanstveni dnevnik
14.00	Dezelne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
15.15	Dok.: Montecristo
15.45	Samo za sport
17.20	Sportna rubrika Derby
17.30	Neonews, nato pre- gled tujega tiska
18.00	Dok.: Geo
18.30	Nan.: I mostri
18.50	Sport, vreme, dnevnik
19.30	Dezelne vesti
19.45	BlobCartoon, nato Blob in Una Carlolina
20.30	Aktualno: Il rosso e il nero (vodi M. Santoro)
23.15	Dnevnik in Omnibus
0.30	Dnevnik in vreme
1.00	Variete: Fuori orario

RETE 4	
6.25	Nanizanke
8.10	Nad.: General Hospi- tal, 8.40 Marilena, 9.55 Ines, 10.50 Amanda, 11.50 Cele- ste, vmes (9.30) vesti
12.45	Il pranzo è servito
13.30	TG 4 vesti
14.05	Nad.: Sentieri, 15.05 Grecia, 15.45 Anche i ricchi piangono
17.00	Aktualno: Lui lei l'al- tro, nato (17.30) vesti
17.45	Aktualno: C' eravamo tanto amati
18.15	Kviz: Il nuovo gioco delle coppie
19.00	TG4 vesti in nad.: La signora in rosa
20.30	Filma: Don Camillo, 22.30 I tre giorni del Condor (dram., '75), vmes (23.30) vesti

CANALE 5	
6.30	Na prvi strani
8.35	Nanizanka, nato Mau- rizio Costanzo Show
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.35	Aktualno: Forum, 14.35 Agenzia matri- moniale, 15.00 Ti amo parlamone,15.30 Sce- ne da un matrimonio
16.00	Otroški variete
17.55	TG 5 Flash - vesti
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Kviz: Tutti per uno
22.45	Italija sprasuje
23.30	Variete: Maurizio Co- stanzo Show, vmes (24.00) TG 5 vesti

ITALIA 1	
6.30	Otroški variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odprti studio
13.00	Otroški variete
13.45	Nan.: Agli ordini papà
14.15	Varieteja: Non è la RAI, 16.00 Unomania
16.05	Nan.: 21 Jumpstreet
17.05	Varieteja: Twin Clips, 17.30 Mitico
18.05	Nan.: Tarzan
18.30	Variete: Ma mi faccia il piacere
19.00	UnoMeto in sport
19.15	Varieteja: Rock & Roll, 20.00 Karaoke
20.30	Nan.: Beverly Hills
22.30	Variete: Mai dire TV
23.00	Nogomet: o pokalih, 23.30 Olympique Mar- seille-Rangers Gla- sgow
1.00	Odprti studio

TELE 4	
	Lastne oddaje:
13.30	Kronika in komentar
19.30	Dogodki in odmevi

Koper	
13.00	Mannix, ameriska tv nanizanka
13.50	Dvojni McGuffin, ameriski film
15.25	Nocni sodnik, ameri- ska tv nanizanka
16.00	Novice
16.05	Carobna svetilka
	Tecaj italijanskega je- zika
	Sprehod po moderni umetnosti, it. dok. se- rija
17.00	Bersaglio, ponovitev
17.40	Arhitektovi nasveti
18.00	Primorski forum
18.50	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.25	Mannix, ameriska tv nanizanka
20.15	Nocni sodnik, ameri- ska nanizanka
20.40	Meridiani
21.20	Dolgo iskanje, angle- ska dok. serija
21.45	TV dnevnik
21.55	Juke box, vodi Alex Bini

AVSTRIJA 1	
09.00	Cas v sliki
09.05	Hooperman, pon.
10.30	Daj gas, Joe, am. ko- medija
13.10	Piramida sončnega bo- ga, nemško/francoski film
15.00	Jaz in ti, otroški spo- red
15.05	Knjiga o dzungli, za- dnji del risane serije
15.50	Samozavesten otrok: Vse najboljše
18.00	Cas v sliki
19.15	Prijatelj: April, april
20.15	Opojnost planin in pr- sic, 2. del
21.25	Kakor list v vetru, ameriska melodrama
23.15	Skrivnost lažne neve- ste, fr./italijanski film (Jean-Paul Belmondo, Catherine Deneuve in drugi)
01.05	Porocila/Tisoč moj- strovin

AVSTRIJA 2	
13.20	Tisoč mojstrov
15.00	Jezus iz Nazareta, 2/4 del nadaljevanke
16.30	Barcelona, po olimpij- skih igrah
17.00	Ljuba družina
17.15	Piramide, 1. del
18.00	Harry in Hendersono- vi: Gozdni duhovi
18.30	Milijonsko kolo
20.15	Bruno Kreisky - 10 let po njegovem odstopu
21.00	Novo v kinu
21.15	Po rdece-belo-rdecih slavodih: Ob Tišem morju in v azteski de- zeli, 2. del
22.30	Protokol usmrtnice
23.30	Smrtna kazen in pra- vica do življenja

Hrvaška 1	
07.50	TV koledar
08.00	Porocila
	Zgodbe iz Monticella, 101. del
10.00	Porocila
10.05	TV sola
11.30	Povejte mi, kaj naj po- cnem?
12.00	Porocila
	Ko se svet vrt, 101. del ameriske nadaljevanke
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.50	Kennedyjevi iz Mas- sachusettsa, ponovitev
	3/6 dela am. nadalje- vanke
15.50	The Big Blue, oddaja za Unprofor
16.00	Porocila
16.05	Ucimo se o Hrvaski
16.35	Malavizija
18.00	Porocila
18.05	Znanstveno ozracje
18.35	Santa Barbara, 372. del ameriske nad.
19.30	Dnevnik 1
20.05	Poslovni klub
20.50	Me je kdo iskal?
22.35	Dnevnik 2
23.45	Porocila v angleščini
23.50	Porocila
00.00	Sanje brez meja

Hrvaška 2	
19.00	Radar
19.30	Dnevnik 1
20.15	Evrnogomet
22.50	Kennedyjevi iz Mas- sachusettsa: Tisk o Kennedyjevih, 4/6 del ameriske nadaljevanke
	»Otroci Amerike«. Ta- ko je tisk imenoval po- tomce družine, nad katero je bila Amerika ocarana. Kaj pomeni biti Kennedy? Tretji sin Roberta F. Kenne- dyja je na to vprašanje odgovoril: Takšni smo kot vsi drugi, samo boljši...
23.45	Metal Mania

Madžarska	
08.35	Cez dan
	Mostvo, serija
	Klinika, pon. 4. dela
	Igra/Porocila
16.00	Pregled dogodkov dneva
16.45	Igra
17.00	Northwood, kanadska serija
18.10	Svet denarja
18.20	Cez dan
18.40	Otroški koticek
19.00	Igra Barkochba
19.30	Program madz. Židov
20.00	Dnevnik
20.40	Tamas Vitray: Bodite uro z menoj
21.45	Drakula
22.45	Kraj dejanja, nemška kriminalka
00.15	Dnevnik

TV SLOVENIJA 2

18.45

ZE VESTE, svetovalno- namenski program

Današnji mozaični oddajo Ze veste oblikuje- jo trije prispevki. V prvem z naslovom Od januarja do decem- bra bo beseda o prihajajočem velikonoč- nem času. Drugi prispevek z naslovom Kako uspeti na izpitu bo zanimiv zlasti za dijake in študente, kajti prof. Vid Pečjak vam bo spregovoril nekaj o metodah in načinu uspešnega učenja. V tretjem prispevku pa boste raziskovali ze- meljsko površje Slovenije. Poleg snovne zgra- de bo oddaja opozorila tudi na tiste sile, ki povzročajo spremembe na zemeljski skorji.

RA SLOVENIJA 3

20.00

RADIOTEKA

Na predvečer Velikega petka bo na sporedu Skofješki pasijon, ki so ga pred dvema stote- jema in pol izvajali na skofjeških ulicah in tr- gih za vsako velikonočno procesijo. Skofješki pasijon ostaja - kot oblika obrednega gledal- šca na prostem - izziv ustvarjalcem dvajsete- ga stoletja. Silali boste radijsko izvedbo prvega ohranje- nega gledališkega besedila, ki ga je zapisal Lovrenc Marušič - pater Romuald, za radio pa priredil Aleš Jan. To delo ni bilo v celoti uprizo- rjeno ne na odru ne v drugih medijih. Zato so se v uredništvu igranega programa odločili, da delo pripravijo v integralni verziji.

RETE 4

20.30

DON CAMILLIO, italijanski film

V mali vasi v Padski ni- zini sta zupnik don Ca- millio in komunistični zupan Peppone ve- dno sprta. Ker pa na- vadno te spore rešuje- ta s pestmi, don Ca- millio ni posebno priju- bljen pri cerkvenih oblasteh, pa tudi va- ščani bi želeli mimejšega zupnika. Film je režiser Ju- lien Duviver posnel leta 1952, k uspehu pa je veli- ko pripomogel tudi francoski komik Fernandel.

PRO 7

23.00

ZELENE BARETKE, ameriški film

Režiser in igralec John Wayne, zvezdnik ve- sternov in vojni filmov, je s filmom Zelene ba- retke (The Green Berets), ki ga je posnel leta 1968, želel moralno opravičiti ameriško inter- venistično politiko v Vietnamu, kar je izzvalo revoln naprednih krogov. Film prikazuje hraber in pošten boj ameriških vojakov pred podlo- stjo in zahrbtnostjo sovražnikov. Kljub temu, da je film sprožil veliko protestov, je danes zanimiv predvsem, če ga primerjamo s poz- nejšimi Full Metall Jackett, Good Morning America in Rajen 4. Julija. V ostalih vlogah nastopajo: David Janssen, Jim Hutton, Aldo Ray in drugi.

RADIO

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4 ; MHz; od 16.00 SV 918 kHz)

4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvesti- la; 13.45 iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informa- cije; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.30 Obvestila; 19.45 Lahko noc, otroci; 20.00 Cetrtkov večer do- mačih pesmi; 21.05 Literar- ni večer: Erotika v slovenski prozi; 22.30 Stari gra- mofon; 23.00 Literarni nok- turno; 23.15 Glasba.

Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5;95.3; 96.9;97.7; 98.9; 99.9; MHz)

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnev- nik; 7.00 Jutranja kronika; 8.30 Dopoldne na valu 202; 8.40 Koledar priredi- tev; 10.35 Kompasovo tur- istično oko; 10.50 Primorski val; 11.15 Izjava tedna; 12.00 Opoldne; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobni- cice; 15.10 Menjalniški tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba; 17.50 Sport; 19.30 Jazz; 21.00 Zavrtili- uganite; 22.20 Rock.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; MHz; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; do 16.00 SV 918 kHz)

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Porocila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Ko- medija; 11.05 Lahka gla- sba; 12.05 Pojemo in igra- mo; 13.05 Mehurčki; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Jezik naš vsakdanji; 15.30 Dogodki in odmevi; 15.10 Korejska glasba; 16.05 Oporni pevci; 16.45 Tretja stopnica; 17.00 Gla- sbena umetnost; 18.05 Svetovna reportaža; 18.25 Koncert; 19.35 Zbori; 20.00 Iz arhiva Simfonikov RTVS; 22.05 Večerni logos; 22.20 Zvočni zapisi; 23.00 Izbrali smo; 23.50 Napoved spo- reda; 23.55 Lični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, Porocila; 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba in koledar; 6.30 Jutranja in osmrtnice; 7.00 Jutranja

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poroci- la; 10.00 Matineja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 18.30 Revolution rock.

Radio Koroška

Od 18-19.00 Rož-Podju- na-Zila.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

7.00 Awake on the Wild Side, vodi R. de Ruvo; 10.00 Video, vodi Paul King; 13.00 Video, vodi Simone Engelen; 16.00 Greatest Hits, vodi Paul King; 17.00 Coca Cola Report, vodi Kristiane Backer; 17.15 MTV v kinu, vodi Pip Danni; 18.00 The Soul of MTV; 22.00 Greatest Hits; 23.00 Coca Cola Report; 23.15 MTV v kinu, vodi Pip Danni; 3.00 Nočni video

SKY ONE

7.00 DJ Kat Show; 9.40 Lamb Chop's Play-a-long; 10.10 Ri- sanke pred solo; 10.30 The Pyramid Game; 12.00 Držni in lepi; 13.00 Sokolov greben; 14.00 E Street; 14.30 Druga- cen svet; 15.20 Santa Barba- ra; 18.00 Star Trek: The Next Generation; 20.30 Družinske vezi; 23.30 Zvezdne steze: Na- slednja generacija

MOVIE CHANNEL

8.00 Sinbad of the Seven Se- as; 13.00 Von Richthofen and Brown, premiera; 15.00 The Spirit is Willing; 21.00 Stepping Out; 4.05 Seven Minutes

PRO 7

5.05 Serije; 9.30 Diamanti za zajtrk, angleska komedija; 11.25 Ulice San Franciska; 12.30 Show Billia Cosbyja, pon.; 13.55 Matlock: Dokaz tr- tine krivde, ponovitev krimi- nalke; 16.19 Risanke; 18.35 Show Billia Cosbyja, 129. del; 19.05 Ulice San Franciska, 116. del; 20.15 Bog ti oprosti... jaz ne, italijansko/spansko ve- stern; 22.00 T.J. Hooker; 23.00 Zelene baretke, ameriški vojni

Premiere

9.35 Box Office America, film- ske uspešnice; 14.15 Zmešja- va v jecel, am. komedija; 15.35 Keep on Running, nemška glasbena komedija; 17.15 Prerokovanje, kit./brit./nem- ska drama; 20.15 Medved, francoski film; 22.20 Vnitev v plavo laguno, pon. filma; 0.30 FX 2 - Smtonosne iluzije, ame- riski film; 6.00 Podelitev oska- rjev, ponovitev

EUROSPORT

8.30 Aerobika; 9.00 Golf; 10.00 Snooker, pregled; 12.00 No- gomet, ponovitev; 13.00 Kole- sarstvo, pregled; 12.00 Konje- ništvo, svetovni pokal, pre- gled; 18.00 Gimnastika, me- dnarodni turnir v Parizu; 19.30 Športne novice; 1.00 Športne novice

3SAT

15.20 Benny Goodman, kralj swinga; 17.10 Divje živali, s ka- mero po divjini; 22.25 Maie li- sce, ameriški film

SAT 1

10.05 Poroka na Immenhof

NOVICE

Alpinistična šola SPDT

Sedaj gre zares. Doloceni so dnevi za pripravljajna predavanja o alpinizmu, vrveh, vezeh, vremenu in o vsem kar spada za spreminjanje teorije v prakso. Sedaj pa, bodoči alpinisti na plan. Pogumno se odločite za plezalni tecaj in se prijavite cimprej, najkasneje do torka, 13. aprila pri Davorju Zupancicu v sportni trgovini Papi sport (tl. 327277) in pri Angelu Kermecu v večernih urah (tel. 44016). Alpinistični odsek SPDT vabi v plezalno solo, ki je odprta vsem, ki bi radi v hribih tudi plezali in se varneje vzpenjali po zavarovanih poteh. Vodja sole je priznan alpinist Davor Zupancic, ki mu bodo pomagali se Angel Kermec, Tatjana Gregori, Erik Svab, Ivo Kafol, Jozko Basa, Mario Scimer, Stojan Bolcina in Peter Suhadolc.

Sola bo imela teoretski in praktični del ter bo razdeljena na tecaj plezanja, oziroma na tecaj vzpenjanja po zavarovanih poteh. Stiri predavanja bodo skupno za oba tecaja in bodo potekala v prostori KD »Valentin Vodnik« v Dolini z zacetkom ob 20.30, praktične vaje pa bodo potekale loceno: tri nedelje v dolini Glinscice in dva izleta v hribe. Alpinistični odsek SPDT si pridružuje pravico, da po potrebi razpored predavanj spremeni. V plezalno solo se lahko vpise vsak polnoleten član planinskega društva. Cena tecajev in predavanj bo približno 100.000 lir, v kateli je vključeno tudi nezgodno zavarovanje za vsakega posameznika.

Ovkirni razpored predavanj in vzponov je naslednji: 15. aprila: predstavitev vozil in navezovanje; 18. aprila: prvi izlet v Glinscico - Jezero: Rose d'inverno. Sledilo bo 22. aprila predavanje o orientaciji, vremenoslovju in izrazoslovju, v nedeljo, 25. aprila pa spet v Glinscici - Crinale. Predavanja se bodo nadaljevala 29. aprila o nevarnosti v gorah in prva pomoč, nakar bo 2. maja sledil tretji izlet v Glinscico - Dodici izlet - Giardini d'inverno. Za 9. maja je predviden izlet v hribe o zgodovini alpinizma, nakar bodo tecajniki 18. julija sli poskusati svoje znanje v Karnijske alpe in sicer na Zermulo. Za plezalno solo je obvezna plezalna oprema. Za solo vzpenjanja po zavarovanih poteh mora tecajnik imeti celado, pas, pripomoček za zaviranje, dve široki vponki z matico, 4, 5 m vrvi premera 10, 5 mm, 2 m vrvi premera 10, 5 mm, 1, 5 m pomožne vrvice premera 6 mm in trekking cevje. Za solo plezanja pa je potrebna celada, pas, široka vponka, dve pomočni vponki, dve pomožni vrvici 7 mm in plezalne copate.

Kdor se nima opreme lahko z nakupom počaka na predstavitveni večer 15. aprila v Dolini, kjer bo dobil vse potrebne informacije. Pri vpisu morajo tecajniki zaradi zavarovanja oddati vse potrebne osebne podatke. Alpinistični odsek SPDT pricačuje, da se bo prijavilo večje število tecajnikov, ki bi se radi izpopolnili v plezalnem znanju.

Tradicionalni izlet SPDT

Kot nalaga dolžnost in obljuba je v pripravi izlet SPDT na velikonočni ponedeljek, ki spada v družno tradicijo. Cilj izleta so Kazlje, Krasca, Stomaz, Poljane, Bogo, Sv. Katarina, Gradisce pri Stjaku, Hribi in Mahnici. To so kraji, ki jih bodo izletniki obiskali.

Kdor ljubi naravo, kdor rad hodi, kdor je zelnjan spoznati bližnje kraje, komur je do pokušnje pristne kraske kapljice in kdor se hoče naučiti čistega spomladanskega zraka, naj se pridruži. Izletniki se bodo zbrali na Opcinah na Narodni ulici pri restavraciji Danev v ponedeljek, 12. aprila, ob 9. uri. Od tam se bodo peljali z osebnimi avtomobili do Ferneticev, kjer bodo prestopili mejo, zato morajo vsi imeti propustnice ali osebne izkaznice. Peljali se bodo potem dalje v Sezano in Storje ter zavili proti Kazljam.

Ce kdo misli, da ga bo, kljub velikonočnim pojednam, mučila lakot, mora vzeti nekaj hrane v nahrbtnik. Pot je krožna in v glavnem poteka po kolovozih in stezah, zato bo od izletnikov zahtevala skoraj stiri ure zmernega napora. Nekako na pol poti bo seveda daljši postanek za malico iz nahrbtnikov.

To so glavni napotki za vse tiste, ki so se odločili, da se izleta udeležijo. Za tiste planince, ki se oklevajo, ali potrebujejo se kakšno pojasnilo je na voljo vodja izleta Franc Armani, ki odgovarja na telefonsko številko 51360 v večernih urah.

Zamejsko smučarsko prvenstvo

Gosta meglja je prejšnjo nedeljo preprečila izpeljavo zamejskega smučarskega prvenstva v Cima Sappadi v organizaciji Smučarskega odseka SPDT. Za tekmovalce se je prijavilo 189 smučarjev vseh zamejskih sportnih in smučarskih društev in bilo je veliko pričakovanje, kdo bo letos zamejski smučarski prvak oziroma prvakinja. Prirediteljem pa je uspelo tekmovalce speljati približno do polovice, saj je le 76 smučarjev z nemajhnimi težavami prislučilo na cilj, ker se je meglja vedno bolj zgoščevala. Ko ni bilo videti vrata na progi, so organizatorji tekmovalce prekinili v upanju, da se bo meglja dvignila. Zal se to ni zgodilo in treba je bilo tekmovalce odločiti. Vprašanje je sedaj, kdaj ga bodo izpeljali.

Škabarjev memorial

Smučarski klub Devin pripravlja za nedeljo, 18. aprila, tradicionalni pohod v spomin nepozabnega odbornika Mirka Škabarja. Spominski pohod se bo, kot običajno, odvijal od Praprota do Repna po dobro markirani poti na Lenart in Volnik do Repna. Odhod udeležencev je predviden od 8.00 do 10.00 ure iz Praprota. Do Repna je približno stiri ure hoje.

Koprčani so zborovali

Prejšnji petek so v mali dvorani gledališča v Kopru imeli svoj 36. redni občni zbor planinci Obalnega planinskega društva. Podali so obracun enoletnega izredno pestrega in bogatega delovanja društva, ki šteje okrog 1700 članov, med katerimi je nad 700 zelo aktivnih in delovnih mladih članov. Da so koprski planinci, ki upravljajo koco na Slavniku, uspešni, je razvidno tudi iz tega, da so na obnem zboru podelili priznanja Planinske zveze Slovenije desetim zaslužnim članom. V svojem pozdravnem posredu je predstavnik planinskega društva Tomos, ki zadnje case preživlja hudo krizo, omenil možnost združitve tega z Obalnim planinskim društvom. Na koncu je bil za predsednika koprskih planincev potrjen Franc Gorisek, za tajnico pa Maruska Lenarčič (L.A.).

NOGOMET / PRVA MEDDRŽAVNA TEKMA SLOVENIJE DOMA

Slovenija z lahkoto premagala Estonijo

Slovenija - Estonija 2:0 (2:0)

LJUBLJANA - Stadion v Spodnji Siski, 1500 gledalcev, sodnik Wieser (Avstrija).

STRELCA: 1:0 - Zulic (13), 2:0 - Udovic (14).

SLOVENIJA: Simeunovic (Boskovic), Zidan, Poljsak, Elsner, Englaro (Kosic), Jernanis (Benedejc), Zulic, Pate, Poznic (Simundza), Udovic.

ESTONIJA: Poom, Kalaste, Prins, Kaljend, Linnumae (Veensalu), Olumets (Borisov), Kristal (Olesski), Reim, Pustov, Rajala (Lemsalu).

Na šišenskem stadionu smo v prvi domaci tekmi slovenske nogometne reprezentance videli povprečno, a živahno nogometno tekmo, ki jo je spremljalo večje število gledalcev. Vzdušje na stadionu je bilo v vseh ozirih zares prijetno, skoda je le, da Slovenija ni igrala proti atraktivnejšemu nasprotniku. Slovenska reprezentanca je zaslužno zmagnala in ceprav je bila konca razlika med mostvoma v dosežkih le dva gola, bi lahko bila tudi trikrat tolikšna.

Slovenija je zacela podjetno in agresivno, zato je dokaj hitro dosegla tudi oba zadetka. Pri prvem se je ob odbiti zogi in neodločni obrambi Estonije v kazenskem prostoru najbolje znesel gibljivi Samir Zulic in zogo neovirano z glavo poslal v mrežo. Ze v

Posnetek z včerajšnje tekme med Slovenijo in Estonijo (foto Aleš Pavletič / TRIO)

naslednji minuti pa je padel drugi gol, ki ga je dosegel, ponovno z glavo, napadalec Saso Udovic. Gostje so igrali zelo zadržano, se večinoma branili, v napadnih polovici pa se je »znesel« le kakšen osamljen igralec.

Estonci so v nadaljevanju igrali malo bolje, vendar celotnega (bledega) vtisa le niso mogli popraviti.

Najboljša pri Sloveniji

sta bila lahkotni in zanesljivi »libero« Marko Elsner in vsestranski Džoni Novak.

Izjavi po tekmi: Bojan Prasnikar, selektor Slovenije: »Zmaga je za nas zelo pomembna, skoda je le, da so se nasi ze v prvem polcasu zadovoljili z rezultatom in nato igrali slabše. Igrali smo brez sedmih igralcev, kljub temu pa smo imeli se stiri zares lepe priloznosti, ko je bilo

težje zgresiti kot doseči gol.«

Uno Piir, selektor Estonije: »Vedeli smo, da bomo imeli proti slovenski ekipi precej težav, saj je zelo dobra. Bili smo zelo presenečeni, predvsem zaradi presinga domaćih v prvem polcasu. Igrali smo prvo resnejšo tekmo letos. Gostitelji so oba gola dosegli po hudih napakah naše obrambe, vsekakor pa je zmagnala boljša ekipa.«

NAMIZNI TENIS / NIČ ODMORA

Krasovci na več frontah

Katja in Vanja Milic v Fiuggiju »Stage« v Zgoniku vodi Šerčer

Nataša Milic na treningu v Zgoniku (foto KROMA)

Za praznike večina Krasovih namiznoteniskih igralcev ne bo počivala. Nasprotno, zaposleni bodo na več frontah.

Tehnicna komisija za mladinski sektor pri namiznoteniskih zvezi je pozvala v tehnicni center v Fiuggiju dve mlajši Krasovi igralci: gre za Katjo in Vanjo Milic, ki sta ze dve leti klicani na priprave pionirske državne reprezentance. Katja in Vanja bosta v centru trenirali od danes do 12. aprila pod vodstvom trenerja Esposito in Lottija ter sparring partnerja Chen Jan.

V zgoniški telovadnici pa danes in jutri pripravljajo deželni »stage«, ki ga vodi deželni selektor Matjaz Šerčer. Dvodnevni skupnih priprav se bo udeležilo tudi šest predstavnikov Krasa:

Erika Radovic, Ivana Stubelj, Nina, Nataša in Gorazd Milic ter Peter Santini.

V soboto bodo deželne ekipne kvalifikacije naraščajnikov za nastop na državno prvenstvo. V finalni fazi si je nastop zagotovila tudi Krasova postava Peter Santini in Gorazd Milic, ki je osvojila v prvem krogu drugo mesto. Ekipni deželni finale bo v Petegardi (Latisana), Krasovo postavila Bojan Simoneta. Od starih finalnih ekip se bo kvalificirala na državno prvenstvo le zmagovalna ekipa. V ženski konkurenci, kjer je Kras zastopan s tremi ekipami, so bile kvalifikacije premesecne in bodo na spredu po povratku Katje in Vanje Milic s priprav, 13. ali 14. t. m. (J.J.)

ODBOJKA / PO ZMAGI PROTI CUS NASLOV PRAKTIČNO ODDAN

Z uspehom naraščajnic je Bor osvojil mladinski »tris«

Cus - Bor Friulexport 1:2 (8:15, 13:15, 15:13) BOR FRIULEXPOT: Orel, Bogatec, Severi, Sternad, Tomaselli, Flego, Furlani, Rogelja, Sadlowski.

Borove naraščajnice so v torek tudi v povratni tekmi premagale drugouvrščen Cus in jih od naslova pokrajinskih prvakinj zdaj loci le še en set, ki ga bodo v zadnjih dveh dvobojih s slabima Virtusom in Sgt prav gotovo tudi osvojile. Torej naslov je praktično v njihovih rokah, s tem pa je hkrati Bor uresnil izredni mladinski »tris«, saj je naslov v pokrajini osvojil tudi med mladinkami in deklicami!

V tekmi s Cus bi si lahko plave pravzaprav celo privosile poraz, vendar so vseeno stopile na

igrišče s trdnim namenom, da končajo prvenstvo nepremagane in da v celoti legitimirajo svoje prvo mesto. Sama tekma pa je potrdila, da uvrstitev obeh ekip ni naključna, saj sta pokazali ze dobro obvladovanje tehnicnih prvin, o čemer se najbolje pove to, da je bilo res malo točk, doseženih direktno na servisu. Cus je presenetil s svojim organiziranim in močnim napadom, borovke pa so v polju prestrege večino zog in sploh naredile malo napak, kar je bilo v bistvu tudi odločilno. Po vodstvu z 2:0 je trenerka borovk Betty Nacinovi poslala na igrišče se ostale igralke. Ekipa se na začetku ni znela (9:0 za Cus), nato pa celo izenčila (13:13), naposled pa so gostiteljice zasluženo osvojile častni set.

Naraščajnice Bora s trenerjema Betty Nacinovljevo in Učom Jurkičem (KROMA)

HITRA HOJA / REKORD FABIA RUZZIERA

Pohval ni manjkalo

V nedeljo je v Rimu naš hitrohodca Fabio Ruzzier prebil se eno bariero. Tokrat je na razdalji 20 km na državnem društvenem prvenstvu na stadionu »Terme di Caracalla« dosegel svoj doslej (pri 40 letih!) najboljši rezultat: 1.29:20, 6, kar je za celih 2:45 boljši čas od prejšnjega osebnege rekorda izpred 6 let, ko je v Laganu (Svica) isto razdaljo prehodil v času 1.32:05.

O »tezi« rezultata priča predvsem dejstvo, da je slovenski atlet prvič pustil za sabo tekmovalce takega formata, kakrsnega so Pennocchio, Cicarelli, Pisani, Mistretta, Lizio in se cela vrsta drugih profesionalcev in da je lanskoletnemu državnemu prvaku na razdalji 40 km Paolu Bianchiju le v koncnem sprintu uspelo streti njegov odpor. Startalo je skupno kar

42 tekmovalcev, kar je za tekmo na stadionu ze pravi rekord. Ruzzier pa se je uvrstil na nepričakovano odlično 10. mesto. Zmagal je član »Fiamme Azzurre« Bericelli pred kolegom Areno ter karabinjerjem Spagnulom, medtem ko je brnasta kolajna iz Barcelone De Benedictis odstopil pri 8 km zaradi velikih tehnicnih problemov, ko je bil ze na pragu diskvalifikacije.

Po tekmi je našega atleta čakalo se dodatno zadoščenje, ko sta mu za rezultat prisla čestitki tehnicni vodja državne reprezentance Dordoni ter trener reprezentance Visini, ki se nista mogla nacuditi, da lahko atlet dosega tako kakovostne osebne rekorde po 40 letih starosti. Skratka, Ruzzier je dosegel se en rezultat, na katerega smo lahko resnično vsi ponosni.

KOŠARKA / TURNIR NA DUNAJU

Prvi nastopi: utrujenost in zadovoljstvo

Na velikem mednarodnem kosarkarskem turnirju za kategoriji dečkov in propagande na Dunaju sta včeraj na igrišče stopili tudi Jadranci peterki. Dečki so v dveh tekmah (2x10 minut) dosegli eno zmago in se imajo možnost, da se uvrstijo v naslednjo fazo, ekipa »propaganda« pa je doživela tri poraze in je ze izločena, danes pa jo čaka se ena tekma.

Kriterij sojenja je na Dunaju dosti bolj strog kot pri nas. Organizacija turnirja je dobra, naši fantje so malce utrujeni, a zadovoljni, saj gre zanje resnično za enkratno doživetje.

DECKI

Jadran - Karhuland (Finska) 38:26 (15:3)

JADRAN: Slavec 7 (1:5), Čej 17 (3:4), Časer 7 (3:4), Kafol, Lakovic 7 (3:4), Degli Innocenti, Slama, Primožic, Genardi.

Jadran - Hausen (Nemčija) 26:52 (18:33)

Slavec 8 (2:2), Kafol 2, Časer 6, Primožic, Čej 6 (0:1), Degli Innocenti, Slama, Lakovic 4 (0:2), Genardi.

PROPAGANDA

Jadran - Grünberg

Nogomet: 3. amaterska liga

Gaja - Union 3:0 (1:0)

V zaostali prvenstveni tekmi 3. AL je Gaja premagala Union s 3:0. Tekma je prvotno odpadla, ker ni bilo sodnika. Domačin bi moral biti Union, na prošnjo Uniona pa so tekmo odigrali na Padricah.

Trener Andrej Vremec

(Nemčija) 12:69 (6:37)

JADRAN: Kocjancic, Mura, Cronbatti 4, Lakovic 4, Brundula, Kalc, Fonda 2, Taucer, Gustin, Hrovatin 2.

Jadran - Dumakesci (Madžarska) 33:34 (15:19)

JADRAN: Kocjancic, Mura, Corbatti 5 (1:2), Lakovic 8 (0:2), Brundula 5 (3:6), Kalc, Fonda 2, Taucer, Gustin, Hrovatin 13 (1:3).

Jadran - Schwabing (Nemčija) 25:33 (15:16)

Kocjancic 2, Mura, Corbatti 4, Brundula 3 (1:2), Fonda 2, Hrovatin 4 (2:3), Lakovic (2:2), Gustin, Taucer 2, Kalc.

Obvestila

SK DEVIN priredi v nedeljo, 18. t. m. 7. pohod »Memorial Mirko Škabar« od Praprota do Repna. Odhod iz Praprota od 8. do 10. ure.

SPDT

Alpinistični odsek SPDT prireja alpinistično solo razdeljeno na tecaj plezanja in tecaj vzpenjanja po zavarovanih poteh. Prvo predavanje bo v četrtek, 15. t. m., v prostorih KD Valentin Vodnik v Dolini z zacetkom ob 20.30. Prvi izlet je predviden za nedeljo, 18. aprila v dolino Glinscice. Tecajnike vpišujeta Davor Zupancic v sportni trgovini Papi sport (tel. 327277) in Angel Krmec v večernih urah (tel. 44016) do vključno torka, 13. t. m.

TPK SIRENA

nudi možnost otrokom in odraslim, da odkrijejo lepote jadranskega sporta. Tecaji bodo v naslednjih izmenah: jadranje - otroci od 8. do 14. leta: prva izmena od 14. do 25. junija, druga izmena od 19. do 30. julija; jadranje - odrasli: od 5. do 10. julija, surf - odrasli: od 12. do 17. julija. Prijave in informacije na pomorskem sedezu v Barkovljah - tel. 422696 v popoldanskih urah (razen ob torkih).

NOGOMET / POKAL PRVAKOV

Milan prvi finalist

Italijani so na Švedskem povsem prepričljivo premagali Göteborg z golom Massara v drugem polčasu - V skupini A bo odločitev padla v zadnjem kolu

Göteborg - Milan 0:1 (0:0)

STRELEC: Massaro v 70. minuti.

GÖTEBORG: Ravelli, Johansson, Bjorklund, Svensson, Kamark, Eriksson, Rehn, Mild, Nilsson, Martinsson, Ekström.

MILAN: Rossi, Tassotti, Nava, Evani, Costacurta, Maldini, Lenitni, Rijkaard, Boban, Savicević, Massaro.

GÖTEBORG - Ko se pojavlja na evropski sceni, Milan res ne pozna ovir. Ze kolo pred koncem polfinalne faze si je sinoci na Švedskem zagotovil uvrstitev v finale nogometnega pokala prvakov, proti Göteborgu pa je z neubranljivim strelom Massara po podaji Lentinija dosegel svojo že peto zmago v B skupini.

V A skupini pa bo treba počakati na razplet zadnjega kola, kajti vodilna Marseille in Glasgow sta med sabo spet igrala neodločeno 1:1.

Tekma v Göteborgu ni bila lepa. Prickakovati je bilo bolj agresivno igro gostiteljev, ki pa so delovali precej neprepričljivo. Milancani pa so si seveda za cilj postavili predvsem umirjanje tempa igre. Izvajali so sicer običajni pressing, vendar pa niso prodirali globoko v nasprotnikovo obrambo, njihova premoč pa je iz minute v minuto postajala vse bolj očitna.

Vse bolj očitna.

V pokalu UEFA se obeta italijansko-nemski finale med Juventusom in Borussia Dortmund. Nemška enajsterica je odpor Auxerrea (2:0) strla sele v drugem polčasu, potem ko so bili Francozi v prvih 45 minutah boljši tekmeč. Prvi zadetek je padel v 59. minuti po avtogolu Veerlata, boljše izhodišče pred povratnim srečanjem pa je le tri minute pred koncem pripravil Zorc, ki je prej nespretno zamudil priložnost z bele pike.

Tezja bo v Parizu naložila Juventus, ki pa je proti Parisu Saint Germain zmagala povsem zaslužno (2:1). Baggio pa je dosegel moštvske gola »a la Platini«, ki je tekmi sledil s tribune.

Po presenetljivi zmagi v Španiji proti Athleticu iz Madrida pa imajo v Parmi res malo skrbi. »Samo najboljša moštva so sposobna zmagati na igriščih, kakršno je madridsko«, je ponosno komentiral zmago svojih trener Italijanov Nevio Scala.

Parma je bila v prvem polčasu v podrnjenem položaju, a je po vodstvu povsem obvladala nasprotnika, ki ji sploh ni mogel več do živega.

Sinoci pa je moskovski Spartak premagal belgijski Antverpen z zadetkom Piatniskija v 36. minuti prvega polčasa.

Zorc (Borussia Dortmund, desno) in Cocard (Auxerre) v boju za žogo. Borussia je zmagala z 2:0 (Telefoto AP)

Včerajšnji rezultati

POKAL PRVAKOV

SKUPINA A: CSKA - Brügge 1:2 (1:1), Olympique - Rangers 1:1 (1:0).

LESTVICA						
Olympique	5	2	3	0	13:4	7
Rangers	5	2	3	0	7:5	7
Brügge	5	2	1	2	5:7	5
CSKA	5	0	1	3	1:9	1

PRIHODNJE KOLO (21. 4.): Brügge - Olympique, Rangers - CSKA.

SKUPINA B: Eindhoven - Porto 0:1 (0:0), Göteborg - Milan 0:1 (0:0).

LESTVICA						
Milan	5	5	0	0	9:1	10
Göteborg	5	3	0	2	7:6	6
Porto	5	1	1	3	3:5	3
Eindhoven	5	0	1	4	4:10	1

PRIHODNJE KOLO (21. 4.): Porto - Göteborg, Milan - Eindhoven.

POKAL POKALNIH ZMAGOVALCEV: Spartak Moskva - Antwerpen 1:0 (povratna tekma 21. 4.)

AVTOMOBILIZEM / PO NESREČI V PHOENIXU

Nigel Mansell je tokrat imel srečo in jo je odnesel le z nekaj manjšimi buškami

Anglež je na dirkališčih že dobrih dvajset let

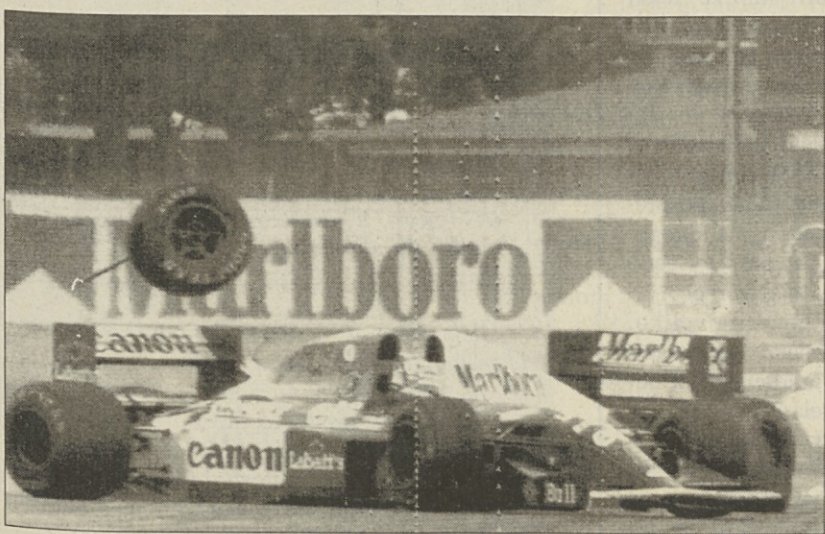
LONDON - Sobotna nesreča Nigela Mansella na treningu za nedeljsko dirko formule Indy sama po sebi sploh ni vredna velike pozornosti, saj jo je Anglež odnesel le z nekaj buškami, spektakularnih nesreč pa smo tudi že veliko videli. Bolj je zanimiva zaradi tega, ker mnogih pravzaprav sploh ni presenetila. Vsi, ki se spominjajo Anglezevih agresivnih voženj s formulo 1, so slutili, da se bo nekaj takega zgodilo. Na glas je na to opozarjal Bernie Ecclestone, ki je Mansellu na vsak način hotel preprečiti odhod v Ameriko. Se posebej potem, ko je s polomljenimi okonci njeni svoj prvi nastop v formuli Indy koncal Nelson Piquet, ki po vozniskem znanju za Mansellom prav gotovo ne zaostaja. Mansell je na vsa svarila samozavestno odgovarjal: »Saj vendar znam voziti,« s čimer je verjetno mislil tudi na to, da se mu ne more nič zgoditi.

Mansell je letosnje tekmovanje zaceel briljantno, a to je bilo na enem od ulicnih dirkališč, ki jih je vaju se iz casov formule 1. Zascitni znak formule Indy pa so prav ovalna dirkalisca, na kakrsnem je Mansell v soboto zacutil okus po cementu. Agresivnost in voznja na meji, ki odlikujeta Mansella, imata pogosto za posledico tudi napake. V formuli 1

se to največkrat pokaže v izletu s proge, ko se vozilo v pesku ali na travi sorazmerno hitro ustavi. Od zadnje nesreče v formuli 1 s težjimi posledicami je preteklo že več kot dve leti in pol, ko se je na dirki v Španiji ponesrečil Martin Donnelly, zadnja smrtna žrtev pa je bil Elio De Angelis »daljnega« leta 1985.

V formuli Indy se voznikova napaka strožje kaznuje. Ker hitrost na ovalnih dirkališčih nikoli ni manjša od 200 km/h in ker je ob robu steze namesto ravnine betonski zid, se vsaka napaka konca s treskom in zid. Kaj se potem zgodi z voznikom, je odvisno le od sreče. Nigel jo je tokrat imel. Iz bolnišnice so ga odpustili že v nedeljo, le z nekaj buškami.

Lahko bi rekli, da je bila nesreča zanj celo koristna. Dokončno je lahko spoznal pravi obraz ovalov. Morda se bo spomnil Ecclestonevih besed, da lahko tudi sam konca kot Piquet ali pa se slabše. Da bi zaradi te nesreče koncal kariero, je kaj malo verjetno, zagotovo pa bo vsaj na ovalih odšel vozil bolj previdno. Ker pa je znano, da Mansell veliko da na besede svoje zene Rosane, bi ga morda ona utegnla prepričati, da je bilo dvajset let dirkanja dovolj in da je čas, da Mansellovi zazivijo mirno družinsko življenje. (S. D.)

Trčenje Mansella in Senne na VN Avstraliije 1992 (AP)

NBA / TRDI BOJI ZA VSE BLIŽJO KONČNICO

New Jersey in Lakersi v krizi Orlando že izven končnice?

Jordan, Barkley, Robinson, Olajuwon, Dumars peterka tedna

VANJA JOGAN

NEW YORK - Nekatero ekipo se že uvrstilo v končnico prvenstva, za mnoge pa se bo usoda odločala v zadnjih desetih, dvanajstih tekmah regularnega dela. Prav zaradi tega vse ekipe iz sebe izstiskajo zadnje atome moči, da bi si zagotovile uvrstitev in pa seveda cimboljsi izhodišni položaj v tekmah končnice, za katero seveda vlada izredno zanimanje.

PRESENEČENJA: Ni slučaj torej, da se presenetljivi izidi vrstijo kot na tekočem traku, dovolj zgovorni pa so že sami izidi zadnjih dni: Milwaukee - Chicago 113:109, Atlanta - New York 109:104, Seattle - Dallas 107:109, San Antonio - Golden State 111:125. Pet primerov, ko so vodilne ekipe v posameznih konferencah presenetljivo izgubile z mnogo sibkejšimi tekmeč.

LAKERSI IN NETSI V KRIZI: Tako Petrovičev New Jersey Nets kot tudi Divčev Los Angeles so spet imeli negativen tendenski obračun, saj so Netsi (Drazen se vedno miruje zaradi poškodbe) zgubili kar tri tekme od starih, Lakersi pa so tudi trikrat potegnili krajši konec brez zmage. Obe moštvi sta sicer skoraj matematično že med osmerico finalistov posameznih konferenc, brez boljših uspehov v bitkah pod košema. Pred nekaj meseci so ga sodniki izključili na tekmi v San Antoniu, pred kratkim pa je spet moral predčasno v slabiljši na tekmi z Detroiti.

O'NEAL SPET IZKLJUČEN: Perspektivni in nadebudni Shaquille O'Neal se se ni prilagodil trdim in občasno tudi hudobnim posegom nasprotnikov v bitkah pod košema. Pred nekaj meseci so ga sodniki izključili na tekmi v San Antoniu, pred kratkim pa je spet moral predčasno v slabiljši na tekmi z Detroiti.

nah. TAKO SEDAJ: Sodeč po sedanjem stanju na posameznih lestvicah bi bili pari končnice naslednji: New York - Indiana, Chicago - Charlotte, Cleveland - Atlanta, Boston - New Jersey ter Phoenix - Lakers, Seattle - Clippers, Houston - Utah, San Antonio - Portland.

ORLANDO OUT? Pravo presenečenje bi bilo, če se ekipa Orlando Magic ne bi uvrstila v play off, saj je nova zvezda Shaquille O'Neal pred kratkim napovedal, da se bo njegovo moštvo že letos izkazalo z dobro uvrstitvijo, v teku treh let pa naj bi se Orlando potegoval kar za naslov svetovnega prvaka. Z vrsto porazov in obenem izredno uspešno igro Indiane pa so O'Neal in ostali soigralci trenutno že izven osmerice najboljših, dohitevali pa jih je tudi Detroit.

10.000 TOCK: Prestizno mejo deset tisoč tock je pred kratkim presegel tudi Chuck Person (Minnesota), Mookye Blaylock (Atlanta) pa je proti Utah imel kar 23 asistenc in tako izboljšal rekord Centralne divizije.

O'NEAL SPET IZKLJUČEN: Perspektivni in nadebudni Shaquille O'Neal se se ni prilagodil trdim in občasno tudi hudobnim posegom nasprotnikov v bitkah pod košema. Pred nekaj meseci so ga sodniki izključili na tekmi v San Antoniu, pred kratkim pa je spet moral predčasno v slabiljši na tekmi z Detroiti.

nah. TAKO SEDAJ: Sodeč po sedanjem stanju na posameznih lestvicah bi bili pari končnice naslednji: New York - Indiana, Chicago - Charlotte, Cleveland - Atlanta, Boston - New Jersey ter Phoenix - Lakers, Seattle - Clippers, Houston - Utah, San Antonio - Portland.

ORLANDO OUT? Pravo presenečenje bi bilo, če se ekipa Orlando Magic ne bi uvrstila v play off, saj je nova zvezda Shaquille O'Neal pred kratkim napovedal, da se bo njegovo moštvo že letos izkazalo z dobro uvrstitvijo, v teku treh let pa naj bi se Orlando potegoval kar za naslov svetovnega prvaka. Z vrsto porazov in obenem izredno uspešno igro Indiane pa so O'Neal in ostali soigralci trenutno že izven osmerice najboljših, dohitevali pa jih je tudi Detroit.

10.000 TOCK: Prestizno mejo deset tisoč tock je pred kratkim presegel tudi Chuck Person (Minnesota), Mookye Blaylock (Atlanta) pa je proti Utah imel kar 23 asistenc in tako izboljšal rekord Centralne divizije.

Hawkins in Drexler v boju za žogo (AP)

tom, ko se je s pestni lotil Alvina Robertsona, ki je skušal prepričati prete med O'Nealom in Laimbeerjem. Slabi izidi zadnjih tekem negativno vplivajo tudi na moralo posameznih igralcev.

TOP SCORERS: Jordan (Chi) je proti New Jerseyu dosegel 40 tock, proti Bostonu pa 32. Center Robinson (SA) je odigral letosnjo najuspešnejšo tekmo: 39 tock proti Minnesoti, vsak odpor igralcev Golden State pa je izničil Olajuwon (Hou) z 38 točkami in 19 skoki.

Barkley (Phi) pa je dosegel 37 tock in tako prekinil zmagovito serijo devetih zmag Bostona. Dumars (Det) je spet dokazal, da igra letos kot se nikoli doslej in je proti Portlandu zabeležil 38 tock, dva dni kasneje pa se 35 proti Sacramento.

Italijan Cipollini prvi na dirki v Belgiji

Gand-Wevelgem

GAND - Italijanski sprinter Mario Cipollini je že drugo leto zapored osvojil mednarodno kolesarsko dirko od Ganda do Wevelgema v Belgiji. Čeprav je dirka stela kar 24 vzponov in so na njej nastopili skoraj vsi najbolj znani poklicni kolesarji, se je razpletlo sele v sprintu, Cipollini pa je bil hitrejši od Belgijca Vanderaerdena in večnega tekmeča Uzbeka Abduzaparova. Sprintal je kakih sto metrov pred ciljem in si nabral zanesljivo prednost.

Sestdeset kilometrov pred ciljem je iz glavnine pobegnili Belgijec Willem, pridružio se mu je še nekaj kolesarjev, a tudi prednost treh minut ni preprečila množičnega sprints.

VRSTNI RED: 1. Cipollini (It), 210 km je prevozil v 5:23:10 (povp. hitrost 38, 989 km/h); 2. Vanderaerden (Bel); 3. Abduzaparov (Uzb); 4. Moncassin (Fr); 5. Ludwig (Nem); 6. Capiot (Bel); 7. Jala-bart (Fr); 8. Nelissen (Bel); 9. Bartoli (It); 10. Baffi (It).

NOVICE

Chang izpadel v drugem kolu

TOKIO - Avstralec Todd Woodbridge je na teniskem turnirju v Tokiu z nagradnim skladom 1, 19 milijona dolarjev poskrbel za preseceenje. V drugem kolu je s 6:3, 3:6 in 7:6 (7:5) premagal tretjega nosilca Americana Michaela Changa. V tretjem kolu se bo pomeril s Švedom Christianom Bergströmom, ki je v 2. kolu premagal Americana Patricka McEnroeja s 6:4 in 6:1.

Izmed drugih nosilcev so izpadli še Brett Steven (NZ, 9), Kenneth Carlsen (Dan, 12) in Andrej Cerkasov (Rus, 16).

Med ženskami, ki igrajo za nagradni sklad 150.000 dolarjev, je izpadla četrta nosilka, Belgijka Sabine Appelmans, ki jo je s 6:2 in 6:2 premagala Avstralka Michelle Jaggard Lai. Drugi rezultati: moški - 1. kolo: Stoltenberg (Avstra) - Baur (Nem) 6:1, 6:2; 2. kolo: Courier (ZDA, 1) - Damm (Čes) 7:6 (8:6), 6:4, Masur (Avstra, 6) - Cunha-Silva (Port) 6:4, 6:2, Volkov (Rus, 4) - Stoltenberg (Avstra) 6:2, 6:4, Flach (ZDA) - Steven (NZL, 9) 6:3, 6:2, Vacek (Čes) - Carlsen (Dan, 12) 7:6 (7:5), 7:5, Borwick (Avstra) - Jones (ZDA) 6:1, 6:4, Siemerink (Niz, 11) - Kaneko (Jap) 6:2, 6:3, Mansdorf (Izr, 8) - Van Rensburg (JAR) 6:1, 5:7, 7:5, Holm (Sve, 5) - O'Brien (ZDA) 6:2, 4:6, 6:3, Raoux (Fra, 15) - Simian (Fra) 6:1, 6:1, Jonathan Stark (ZDA) - Cerkasov (Rus, 16) 6:4, 6:1, Wheaton (ZDA, 10) - Weiss (ZDA) 6:1, 5:7, 7:6 (7:5); ženske - 2. kolo: Date (Jap, 1) - Li Fang (Kit) 6:0, 6:0, Shriver (ZDA, 3) - Henricksson (ZDA) 6:1, predaja, Fendick (ZDA) - Basuki (Ind) 6:1, 6:2, Rottier (Niz, 8) - Mijauchi (Jap) 7:6 (7:3), 6:2, Oremans (Niz) - Nagatsuka (Jap) 6:7 (3:7), 6:0, 7:5, Provis (Avstra, 6) - Sugijama (Jap) 6:4, 6:0, Endo (Jap) - Savamatsu (Jap, 2) 6:3, 6:7 (5:7), 6:4.

Na turnirju v Barceloni Krajiček premagal Prpiča

BARCELONA - Rezultati moškega teniskega turnirja Conde de Godo - 1. kolo: Burillo (Spa) - Champion (Fra) 6:3, 6:1, Kafelnikov (Rus) - Rubick (Čes) 6:4, 3:0 predaja, Clavet (Spa, 14) - Filippini (Uru) 7:5, 4:6, 6:4, Carretero (Spa) - Lopez (Spa) 6:2, 6:1, Medvedev (Ukr, 9) - Perez-Roldan (Arg) 6:2, 6:0, J. Sanchez (Spa, 16) - Berasategui (Spa) 6:4, 6:3, Gilbert (Fra) - Mancini (Arg) 2:0, predaja, Gustafsson (Sve) - Larsson (Sve, 11) 4:6, 7:6, 7:5; Costa (Spa, 5) - Viloca (Spa) 6:1, 6:1, Krajiček (Niz, 4) - Prpič (Hrv) 6:4, 6:4, Muster (Av, 6) - Cesnokov (Rus) 7:5, 4:6, 7:5, Markus (Arg) - Olsovski (Rus) 6:3, 3:6, 6:2, Arrese (Spa, 13) - Carbonell (Spa) 6:1, 4:6, 6:4; 2. kolo: J. Sanchez (Spa, 16) - Altur (Spa) 6:3, 6:2, Gustafsson (Sve) - Delaire (Fra) 6:0, 6:3, Arrese (Spa, 13) - Carretero (Spa) 2:6, 6:1, 6:3, Medvedev (Ukr, 9) - Wuyts (Bel) 6:3, 6:3, Lendl (ZDA, 2) - Năwîe (Nem) 6:3, 6:3, Gilbert (Fra) - Göllner (Nem) 6:4, 1:6, 7:5, Kafelnikov (Rus) - Clavet (Spa, 14) 7:5, 7:6 (7:4), Bruguera (Spa, 7) - Burillo (Spa) 7:6 (7:3), 6:2, Furlan (Ita) - E. Sanchez (Spa, 12) 7:5, 7:5.

Na tretjem turnirju brez sreče

VR SAR - Tudi tretji satelitski istrski turnir ni bil naklonjen slovenskim tenisačem, saj so vsi omagali že v kvalifikacijah. Tako je edini slovenski zastopnik ostal Mariborčan Iztok Božić, ki je hkrati tudi prvi nosilec na turnirju. Iztok Božić je na prvem turnirju v Pulju zmagal, v Rovinju pa je izpadel v cetrifinalu.

Izidi - 3. kolo: Buljević (Hrv) - Fric (Slo) 6:1, 6:3, U. Sever (Slo) - Walter (Avs) 6:1, 0:6, 6:4, Riballo (Ukr) - Stare (Slo) 6:3, 6:1, Fallenti (Ita) - Janskovec (Slo) 3:6, 6:2, 6:1, J. Božić (Slo) - Toth (Madz) 6:1, 6:1, Urh (Slo) - Fuchs (Nem) 6:1, 6:3; 4. kolo: Buljević - U. Sever 6:1, 6:2, Bejko (Ukr) - J. Božić 6:3, 7:6, Zumptl (Nem) - Urh 6:3, 7:6. (Morel)

Več kontrol dopinga pri dvigalcih uteži

LONDON - Britanski sportni svet je ostro obso-dil zlorabo dopinga pri angleskih dvigalcih uteži na OI v Barceloni. Zvezi za dviganje uteži je naročil, naj razširi svoj program kontrole dopinga, v nasprotnem primeru pa ji bo ukinil letno dotacijo 255.000 dolarjev.

Tak ultimat je sledil potem, ko Britanska amaterska zveza za dviganje uteži (BAWLA) ni kaznovala tekmovalcev Andrewa Daviesa in Andrewa Saxtona, ki sta se morala predčasno vrniti z OI v Barceloni, ker so pri njiju odkrili sledi clenbuterola.

Clani sveta so se odločili, da zveze ne bodo kaznovali, vendar pa so ji naročili, da mora pogostejše testirati dvigalce in nastaviti sekretarja, ki bo bdel nad vso zadevo.

Konec Biondijeve plavalne kariere

FORT LAUDERDALE - Ameriski plavalec Matt Biondi, ki je nastopil na treh olimpijskih igrah, je sporočil, da je njegove kariere konec in pri tem dodal, da bo zlahka zivel tudi brez plavanja.

»Osvojil sem vse mogoče naslove, zato odhajam,« je dejal 27-letni Biondi, ki ni plaval od takrat, ko je na olimpijskih igrah v Barceloni osvojil svojo deveto, deseto in enajsto kolajno. »Izgubil sem ubijalski instinkt, tekmovalno mrzlico. Sit sem plavanja in potovanja. Če bom se plaval, bom to počel v oceanu in samo se za lastno veselje.«

Biondi je pred leti obvladoval plavalno sceno. Bil je prvi, ki mu je uspelo 100 m kralj preplavati v manj kot 49 sekundah. Največji uspeh v njegovi karieri so bile vsekakor olimpijske igre v Seulu leta 1988, ko je osvojil sedem kolajn. Iste-ga leta je postavil tudi svetovni rekord v kralju na 100 m (48, 42 sekunde), ki velja še danes. Po Barceloni si je Biondi vzel nekaj mesecev počitnic. Veliko je potoval in si ogledal šest ameriških nacionalnih parkov.

»Sedaj sem zadovoljen s svojim življenjem brez plavanja, čeprav sem se bal, kako bo,« je dejal Biondi, ki bo morda vodil kak plavalni kamp ali vaterpolski klub.

CRNA KRONIKA

Cigarete v smeti

LJUBLJANA - Ko je prišla čistilka Doma upokojen- cev v torek zjutraj na delo, ji je iz bifeja nekaj za- smrdelo. Pogledala je tja in videla, da gori točilni pult - drugo so opravili gasilci. Strokovnjaki Upra- ve za notranje zadeve so ugotovili, da je začelo tleti in goriti v kosu za smeti ob pultu - najverjetneje za- radi slabo ugasnjene in v kos odvrženega cigare- tnega ogorka.

Pozdrav še iz 2. svetovne vojne

KOCEVJE - V torek popoldne je prikorakal na poli- cijsko postajo Kocevje 41-letni mozakar iz bliznje Dolge vasi ter policistom izročil svojo najdbo - mi- nometno mino kalibra 85 milimetrov. Nasel jo je v gozdu v blizini Jasnice. Zatorej okolisani pozor: morda se tam skriva se kakšen nevaren pozdrav iz (pred) zadnje vojne.

Čez železniški prehod

RIBNICA - Neupostevaje prometna določila, je 26- letni Vinko H. iz Lukovice zapeljal s traktorjem čez železniški prehod med vasema Lipovec in Otavice in se trdo srečal z lokomotivo. Ranjenih ni bilo, na prevelikem traktorjevem nasprotniku je bilo za 50.000 tolarjev škode, traktor sam pa je bil uničen za 300 tisočakov.

Tudi to se zgodi...

MARIBOR - Nekaj po osmi uri zvečer je bilo, ko se je 10-letni fantič s kolesom vracal domov iz glasbe- ne sole. Na Radvanjski cesti ga je ustavil mlajši, ne- znan moski in zahteval denar. Mlademu glasbeni- ku je cestni razbojnik pregledal se oblačila, mu vzel kovček s klarinetom, nato pa ga napodil domov.

Pretesno prehitvanje

MARIBOR - Na Limburski cesti je v torek zjutraj to- vornjak s priklopnikom prehitel kolo z moto- rjem. Opletajoca prikolica pa je šla preblizu motori- sta - zadela ga je in odbila v občestni jarek, kjer je oblezal huje ranjen. Prejsnji teden je bilo na slovenskih cestah 91 pro- metnih nesreč, v katerih je umrlo 7 ljudi, huje ali laze pa se jih je poškodovalo 97.

Raztresenec

ZALEC - Da ni vselej zdravo, če te na pogovor po- klincejo policisti, četudi nisi nicesar zakrivil, je na lastni kozi občutil Miroslav D. Mozje pravice so na- mreč na nekem parkiriscu nasli VW »hrošca« z ra- zbito sipo in po registraciji nasli lastnika Miroslava. Poklicali so ga, da vidijo, kako je s tem. Miroslavu se je tako mudilo k njim, da je pozabil ugasniti plinsko pec; medtem ko je »reseval« hrošca, je za- gorelo v stanovanju. Sreča v nesreči, škoda ni bila prevelika, saj so domači požar hitro utisali. (B. P.)

IGRE NA SREČO

Ni igrala »fair!«

Predstavnica avstrijskega Fair-Playa kupovala sorodnikom avtomobile?

SENTJUR - Sentjurski policisti in kriminalisti celjske UNZ zbirajo poda- tke o razvejani dejavnosti Tatjane (včasih tudi Marja- ne) C., zasebne obrtnice. Sumijo jo več goljufij, po- vezanih z igro Fair Play, in drugimi igrami na srečo. Doslej so zbili podatke o več kot dvajset primerih, ki kažejo, da se je podjetna obrtnica z njimi skusala nezakonito okoristiti ali pa se ji je to celo posrečilo. V letih 1990/91 je bila na- mreč predstavnica avstrij- skega organizatorja igre

Fair Play, z igro pa je zain- teresirane seznanjala na predavanjih, ki jih je imela v Sentjurju, Celju, Rogaski Slatini in malo bolj odda- ljeni Sevnici. Policisti su- mijo, da je od ljudi spreje- mala vplacila (tudi po 3500 mark), ki pa jih nato ni posredovala organizato- rjem igre, ampak je denar vtaknila kar v svoj žep. Ko so nekateri igralci pri njej poizvedovali, zakaj ne do- bijo obljubljenih dobitkov, jih je zavrčala, da se je igra pac prekinila in naj na svoj denar ne računajo

več. Neuradno pa smo izvedeli, kam naj bi sel ta- ko prislužen dobiček. Mnogi njeni sorodniki se namreč vozijo v avtomobi- lih, ki jim jih je kupila, zdaj pa je slišati, da jim je vozila vzela in jih prodaja. Morda zato, da bi ji sodni- ki odmerili milejšo kazen, če bo povrnila nalahko do- bljen denar. Sicer pa Tatja- na-Marjana ni ravno re- vnega stanu. V sentjurski občini ima tudi gostilno, v kateri nastopajo »umetni- ce« iz dežel nekdanjega vzhodnega bloka. (B. P.)

DRŽAVA PROTI JELINČIČU

Priče niso prišle

Show pred sodno dvorano - Obravnava preložena

LJUBLJANA - Drugo nadaljevanje sodne ra- zprave proti Zmagu Jelincicu, poslancu, prvaku Slovenske nacionalne stranke, zelisčarju, banki- rju, numizmatiku in nek- danjemu baletniku - ob- tožen je uporabe orožja pri pretepu v Trziču (ko so ga - je on njih?) napad- li stitir Neslovinci -, se je včeraj končalo v do- brih sestih minutah. Po- klicane nove priče, ki jih je zahteval Jelincičev za- govornik Drago Demsar, potem ko so na prejsnji

VLADO KADUNEC
obravnavi ze zaslisali pet udelezencev dogodka, namrec na obravnavo ni- so prisle. Ker je obramba vztrajala pri zaslišanju se teh prič, je sodnik prelo- zil obravnavo na maj, ko naj bi te priče se enkrat »povabili« v sodno dvo- rano.
Medijsko zanimivejši pa je bil dogodek tik pred včerajšnjo »obravnavo« na ozkem hodniku za sa- mo veliko sodno dvorano

Ljubljanskega temeljnega sodišča. V siju zarometa televizijske kamere je sta- ri znanec »dogodkov za Slovenijo«, nekdanji par- tizan in spomenicar Franc Krzisič-Ris (spo- minajmo se ga tudi iz Ro- ske ulice) borcu za slo- venstvo ob tresocem se branju hvalnice izročil spominski darili: spo- minski medalji Serčerje- ve brigade in knjigo Mire Mihevc Pogumna četa s posvetilom: »Ostanite zvesti slovenskemu naro- du«...

Šmarna gora - smetišče

Ce bi na primer pri- sel k vam na obisk in ze na hodniku vrigel na tla vrečko od pomfrij, nato pa bi v prijaznem klepetu v dnevni sobi, ko ste mi ze ponudili lesnike, metal lupine kar po tleh, bi bili, predvidevam, sila ne- zadovoljni.

Po dolgem casu sem bil oni dan spet na Šmarni gori in se zasopi- han naslonil na ograjo pri gostilni na vrhu ter si spocil oci na lepem razgledu po ljubljanski kotlini. Ko se mi je pogled zozil

na hrib neposredno pod ograjo, sem tam med goro odvrzenih smeti opazil tudi nekaj trave in grmovja. Vre- cke cipsa, bobi palck, plastenke raznih so- kov, papir bombonov in cokolade so se prav- lepó podali »neokrnje- ni naravi«, kamor se predvsem Ljubljancani radi zatečemo iz zato- hlih pisarn in mestnih ulic, polnih smoga. Da pa svež zrak ne bi pre- več škodil, zlasti ka- dilecem, na vrhu se pri- dno dihaajo skozi filtre cigaret vseh vrst, kike

pa »pozabljajo« pov- sod okoli sebe. Da, v naravi je res lepo!
Mimogrede, »prijaz- na gostilnica na vr- hu«: ce ste bili zaradi dobre kuhe ze večkrat pohvaljeni v casopi- sih, kar je gotovo pri- spevalo se k vecji množici obiskovalcev na vrhu Smarne gore, ce ze pridno vabite go- ste na svoj hrib, naj vam brez novinarskega ali diplomatskega le- porečja povem: Svi- njak imate okoli sebe.
Vlado Kadunec,
Foto: S. Zivulovic/TRIO

PREKMURJE

ISNAM TALIJČ

Z okusom bučnega olja

Prekmurcem pomeni bučno olje veliko več kot zgolj dodatek solati, saj je imela že njegova priprava obredni značaj, odhod v oljarno pa je še danes družinska slovesnost

Bučno olje ni samo pika na i pri dobri hrani, ni le neizogiben do- datek solati. Je tudi del kulture dežele ob Muri. Je tradicija, do katere imajo posebno spoštova- nje. Bučno olje ni name- njeno zgolj peterim cu- tom, saj ni vse v njegovi barvi, vonju in okusu. Je tudi nezven spomin ljudi, ki so zdaj v srednjih le- tih, na case, ko so ga se nakapljali na kosček su- hega trdega kruha, pre- den so se sli igrat ali de- lat na polje. Ali se lepsi spomin na case, ko je bi- lo treba bučna semena lusciti s prsti, vsako po- sebej, kar so delali v ne- skončnih jesenskih in zimskih večerih, ob dru- zenju s sosedi, ki so pri-šli pomagat, in ob sku- pnih zgodbah, kakrsne so strici pripovedovali tudi njihovemu rojaku Misku Kranju.

popolnoma drugacno. To je cena za napredek tehnologije. Stroji so po- spesili delo v oljarni in tudi ljudje, ki so navaje- ni na stroje povsod okoli sebe, so postali nekako hitrejši, tudi ko v oljarni cakajo, da se bo iz njihova bučnega semena izti- snila gosta tekocina pe- trolejsko vijoličaste bar- ve.

»Narocijo po telefonu,

Tudi v teh dneh so oljarne v Prekmurju v polnem zagonu. Iz njih prihaja enolično topota- nje strojev in prijeten vonj po prazenih bučnih semenih. V delavnicah je zrak poln pare iz kotlov, a kljub temu je nepono- vljivo doživeti, če prebi- še nekaj ur v taksem okolju.

Obiskali smo oljarno Stefana Vucka v Gornji Bistrici pri Murski Soboti. 56-letni mojster z no- stalgijo pripoveduje o starih casih in pravi, da je pripravljanje olja zdaj

ce, dela pa so se lotili ta- krat, ko so morali po mo- sko poprijeti pri presi,« pripoveduje Stefan Vu- cko.

Tudi njegov oče se je ukvarjal z oljarstvom, imeli so oljarno na Hoti- zi. Potem so se preselili k Muri; mlin je oče pro- dal, oljarne pa ne. Tudi očetov oče je imel oljar- no in tudi tega očeta oče...

»Ko sem se vrnil iz Nemcije, sem leta 1972 na Hrvaskem kupil prvo preso. Zgradil sem novo delavnico ob hisi v Bi- strici in kasneje nadalje- val s posodabljanjem. Zdaj se večina dela opravi s pritiskanjem na gumb. Glejte, tudi v pe- čeh kurim s plinom, sta- re na drva pa bodo kma- lu pozabljene. Saj, vca- sih je bilo lepše, a dela je zdaj več. Pozimi delamo vsak dan, razen v soboto in nedeljo, med letom pa samo ob sobotah in ne- deljah. Tako je prav; to pomeni, da se ljudje ne odrekajo starim nava- dam v zvezi z bučnim oljem. Včasih so kmetje sejali buče, da bi imeli olje samo zase. Tudi zdaj to počnejo, olje pa tudi prodajajo. Lani so veliko olja prodali v Avstrijo, tudi tam ga poznajo...

Pravijo, da ga Avstrijci uporabljajo tudi za izde- lavo parfumov, a stari Vucko temu noče verjeti in zagotavlja, da je sam Bog določil bučno olje za dodatek k solati.

»Bučno olje je za sola- to! Se boljše pa bi bilo, ce bi semena luscili ro- cno!« se doda.

Kvaliteta se je ohrani- la, pri pripravi bučnega olja pa se je marsikaj spremenilo. Celo, kadar gre za surovino, se pravi, za bučno seme. S kriza- njem sort se pridobili bučo, katere semena so brez lupin, hkrati pa ima vsaka buča tudi veliko

več semen.
Res je tudi to, da Vuckov poseben prostor ob oljarni, ki rabi zabavi, in da si skrajša cas, dokler olje ne priteče, zdaj sa- meva. Kljub vsem neizo- gibnim spremembam pa je prihod v oljarno ohrani- l vse značilnosti pra- znika. Kot bi slo za obre- dno sego.

Ceprav stroji ob po- moci Vuckovih sinov - 22-letnega Silva in 19-le- tnega Stefeka - naredijo vse sami, ljudje v oljarno se zmeraj pridejo z dru- zino. Kot bi prišli na obisk. In prav vsak si pri- zadeva pomagati, ceprav bi utegnili biti napoti.

»Veliko, veliko let se prihajam; 40 ali 50 zapo- red. Dvakrat na leto dela- mo, da imamo potem do- ma sveže olje. Vuckovi so zelo dobri ljudje, pri- jazni in preudarni. Stro- kovno in kvalitetno opravijo svoje delo. Olje je izvrstno!« nam pripo- veduje starec Stjepan Tr- nus iz Črneševcev, ki je s sabo pripeljal tudi ze- no; srečali smo tudi dru- zine, ki so v oljarno pri-

več semen.

Res je tudi to, da Vuckov poseben prostor ob oljarni, ki rabi zabavi, in da si skrajša cas, dokler olje ne priteče, zdaj sa- meva. Kljub vsem neizo- gibnim spremembam pa je prihod v oljarno ohrani- l vse značilnosti pra- znika. Kot bi slo za obre- dno sego.

Ceprav stroji ob po- moci Vuckovih sinov - 22-letnega Silva in 19-le- tnega Stefeka - naredijo vse sami, ljudje v oljarno se zmeraj pridejo z dru- zino. Kot bi prišli na obisk. In prav vsak si pri- zadeva pomagati, ceprav bi utegnili biti napoti.

»Veliko, veliko let se prihajam; 40 ali 50 zapo- red. Dvakrat na leto dela- mo, da imamo potem do- ma sveže olje. Vuckovi so zelo dobri ljudje, pri- jazni in preudarni. Stro- kovno in kvalitetno opravijo svoje delo. Olje je izvrstno!« nam pripo- veduje starec Stjepan Tr- nus iz Črneševcev, ki je s sabo pripeljal tudi ze- no; srečali smo tudi dru- zine, ki so v oljarno pri-

sle kar v treh generaci- jah, od deda do vnuka.

»Najprej je treba seme posušiti in zmleti. Potem se zamesi z vodo, nato se kuha ali peče ali prazi in na koncu preseje oziro- ma odcedi. V cem je mo- jstrstvo? V vsem! Od tega, kako je seme posuše- no, do trenutka, ko se olje scedi v lonce, pri vsaki etapi moras biti mojster,« pravi Stefan Vucko.

Prebili smo ze nekaj ur v tej mali tovarni, nje- gova sinova pa nista niti crnila. Kot pravijo: usta imata, jezika pa ne. Sa- mo delala sta. Sele, ko se je dodobra zmracilo in ko so vse stranke pospre- mili domov, sta sprego- vorila, vendar sta vseeno pustila, da govori oče.

»Ne govorita veliko. Rada delata. Bosta nada- ljevala tradicijo? Kot bo- sta hotela. Upam! Prakso imata in dobro znata de- lati. Starejši ze sprazi ta- ko kot jaz - tega mu sicer se nisem rekel, je pa res...«

JEDILNIK

SLAVKO ADAMLJE

Rakci »shrimps« s paradiznikom in sirom
goveji file z vinsko omako
pire krompir
solata po želji
sveže sadje

Rakci s paradiznikom in sirom

SESTAVINE:
2 cebuli, strok cesna, 200 g zelene pa- prike, zlica olja, 500 g paradiznika, sol, poper, sčepc sladkorja, 400 g rakcev iz konzerve, 200 g belega sira »feta«
CAS PRIPRAVE: 25 minut

Cebulo in cesen ocistimo in drobno naseklja- mo. Papriko ocistimo in narezemo na tanke re- zance. Paradiznik olupimo in narezemo na kocke. Na olju poprazimo cebulo in cesen, nato dodamo papriko in paradiznik ter dusimo pri- blizno 5 minut. Zacinimo s soljo, poprom, sladkorjem in limonovim sokom. Dodamo rake- in kuhamo se 3 do 4 minute. Nato vse damo v ognjevarno posodo. Sir narezemo na male kocke, ki jih porazdelimo po posodi. Posodo da- mo v pec za 3 do 4 minute - toliko da se sir lepo svetlo rjavo obarva.

VEGETARIJANSKI JEDILNIK

NEVA MIKLAVCIC PREDAN

jabolčni zavitek
mleko s kokosom in klinčki

Mleko s kokosom in klinčki

SESTAVINE:
8 dl mleka, 3 zlice kokosove moke, zlica klinčkov, 2 zlici melase ali rjavega sladkorja ali medu

Mleko zlijemo v lonec in dodamo vse preosta- le sestavine razen melase oziroma sladkorja ali medu. Lonec pristavimo na ogenj in kuhamo, dokler ne zavre. Nato mleko odstavimo in pocakamo, da se skoraj ohladi. To ponovimo trikrat. Pri zadnjem segrevanju dodamo melaso, ki mleko obarva rahlo rjavkasto. Pijaco ponudi- mo toplo na mrzel zimski dan.

RUSIJA / VESTI, KI PRIHAJAJO IZ SIBIRIJE SO KAR SE DA NASPROTUJOČE

Tomsk kot Černobil

Pomanjkljive varnostne mere v nekdanji SZ skrbijo svetovno javnost

MOSKVA - Nad Rusijo je spet legla tragedija senco jedrske nesreče, ki je tokrat prizadela mesto Tomsk, kakih 3500 kilometrov vzhodno od Moskve. Tovarna, ki predeluje radioaktivni material, se nahaja v tistem mestu Tomsk 7 (se pravi satelit st. 7 mesta Tomsk), eksplozija, do katere je prišlo, pa predstavlja najhujši jedrski incident po požaru v Černobilu leta 1986.

V ozračje naj bi slabejša količina radioaktivnega plina, ki naj bi vsebovala uranij 238 in plutonij 239 ter nekaj drugih radioaktivnih snovi. Kaze, da v eksploziji ni bilo človeških žrtev, kar seveda se ne pomeni, da ne bo nesreča imela hudih kratkoročnih in

srednjeročnih posledic. Nesreča je vsekakor zelo huda in postavlja rusko jedrsko industrijo spet v središče svetovne pozornosti zaradi nizke stopnje varnosti, nikakor pa ni na ravni Černobila. Jedrske tovarne in jedrske centrale ležijo po vsem ozemlju Rusije in nekdanje Sovjetske zveze in povsod so varnostne mere kar se da pomanjkljive. K temu je treba dodati še veliko količino jedrskega orožja, s katerim razpolaga Rusija in pa milijone ton jedrskih odpadkov, ki so jih odkrili tu in tam v Rusiji in Sibiriji.

Lani je nesreča pri Sankt Petersburgu, v Sošnomem Boru prestrasila ves svet, pomanjkanje

energije pa bo najbrž prisililo Armence, da ponovno odprejo jedrsko centralo pri Erevanu, ki je istega tipa kot ona v Černobilu in to kljub nasprotnemu mnenju Mednarodnega agencije za jedrsko energijo.

Prav v nekdanji Sovjetski zvezi je prišlo do najhujše jedrske nesreče v zgodovini civilne rabe jedrske energije. Leta 1957 je v Celjabinu prišlo do uhanja radioaktivnih snovi, in takrat je zarčenje bilo 100-krat višje kot včeraj v Tomsku. Leta 1957 so izselili skoraj 11 tisoč ljudi in območje, ki je imelo 300 km polmera. V vrsto jedrskih nesreč je seveda treba uvrstiti tudi požar v Černobilu leta 1986.

Eksplozija v Tomsku je povzročila ogorčenje ruskih naravovarstvenikov, ki trdijo, da bo območje Tomska treba izseliti in da tam ne bo moglo živeti dolgo, dolgo let. Naravovarstveniki trdijo, da je imela torkova nesreča enake razsežnosti kot jih je imela nesreča v Černobilu. Moskovska skupina Greenpeace pa zahteva od ruskega ministrstva za energijo, naj zapre obrate za predelavo radioaktivnih snovi v Tomsku, Celjabinu, v Uralih in v Krasnojarsku.

Arhivski posnetek sibirskega mesta Tomsk, kjer je v terek prišlo do uhanja radioaktivnih snovi

Aprila 1986 je razneslo četrti reaktor grafitne JE v ukrajinskem Černobilu

MOSKVA - Eksplozija v kemičnem obratu Tomsk-7 je takoj obudila spomin na ukrajinski Černobil, največjo jedrsko katastrofo v zgodovini človeštva. Nesreči je botroval človeški faktor, ali bolje rečeno lahkomiselnost tehnikov, ki so 25. aprila 1986 začeli s tveganim poskusom na

eni od obeh turbin jedrskega reaktorja številka štiri, da bi preverili, če bi turbina vzdržala nenadno havarijo. Poizkus pa je sprožil pravo verigno reakcijo, tako da je tehnikom situacija zbežala iz rok, saj se je sprostila stokrat večja energija od normalne. 26. aprila ob enih po-

noči je strahovita eksplozija raznesla reaktor in njegov pokrov. Ker je slo za grafitni reaktor tipa RBMK, v katerih je moderator grafit, hladilno sredstvo pa ogljikov dioksid, se je po eksploziji vnel grafit. Zgorelo je skoraj vseh 1.700 ton grafit, požar pa je ustvaril pravi dimnik vročega

zraku, ki je visoko v ozračje ponesel radioizotope iz reaktorjevega jedra. Po približnih ocenah je v ozračju končalo 100 milijonov Ci (curie) raznih radioizotopov. Katastrofa je dolgoročno povzročila od 7 do 10 tisoč mrtvih, stevilo kontaminiranih pa ni znano.

Preveč nevarnih obratov na Vzhodu

DUNAJ - V srednji in vzhodni Evropi obratuje 58 jedrskih elektrarn, od teh kar 57 ne izpolnjuje zahodnih varnostnih norm. Do sedaj je Evropa uspešno posodobila le reaktorje na tlačno vodo v bolgarski jedrski elektrani Kozlud, v nekaterih drugih je okreplila varnostne ukrepe, ki

pa niso dosegli zahodnih standardov.

Po mnenju strokovnjakov bi bilo najbolje zapreti 10 megavatnih reaktorjev, ker bi posodobitev terjala ogromne stroške.

Lazje bi bilo z elektrarnami, ki imajo 1000-megavatne reaktorje, ker lahko vanje brez težav vgradijo zahodno varnostno tehnologijo.

ZDA / PRIČEVANJA SO SI DOKAJ NASPROTUJOČA

Proces Allen-Farrow brez večjih pretresov

Allen Farrow s svojo hčerjo Dylan (Telefoto AP)

LOS ANGELES - Proces Allen-Farrow se nadaljuje med pričevanji raznih prič, ki so včasih vpriid Woodyju, včasih pa Mii. Tako sta zadnja dva dni pričali otroška varuska in sluškinja v hiši Mie Farrow. Prva je povedala, da je igrala ravnala s svojimi poslovnimi otroki, medtem ko je svoje prave otroke razvajala.

Mnogo bolj neugodno za Woodyja Allena je bilo pričevanje Miine sluškinje Mavis Smith. Allenov odvetnik Abramovitz je prinesel s seboj posnet trak, v katerem Mavis pravi, da ni nikoli trdila, da bi Allen spolno nadlegoval Miinih otrok. Ob koncu je zenska zanimala vse, ne-

dolžno pogledala Allena in ga vprašala: »Zakaj ste mi to storili? Ne vem, kdo je posnel ta trak, vem pa, da tega nisem nikoli rekla.« Mavis je potem zanimala tudi, da bi kdaj koli rekla, da je Mia pretepla svojo poslovnico Soon-Yi, ko je zvedela za njeno razmerje z Woodyjem.

Zanimiva je bila tudi strokovna ocena video-traka, v katerem mala Dylan odgovarja na vprašanje matere o tem, ce jo je oče kdaj spolno nadlegoval. Iz traka je razvidno, pravi Richard Marcus, eden največjih ameriških izvedencev za spolno nasilje, da otrok odgovarja na materina vprašanja z očitnim namenom, da se ji ne bi zameril.

JAPONSKA / PLAKATI S KLJUKASTIMI KRIŽI

Japonski nacisti dvigajo glave

Tuji delavci se bojijo nacističnega nasilja

ERNESTO TOALDO/ANSA

TOKIO - V japonskem glavnem mestu so se včeraj prvič pojavili plakati s kljukastimi križi, v katerih »Zveza za socialno državo« zahteva takojšen izgon tujcev iz Japonske. Kljukastih križev na Japonskem ni bilo videti od konca druge svetovne vojne, sedaj pa postajajo nacisti vsak dan močnejši. Zbirajo se enkrat na mesec in vsaki krat jih je več. Zvezi je pristopilo nekaj desetih skrajnodesničarskih gibanj, ki vidijo prisotnost tujih delavcev na Japonskem kot dim v očeh.

Po podatkih ministrstva za pravosodje je na Japonskem skoraj 300 tisoč tujcev, ki so prišli v državo brez vizuma. Gre predvsem za sezonske delavce iz Irana, Pakistana, južne Koreje, Kitajske, ali pa za sluškinje in prostitutke s Filipinov in iz Tajske.

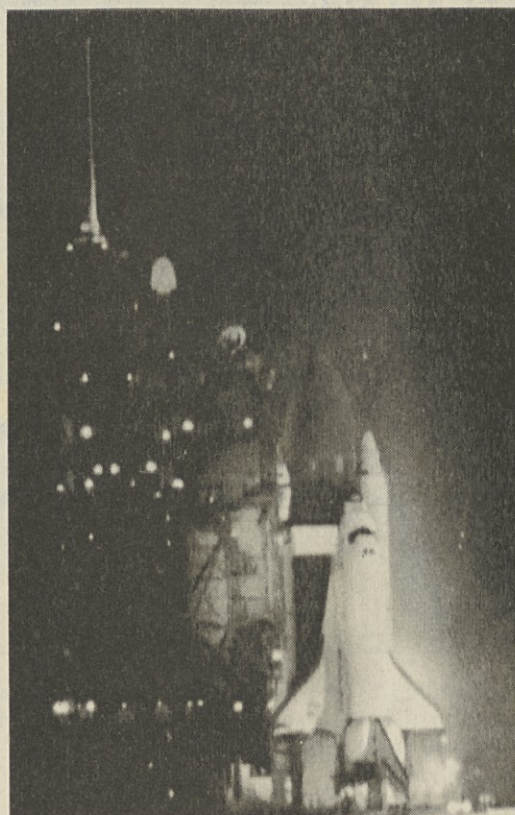
Priznani vodja nacistov je v intervjuju za dnevnik Asahi povedal, da je trdno prepričan v pravilnost Hitlerjeve doktrine. Ze 20 let kusa pre-

pricati Japonce, da tujci prinašajo samo zmedo in nered in spodbujajo japonsko kulturo. Japonska tvega, da postane kot ZDA, pravi japonski fih-rer, saj pripadniki različnih ras in različnih verstev po njegovem ne morejo živeti skupaj v miru.

V največjem tokijskem parku se vsako nedeljo zbira kakih 5 tisoč delavcev iz Irana. Park so Japonci že poimenovali Islamski park in v teh gručah ljudi vidijo pripadniki skrajne desnice največjo nevarnost. Ne motijo jih desetstosi tujih prostitutk, ki opravljajo najstarejšo obrt na svetu v najrazličnejših nočnih lokalih sirom po deželi.

Zivim v stalnem strahu, je povedal mladi iranski delavec, ki se sprašuje, kdo se skriva za to rasistično kampanjo. Po mnenju izvedencev je slednja komaj v začetni fazi in mnogi ne verjamejo, da odraza mnenje večine Japoncev.

Danes nov poskus izstrelitve Discoveryja

NEW YORK - V terek prekinjeno izstrelitev vesoljskega trajekta Discovery naj bi poskusili danes. Torkovi prekinitvi naj bi botrovala kompjuterska napaka in ne okvara na ventilih vesoljskega trajekta, tako da danes ne bi smelo biti večjih zapletov. (Telefoto AP)

Še vedno neznani vzroki smrti Chiracovega zeta

PARIZ - Obdukcija na truplu 34-letnega Philippea Haberta, zeta pariskega zupana Jacquesa Chiraca, ni ugotovila vzrokov smrti. Po vsej verjetnosti je Haberta ugonobila velika doza pomirila, rezultati toksikološke analize pa bodo znani sele cez kak teden.

Ker jo je šef po zadnjici bo dobila masno odškodnino

BRISBANE (AVSTRALIJA) - Neka 47-letna Avstralka, ki jo je šef po zadnjici, je zmagala tozbo, tako da ji bo zgoritni direktor moral placati 11 tisoč avstralskih dolarjev odškodnine (približno 12 milijonov lir). Neljubi dogodek se je pripetil v neki veleblagovnici, kjer je bila zenska za ci-stilko. Šef ji je ukazal, naj počisti pod pečjo, ker tega ni hotela storiti, ji je spustil hlace in jo krepko po goli zadnji plati.

Začel se je proces proti neonacistom

BERLIN - V Schwerinu (nekdanja NDR) se je začel proces proti Rüdigerju Klasnu in drugim 12 neonacističnim skrajnežem, ki so obtoženi poskusa umora nekega azilanta. Lanskega 31. julija so namreč napadli neki dom za azilante v Bahlen-Boizenburgu pri Hagenowu. Rüdiger Klasen, ki je odgovoren pri Nacional-demokratski stranki Nemčije (NPD) za Hagenow, je skupaj z odgovornim za Schleswig-Holstein Heinrichom Försterjem planiral ta napad, ki pa ga je policija preprečila pred najhujšim. Neonacistom so zaplenili 15 zaigalnih steklenic, nože, kije in sleplne pistole.

V Bukarešti zaplenili kar en stot kokaina

PADOVA, BUKARESTA - Po 18-mesečni preiskavi letetelega oddelka padovske kvesture, med katero so aretirali 25 oseb, so sedaj v Bukarešti zaplenili kar en stot južnoameriškega kokaina in v bistvu obglavili razvejeno mrežo tihoapcev, ki je mamilo iz Juzne Amerike preko Romunije »uvazala« v Italijo. Poleg zaplembe kokaina na bucareškem letališču so aretirali tudi kanadskega državljana romunskega porekla, ki je bil glavna celotne organizacije. 38-letni Alexandre Sava Dosmanov je lastnik kakih 800 stanovanj v Kanadi, ima pa precejšnjo lastnino tudi v Romuniji. Skupaj z Docmanovom, ki je bil skoraj stalni gost raznih hotelov v Venetu in na območju Brescie, sta se za zapahi zaslala tudi dva ameriška, dva venezuelska, dva romunska in dva kanadska državljana. Italijanske oblasti so že zahtevale izročitev v Romuniji aretiranega Tina Begheta, ki je bil neke vrste zastopnik te mednarodne mreže razpecevalcev mamil za Veneto.

PRIPRAVILA: SILVO KOVAC

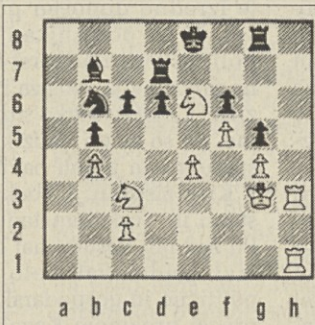
Vodoravno:

1. italijanski skladatelj, viloinist in glasbeni teoretik, rojen v Piranu (Giuseppe), 8. delo, 10. ime ameriške filmske lepote Thurman, 11. grška mitološka morska boginja, Pelejeva zena in Ahilova mati, Tetida, 12. obrok, 14. neprijeten občutek, 15. pribitek pri menjanju denarja, 17. ime italijanske književnice Negri, 18. zgornji del stopala, 20. avtomobilska oznaka Ancone, 21. arabski zrebek, 23. temnopolti angleški glasbenik, 25. rimski hisni bog, zascitnik družine, 27. pristanice ob edinem zalivu izraelske obale, 30. ozek kos blaga, 32. angleški plemiški naslov, 33. izmaknitev, 35. francoski marsal pod Napoleonom (Michel), 36. tkanina s posebnimi rebri v strmem kepru iz fi-ne, cesane volne, 38. mesto v ameriški zvezni državi Virginii.

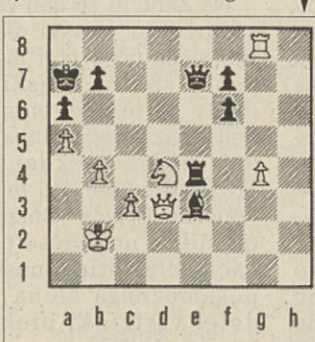
Navpicno:

1. ime italijanskega dominikanca Akvinskega, največjega prestavnika sholastike, 2. mesto v Backi v Vojvodini, 3. enaka soglasnika, 4. zmikavt, 5. ameriški skladatelj, prvi mojster avantgardne glabe 20. stoletja (Charles), 6. levi pritok reke Vah na Slovaskem, 7. Homerjeva pesnitev, 9. Turrek, 10. del dneva, 13. grški mitološki junak pred Trojo, 16. smučisce na Pohorju, 19. jezero na Filipinskem otoku Luzon, 21. nekdanji nemški kolesar (Rudi), 22. filmski »kralj opic«, 24. ime ameriškega popevkarja Richieja, 26. filmska vloga ameriškega igralca Sylvestra Stalloneja, 28. oblika moskega imena Franc, 29. madžarski simbolistični lirik (Endre), 31. slovenski slikar Bogdan Mesko, 34. grški otok v Jonskem morju, 37. avtomobilska oznaka Doboja v Bosni.

RESITEVE
lar, Haifa, trak, lord, izmik, Ney, gabarden, Nortolk
Vodoravno: Tartini, opravilo, Uma, Tetis, nata, sram, azija, Ada, nart, AN, at, Seal.

Naloga 91 Naloga 92

Sahovska naloga st. 91 Lasker - Capablanka / Petrograd 1914

Aktivnejše bele figure stopnjujejo pritisk na črnega kralja. Toda, kako priti do odločilne materialne prednosti belega? Konec velike in zelo pomembne sahovske partije dveh svetovnih prvakov je imel svoj veliki finale. Ze prva poteza belega, ki je na potezi, bo pokazala pot k pravilni rešitvi naloge.

Sahovska naloga st. 92 Spasky - Petrosjan / Spartakijada 1967

Črni kralj na liniji a se sramežljivo skriva pred napadom belih figur. Črni pa zeli za vsako ceno zamenjati nevarnega belega skakaca, zato mu Spasky, ki je na potezi, postavi majhno zanko, v katero se Petrosjan hitro ulovi. Sah je pac igra zank in ugank, zato jo tudi vi hitro razvozljajte.

Rešitev naloge st. 89

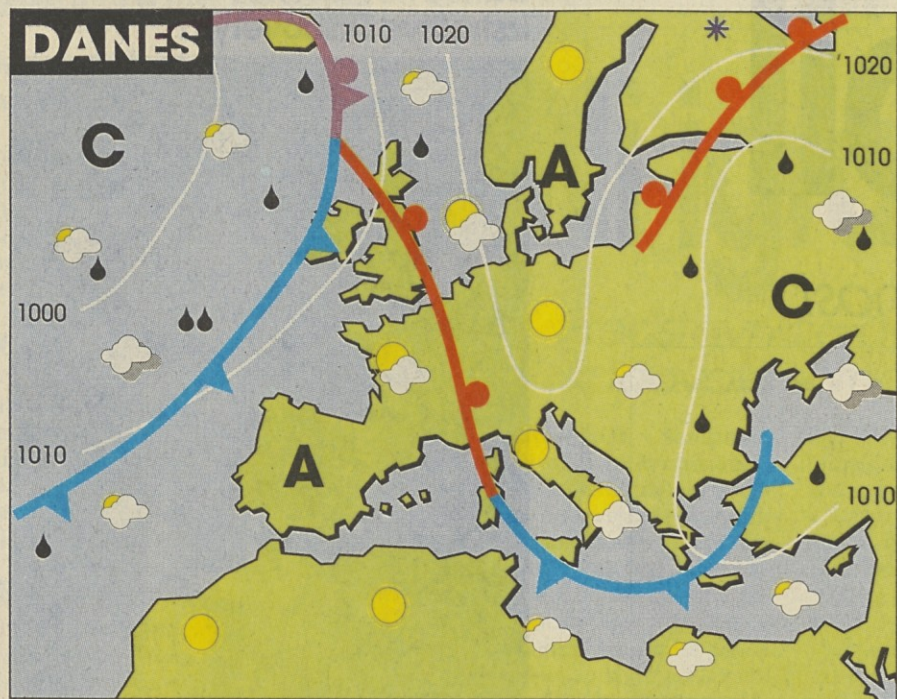
Poanta zmagovite bele kombinacije se skriva v potezi 1.f3!! Honfi ponudi kmeta in črni ga mora vzeti 1...Df3, saj na umik dame na h linijo sledi 2.Th2. Po »usmerjeni« črni dami na polje f3 beli odigra 2.Dd1! Dvakrat je napadena trdnjava na d8, beli pa grozi tudi 3.Th2+ in črni izgubi damo. Zaradi tega se je črni vdal!

Rešitev naloge st. 90

Na vrsto najprej pride črna trdnjava. 1...Tc1+ 2.Kh2 Seveda ne 2.Tc1: Db8. V pomoč trdnjavi prihaja se črna dama 2...Dc2+ 3.Kh3 Za črnega sedaj ni dobro 3...Db1: (3...Tb1:) zaradi 4.Da7+ z matom na g7. črni isče rešitev v nadaljevanju 3...Th1+!! in po izsiljenem 4.Th1: Dg2+!! Beli vzame damo in črni kralj je v patu!!

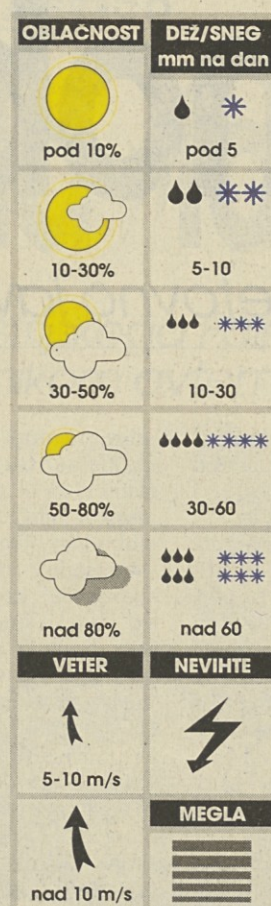
EVROPA / APRILSKO VREME

Nad srednjo Evropo se krepi območje visokega zračnega pritiska. Ob severnih vetrovih bo došel k nam nekoliko bolj hladen zrak.

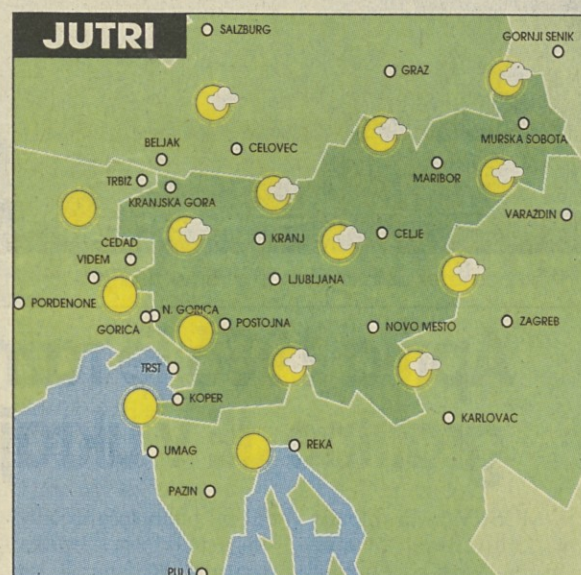

ALPE JADRAN / SPREMENLJIVO VREME

Slovenija: Delno jasno s spremenljivo oblačnostjo. Najnižje jutranje temperature bodo od -1 do 4, najvišje dnevne od 11 do 16°C.

Sosednje pokrajine: Delno jasno s spremenljivo oblačnostjo. Ponekod bodo manjše plohe. Pihal bo zmeren severni veter.

V Sloveniji: V petek bo sončno.

Obeti: Tudi v soboto bo sončno.

PRETOK REK

Pretok rek v m³ na sek. ob 7. uri

Mura, G. Radgona: 98; Drava HE Dravograd: 140; Sava Radovljica: 7.43; Sava Radece: 66; Sava HE Mavčice: 8; Sora Skofja Loka: —; Ljubljana Moste: 16; Savinja Lasko: 7.44; Krka Podbojce: 40; Kolpa Radenci: 53; Soca HE Doblar: 20.

STANJE VODA

Visina vode v cm ob 7. uri: Mura, G. Radgona: 107; Drava HE Dravograd: —; Sava Radovljica: 34; Sava Radece: 104; Sava HE Mavčice: —; Sora Suha: 98; Ljubljana Moste: 50; Savinja Lasko: 97; Krka Podbojce: 98; Kolpa Radenci: 117; Soca Solkan: 179.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo danes vzšlo ob 06.29 in zšlo ob 19.40. Dan bo dolg 13 ur in 11 minut. Luna bo vzšla ob 22.17 in zšla 07.01.

PLIMOVANJE

Danes: ob 5.12 najnižje -59 cm, ob 11.25 najvišje 37 cm, ob 17.02 najnižje -32 cm, ob 23.07 najvišje 53 cm. Jutri: ob 5.46 najnižje -56 cm, ob 12.04 najvišje 31 cm, ob 17.32 najnižje -23 cm, ob 23.34 najvišje 47 cm.

SETVENI KOLEDAR

Luna je v znamenju Skorpiona, element voda. Dan je primeren za setev vseh vrst poljskih in listnatih rastlin, kot so solata, spinac, motovilica in blitva.

V VEDNOST

Vpliv vremena na ljudi

TANJA ČEGRAR

Nekatere značilnosti srednjeevropske podnebja smo že predstavili, po vsej meri se, kako lahko naravno izrabljamo njegove učinke.

Zdravilni učinki ozioroma blazilni dejavniki srednjeevropske klime se izražajo predvsem na vegetativnem živčnem sistemu. V Sloveniji je bilo že v preteklosti nekaj krajev, ki so se na podlagi izkušenj lahko pohvalili z zdravilno srednjeevropsko klimo. Sodobne opredelitve krajev glede na zdravilnost klime pa temeljijo na natančno določenih, strokovno opredeljenih in preverjenih kriterijih. Primerljivost je zagotovljena.

Tradicionalne indikacije zdravilnih učinkov blazilne klime veljajo za srčne bolezni, bolezni ožilja, hipertenzijo, angino pektoris, bronhialno astmo in druge. Pravzaprav dajo vsakemu rekonvalescentu idealno osnovo za krepitev organizma.

Nekateri so zlasti, če so učinki vremenskih dražljajev strokovno dozirani in nadzorovani.

Ob preudarni izbiri lokalnih vetrov (npr. pobočni, dolinski), senčnih in sončnih leg, gozdov in različnih strmih pobočij, lahko izdelamo primerno poti za izvajanje terenske terapije, ki je sama ena izmed oblik klimatskega zdravljenja.

Pravilneje bi bilo govoriti o vremenski in ne o klimatski terapiji, saj izrabljamo učinke dejanskega vremena v trenutku izvajanja terapije. Vendar se je povsod udomačil izraz klimatska namesto vremenska. To je postopek zdravljenja, pri katerem zdravnik predpiše pacientu trajanje in način izpostavljanja kemičnim in fizikalnim učinkom ozračja in okolja. Lahko je samostojen zdravilni postopek ali pa dopolnilo k drugim oblikam zdravljenja.

TEMPERATURE ALPE JADRAN	TEMPERATURE PO EVROPI
včeraj ob 8. in ob 14. uri	včeraj ob 8. in ob 14. uri
LJUBLJANA..... 3/16	HELSINKI..... 2/6
TRST..... 9/13	STOCKHOLM..... 3/6
CELOVEC..... 2/14	KÖBENHAVN..... 4/9
BRNIK..... 2/15	MOSKVA..... 6/12
MARIBOR..... 4/13	BERLIN..... 6/13
CELJE..... 1/15	VARSAVA..... 5/11
NOVO MESTO..... 3/14	LONDON..... 4/13
NOVA GORICA..... 6/16	AMSTERDAM..... 7/10
MUR. SOBOTA..... 3/14	PARIZ..... 8/15
PORTOROŽ..... 5/15	DUNAJ..... 4/12
POSTOJNA..... 0/13	MÜNCHEN..... 6/14
ILIRSKA BISTRICA..... 1/13	ZÜRICH..... 4/11
KOČEVJE..... 4/14	ZENEVA..... 10/12
CRNOMELJ..... 4/14	RIM..... 8/17
SLOV. GRADEC..... 0/13	MILAN..... 5/18
BOVEC..... 3/15	BEOGRAD..... 7/16
RATEČ..... 0/10	BARCELONA..... 8/18
VOŠE..... 1/5	BUKARESTA..... 1/17
KREDARICA..... -6/5	ISTAMBUL..... 10/19
VIDEM..... 8/17	MADRID..... 8/24
GRADEC..... 5/13	LZBONA..... 11/22
MONOSTER..... 4/14	ATENE..... 9/14
ZAGREB..... 5/13	TUNIS..... 9/22
REKA..... 9/14	MALTA..... 13/16
	KAIRO..... 14/26

SNEŽNE RAZMERE			
SLOVENIJA	FURLANIJA-JK	KOROŠKA	
Kape.....	-/35	Podklatst.....	-/35
Vihe.....	-/35	Bad Kleinkirch.....	20/35
Lantovž.....	-/35	Pilberk/Peca.....	-/35
Star vrh.....	-/35	Slovenij Plajberk.....	-/35
Rogla.....	-/30	Dobroč.....	-/30
Kanin.....	-/60	Forni Avoltri.....	-/35
Cerkno.....	-/35	Forni di Sopra.....	-/35
Sotška planina.....	-/35	Paluzza-Timau.....	-/35
Vogel.....	-/35	Pauzaro.....	-/35
Kobla.....	-/35	Pontebba.....	-/35
Mariborsko.....	20/40	Pradibosco.....	20/40
Pohorje.....	-/25	Prato Carnico.....	-/35
Kranjska gora.....	-/35	Zoncolan.....	-/35
Pokljuka.....	-/35	Sauris.....	-/35
Rog - Cmošnjice.....	-/35	Sila Chianzutan.....	-/35
Prvine.....	-/35	Nevejsko sedlo.....	0/100
Jezerško.....	-/35	Visarje.....	35/60
Ulova.....	-/35		
Krvavec.....	-/35		
Cmri vrh.....	-/35		

CESTE PO SLOVENIJI

Suhe so in normalno prevozne. Promet v notranjosti in na mejnih prehodih je se odvijal brez zastojev.

NOVA POT MAMIL / ZARAD VOJNE V NEKDANJI JUGOSLAVIJI IN POOSTRENEM NADZORSTVU NA MORJU

Iz Afganistana in srednjeazijskih držav nekdanje SZ potuje mamilo na Zahod

Horoskop

piše

Aleksandra Zorc Berce

- OVEN 21-3/20-4:** Trenutni planetarni vplivi zelo dobro delujejo na vas osebnih in poslovnih uspeh, toda tudi za to boste morali plačati: živci, napetosti in prebavne motnje.
- BIK 21-4/20-5:** Zdi se, da bo večina vaših načrtov in misli posvečena ljubezni in romantiki. Na prizorišču bo stopila zanimiva oseba in tudi vezanim Bikom zmesala strene.
- DVOJČKA 21-5/21-6:** Zajezite impulze, ki vas naganjajo k pretrpani zapravljenosti! Tako radi ste v središču pozornosti, kjer s ponosom kazete na svoje pritlikline.
- RAK 22-6/22-7:** Stres in živčna napetost vas bo pripravila do tega, da boste bolj poskrbeli za zdravje. Najbolj potrebujete čustveno ravnotežje.
- LEV 23-7/23-8:** Navdusuje vas blišč oddaljenih, eksotičnih mest. Če se boste odpravili na pot, vedite, da vas čaka se kaj več kot le ogledovanje znamenitosti.
- DEVICA 24-8/22-9:** Vajin finančni projekt ni tak kot ste si ga predstavljali, zato imajte pripravljene tolazilne besede za partnerja, ki bo se bolj razočaran kot vi.
- TEHTNICA 23-9/22-10:** Toliko energije se nikoli niste imeli. Potrebujete jo boste, saj se vam odpira nesteto novih priložnosti, ki jih nikakor ne želite izgubiti.
- SKORPIJON 23-10/22-11:** Za nevezane Skorpione je romantična scena zelo obetavna in če boste znali v pravem trenutku izreči magično besedo, pričakujete poročno zvonove...
- STRELEC 23-11/21-12:** Se naprej boste doživljali različne pritisk, napetosti in nasprotovanja, kar pa morate razumeti. S svojim predlogom ste nekomu stopili na zulj.
- KOZOROG 22-12/20-1:** V tem obdobju bi morali biti vaše zdravje zadovoljivo pod pogojem, da primerno skrbite zanj. Razporedite si čas tako, da boste imeli dovolj počitka in spanja.
- VODNAR 21-1/19-2:** Neprenehoma boste mislili na romantiko, ker ste se zapletli v čustveno zamotan položaj in ne veste, kako bi nadaljevali oziroma kaj bi naredili.
- RIBI 20-2/20-3:** Usluga ali dve na finančnem področju tudi vam ne bo škodovala, zato jo le hvaljevo sprejmite. Dobra novica glede rizične investicije vam bo olepsala to obdobje.

NEW YORK - S padcem komunizma in razpadom Sovjetske zveze se na prizorišču svetovne trgovine z mamili pojavlja nova nevarnost. Služba Združenih narodov za nadzorstvo nad nekdanjo Sovjetsko zvezo, ker se je med drugim zaradi vojne v nekdanji Jugoslaviji prekinila tako imenovana balkanska pot mamil.

Prve vesti niso nič kaj spodbudne in potrjujejo bojazen, da postajajo srednjeazijske republike nekdanje Sovjetske zveze pomembne izvoznice mamil. Nadzorstvo nad notranjimi mejami Skupnosti neodvisnih držav, ki je delno nadomestila SZ, je do skrajnosti okrnjeno, tako da poteka pretok mamil skoraj neovirano. Tej trgovini je dala prvi zagon več kot eno leto trajajoča državljanska vojna v Tadžikistanu, saj je izvoz surovega opija s tadžikskih polj postal glavno sredstvo za financiranje raznih islamskih gverilskih skupin. Da bi bila mera polna, so začele tudi razne afganistanske skupine tihotapiti svoj opij v Tadžikistan. Afganistan je med največjimi pridelovalci opijevega maka. Sedanja državljanska vojna med islamskimi fundamentalisti in laičnimi tadžikskimi silami, za katero se skrivajo prastara plemenska rivalstva, je prisila kot nalasca, da lahko opij skoraj nemoteno vstopa v Tadžikistan. Ze res, da tadžiksko-afganis-

stansko mejo na prošno neokomunistične vlade v Dusanbeju nadzoruje ruska vojska, ki pa nima zadostnega števila vojakov in skusa zaustaviti predvsem tihotapenje orožja in preboj afganistanskih islamskih integralistov na tadžiksko ozemlje. Vesti s tadžiksko-afganistanske meje so iz dneva v dan bolj dramatične, saj prihaja celo do zajetja ruskih obmejnih vojakov. Da bi bila mera polna, je precej upravičen sum, da iz skladišč nekdanje sovjetske vojske izginja orožje, ki ga placujejo v mamili.

Ob tem politično-konfliktnem razlogu pa botruje razmahu mamil v srednjeazijskih republikah nekdanje Sovjetske zveze tudi težko gospodarsko stanje. Pridevanje opijevega maka je izredno donosen posel, ki ob pomanjkanju policijskega nadzorstva ne predstavlja večjega rizika. V bistvu lahko trdimo, da so se po Tadžikistanu s tem začeli baviti v Kirgizistanu, Uzbekistanu in Turkmenistanu. Po zadnjih vesteh, naj bi mak pridelovali celo v politično in gospodarsko precej urejenem Kazahstanu.

Na Zahodu se dalj časa govori o ruski mafiji, glede nove poti mamil iz srednjeazijskih držav pa je nedvomno boljši naziv večnacionalna mafija nekdanje Sovjetske zveze. Pri tem donosnem poslu se namreč nihče ne vpraša po nacionalni pripadnosti posameznega člana v dolgi verigi, ki preko Moskve in Ukrajine do-

seže Varšavo. V zadnjem delu te poti imajo že res Rusi ključno vlogo, a niso edini, saj z njimi sodelujejo tudi Ukrajinci in Poljaki. Rusi pa so skoraj gotovo zadolženi, da srednjeazijski surovi opij predelajo v heroin, tako da je njihova vloga na tej dolgi poti ključnega pomena. Trenutno je ta trgovina se precej »obrnjena«, ali bolje rečeno nima prave »tradicije«, z ustaljenimi »trgovskimi pravili« in z utrjenimi mednarodnimi kanali. Polozaj pa se bliskovito spreminja, ker ruska mafija že prodira na Zahod in začne vzpostavljati razvejeno mrežo kanalov, tako da v kratkem ne bo več potrebvala zahodnih posrednikov. Po vsemu sodec, je postala Poljska končna postaja te dolge poti mamil. Od tu heroin konca

na ameriški trg, tako da je le vprašanje časa, kdaj bo začel prodirati tudi na bližnje evropsko tržišče.

Vprašanje je nedvomno umestno, ker se je, kot receno, zaradi vojne na ozemlju nekdanje Jugoslavije pretrgala tako imenovana balkanska zveza. Kopenska pot preko tako imenovane »panonske tranzverzale« je zaradi hrvasko-srbskega spopada prekinjena. Alternativna pot preko Romunije, Madžarske in Avstrije pa je skrajno nevarna, ker je vse preveč prehodov čez mejo in z njimi dodatnih pregledov. Zaradi sankcij proti Srbiji je odpadla tudi alternativna rečna pot po Donavi. Bližnjezhodni opij in heroin le s težavo prodirata v zahodno Evropo končno tudi zato, ker so do skrajnosti poostri budnost na morju. Zaprte bližnjezhodnega opija in heroina v trzaskem pristanišču zgovorno dokazujejo, da so za vedno minili zlati časi za turške in bolgarske prekupevalce mamil. Da bi bila mera polna, je tudi siciliska mafija v defenzivi. njeni »poslovni partnerji« pa so predvsem južnoameričani, tako da lahko računajo bližnjezhodni razpevalci le na marsejsko mafijo, kar je seveda premalo. Med drugim je treba omeniti, da so tudi Francozi poostri nadzorstvo nad posilkami in blagom, ki prihaja iz Turcije in drugih rizičnih držav Bližnjega vzhoda.

Pri nizji ponudbi in velikem povpraševanju bo mafija iz nekdanje SZ prej ali slej osvojila tudi evropski trg z nepredvidljivimi posledicami. Po vesteh, ki prihajajo iz Moskve in drugih glavnih mest nekdanje SZ, je kriminal do skrajnosti okruten, ker se nima »kapitalističnih« pravil igre. Estonija je že zaprosila za mednarodno pomoč, da bi bila kos domači mafiji in kriminalu, podobne zahteve prihajajo tudi iz ostalih dveh približkih držav. Ruska policija je že začela s širokopotezno akcijo »ciscenja«, ki pa je po vsemu sodec neuspešna, tako da so morali celo »militarizirati« civilna letalica. V ogromnih ruskih razsežnostih je namreč letalo glavno prevozno sredstvo tudi za kuriranje mamil in za navadne kriminalce. (voc)

Nova pot mamil

Služba Združenih narodov za nadzorstvo nad mamili pričakuje povečanje izvoza mamil iz držav nekdanje Sovjetske zveze.

